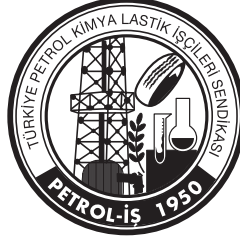

**2010 yılında 60. yılını kutlayan
Petrol-İş Sendikası'nın İlk Grevi**

Kırkbir Uzun Gün

BEREC GREVİ

**“Nedenleri, Sosyal Kanunlar Yönünden
Yüzeye Çıkardıkları”**

(7 Aralık 1964-16 Ocak 1965)

Özkal YİCİ

**(Türkiye Petrol, Kimya ve Atom İşçileri Sendikası
Eski Genel Sekreter Vekili)**

Yayına Hazırlayan:

M. Hakan Koçak

Sosyal Tarih Yayınları İşçi Hareketi Dizisi: 4

© TÜSTAV İktisadi İşletmesi

Bu yapının telif hakları TÜSTAV İktisadi İşletmesine aittir,
izin alınmadan kullanılamaz.

1. Baskı İstanbul, Kasım 2010
ISBN: 978-975-8683-95-6

Yayına Hazırlayan:
M. Hakan KOÇAK

TÜSTAV İktisadi İşletmesi
Kocatepe Mah., Feridiye Cad.
No: 20, Taksim-İSTANBUL
Tel: 0212 237 98 92
Faks: 0212 237 98 99
www.tustav.org
e-posta: bilgi@tustav.org

Baskı Hazırlık:
Filiz KALKAN

Baskı-Cilt:
Can Matbaacılık Reklam Kağıt Sanayii Dış Ticaret Ltd.
Davutpaşa Cad. İpek İş Merkezi No: 4-7-15 Bayrampaşa-İSTANBUL
Tel: 0212 613 10 77

Bu kitabın 1. baskı yayını ve telif hakkı Petrol-İş tarafından TÜSTAV'a bağışlanmıştır.

İçindekiler

Teşekkür.....	5
Sunuş.....	7
Önsöz.....	11
Prelüd.....	13
Greve Akış.....	15
Grev.....	43
Grev ve Basın.....	123
Önemli Belgeler.....	171
Grev Fotoğraf Albümü.....	193

TEŞEKKÜR

Bu yıl Petrol-İş Sendikası'nın 60. Kuruluş yıldönümünü kutluyoruz. Eylül 1950'den bu yana sendikamız birkaç kuşaktan, sayıları yüzbinleri bulan işçinin ellerinde gelişti, büyüdü. Beykoz'daki küçük dükkânda başlayan Petrol-İş öyküsü bugün, Türkiye çapında ve uluslararası düzeyde saygın yeri olan, mücadeleci kimliği, öncü çalışmalarıyla tanınan bir sendika olarak devam ediyor. Bu öyküde ismini memleketin işçi hareketi tarihine yazdıran öncülerin yanı sıra, çok daha fazla sayıda isimsiz kahraman yer aldı kuşkusuz. 60 yıllık öykü onların ödedikleri bedellerle, gösterdikleri yaratıcı ve kesintisiz çabalarla oluştu.

Berec Grevi bu öyküde bir kavşak noktasını oluşturuyor. Bizim ilk grevimiz. Kitabın satırlarında da görüleceği gibi tarihimizin ustalık, özveri ve kararlılıkla yazılmış bir sayfası. Taşıtlarla gecekondularının saf ve gururlu genç işçilerinin, kadınlarının tüm sıradanlıkları ve tüm kahramanlıkları içinde kendilerini tarih kayıtlarına geçirdikleri bir kesit. Öykümüzün bu gurur verici sayfasını yıllar önce kağıda dökense, o yıllarda sendikanın genç Genel Sekreter Vekili, daha sonra da Petrol-İş'te farklı düzeyde görevlerde bulunmuş olan sevgili Özkal Yici ağabeyimiz olmuş. Bir işçi sınıfı aydını olmanın sorumluluğu ve sahiçiliğiyle kaleme aldığı Berec'in öyküsü, kendisini ve döneminin ruhunu yansıtan metniyle bizleri de heyecanlandırdı, bu kitabın ortaya çıkmasını sağladı. Kendisine, hem sendikamıza yaptığı tüm katkılar, hem de bu özgün çalışması için saygı ve şükranlarımızı sunmak isteriz.

Bu kitabı Türkiye Sosyal Tarih Araştırma Vakfı (Tüstav), Sosyal Tarih Yayınları dizisi içinde yayınlıyor. Emek tarihimize yıllardır yaptığı arşivcilik ve yayın katkılarını mutlulukla izlediğimiz Vakıfla 60. yılımızda bu kitap vesilesiyle girdiğimiz işbirliğinden duyduğumuz memnuniyeti ifade etmek isteriz. Berec Grevinin yalnızca Petrol-İş tarihinin değil, genel olarak işçi hareketi tarihimizin merak uyandırıcı bir kesiti olduğu düşünülerek bu çalışmanın geniş okur kitlesine erişmesini hedefledik ve bu noktada Tüstav'ın katkısının değerli olduğunu biliyoruz. Böylece üyelerimizin yanı sıra emek tarihine ilgi duyan okur ve araştırmacıların da bu özgün çalışmaya ulaşmasını sağlamış olmaktan memnunuz. Kitabın kısa bir zamana sıkıştırılmış yoğun hazırlık sürecinde katkı sunan Tüstav yayın sorumlusu Ersin Tosun ve sendikamızın genç stajyeri Emre Kalu'ya da emeklerinden dolayı teşekkür etmek isteriz.

Şüphesiz emek tarihimizin bu değerli eylemini yaratanlara da özel bir şükran borcu duyuyoruz. Başta döneminin neredeyse efsaneleşmiş sendika önderi eski genel başkanımız Ziya Hepbir olmak üzere: O sıralardaki merkez yöneticilerimiz Mehmet Sarıahmetoğlu ve İsmail Topkar'a; sendikanın örgütlenme ve sözleşme faaliyetlerini yürüten, aynı zamanda da grev komitesinde ve sözleşme kurullarında yer alarak grevi başarıya taşıyan uzmanları Sefa Gürses'e, Bekir Öztürk'e, Mücahit Teoman'a, Kadir Topuz'a ve Şakir Şener'e; örgütlenmenin başarısını işlerinden olma pahasına sağlayanlardan, Hasan Kotan ve Mehmet Akalın'a; grevci gömleğini gururla taşıyan Güngör Oral, Nurten Meral gibi yüzlerce genç kadın işçiye ve tüm Berec grevcilerine; onlarla dayanışma içinde olan ulusal ve uluslararası tüm sendikal kuruluşlara ve üyelerine bize armağan ettikleri bu gurur verici mirastan dolayı teşekkür ediyor, kendilerine saygılarımızı sunuyoruz.

Petrol-İş, 60. yılında onlardan devraldığı miras ve bize taşıdıkları umutla, gelecek yıllarda da Türkiye işçi hareketinin güvenilir, öncü ve mücadeleci sendikalarından birisi olarak yoluna devam etmeye kararlıdır.

Petrol-İş Sendikası
Genel Merkez Yönetim Kurulu

SUNUŞ

Berec Grevi Hakkında

Berec Grevi emek tarihimizde özgün bir yere sahiptir. Türkiye işçi hareketinin 1961’le açılan yeni evresinde; Saraçhane Mitingi, Ağların Yürüyüşü, Kavel Grevi gibi bir dizi yükseliş hamlesini izleyen ve dönemin ruhunu yansıtan bir örnek olay olarak görülebilir. 1961 Anayasası’nda tanınan, 1963 Temmuz’unda 274 ve 275 sayılı yasalarla düzenlenen toplu sözleşme ve grev haklarına sahip yeni sendikacılık döneminin ilk kritik grevleri arasındadır. Grevin işçi sınıfının okulu olduğu sıkça tekrarlanan bir düstur olmuştur. Berec’in de içlerinde bulunduğu 1960’lı yılların birçok grevi gerçekten de tam anlamıyla birer okul niteliği kazanmıştır. Hem de sadece işçi sınıfı için değil, aynı zamanda işverenler ve hatta devlet için de geçerli bir durumdur bu.

Türkiye kapitalizminin ithal ikameci model içinde, iç pazara yönelik üretim temelindeki yeni gelişme evresinde, yoğunlaşan sermaye birikimi ve artan işçileşme eğiliminin oluşturduğu iktisadi ve sosyal zeminde işçi hareketleri hızla yaygınlaşmıştır. Uzun yıllar yasal ve fiili olarak engellenmiş olan toplu sözleşme ve grev hakları bu yıllarda işçi sınıfı örgütleri tarafından ustalıkla kullanılmaya başlanmış, deyim yerindeyse bu konuda Türkiye işçi sınıfı hızlandırılmış bir eğitim süreci yaşamıştır. Daha ilgili yasalar çıkmadan yaşanan Kavel Grevi’yle açılan perde, başka örneklerin yanısıra Berec’le sürmüştü; 1966 Paşabahçe greviyle daha da ileri noktalara erişilmiş, Haziran 1970’teki 15-16 Haziran Direnişi, 60’ların bu birikiminin toplam bir sonucu olarak yaşanmıştır. Bu anlamıyla Berec Grevi, emek tarihimizin öğretici grevler, direnişler zincirinin önemli halkalarından birisidir. Kavel grevcilerinin çadırı dayanışma gösterisi olarak Berec grevcilerine verilmiş; Berec Grevi’nde ortaya çıkan dayanışma araç ve pratikleri (pankart asılı kamyonlarla grevcilere erzak götürme, anıta çelenk koyma, grevde kullanılan jeep vb.) daha sonra 1966 Paşabahçe grevinde Petrol-İş ve Kristal-İş tarafından dayanışma içinde kullanılmıştır.

Kitapta zengin ayrıntılarla oluşturulan resme bakılırsa Berec Grevi’nin birçok önemli özelliği de seçilebilir. Grev, 1963 Temmuz ayında çıkan Sendikalar ve Toplu İş Sözleşmesi, Grev ve Lokavt yasalarının ilk uygulanma aşamasında yaşandığından dönemin çalışma ilişkileri düzeninin tüm eksikliklerini, zaafılarını gözler önüne sermektedir. Sistemin tüm aktörlerinin; işçi, işveren ve devlet taraflarının, grev

ve toplu sözleşme araçlarını öğrenme, kullanma ve içselleştirme aşamasındaki performanslarını bu örnek vaka üzerinde gözlemlemek mümkündür. Bu çerçevede kitap Türkiye çalışma ilişkileri tarihinin özel bir kesitine ışık tutmaktadır.

Petrol-İş için olayın daha sembolik bir anlamı vardır. Berec, Petrol-İş Sendikası'nın gerçekleştirdiği ilk grevdir. Kitaptaki ayrıntılar bize bu ilk grevin, dönemin koşulları da göz önünde bulundurulduğunda, son derece yetkin biçimde organize edildiğini gösterir. İşyerindeki ilk örgütlenme çalışmalarından başlayarak, işverenle sürdürülen zorlu ilişkiler ve grevin sendikanın tüm olanakları seferber edilerek, büyük bir disiplin içinde yaşama geçirilmesinde gösterilen özen, enerji ve becerinin düzeyi bugün için bile ders alınacak niteliktedir. Sendikal hareketimizin özgün figürlerinden Genel Başkan Ziya Hepbir'den uzmanlara ve davalara özveriyle bağlanmış grevcilere kadar her düzeydeki katılımcının ortaya koydukları çabanın ve bilincin Türkiye işçi sınıfı tarihine not düşülmesi gerekir. Grev öncesi ve sırasında sendikanın gösterdiği taktik zenginlikler (yapılan özel grev oylaması gibi), yaratıcı eylem biçimleri (işyeri önüne kurulan çadırlar, fabrika kapısındaki zincir gibi), moral değerleri ve dayanışmayı yükseltici özgün söylem ve girişimler (grevcilerin topluca gittikleri tiyatro oyunu gibi); profesyonelce yürütülen araştırmacılık, iletişim, kamuoyu yaratma ve koordinasyon faaliyetleri emek tarihçilerimiz tarafından özel olarak incelenmeyi hak edecek türdendir. Aynı zamanda ulusal düzeyde konfederasyon düzeyinde ve diğer sendikalarca gördüğü yoğun desteğin yanı sıra, uluslararası düzeyde işkolu federasyonu aracılığıyla Türkiye'de ilk kez maddi olarak da desteklenen grev olması Berec'i bir başka açıdan özel kılmaktadır.

Kuşkusuz Berec Grevi'nin en önemli niteliklerinden birisi, büyük ölçüde bir kadın grevi olmasıdır. Grevci işçilerin büyük bölümü, İstanbul'un, o zamanki adıyla Taşlıtarla (bugünkü Gaziosmanpaşa ilçesi) semtindeki gecekondularda yaşayan, çoğu göçmen genç kadınlardan oluşmaktadır. Kitapta yer alan ifadelerde çarpıcı biçimde görüleceği gibi son derece zor yaşam şartları içinde evlerinin geçimini üstlenmiş bu genç kadınların, taşıdıkları naif duruşları ama bir o kadar da kararlı, dirençli tutumlarıyla greve kattıkları özel anlam vurgulanmalıdır. Kadınların işçi hareketimizdeki yerinin değerlendirilmesinde Berec örneği başlıbaşına inceleme konusu olacak niteliktedir.

Türkiye Sosyal Tarih Araştırma Vakfı'nın daha önce yayınladığı Paşabahçe ve Kavel grevlerini konu alan monografilerden sonra, Berec'in öyküsünün de kitaplaştırılması emek tarihimizin bu döneminin ayrıntılı tablosunun oluşturulmasında önemli bir boşluğa da tamamlamaya hizmet edecektir.

Kitap Hakkında

Bu kitap aslında Berec grevini takibeden aylarda, Petrol-İş'in genç Genel Sekreter Vekili Özkal Yici tarafından Nisan 1965'te hazırlandı. Petrol-İş Eğitim ve Araştırma Servisi Yayınları'nın "1" numaralı kitabı olarak düşünülmüştü. Daktiloyla yazılan ve fotoğraflar yapıştırılarak görsel açıdan zenginleştirilen yayın baskıya

hazır biçimde ciltlendi ama tam bilemediğimiz bir nedenle matbaada basılarak dağıtılması mümkün olamadı. Belki sendikanın mali olanakları yetmedi, belki de yoğunlaşan yeni gündemler buna izin vermedi, sonuçta çalışma uzun yıllar bir köşede unutuldu. Petrol-İş'in yakın zamanda giriştiği arşivlerini düzenleme çalışması her şeyin yeniden elden geçirilmesini sağladı. Bu sırada yeniden yoğunlaştırılan aramaların sonunda kaybolduğu sanılan kitap rafların arasında bulundu. Ardından da hak ettiği biçimde hızla yayınlanması için çalışma başlatıldı.

Bu eserin bir yazarı vardı. Çalışma, Petrol-İş'in kritik konumdaki uzmanlarından birisi olmanın yanı sıra, yıllarca sendikal yayınlar hazırlamış güçlü bir kalem, önemli bir işçi sınıfı entelektüeli olan Özkal Yici'nin imzasını taşıyordu. Onun, hem dönemin sosyal adaletçi arayışları yansıtan bakış açısının, hem de işçi hareketine ve sendikasına olan tutkulu bağlılığının izlerini taşıyan duyarlı ve edebi üslubunun oluşturduğu metne dokunulmadı. Bu özellikleriyle metnin kendisi de kişisel ve tarihsel bir anlam taşıyordu çünkü. Metne, İşçi Postası gazetesi ve Yön dergisi başta olmak üzere o günlerin greve yer veren basını taranarak elde edilen kupürler, haberler ve yorum yazıları eklendi.

Özkal Yici'nin hazırladığı çalışmada söz ettiği ama yerleştirme olanağı bulamadığı görülen ilgili "sendika evrakına" arşiv çalışmaları sırasında yeterince ulaşılamadı. (Aslında böylece Petrol-İş'in giriştiği profesyonel arşiv tasnifi işinin ne kadar kıymetli bir iş olduğu bir kez daha anlaşılmış oldu). Yine de grevin gelişiminde önem taşıyan azımsanmayacak sayıda belge, okunurluk durumlarına göre aynen ya da yeniden dizilerek kitaba konarak eksiklik büyük ölçüde giderilmeye çalışıldı. Belgeler ve farklı bakış açılarını yansıtan yazılarla okurun daha kapsamlı bir değerlendirme yapmasına olanak sağlanmış oldu.

İlk hazırlanan çalışmada yer verilen fotoğrafların yanı sıra, sendikanın ve Ziya Hepbir'in arşivlerinde bulunan Berec Grevi albümlerinden seçilen fotoğraflardan da kitabın sonunda, görsel anlatımı zenginleştiren bir albüm oluşturuldu. Kitapta yer alan metinlerde, artık gündelik dilimizde yer almayan sözcüklerin ve bazı özel hukuki terimlerin günümüz Türkçesindeki karşılıkları köşeli parantez içinde belirtildi. Ayrıca okunamayan bölümler olduğunda, bunlar belirtildi.

Şimdilerde giderme yönünde önemli adımlar atılan arşivcilik zaafılarıyla yıllarca bir köşede kalmış bu kıymetli çalışmanın daha da geliştirilerek okurla buluşmasının sağlanması hayli kısa bir zaman dilimi içinde gerçekleştirildi. Umarız bu yüzden önemli eksik ve yanlışlara neden olmamışızdır. Yine de varsa bunları yeni baskılarda gidermek görevimiz olacaktır. Sadece Petrol-İş için değil işçi hareketi tarihimiz için özel yere sahip bu grevin öyküsünün yazılmış ve basılmış olmasından dolayı sevinçliyiz. İşçi hareketine ve emek tarihi alanına katkı sunması, yararlı olması dileğiyle...

Yayına Hazırlayan
M. Hakan Koçak

ÖZKAL YİCİ

1936 yılında İstanbul'da doğdu. İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi'nden yoğun sendikal faaliyetler nedeniyle ayrılmak durumunda kaldı. 1960'ların başında önce Motorlu Taşıt İşçileri Sendikası'nın yayın organı İşçi Gücü Gazetesi'ni hazırlayarak sendikal harekete katıldı, ardından genç yaşta Petrol-İş Sendikası'nın Genel Sekreter Vekili olarak bu sendikadaki görevine başladı. Petrol-İş'in 1960'lı yıllarda yürüttüğü grevlerde önemli görevler üstlendi. Bunlar içinde özellikle Batman Grevi anılmaya değerdir. 1968 yılında yapılan Temsilciler Meclisi'nde Petrol-İş Genel Sekreterliğine seçildi. Uzun yıllar bu görevi sürdürdü. 1988'de sendikadaki görevi sona erdi.

70'li yılların başlarında, Türk-İş içinde başlatılan Sosyal Demokrat Sendikacılık Hareketinin fikri mimarlarından birisi olarak misyon yüklendi. 1961'de kurulan TİP'in ilk dönem üyelerinden biri olmuştu. 1980 sonrası kurulan SODEP'in kurucuları arasında yer aldı. 1989 seçimlerinde Şişli Belediye Meclis üyeliğine seçildi ve bir süre bu görevi yürüttü. Sendikal ve siyasal yaşamda önemli görevler üstlenmiş Özkal Yici yakın zamanda kendisiyle yaptığımız söyleşiyi şu sözlerle bitirmişti:

"Petrol-iş, benim için sadece bir görev yeri, ekmek parası için çalışılan bir işyeri olmadı. Aynı zamanda bir yaşam biçimi oldu. Orada evlendim. Orada çocuklarım oldu. Orada yaşlandım. 60 yılın yarıya yakınında, tam 27 yılında ben vardım. Eşim yalnızca benimle değil, Petrol-iş'le de evlendi. Çocuklarım, sendikanın biçim verdiği bir aile yapısı içinde büyüdüler. Her zaman bir Petrol-iş'li bir sendikacı olmakla övündüm. Genç kuşaklar, sendikanın yeni üyeleri, şunu çok iyi bilmelidir. Petrol-iş, sıradan bir sendika, sıradan bir sivil toplum örgütü değildir. Toplumsal yapının dinamiği, emekçinin umudu, demokrasi ve özgürlüklerin en büyük güvencesidir. Hiç kuşum yok, sonuna kadar da öyle olacaktır. Petrol-iş üyeliği bir ayrıcalıktır."

ÖNSÖZ

Bu kitap yalnızca bir grevin tarihsel dokümanı olarak kaleme alınmıştır. Asıl amaç, Türk çalışma hayatının meselelerini yüzeye çıkarmaktır. Bu meseleler, birçok çevrenin sanısının aksine yurdumuza, daha doğrusu gelişmemiş ülkelere has özellikler taşıyan, fakat herkesin kendi yararına anlam vermeye çalıştığı demokrasi, sosyal adalet ve ekonomik kalkınma ilkeleridir.

Türk çalışma hayatı, hem demokrasi ve sosyal adalet ilkelerine cevap verecek, hem de ekonomik kalkınmayı sağlayacak bir düzene erişmek zorunluluğu ile karşı karşıyadır. Bu sebeple, ülkemiz sendikacılığının kalkınmasını tamamlamış batı ülkeleri sendikacılığı ile aynı objektif içinde görmeye çalışmak, demokrasi ve sosyal adalet adına, demokrasi ve sosyal adaletten gittikçe uzaklaşmak sonucunu doğurmaktadır.

Klasik demokrasili gelişmiş ülkelerde, kapitalin sendikalara karşı direnişi bütün halk tarafından demokratik bir hak olarak benimsenebilir ve bu direnişler ilgili çevrelerin dışında hiçbir etki uyandırmayabilir. Fakat gelişmemiş ülkelerde, özellikle Türkiye’imizde bu direnişler toplumun bütün bireyleri ve kuruluşları bey-ninde en sağdan en sola kadar, demokrasinin temel koşulu olarak, var olan düşünüş ve davranışları etkilemekte ve bu etkiler batıdaki aksine aksiyon olarak gittikçe kuvvet kazanmaktadır. En sağın eninde sonunda en sol tepkisini doğurduğu tarihsel örnekleriyle bilinmektedir. Bu da kapital direnişini uzun devrede nasıl bir sonucun beklediğini göstermektedir. Bu sonucu değiştirecek en etkili güç sendikalaradır. Onların başarı oranı demokrasinin yerleşme göstergesi olacaktır.

İşte BEREK grevini bu görüş açısından değerlendirmek gereklidir. O zaman işçilerden çok işverenleri düşünmeye zorlayan bir yanı olduğu görülecektir.

Sayfalar ilerledikçe, belki de ilk sayfalardan beri, sendikal görevimizin de etkilendirdiği duygusal satırlara rastlanacaktır. Duygularımız bazı kişilere yönelen sert çıkışlar biçiminde de belirecektir. Fakat ortaya koymaya çalıştığımız meselelerin kişisel çatışmalardan öte bir anlam taşıdığı hiçbir zaman unutulmamalıdır. Olayları yüzlerce, binlerce, belki de milyonlarca çalışan kişinin görüş psikozu, bizim zaman zaman satırlara duygusal biçimde aksettirmeye çalıştığımızdan daha hafif değildir, belki de daha ağırdır.

Greve akışın küçük bir bölümü hariç sayılırsa, vatani görevimiz yüzünden olayın hiçbir safhasının içinde bulunamadığımızı, buna karşılık içindeymişçesine

yazmaya çalıştığımızı da belirtelim. Petrol-İş evraklarının yanı sıra, yayınlarından geniş ölçüde doküman olarak faydalandığımız İşçi Postası Gazetesine de bu arada teşekkürlerimizi sunarız.

Özkal Yici

Hasancalı Köyü – Kilis – Gaziantep

Nisan / 1965

“Bu kitabı, yukarıdaki satırları kilometrelerce uzakta yazdığım sırada hayata veda edişi beni bitmeyecek bir ızdıraba boğan yakın çalışma arkadaşım ve değerli dostum SEFA GÜRSES’e ithaf ediyorum. Ö.Y.”

PRELÜD⁽¹⁾

"Ben Samsun'un Çarşamba Kazasından 16 yaşında, BEREÇ Pil Fabrikasında 2612 Numaralı İşçi kız Sevinç GÜLSUNA. 1960 yılında İstanbul'a geldik. İlkokulun beşinci sınıfına kadar okuyabildim. Fabrikadan aldığım parayla yedi nüfusa bakarım. Babam işsiz, annem hasta... On günde 90 lira kazanırım. 110 lirasını ev kirasına veririz. Bakkala 250 lira borcumuz var. Evimizde elektrik yok. Gaz lambası yakar, odun sobasında ısınırız."

Ben Hasan Kotan. Şair Hasan derler bana. Arkadaşları sendikaya kayıt ettiğim için işten attılar beni.

*"Sendikalar işçilerin güneşi,
Sendika sağlama bağlar her işi,
Kayıtlı olanın ağrılmaz başı,
Kayıt olmayanlar döker gözyaşı..."*

"Ben Fatma Aydın. Ben de Samsunluyum. Babam inşaat işçisiydi. Ciğer hastasıdır babam. Babam hastalanınca müdür beye çıktım. Bana biraz para vermesini rica ettim. Sendikaya kayıtlı olduğum için bana avans vermedi. Muhtardan bir fakir kâğıdı alıp belediyeye başvurdum. Bir süre Heybeliada'da Sanatoryumda yattı babam. Şimdi boş geziyor. Annem yaşlıdır, çalışamaz. On günde 85 lira alırım. Bu parayla anneme, babama ve ilkokula giden iki kardeşime bakarım. İki ağabeyim askerdir. Onlara da biraz para göndeririz. Evlenmek mi?.. Ben evlenirsem eve kim bakar?..."

"Ben Fevziye Sert. Babam ihtiyar. Yedi kişiye ben bakarım. On günde 105 lira kazanırım. Mevsimlerden ilkbaharı ve yazı severiz. Bu mevsimlerde ısıtma derdinden kurtuluruz hiç olmazsa. Çıkıp biraz hava alabiliriz kırlarda ve kırlardan topladığımız otlarla yemek yapabiliriz."

"Ben Niğdeli Hayrettin İçli. On günde 130 lira alırım. Fabrikanın fırın kısmında çalışırım. Fırın çok sıcak olur. Sucuk gibi terlenir bizim fırında. Dışarıya çıkınca üşüttüm bir gün. İnce hastalığa tutuldum. İkinci devre veremim. Altı ay bir yattım, dört ay bir yattım. İlaçlarımı sigortadan alırım. Et yemem lazım biliyorum. İnan olsun ki, ayda 250 gram et yiyemeyiz hiçbirimiz."

⁽¹⁾ Bu bölümdeki parçalar iki yayın organında yayınlanan röportajlardan alınmıştır: Yön, 17 Aralık 1964 ve İşçi Postası, 14 Aralık 1964.

"Ben Nigar Kancalı. On günde 85 lira alırım. Bu parayla altı kişi geçiniriz."

"Ben Ayşe Gaytan. Dulum. On günde 100 lira alırım. Beş çocuğum, anne-me ve kardeşime bu parayla bakarım. Çocuklarımı maalesef mektebe göndere-miyorum."

"Ben Hayreddin Kurul. Haftada 95 lira alırım. Bu parayla yedi kişiye ba-karım."

"Ben Kamile Güler. On günde 115 lira alırım. Üç yetim kardeşime baka-rım. Askerdeki bir kardeşime de elim erdikçe para göndermeye çalışırım."

GREVE AKIŞ

Petrol-İş

1963 yılı Aralık ayının başlarıydı. Petrol-İş on üç yıllık yorucu ve başarılı bir geçmişin sonuçlarını gözden geçiriyordu.

1950 yılında "İstanbul Akaryakıt İşçileri Sendikası" olarak kurulan örgüt, önceleri çok büyük güçlüklerle savaşmak zorunda kalmıştı. O zamanlar sendikacılığı komünist ajanlığı, sendikaları casus yuvası saymayı milliyetçilik sananlar çoğunlukta idi. Ziya Hepbir ilk defa Genel Başkan seçildiği gün, sendika evraklarını bir portakal sandığı içinde teslim almış, günlerce bu sandığı koyacak bir sendika binası bulamamıştı. İsmi sendika olan bir kuruluşa yer kiralamak hiçbir mal sahibinin işine gelmemişti. En sonunda bir kahveci ile anlaşmışlar, kahvehane olarak kiraladıkları dükkânın bir köşesine de sendikayı sıkıştırıvermişlerdi. Sonra gelişmişler, kuvvetlenmişler, onlar kuvvetlendikçe de komünist diyenler azalmıştı.

Sendika, İstanbul'da örgütlenmesini tamamlayınca isim değiştirmiş, "Türkiye Petrol İşçileri Sendikası" olmuştu. Yerli ve yabancı bütün petrol şirketlerinin, Türkiye'de kurulu bütün işyerlerini kapsamına almıştı. "Ne?... Sendika mı? O burada değil kuzeyde olur", diye elleriyle haritadaki Sovyetler Birliğini gösteren patronlar, "Siz vatanın milliyetçi evladısınız", diye sendikacılardan anlayış istiyorlardı.

Petrol-İş, 1960 yılında Türk sendikacılık tarihinde ilk defa olarak uluslararası alana çıkıyor, "Uluslar arası Petrol ve Kimya İşçileri Federasyonu – IFPCW"na üye oluyordu. İki yıl sonar da, 1962 Nisanında, Federasyonun örgütlenme biçiminin memleket gerçeklerine uyduğunu tespit ediyor, "Türkiye Petrol, Kimya ve Atom İşçileri Sendikası" adını alıyordu. Kısa adı kamuoyunda ettiği yer düşünülerek gene Petrol-İş olarak bırakılıyordu.

1963'te yürürlüğe giren 274 sayılı Sendikalar Kanunu'na ek "İşkolları Yönetmeliği"nin 4 ve 13 numaraları işkollarını kapsar bir örgütlenme yapıyordu. 4 numaralı işkolu Petrol, 13 numaralı da ecza, kimya, azottan başka; pil ve batarya işlerini içine alıyordu. Petrol işkolu zaten tamamdı. Ecza ve kimyada yeter derecede yayılmış, azotta da Kütahya'daki iki bin işçili gübre fabrikası kapsama alınmıştı. Üye sayısı 15 bini buluyordu. Yani, artık pil ve bataryaya sıra gelmişti.

Berec

1963 yılı son ayına kadar Berec Fabrikası sessiz ve sakindi. İşçiler kaderlerine razı, işverenler kaderlerinden memnundular. Razı olanlar başka çare bulamadıkları için razıydılar. Amma memnun olanlar? Onlar da başka çare yaratılmadığı için memnun olmalıydılar.

Neredeyse on yıl oluyordu. 1954 yılı Mart ayının 19 uncu günü, Musevi asıllı iki yerli müteşebbis, aralarına bir de İngiliz kapitalisti alarak, "Berec Sanayi Türk Limited Şirketi"ni kurmuşlardı. O yıllar, özellikle memleketin elektriksiz bölgelerinde, pilli radyo ve el fenerlerinin gittikçe çoğaldığı sıralardı. Pil talebi arttıkça artmış, pil piyasası verimli bir yatırım alanı haline gelmişti. Üstelik bir de yabancı sermayeye görülmedik imtiyazlar sağlanmıştı. Onlar da bundan faydalandılar.

Fabrikanın kuruluş yeri olarak Gaziosmanpaşa seçilmişti. Gaziosmanpaşa'nın o zamanki ismi Taşlıtarla idi. Göçmenler ve yoksul gurbetçiler diyarı olarak bilinirlerdi. Burası sonraki yıllarda gittikçe yoğunlaşan bir sanayi bölgesi olacaktı. Başlıca nedeni de, İstanbul'un uygun bir kenar semti olmasından çok, ucuz emek arzının bolluğuydu.

1959'da "Berec Sanayi T.A.Ş." ve 1960'ta da "Pil Batarya Sanayi T.A.Ş." olarak isim ve biçim değiştiren ortaklığın fabrikası, o güne "yani 1963 yılı son ayına" kadar dilediği fiyata, dilediği koşullarla işçi bulmuş ve çalıştırmıştı. Hâlâ da çalıştırıyordu. Bu durum ona aşırı kâr imkânını vermiş, her nedense kâr durumunu açıklamaktan da daima kaçınmıştı. Daha sonra greve rağmen bile açıklamamakta direnecek ve başaracaktı. Sosyal kanunlar da onu buna zorlayamamıştı.

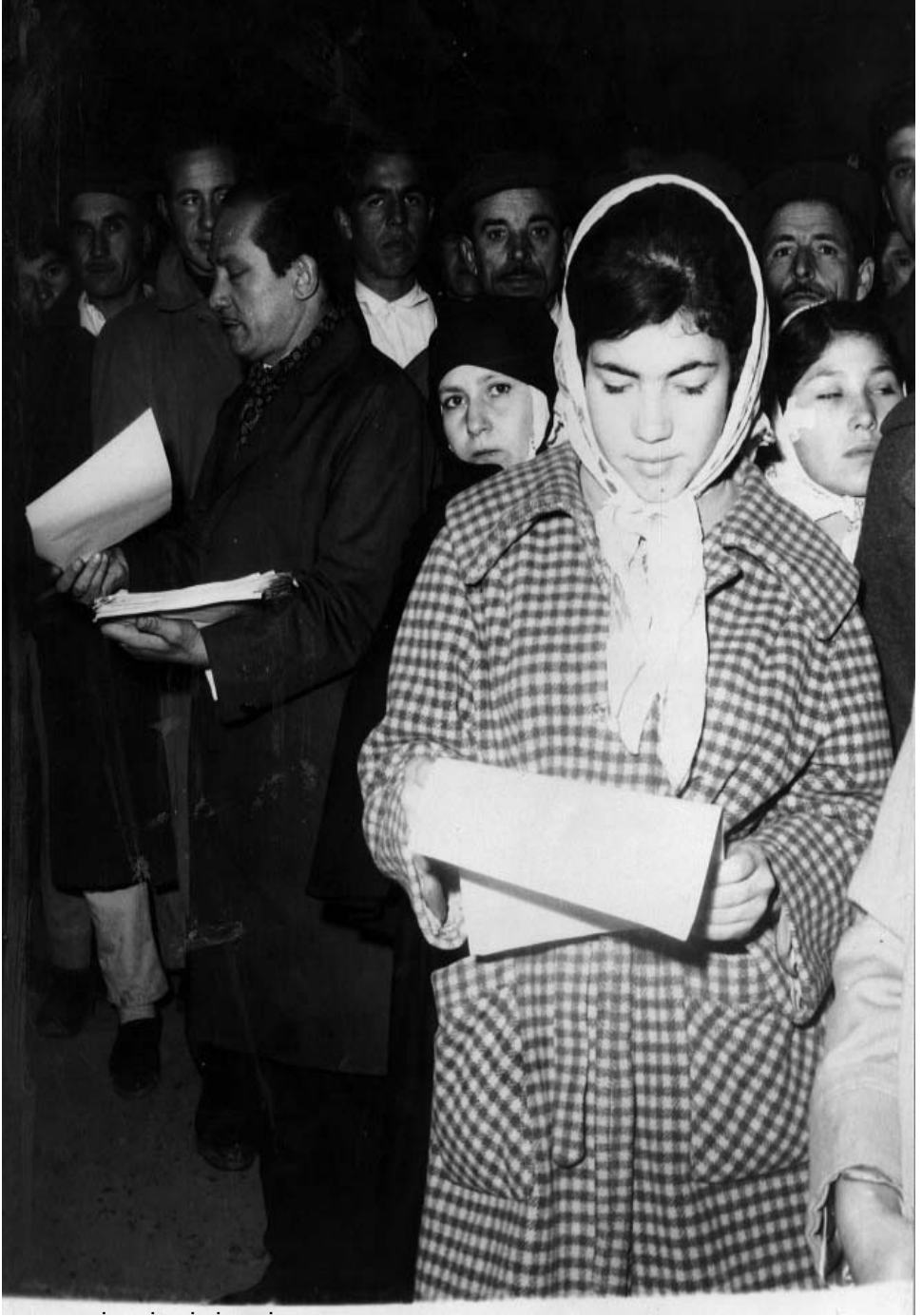
Sendika uzmanlarınca tahmin edilen 1964 yılına ait brüt kârı, yaklaşık olarak 46 milyon liraydı. Bu tutar içindeki toplam işçi ücretleri oranı ise %8 civarındaydı. Gündelik asgari ücret yaşa göre 920 kuruşla, 10 lira 40 kuruş arasında değişiyordu. 11 lira ve daha aşağı gündelik alanlar ise toplam işçi sayısının %85'ini bulmaktaydı.

Üstelik pil ve batarya işçiliği de, asitler ve zararlı kimyasal maddeler yüzünden, oldukça ağır ve yıpratıcı niteliğe sahipti.

Bu koşullar altında, işveren emek üzerindeki egemenliğinin sınırlandırılmasını elbette güler yüzle karşılayamazdı.

İşçiler

BEREC Fabrikasında çalışan 1100 kadar işçinin hemen hepsi Gaziosmanpaşa'da oturmaktaydı. Gaziosmanpaşa'nın gecekonduarında... Çoğu kiradaydı. Zaten yeni gelenler için, sokakta oturmazlarsa, kiradan başka çare de yoktu. Ancak yıllar geçip eskidikçe, borç edecek eş dost ararlar, bulurlarsa üç beş tuğla ile bir odacık konduruverirlerdi. Dört beş kişinin tek odada yatıp kalkması, oralılar için olağandı. Arada sırada hükümetin aklına eser, odacıklarını başlarına geçirmek isterdi. O zaman toplanırlar, aralarında iyi konuşanları seçip, belediyeye dert anlatmaya gönderirlerdi. Çokluk dinletirlerdi de. Kim dinleyip "istimlâktan vazgeçtik" derse, ona dualar ederler, sevgi gösterisinde bulunurlardı.

PETROL-İŞ BİLDİRİLERİ:

Sendika Müfettişi Kadir Topuz, Fabrika kapısında bildiri dağıtıyor.

İşçilerin yarıya yakını kadın ve kızlardı. Hasta anaları, küçük kardeşleri uğruna genç kızlık hayallerini törpülerler; hasta kocaları, yetim yavruları, yaşlı anaları yoluna saçlarını süpürge ederlerdi.

Erkek işçiler ise, en verimli çağlarında, erkeklik güçlerini “yarın ne olacağım?” endişesi içinde yitirirlerdi. Gecekonduya bağlanan kader, çocuklarının karınını doyuramama üzüntüsü, gelecekte umutsuzluk... İşte onların hayatı, eğer hayat denirse buydu.

Orallılar iş ararlardı... Sadece iş... İyi iş, paralı iş, rahat iş değil; kaç kuruş olursa olsun, para getirecek iş. Bulamayan işsizler öyle çoktu ki... İşe girmek için çokluk işverene yakın bir işçi dost ararlardı... Bazen böylelerine komisyon vermek de gerekirdi. Aldıkları parayla idarede eşsizdiler. Günde yarım ekmeğe yeterse yarım, çeyreğe yeterse çeyrek ekmek yerlerdi. Yemeleri gerektiği kadar değil, paraları yettiği kadar yerlerdi. Herkes de onları pekâlâ idare ediyorlar zanneder, üstün gururlarının gizlediği yoksullukları görmez, ya da görmemezlikten gelirdi.

Kısaca, Gaziosmanpaşa bütün Gaziosmanpaşalar gibiydi.

Berec işçileri, daha önce de “Yaşamak için birleşme ve birlikte hareket etme” çağrısıyla karşılaşmışlardı. Eski kanunlara göre kendini yetkili gören Maden-İş Sendikası, çok önce, bu çağrıyı yapmış ve 250 kadar da üye kaydetmişti. Ancak, devrin sosyal espriden ve uygulama yeteneğinden yoksun kanunları işçiye yararlı olmalarına imkân vermemişti.

Ne olursa olsun, bu nitelikte işçinin Petrol-İş’in yapacağı çağrıya kulak asmaması mümkün değildi.

İlk İlişkiler

Sendika Müfettişi Kadir Topuz, 1963 yılı Aralık ayının yağmurlu bir gününde Gaziosmanpaşa’ya yollandı. Petrol-İş İcra Heyeti Berec’li işçilerle ilk ilişki görevini ona vermişti. Sendikanın Jeep arabasından, fabrikaya giden sokağın başında indi. İşverenin armalı arabayı görüp kuşkulanmasını istemiyordu. Saat 11’i geçiyor, öğle paydosu yaklaşıyordu. Yakındaki bir kahvehanede paydos saatine kadar bekledi. Sonra, kapıcı vasıtasıyla işçi temsilcilerini çağırarak kahvehaneye götürdü. Teşebbüsünün sebep ve amacını açıkladı.⁽²⁾

Temsilciler dört kişiydi. Üçü ilgili ve istekli görünüyordu. Sadece Baştemsilci Ömer Usluer, tedbirli gibi göstermeye gayret ettiği bir çekimserlik içindeydi. Ne var ki; diğer temsilciler de onun ağzına bakıyorlar, Ömer usta evet derse bu iş olur

⁽²⁾ 1936 tarihli İş Kanunu ile getirilen işçi mümessilliği kurumu, iş uyuşmazlıklarının çözümüne yardımcı olmak üzere işçilerin aralarından, işyerindeki çalışan sayısına bağlı olarak değişen sayıda temsilciler seçmesine imkan tanımaktaydı. Yasa uyarınca hazırlanan ve 11.3.1939 tarih ve 2/10565 sayılı Bakanlar Kurulu kararnamesiyle kabul edilen “İş İhtilaflarını Uzlaştırma ve Tahkim Nizamnamesi”nin çıkartılması sonrası işyerlerinde işçi mümessilli seçimleri yapılmış ve ilk seçilenler 15.6.1939 tarihi itibarıyla göreve başlamışlardır. 1963’te yürürlüğe giren 274 sayılı Sendikalar Kanunu ile işçi temsilciliği kurumu ortadan kaldırılmış, sendika işyeri temsilciliği getirilmiştir. Metinde sözü edilen işçi temsilcileri, önceki kanun uyarınca seçilmiş olan ve işyerinde sendikal örgütlülük olmadığı için fiilen görevlerini sürdüren temsilcilerdir.

diyorlardı. Ama Baştemsilci hiç de o tarağa bez sereceğe benzemiyordu. Önceki Maden-İş tecrübesinden dem vuruyor, işin güçlüğünden, hatta imkânsızlığından söz ediyordu. Müfettiş işbaşı saatine kadar dil döktü. Temsilcileri uyarmaya çalıştı. Kahvehaneden ayrılırken, durumun hiç de ümit verici olmadığını düşünüyordu.

Sonraki günlerde temsilcileri yola getirmek için birkaç teşebbüs daha yaptı. Başarı da kazandı denilebilir. Diğer temsilciler, özellikle adı Cemal Siyer olanı iyimser bir tavır takınmış, üye kaydına da girişmişlerdi. Fakat Ömer Usluer'in kaçamak davranışta ısrarı, onların daha etkili çalışmalarını önliyordu.

Baştemsilci en sonunda düşüncesini, daha doğrusu tereddüdünün sebebini açıkladı: Personel Müdürü sendika meselesini doğru bulmamıştı. "Böyle bir harekete girişerseniz hakkınızda hayırlı olmaz," demişti. Onun için öncelikle müdürle görüşmeli, baskı yapılmasını önlemeliydi.

İşverenin bu şekilde konuşması, hiç değilse tavır takınması, yürürlükteki sosyal kanunlara aykırıydı. Gidip görüşmek, daha dikkatli olmasını belirtmek gerçekten gerekliydi.

Sendika müfettişi, 1964 yılı Ocak ayının 9 uncu günü, müdürle görüşmek üzere fabrikanın kapısını çaldı. Bu, sendikanın Berec işvereni ile ilk ilişkisi oluyordu. İşveren vekili sendikacıyı bir saat kapıda beklettikten sonra kabul etti.

Müdürle karşılaşan sendika müfettişi, ilk anda hayretin doğurduğu bir tereddüt geçirdi. Beyni gereksiz bir ümit ışığı ile aydınlanır gibi oldu. Müdür Sedat Bayrı, bir süre öncesine kadar, İstanbul Bölge Çalışma Müdürlüğünde İş Müfettişi olarak çalışmıştı. Samimiyeti olmamakla beraber kendisini oradan tanıyordu. İşçiye insanca yaşamayı sağlamakla görevli sosyal devletin hiç değilse tarafsız temsilciliğini etmişti. İstismara ve aykırı düşüncelere alet olamayacağını düşünmek akla yakındı. Ancak, sendikacı bu çarşıya uyan ev hesabının önceden yapılandan farklı olmayacağını çok geçmeden anladı.

İşveren vekili, sendikalaşmanın önemini çok iyi anlıyordu! Fakat Berec için bunu zamansız buluyordu. İşçiler ille isterlerse, fabrika dışında sendika ile uğraşabilirlerdi. "Fabrika içinde sendikacılık istemem", diyordu. Eski iş müfettişi, işyeri dışındaki sendika çalışmalarına işverenin karışmasının suç sayıldığını elbette bilmeliydi. Ama değil işyeri dışındaki sendika çalışmalarına katılanlara, yalnızca üyelik imzası atıp sesini çıkarmayanlara bile baskı yapabileceğini de biliyor olmalıydı. Yürürlükteki sosyal kanunların açık tarafları, her işveren gibi ona da bu hakkı veriyordu. Bir sendika üyesini, sendikacılık dışında, kanunun suç saydığı bir duruma düşürmek, işveren için her zaman mümkün ve çok kolaydı. Eski iş müfettişi "dışarıda sendika ile uğraşabilirler", derken bunu anlatmak istiyordu. Sözü, benimle iyi geçinirsiniz bir şeyler yaparız, demeye getiriyordu.

Sendika müfettişi, durumu etraflı bir raporla Genel Başkan Ziya Hepbir'e aktardı. Hepbir, iş müfettişi olarak tanıdığı bu ilginç personel müdürünü bir kere de kendi görmek istedi. Gördü de... Bir süre sonra Sedat Bayrı'yı ziyaret etti ve eski iş müfettişine yürürlükteki kanunlar ve sendikacılık hakkında bilmesi gereken bazı şeyler olduğunu anlattı. Kamuoyunda yer etmiş kuvvetli bir sendika,

işyerinde bir tek üyesi olmasa da işvereni rahatsız edebilir, istismar sonuçlarını ilan ederek piyasa durumunu etkileyebilirdi.

Emek ve sermaye ilişkisi, menfaatlerin çatıştığı ortamda çözüm yolunu sosyal kanunlarda bulamıyor, dışında çareler arıyordu.

Eski İş Müfettişinin Tepkisi:

Kanunları çok iyi bilmesi gereken eski iş müfettişinin beklenen tepkisi, hiç de bilgilice olmadı. Bütün işçilerle borçlar kanununa göre ayrı ayrı sözleşmeler imzaladı. Günde bir iki lira ücret zammını kapsayan bu sözleşmelerle, işçinin sendikaya girişini önlemeyi tasarladığı meydandaydı. Oysa 275 sayılı kanuna göre, sendikanın yapacağı toplu iş sözleşmesi, özel sözleşmelerle kayıtlanamayacağı gibi, bu sözleşmelerin toplu sözleşmeye aykırı hükümleri de yok sayılıyordu. İşveren vekilinin bunu bilmemesine imkân yoktu. Fakat emeği hala dilediği fiyata, dilediği biçimde tasarruf edebileceğine inanıyor, yaptığı ufak zammı alacak olan işçinin sendikacılara yüz vermeyeceğini sanıyordu.

Sendika, işverenin bu tekli sözleşmeleri imzalatıldığına döne döne pişman olacağını biliyor, durumu açıklayan bir bildiri yayınlamakla yetiniyordu.

Sendikalaşma Çalışmaları

İşverenin sendikaya ve sendikalaşmaya karşı takındığı tavır, işçiler üzerinde, personel müdürünün beklediğinden bambaşka etki yaptı. Gerçi işçi temsilcilerinin çekingen davranışları büsbütün yok olmamıştı. Fakat alttan baskı başlamış, sendikanın görevlendirdiği ikinci müfettiş, temsilciler dışında istekli, inanmış ve aktivite sahibi işçilerle gittikçe genişleyen ilişkiler kurmuştu. Üye kayıtları çoğalıyor, fabrikada kuşkulu temsilcilerin bile hareketsiz kalamayacağı bir ortam yaratılıyordu. Bildiriler, broşürler birbirini kovalıyor, Petrol-İş'in diğer işyerlerinde elde ettiği başarılar günü gününe işçilere iletiliyordu. Semt kahvehanelerinde ve sendika genel merkezinde sık sık toplantılar tertipleniyor, sendikalar, Toplu İş Sözleşmesi ve Grev kanunları anlatılıyor, sendikalaşma savaşına girecek işçilerin çalışma güvenliğini garantileyen formüller açıklanıyordu.

Yayılan bir Söylenti:

Bu arada bir kısım işçi temsilcilerinin sendikalaşma çabalarını baltalamak amacı ile işverenden para aldıkları gittikçe artan bir söylenti halinde kulakları tırmalıyordu. Bu söylenti temsilcilerin önceki davranışlarının mihengine vurulunca akla yakın geliyordu. İşçiler arasında huzursuzluk ve temsilcilere karşı güvensizlik gittikçe artıyordu. Ancak, sendika yetkilileri konunun gerçek yanını öğrenmeden harekete geçmeyi uygun bulmuyorlar, bir yandan önemle araştırmalarına devam ederken, diğer yandan da ilgisiz ve bilgisiz görünmeye çalışıyorlardı. Söylenti gerçekse mutlaka bir gün patlak verecekti.

Bir Telefon

Bir gün Sendika Genel Sekreteri İsmail Topkar, Sedat Bayrı'dan enteresan bir telefon aldı. İşveren vekili dostluktan ve iyi niyetten söz ediyor, eski görevinde de şimdi de daima sendikalardan yana olduğunu, onların başarısı için çalıştığını anlatıyor, "Benim personel müdürü olduğum fabrikada hiç gizli sendikalaşma olur

mu? Açıkça ve rahatça çalışabilirsiniz”, diyordu. Teşekkür ederek telefonu kapayan Topkar, durumu derhal Genel Başkan ve Genel Mali Sekretere ilettili.

Petrol-İş İcra Heyeti’nin üç üyesi, bir çeşit “sulh taarruzu” diyebileceğimiz bu davranışı dikkatle eleştirdi. Sonunda da şu kanıya vardı: Tekli sözleşme düzenleri ve baskı çabalarına rağmen sendika gerçeğini kabul etmekten başka çare yoktu. Ancak bu gerçeği kabul edişin, emeğe karşı direnişe son vermeyi gerektireceğini düşünmek, işveren psikolojisi ve “kapitali savunma” biçimindeki temel karakteri yüzünden mümkün değildi. Öyleyse direnişin ikinci bölümü başlıyordu. Bu bölüm, işçi üzerinde başarısız egemenlik tesisinin, psikolojik egemenlik biçiminde sendika üzerinde denendiği doğal bir işveren temayülünü kapsıyordu.

Eski iş müfettişi, İcra Heyeti’nin bu kanısını doğrulayan ilk denemeyi kısa süre sonra yaptı. Eski kanuna göre seçilip çalışan işyeri işçi temsilcilerinin görevi, yeni kanuna göre, sendikanın “işyeri Petrol-İş temsilcilerini” atamasıyla sona erecekti. Hâlbuki eski temsilciler işyerinde huzur yaratan, işverene bağlı kişilerdi. Eğer sendika gene aynı işçileri temsilci seçerse, anlaşmak ve sulh içinde yaşamak çok kolaylaşacaktı... Eski iş müfettişi bunun doğrudan doğruya sendikanın çalışmasına müdahale olduğunu ve suç teşkil ettiğini biliyordu amma, yaptığının iyi duygular içinde bir rica ve tavsiyeden başka bir şey olmadığını söylüyordu.

Genel Başkan Ziya Hepbir, meseleyi öğrenince son derece kızmış, fakat işverenin işi daha nerelere götürebileceğini merak etmekten de kendini alamamıştı. Kanun sendikaya temsilciyi atama yetkisini verdiği gibi, dilediği anda değiştirme yetkisini de veriyordu. İşverenin dileği yerine getirildi ve temsilciler dışında işçilerle ilişkiyi sağlayan, sendikaya yürekten bağlı işçilere durum gizlice anlatıldı.

Bir süre işverenden başkaca teklif ve tepki gelmedi. Sendikanın işçilerine müdahale edebilmenin! verdiği huzur ve gelecek için kurduğu olumlu hayaller buna sebep olsa gerekti. Bu durum sendika çalışmalarına daha büyük bir hız kazandırdı ve kısa sürede toplu sözleşme yetkisi için gerekli üye sayısına erişildi.

Toplu Pazarlığa Çağrı

Kanuni formaliteler tamamlandıktan sonra, toplu görüşme için işverene ilk resmi çağrı 27 Mart 1964 günü yapıldı. Ancak işveren vekili bu davete telefonla cevap verdi. Kendileri ve bir başka sendika Bölge Çalışma Müdürlüğüne yetki itirazında bulunmuştu. Görüşme için itirazın sonucunu beklemek daha uygun olurdu.

Bu çıkış ilk bakışta işverenin sulh taarruzundan vazgeçtiği kanısını uyandırıyor. Oysa gerçek sebep başkaydı. Bir kere temsilci tayininde “oynadığı rol”! sendikaya dileğince bir toplu sözleşme imzalatılabileceği ümidini kuvvetlendiriyordu. Dileği ise mevcut şartların olduğu gibi toplu sözleşmeye aktarılması, kendisine külfet yükleyecek yeni bir şart ve hüküm getirilmemesiydi. Ancak bunun için, mesela ölen işçiye para, hasta olana doktora gitmesi için izin gibi tavizler vermek gerekebilirdi. Fakat bu tavizleri bile kendisi için en az zararlı şekle sokmalıydı.

En az zararlı şekil en az külfet yükleyeni, en az külfet yükleyeni de en geç yürürlüğe gireniydi. Öyleyse toplu görüşmeyi mümkün olduğu kadar sava-

lamalı, sürüncemeye sokmalıydı. Bölgeye [Bölge Çalışma Müdürlüğü] yapılan itirazın nedeni buydu.

Yetki konusunda sendikanın hukuki durumu, su götürmeyecek derecede sağlamdı. Üye sayısı hemen hemen işçilerin tamamına yaklaşıyordu. Beklenen oldu ve Bölge Çalışma Müdürlüğü itirazları reddetti.

İlk Görüşme

İşveren vekili nihayet pazarlık masasına oturmayı kabul etti. Ancak bir isteği vardı: Görüşmeye mutlaka sendika adına Genel Sekreter İsmail Topkar katılacaktı.

Genel Başkan Ziya Hepbir ateşli ve sert karakterli olarak tanınıyordu. İşçi hakları konusunda taviz kabul etmez bir tutumu vardı. Aynı zamanda Türk-İş Birinci Bölge Temsilcisi olan Topkar ise; ağırbaşlı, anlayışlı bir sulh adamı olarak biliniyordu. Oysa Topkar yumuşaktı amma, işverenin isteklerine boyun eğecek insan da olamazdı. İşveren vekili onunla daha kolay anlaşacağını ummasa bile, mutlak olan bir şey varsa o da Hepbir'le karşılaşmak istemediğiydi. İlk karşılaşmanın etkisinden hâlâ kurtulamadığı belliydi.

İlk toplantı 10 Nisan 1964 günü Sedat Bayrı ile İsmail Topkar arasında yapıldı. Toplantı yeri Gaziosmanpaşa'daki fabrika binasıydı. Eski İş Müfettişi yine anlayış ve iyi niyetten bahsetti. Ortada anlayış havası estikten sonra halledilemeyecek mesele yoktu. Yalnız bu olumlu havanın sonuna kadar sürdürülmesi de şarttı. Onun için müzakereler daima ikisi arasında geçmeliydi... Topkar, Türk-İş'deki görevinin ağırlığından söz etti, olmadı. Müzakerecileri tespit yetkisinin yalnız kendisinde değil, sendikanın İcra Heyetinde bulunduğunu söyledi, yine olmadı... En sonunda bütün ilk görüşmelerde olduğu gibi, bundan böyle görüşmelerin yapılış biçimi ve yeri gibi usulle ilgili bir tutanak düzenlenmesine geçildi. Eski iş müfettişinin telaşla dikte ettirdiği tutanağa bir de şu madde eklendi:

"Bu toplu iş sözleşmesini yürütmeye ve neticelendirmeye yukarıda adları yazılı tarafların temsilcilerinden Sedat Bayrı ile İsmail Topkar salâhiyetlidir. Ancak taraflar icabında bu müzakerelerde işi aksatmamak suretiyle işyerindeki sendika temsilcilerini hazır bulundurabilirler."

275 sayılı Kanun Toplu Sözleşme yetkisini özel değil tüzel kişilere tanıyordu. Bu konudaki tüzel kişileri temsil yetisiyle, Pil Batarya Sanayi T.A.Ş. (BEREC) Yönetim Kurulu ve Türkiye Petrol, Kimya ve Atom İşçileri Sendikası (Petrol-İş) İcra Heyetindeydi. Müzakerecileri ancak onlar seçer, ancak onlar yetki verebilirlerdi. Sonra sendika temsilcileri de, adı üstündeydi, işverenin değil sendikanın temsilcileriydi. Onları görüşmeye sokup sokmamak sendikanın bileceği işti... Topkar görevinin yapmış gerekli uyarda bulunmuştu. Onun için, kanun ve sendika ana tüzüğü önünde hiçbir hükmü olmayan bu maddenin altına imzasını atmakta sakınca görmedi. Bu görüşmenin en önemli yanı, sendika işyeri temsilcileri üzerindeki tasarruf yetkisini, işverenin hala elinde saymasıydı. Bu Sedat Bayrı'nın aynı konudaki ikinci çıkışıydı...

Bu arada Petrol-İş'in her toplu sözleşme ilanına itirazı huy edinmiş bir küçük sendikanın Berec için yaptığı itirazın da İstanbul 13. Asliye Hukuk Mahkemesi'nce reddedildiği öğreniliyordu. Reddin karar tarihi de tesadüfen ilk toplantı tarihine rastlıyordu. 10 Nisan 1964... İşveren vekilinin bunu önceden bilip bilmediği öğrenilemedi. Fakat bilseydi, toplantı için mahkeme kararını beklemeyi isteyeceği akla yakın gelirdi.

İlk toplantıda ayrıca, toplu sözleşmenin, işçi hak ve menfaatleriyle ilgili olmayan teferruat hükümlerinden birkaçı üzerinde anlaşmaya varılıyor ve durum ayrı bir tutanakla tespit ediliyordu. Sendikanın işçilerin temsilcisi olduğu ve aidatların işveren tarafından ücretlerden kesileceği gibi kanun hükümlerinin sözleşmeye yazılmasını kabul edişini, eski iş müfettişi daha sonra iyi niyetine örnek olarak gösterecek ve karşılığında tavizler isteyecekti.

İkinci ve Üçüncü Toplantılar

16 ve 18 Nisan günleri yine İsmail Topkar ile devam eden toplantılar, hem işverenin ayak oyunları ile olumlu sonuç alınamadan geçmiş, hem de Topkar'ın Türk-İş Temsilciliği görevini tamamen aksatmıştı. Genel Sekreterin güttüğü taktik, öncelikle az önemli teferruat hükümlerini anlaşmaya bağlamak, sonra da az ve öz kalacak olan temel istekler üzerinde kesin ve etkili müzakerelere girişmekti. Şimdi yaptığı, taktiğin ilk basamağını atlamaya çalışmaktı. Ne var ki; işveren vekili en önemsiz hükümleri bile kendi yararına yontmaya çalışıyordu.

Dördüncü Toplantı

Topkar'ın Türk-İş'teki görevinin gittikçe ağırlaşması artık bu tekli görüşmelerin devam edemeyeceğini gösteriyordu. Nitekim 20 Nisan'da yapılması gereken dördüncü toplantı Türk-İş Temsilcisinin ani mazereti yüzünden yapılamamıştı. Üstelik de işveren vekili bu duruma kendisinin sebebiyet verdiğini unuttur görünüyor ve müzakerelerin gecikiş sorumluluğunu sendikaya yüklemeye çalışıyordu.

Sedat Bayrı'nın gerçek düşüncesini çoktan anlamış bulunan Genel Başkan Ziya Hepbir, "Artık Yeter" demeye karar verdi. 5 Mayıs gününe ertelenen dördüncü toplantıya, tam altı kişilik bir grup halinde gitti. İlk tutanağın üçüncü maddesiyle, tekli görüşmeyi garantilediğini ve hele Hepbir'i tamamen saf dışı ettiğini sanan işveren vekili adeta paniğe kapılıyor, görüşmeyi Topkar'la yapması gerektiğini tekrarlıyordu. Genel Başkan, Kanun ve Tüzüklerin bu konuyla ilgili hükümleri bulunduğunu, onlara aykırı anlaşmaların değeri olamayacağını, eski iş müfettişine üşenmeden anlatıyordu. Böylece müzakerelerin yapılış biçimi hakkındaki ilk tutanak yeniden düzenleniyor, fakat bu kere üçüncü madde gibi bir saçmalığa yer verilmiyordu.

Beşinci Toplantı

Üç sendika temsilcisinin katıldığı 8 Mayıs tarihli toplantı, yine az önemli konuların hükümlenmesiyle geçiyordu. Böylece sürüp gitseydi, sözü edilmeye de değmezdi. Fakat çok geçmeden, işveren vekili yeni bir çıkışla statik toplantıyı harekete getiriyordu. Bu çıkış eski iş müfettişinin işyeri temsilcileri hakkındaki,

bardağı taşıran son çıkışı oldu. Kanuna göre, sendikanın bine kadar işçi çalıştır-
ran işyerlerinde altı, binden fazlası için de sekiz temsilci gösterme yetkisi vardı.
Bu miktar çok fazlaydı. İşyerinde huzur ve anlayışla çalışmaya imkân vermezdi.
Sayısı sözleşmeye konacak bir hükümle üçe indirilmeliydi. Sonra mevcut temsil-
ciler anlayışlı ve saygılı kimselerdi. Sözleşmenin yürürlük süresince değiştirilme-
meli, bu da yine bir hüküm olarak tespit edilmeliydi.

Sendikacılar elbette teklifi tereddütsüz reddediyor, eski iş müfettişine ka-
nunlar ve sendikanın anlamı üzerinde yeni hatırlatmalarda bulunuyorlardı... Top-
lantının ertesinde, işveren vekilinin ismen üzerinde durduğu üç temsilcinin gö-
revine derhal son veriliyor, yerlerine o güne kadar gerçek temsilci olarak çalışan
üç idealist işçi atanıyordu.

Ara Toplantıları

Zapta bağlanan altı, yedi, sekiz ve dokuzuncu toplantılarda dişe dokun-
mayan önemsiz teferruat hükümleniyor, işverene külfet yükleyici temel konular
üzerinde durulmuyor, bunlar en sonra görüşülmek üzere erteleniyordu. Doku-
zuncu toplantıda teferruat hükümlerinin sona ermesiyle, işçi hak ve menfaatle-
riyle ilgili isteklerin dile gelme devri açılıyordu.

Sendikanın Teklif Listesi

28 Mayıs günü, sendikacılar temel istekleri kapsayan 26 maddelik bir muh-
tırayı işverene verdiler. Çocuk parası, ikramiye, avans, evlenme, ölüm ve doğum
yardımları, kıdem tazminatı, elbise, ayakkabı, fazla çalışma ücreti gibi işçinin
yaşamıyla ilgili teklifler taşıyan bu muhtıra, işveren vekiline, evdeki hesabının
yanlış olduğunu anlatan ilk belge oluyordu. Sedat Bayrı bir yandan toplantıları
sürüncemeye sokma gayretini artırırken, bir yandan da sendikayı etkileyecek yeni
yollar aramaya yöneliyordu. Ve bu sebepten kendisine çok önceden verilmiş talep
listesini elinde tutarken, 5 Haziran günü yapılan toplantıda, sendika istekleri ile
kendi karşıt tekliflerinin zapta geçmesinde ısrar ediyor, o günkü toplantıyı da böy-
lece geçiştirmeye bakıyordu. Oysa sendika temsilcileri, konuşma sırasında açıkla-
dığı karşıt teklifleri kesinlikle reddettiklerini çoktan bildirmişlerdi. Ne var ki; kanun
burada sendikacılara yardım etmiyor, işvereni gerçekleri dile getiren bir zabıt im-
zalamaya zorlamıyordu. Kanunun, sendikaya hak tanıyan hükümlerini hatırlamaz
görünen işveren vekili, açık veren tarafını hiç unutamadığını gösteriyordu. Sonun-
da dediği yapıldı. Karşılıklı teklifler alt alta yazılarak imza edildi. İşverenin karşıt
teklifi zaten malumdu ve hiçbir şey verememektir. Toplantı böylece sona erdi.

22 Haziran Toplantısı

5 Haziran toplantısından sonra, Sedat Bayrı'ya sık sık telefon ediliyor, son
ve kesin bir toplantı isteniyordu. İşveren vekili ise, sendika tekliflerini henüz
idare heyeti ile görüşemediğini öne sürüyor, birkaç gün müsaade istiyordu. Bu
birkaç gün birike birike tam onyediy gün oldu.

22 Haziran günü gene fabrikada toplanıldı. Sendikacılar teklifleri hakkında işverenin son kararını bekliyorlardı. Oysa eski iş müfettişi, bu şekilde kestirip atmanın kanunun ruhunu aykırı düşeceğini söylüyor, karşılıklı tekliflerin teker teker müzakere edilmesini istiyordu. Sendikacılarla sabredecek taraf kalmamıştı. Tekliflerinin hiç birisinden vazgeçmelerine imkân olmadığını kesinlikle anlattılar. Kabul etmiyorsanız derhal uyuşmazlık zaptını tutalım, dediler. Müzakere uzadıkça uzuyordu. Müzakere değil, münakaşa uzuyordu. En sonunda bir zabıt tutuldu. Bu hiç de öyle alışlagelmiş bir uyuşmazlık zaptı değildi. İşveren müzakere yapılması gerektiğini bin bir dereden su getirerek anlatmaya çalışıyordu, sendika da anlaşmanın mümkün olmadığını, uyuşmazlığa gidilmesi gerektiğini belirtiyordu. Zabıt imzalandı, toplantı bitti.

Sendika bu zaptı doğru Bölge Çalışma Müdürlüğüne gönderdi. Uyuşmazlık zaptı yerine geçmesini istiyordu. Gerçi bu nitelikte sayılması için birtakım eksikleri vardı. Bir kere uyuşmazlık konuları açıkça belirtilmemişti. Sonra taraflardan biri, yani işveren uyuşmazlığa gitme isteğinden hiç bahsetmiyordu. Fakat başka çare de yoktu. Sedat Bayrı'ya geçerli bir zabıt imzalatmak imkânsızdı. Bölgeye bu durumu açıklayan bir de yazı gönderilmiş, konunun kanun gereğince tarafsız araçlara aktarılması istenmişti.

Bir yandan bölgenin tutumu beklenirken, diğer yandan da işçiye bir bildiri yayınlanarak vaziyet anlatılıyor, greve hazır olmaları isteniyordu. Ayrıca bir semt sinemasında ve mahalle kahvehanelerinde toplantılar tertipleniyor, işçi psikolojisi muhtemel sosyal direnişe hazırlanıyordu.

Bölge Çalışma Müdürlüğü 30 Haziran tarihli bildirisi ile zaptı geri çevirdi. Gerekçesi bilinen ve yukarıda sözünü ettiğimiz sebeplerdi. Yani zabıt kanunun zikrettiği uyuşmazlık zaptı niteliğine sahip değildi.

Bölgenin Aracılığı

Bölgenin zaptı çevirişi işi gene sürüncemeye sokmuştu. Bütün teşebbüslere rağmen işveren vekiline geçerli bir uyuşmazlık zaptı imzalatmak mümkün olamıyordu. Telefon görüşmeleri bir yana, kişisel toplantıların sonucunu bile zapta bağlamak meselesi olmuştu. Zabıt kelimesi bile işveren vekilinde alerji yaratıyordu.

Sendika durumu Bölge Müdürüne ve müfettişlerine bildirmiş, çare bulmalarını istemişti. Yapılacak iş, bölgeden gönderilecek bir müfettişin gözetiminde işverene zabıt imzalamasını teklif etmek, teklif kabul edilmeyince de durumu müfettişle birlikte bir tutanakla tespit etmekte. Böyle bir tutanağın da uyuşmazlık zaptı yerine geçmesi gerekirdi.

Sedat Bayrı, Bölge Müdürü Şemsettin Turkunt'un eski çalışma arkadaşıydı. Turkunt aynı zamanda Ziya Hepbir'le de samimi görüşürdü. İki dostunu uyuşturmak istedi. Bölgede birkaç özel toplantı tertipleli. Bayrı'nın durumu gerçekten kötüydü. İşçilerle teker teker imzaladığı sözleşmelerle meseleyi halledeceğini sanmış, halledemedikten başka bir de toplu sözleşmeyle yeni haklar tanımak durumuna girmişti. Şirket yönetim kuruluşuna karşı durumunu kur-

tarmak için toplu sözleşmeyi ucuza geçiştirmek zorundaydı. Bunun için hiçbir şey vermemekte ısrar ediyordu. Terazinin bir kefesinde Sedat Bayrı, diğerinde ekmek bekleyen binden fazla işçi ailesi... Eski iş müfettişi çok hafif geliyordu... Bölge müdürü en sonunda "ne haliniz varsa görün" demek zorunda kaldı.

Bir Kurban

Bu arada işçilerin arasında da sabırsızlık gittikçe artıyordu. Uzayan müzakerelerin sorumlusunu elbette biliyorlardı. Ancak arada yapılan aykırı propagandalar canlarını sıkıyor, hakkını arayan kişilere has üstün mücadele gururları zedeliyordu. Neler demiyorlardı ki "Petrol-İş Grev değil blöf yapardı. Bütün paraları yöneticiler yemişlerdi. Kasaları dolu değil tamtakırdı. Amerikan parası ile sendikacılık o kadar olurdu. Amerikan parası özel teşebbüse karşı grev yapılın istemezdi. Hükümet işverenle beraberdi. Bir şey yapacak olsalar şimdiye kadar yaparlardı." Petrol-İş'i Vietnam hükümeti, ya da Başbakanı Çombe'mi zannediyorlardı ne⁽³⁾ ... Bu söylentileri çıkaranların sayısı iki üçü geçmiyordu ve sendikanın görevlerine son verdiği işçilerdi. Sözleri etkili oluyorsa oluyordu amma, bu etki işverene ve adamlarına karşı duyulan antipatiyi artırıcı biçimde oluyordu. İşçilerin her biri onlara gereken cevabı verebilir, susturabilirlerdi. Sendika onları böyle yetiştiriyor, böyle hazırlıyordu. Ne var ki, söylentilerin asıl kaynağını da biliyorlardı. Gösterecekleri en ufak bir tepki başlarına türlü işler getirebilirdi. Onun için susuyorlar, kendi konuşacakları zamanı bekliyorlardı... Bir gün birisi daha fazla susamadı...

Hasan Kotan, orta boylu, kırmızı yüzlü, sempatik, çalışkan ve ateşli bir işçiydi. 1961 yılında fabrikaya girmiş, üç yıla yakın bir süre başarıyla çalışmıştı. Saç ve Demir aksamaları ustasıydı. Yani ustaydı ve üçüncü kıdem yılında aldığı ücret günde brüt, evet brüt, 14 liraydı. İçi dışı birdi. Kalbindekini çekinmeden açığa vurmasıyla tanınırdı. Bir gün susamadı ve sendikanın iyi çalıştığını, doğru çalıştığını bozguncuların yüzüne söyleyiverdi. Sendikayı savunucu kelimelerden başka söz etmemişti. Hele işveren hakkında hiç konuşmamıştı. Bu husus orada bulunan işçi arkadaşlarının yazılı ifadeleriyle de sabitti. Kotan ertesi günü, yani 15 Temmuz işten çıkarıldı. Sebep, işçi arasında huzursuzluk yaratmaktı. Kanun işverenden yanaydı... Hangi hareketin huzursuzluk yarattığını ve bu huzursuzluğun kime zarar vereceğini zaman gösterecekti.

Hasan Kotan yalnız kalmıyor, sendika personeli arasına girerek gerçek huzura kavuşuyordu.

İşveren Sendikası

31 Ağustos'ta fabrikada çok sert ve tartışmalı geçen bir toplantı yapıldı. Sendikacılar uyuşmazlık zaptının mutlaka tutulmasını istiyorlardı. Aksi halde bunu Bölge kanalıyla yapacaklardı. İşveren vekili çok sıkışmış ve terlemişti. En

⁽³⁾ Burada, Kongo'nun halkçı lideri Lumumba'yı katleden, sömürgeci Belçika işbirlikçisi, yerel politikacı Moise Kapenda Tshombe kast edilmektedir. (1919-1969 yılları arasında yaşamıştır)

sonunda saatine baktı, kravatını gevşetti ve... Evet dedi... Yalnız vakit geç olmuştı. Zaptı ertesi sabah tutmayı teklif ediyordu. Ayağa kalkmış, sokağa çıkış hazırlığına başlamıştı bile... Kanun ondan yanaydı. Personel müdürü gene bir şeyler düşünüyordu.

Ertesi sabah zaptı tutmak üzere fabrikaya giden sendikacılar, Sedat Bayrı'nın ellerine tutuşturduğu bir mektupla karşılandılar. Şirket yetkililerinin imzasını taşıyan mektup, sendikaya hitap ediyordu ve bundan böyle Toplu İş Sözleşmesi için Türkiye Kimya Sanayi İşverenleri Sendikası'na yetki verildiğini bildiriyordu. İşveren vekili gülüyor, sendikacılara ille uyuşmazlık zaptı istiyorlarsa, işveren sendikasıyla tutmalarını tavsiye ediyordu. Kanun gene ondan yanaydı. Eski İş Müfettişi son kozunu da oynamıştı...

Derhal işveren sendikasıyla temasa geçildi. Sendika isteklerinin etraflı bir listesi verildi. Konunun beklemeye tahammülü olmadığı anlatıldı. Bütün çabalara rağmen ancak bir hafta sonrası için randevu alınabildi.

İlk toplantı tartışmalı geçti. İşveren sendikacıları hikâyeye yeniden başlamak, müzakerelere girişmek istiyorlardı. "Konu bize yeni geldi, müzakere edersek belki anlaşırsınız, öyle peşin hükümle uyuşamadık diyemeyiz" diyorlardı. Haklıydılar... Aslında bütün, ama bütün kabahat Petrol-İş temsilcilerindeydi! Yıllardan beri huzur içinde çalışan fabrikada huzuru bozmuşlar, hak isteriz diye sermayeyi ürkütücü davranışlara girişmişlerdi... İşverenin bütün davranışları sosyal kanunlara uygundu... Vakit geç olmuştı. Toplantı bir hafta sonraya ertelendi...

Özel Grev Oylaması

İşveren oylamak, savsaklamak, hak tanımamak yolunda öylesine sorumsuz ilerliyordu ki; onu gören memlekette bir sosyal Anayasa, bir sendikalar, bir toplu sözleşme ve grev kanunu olduğuna imkânı yok inanmaz, kendisini faşist İspanya'da zannederdi... Sendika böyle olmadığını hatırlatmak gereğini duydu.

11 Eylül 1964 günü fabrika önünde tamamen özel anlamda bir grev oylaması yapıldı.⁽⁴⁾ Basına da bir bültenle haber verilmişti. Sendikanın iki jeep arabası, sabahın erken saatlerinde, giriş kapısında yer aldı. Postalar halinde çalışan işçiler, işten çıkışta, jeeplerden birine uğruyor, çadır bezleri ile kapalı ve mühürlü sandıklara oylarını atıyorlardı. Sandıkların yanında bastırılmış iki çeşit oy pusulası vardı. "Evet sendikanın yapacağı greve katılacağım" yazılı olanlar BEYAZ, "HAYIR sendikamızın yapacağı greve katılmayacağım" yazılı olanlar ise KIRMIZI renkliydi.

Akşamüstü iki sendika müfettişi, dört işyeri sendika temsilcisi, bir gazeteci ve iki jandarma erinin gözü önünde tasnif yapıldı. Tutulan tasnif zaptını hazırlananlar imzaladılar. Sonuç şuydu: Oylamaya 823 kişi katılmış, 813 kişi BEYAZ, 10 kişi de KIRMIZI oy kullanmıştı.

Oylama sonuçları basında da yer bulmuş, uyuşmazlık yavaş yavaş kamuoyuna da mal olmaya başlamıştı.

(4) Konuyla ilgili yazışmalara Önemli Belgeler başlıklı bölümde yer verilmiştir.

Bu arada Cumhuriyet Gazetesi "Petrol-İş'in işçi hareketlerini daha itidalli ve sağlam bir şekilde düzenleme yolunda olduğunu" yazıyor, Akşam Gazetesi de, Ziya Hepbir'in "Amacımız grev değildir. Doğacak sorumluluk sendikaya ve işçiye ait olmayacaktır" dediğini bildiriyordu. İşveren artık uyanmalı ve görmeliydi.

Uyuşmazlık Zaptı

Grev oylamasının ertesinde, işveren sendikasıyla bir toplantı daha yapıldı. 16 Eylül tarihli bu toplantıda, işveren sendikacıları bir anlaşma ortamı yaratmak için çok uğraştılar. İstedikleri anlaşmaktı ama hiçbir şey vermeden anlaşmak. Gerçi fabrikayla sık sık telefon görüşmesi yapıyor, ufak taviz tekliflerinde bulunuyorlardı. Fakat Petrol-İş'in istekleri yanında, bu teklifler hiçbir şey vermemekten farksızdı.

İşveren sendikasının iki avukat temsilcisi, en sonunda uyuşmazlık zaptını tutmayı kabul ettiler. Bunda hukuki kariyerlerini zedelememek endişesi de rol oynadı denilebilir. Zaten işverenin işi bu noktaya getirdikten sonra kendilerine aktarışından da huzursuzdular. Gene de zaptı tutmadan önce telefonla işverenin rızasını almayı ihmal etmediler.

Zabıt yazıldı ve imzalandı. Karşılıklı teklifler ve uyuşmazlığa gitme isteği açıkça belirtilmişti. Yani bu defaki, kanunun aradığı niteliklere tam olarak sahipti. Geri çevrilmeyecekti.

Uzlaştırma Kurulu

Uyuşmazlık tutanağı sendika tarafından bölgeye gönderildi. Şimdi kanuna göre, tarafların atayacağı birer tarafsız aracı, Bölge Çalışma Müdürlüğü'nün tespit edeceği bir günde bölge binasında toplanacaklar ve bir üçüncü tarafsız aracı seçeceklerdi. Böylece, üç kişilik uzlaştırma kurulu tamamlanmış olacaktı. Taraflar bu kurulun alacağı kararlara uyarlarsa mesele kalmayacaktı. Aksi halde, sendika greve, işveren de lokavt'a gidebilecekti. Yani grev ve lokavt hakkı, ancak bu kurul kesin kararını verdikten ve taraflardan birinin ya da ikisinin bu karara uymadıklarını gene aynı kurulun bir zabıtla tespit ederek taraflara tebliğinden sonra doğabilecekti.

Bölge beklenen davetini 7 Ekim günü için yaptı. Sendikanın atadığı tarafsız aracı Genel Sekreter Vekili Sefa Gürses ve işvereninki de işveren sendikası Genel Sekreteri Zuhul Baydur'du. Her ikisi de aynı gün saat 11.30'da bölge binasında hazır oldular. İş Müfettişi Kaya Öz'ün gözleminde yapılan bu toplantıya, ayrıca sendikayı temsilen Toplu Sözleşme Uzmanı Neşet Önal, işvereni temsilen de Sedat Bayrı katıldılar. Son ikisinin görevi sadece müfettişe "işte bunlar bizim aracılarımız" demekti. Öyle yaptılar ve beklediler.

Tarafların tarafsız aracıları, kısa bir nabız yoklamasından sonra üçüncü aracı üzerinde anlaşamayacaklarını anladılar. Bu seçim çok önemliydi. Aynı zamanda kurul başkanlığını da yapacak olan bu üçüncünün gerçekten tarafsız olması gerekiyordu. Çünkü hangi tarafın görüşünü benimserse, karar o tarafın lehine çıkacaktı. Görüldüğü gibi, diğer ikisinin sıfatlarından başka tarafsız yanları yoktu. Tarafların yetkili yöneticileri olan bu taraflı "tarafsız aracılar" mutlaka

geldikleri tarafın görüşünü savunacaklardı. Birbirlerini ikna etmeleri yanında deveye hendek atlatmak çocuk oyuncağı gibi kalırdı. Anlaşamadıklarını bir zabıtlarla tespit ederek ayrıldılar. Şimdi kanuna göre, gene bir altı gün daha beklemek gerekiyordu. Yalnız altı gün mü ya... Bu süre geçtikten sonra Bölge konuyu İş Mahkemesine aktaracak, mahkeme de artık kim bilir kaç gün sonra üçüncü aracıyı seçip gönderecekti.

İş Davalarına bakmakla görevli 11. Asliye Hukuk Mahkemesi 17 Ekim’de seçimi yaptı: Avukat Adnan Sözmén. Bu değil sendikacılar, avukatlar arasında bile duyulmadık bir isimdi. Hakimlikten emekli bir zeytin tüccarı olduğu neden sonra kendisinden öğrenilebildi.

Kurulun 24 Ekim’de işveren sendikasında başlayan toplantıları, Türk çalışma hayatı bakımından üzücü ve düşündürücü sahneler halinde geçti. Bir iş mahkemesinin binlerce işçinin ekmek parası ile ilgili kararları vermeye yetkili kıldığı sayın avukat, 3008 sayılı İş Kanununun dillere destan 13. ve 16. maddelerinden bile habersizdi.⁽⁵⁾ Heybesi sırtında bir işyerine giren okuma yazma bilmez Anadolu çocuğunun ilk ezberlediği ölesiye çalışmaksa ikincisi de buydu. Zeytin tüccarı, her sendika talebinde “Getirin şu kanunu” diye, talebin İş Kanundaki yerini arıyordu. Sonra da şöyle bir göz gezdirip “Bunun kanunda yeri yok, olmaz” diyordu. İşveren aracısına hiç konuşmak zorunluluğu kalmıyordu. “Evet Adnan Bey” demesi, kendi isteklerinin zapta geçmesine yetiyordu. Sefa Gürses önceleri, sayın kurul başkanında sosyal bir taraf arayıp bulmaya ümitle girişti. Sonra bu ümit, binlerin, otuz milyonun ümidi olarak sabun köpüğü hafifliği ile yükseldi, yükseldi, kayboldu. İki işveren temsilcisi Gürses’e şöyle bir bakıyorlar ve yazıyorlardı: “Sendika temsilcisinin muhalefetiyle...” diye.

Ulaştırma Kurulu kararı, 9 Kasım 1964 günü yazıldı, imzalandı ve taraflara gönderildi. Üç sayfalık karar zaptına, sendika aracısının dört sayfalık muhalefet gerekçesi eklenmişti. Diğerlerinin gerekçesi ise tek satırdan ibaretti ve “işvereni külfet altına sokacağı esbabı mucibesi...” şeklindeydi. Sevsinlerdi böyle esbabı mucibeyi... Ne Hitler, ne Mussolini, ne General Franko ölseler böylesini yazamazlardı. İlk ikisi öldüler yazamadılar. Öbürünün yazabilmesi için de Türkiye’de tarafsız aracılık etmesi gerekirdi.

İşveren, altını aracılardan imzaladığı bu kendi kararını, “İşçilerine karşı olan hüsnüniyetini bir defa daha ispat etmek için...” kabul etmeyi vazife bildiğini, kurul başkanına memnuniyetle ilettili. Petrol-İş İcra Heyetinin doğrusu o kadar hüsnüniyeti yoktu. Hukukçu olmayan sendika aracısının ekonomik ve sosyal muhalefet gerekçesini onaylayıp, kurul kararını, usulle ilgili birkaç maddesi dışında tamamen reddetti.

⁽⁵⁾ 15.6.1936 tarihinde Resmi Gazete’de yayınlanarak yürürlüğe giren 3008 sayılı İş Kanunu’nun 13. Maddesi süresiz işlerde iş aktinin ihbar süreleri kullanılarak fesh edilmesini; 16. Madde ise ihbar süreleri kullanılmadan derhal fesih düzenlemektedir. Metnin konusu olan dönemde işçilerin işten çıkartılmaları genellikle bu iki maddeye dayandırılarak yapıldığı için, “dillere destan” ifadesiyle kanunun bu iki maddesinin işçiler açısından bilinirliğine gönderme yapılmıştır.

Grev Kararı

İşverenin kabul ve sendikanın reddini bildiren araçlar zaptı 17 Kasım günü tutularak taraflara tebliğ edildi. Petrol-İş İcra Heyeti aynı gün yaptığı 45 sayılı oturumunda GREV kararı aldı. Karar birer yıldırım telgrafi ile işverenlere ve bölgeye bildirildi. İşçilere de bir bildiri ile "greve hazır ol !" direktifi verildi.

İş bununla bitmiyordu. Grev kararı alınmış, fakat günü tespit edilmemişti. Bunun nedeni de şuydu: O güne kadar İstanbul ve çevresinde çeşitli sendikalar tarafından yapılan bazı grevler başarısızlıkla sonuçlanmıştı. Kimisinde zaman iyi seçilememiş, kimisinde talepler geçerli gerekçelere dayandırılmamış, kimisinde işçi psikolojisi yeterince hazırlanamamış, kimisinde de işçiye vaad edilen maddi yardım yapılamamış, aslında var olan sefaletlerin dayanılmaz noktaya çıkışma sebep olunmuştu. Sendika yöneticilerinin bazen tecrübesizliğinden, bazen da bilgisizliğinden ileri gelen hatalı grevler, gerek Türk-İş'in, gerek ona bağlı sendikaların tam desteğini de sağlayamıyor, bu da başarısızlığın bir başka nedeni oluyordu. İşte bu gibi aksaklıkları ortadan kaldırmak, sendikalar arasında kafa ve kasa birliğini sağlamak amacıyla, 17 Ekim 1964 günü Türkiye İşçi Sendikaları Konfederasyonu (Türk-İş) Birinci Bölge Temsilciliği bünyesinde bir GREV KOORDİNASYON KOMİTESİ kurulmuştu. Türk-İş'e bağlı her sendika grev kararını öncelikle, isim yapmış tecrübeli ve bilgili sendikacıardan kurulu bu komiteye getirmek zorundaydı. Komitenin grev yapıp yapmamak ya da sendikanın olmasa gereken teklifleri hususundaki kararına uymayan sendikalar, her türlü dayanışma ve işbirliğinden yoksun bırakılıyor, uyanlar ise sonuna kadar destekleniyorlardı.

Sendika kanuni hakkını kaybetmemek için grev kararı almış, fakat gününü tespit etmeden konuyu bütün gerekçe ve dosyalarıyla Koordinasyon komitesine aktarmıştı. Durum aynı zamanda işverene de bildirilmiş, gecikmiş sendikanın zaafından ileri gelmediği anlatılmak istenmişti.

Lokavt Blöfö

İşveren Sendikasıından gelen 19 Kasım 1964 tarihli bir yazı, işverenin de kanuni hakkını kaybetmemek için LOKAVT kararı aldığını bildiriyordu. Bu bildiri Petrol-İş üzerinde hiçbir etki yapmadı. Anlaşılan işveren Petrol-İş'in hareketini hâlâ blöf sanıyor, karşıt blöfle sindirme hareketine girişiyordu. Bu arada Pil stokunun da gittikçe artırıldığı, bir aylık ihtiyacı karşılayacak düzeye ulaştırıldığı bildiriliyordu. Sendikanın, grev süresince işçilerin bütün maddi ihtiyaçlarını karşılayacağı yolundaki kesin beyanları yüz binlerce lirayı gerektireceği için, bir aylık bir direnişin altından kalkamayacağı kanısını, işveren bir türlü terk edemiyordu. Bunun için kendisini bir greve tam hazırlıklı görüyor. "Petrol-İş Grev değil blöf yapar" sözünü bir kâhin gururu ile dilinden düşürmüyordu.

İşveren Lokavt kararını işyerinde ilân etmiş ve işçilere de bir bildiri yayınlamıştı. Bildiride, ölen işçiye 250 lira cenaze yardımı, ailesine de kıdem tazminatı vermeyi kabul ettiğini anlatıyor, hasta olan işçiyi mazeretli sayarak kanuni Pazar gündeliğini kesmeyeceğini bildiriyor, sendikadan ayrılan işçiye Toplu Sözleşmenin getirdiği hakların aynen verileceğini, işçi savunucusu bir dille açıklıyordu. Bütün bu

"külfetlere"! katlanmayı kabul etmesine rağmen, sendikanın grev kararı alışından yakınıyor, "vicdan sesinizin emrettiği kararı vermenizi rica ederiz", diyordu. Ölen işçiler için iyi şeyler düşündüğü anlaşılan işverenin, işçinin yaşamasıyla ilgili olmadığı anlaşılıyordu. "Vicdan Sesi" hasılanın %90'ını alan sermaye, %10'unu vermemek için emekten vicdan dileniyordu. Hükümet adamlarının dilinden düşürmediği sosyal adalet içinde kalkınma herhalde bu olmasa gerekti. Bu yapılan düpedüz yüzlerce insanı sefaletten kurtarmama ve emeğin hakkı ile zengin olma savaşıydı.

Hepbir'in Basın Toplantısı

Durumu kamuoyuna açıklama sırası artık gelmişti. Petrol-İş Genel Başkanı Ziya Hepbir, 20 Kasım günü İşstanbul Gazeteciler Sendikası'nda bir basın toplantısı yaptı.

İşçilerin sosyal durumları, aldıkları ücretler, işletmenin üretim kapasitesi, yıllık kârı, benzeri işletmelerle kıyaslaması, işverenin tutumu gibi bütün gerekli konuları açıkladı. *"Yüksek kârına rağmen ayda 220 lira ücretle işçi çalıştıran bu pil tekeli, yurtdışına da kllyetli miktarda döviz kaçırıyor,"* dedi. Borçlar Kanununa göre yaptığı tekli sözleşmelerle işverenin Anayasayı da ihlal ettiğini belirten Hepbir, sözlerini şöyle bitirdi: *"Milli gelirimizin gelişmesinde daima yapıcı bir zihniyetle çalışmayı şiar edinen sendikamızın, en az senede 46 milyon lira kazandığı sarahaten anlaşılan BERECE işverenin maliyeye vermiş olduğu vergi miktarını sormasını da milli bir vazife telâkki etmekteyiz. Bizi bu suali sormaya sevk eden düşünce, işçinin alın terinden milyonlar kazanan bu işverenin işçisine hiçbir şekilde hak tanımayacak tutumda olmasındır. Bu işverenin çok düşük ücretlerle çalıştırdığı işçisinden daha az vergi verdiği bir gerçektir. Hesaplar ağıklanmalı, kimin haklı olduğu anlaşılmalıdır."*

Hepbir'in yaptığı görünen köye kılavuzluk etmekte. Döviz kağakçılığı var mıydı? Vergi kağakçılığı oluyor muydu? Bilinmezdi. Bilinen bir şey varsa, o da işverenin hâlâ hesap durumunu gizlemesi, ortaya çıkıp *"İşte hesaplar böyle bir şey yok"*, diyememesiydi.

Toplantı sonuçları basında geniş yer bulmuş, kağakçılık iddiaları da yazılmıştı. Fakat demokratik ve sosyal Türk devletinde, hiç değilse işverenin hesaplarını ağıklayabilen bir makam çıkmamıştı.

Aynı gün Grev Koordinasyon Komitesi, Türk-İş Temsilciliğinde ilk toplantısını yapıyordu. Komiteye gerekli dokümanlar zaten önceden verilmişti. Bu kere de davet edilen bir yetkili eleman tarafından sözlü ağıklamada bulundu. Artık karar onlarındı. Hepbir, "alınacak karara mutlaka uyacağız," demişti.

Ertesi gün de Gaziosmanpaşa'ya yollandı. İşçiler civarda kiralanan bir salonda toplandılar. Hepbir biliyordu, söyledi... Topkar biliyordu, anlattı... Bilenler söylenmiş, bilinenler dinlenmişti. Aslında söylenenler, başka ağızlar için söylenmiş, dinleyenler başka kulaklar için dinlemişti. Ama o başka kulaklar... Öyle sağırdılar ki...

Toplantı bittiği zaman, yılların yitirdiği emek gücünün fersiz gözlerde yarrattığı sosyal umutsuzluk, mutlu geleceklerin sevinç gözyaşları ile rtlyordu.

İşçi greve hazırdı...

Son Çırpınışlar

İşveren bildiriler ve ricalarla işçiyi acındıramamış, “vicdanlarının sesini” harekete getirememişti. Mesele kötü’ye gidiyor, grev işi gittikçe kötüleşiyordu. Taktikler, oyalamalar para etmemiş, mukadder akıbet kapının önüne kadar gelmişti. Nihayet haksız kişilere has yönsüz çırpılmışlarına bir de kaba kuvvet gösterisi ekledi:

Kanuna göre, işçilerin üçte biri, grev oylaması isteğini belirten bir dilekçe imzalarlar ve bunu o yerin en büyük mülkiye amirine verirlerse, işyerinde grev oylaması yapılırdı. Oylamada işçilerin yaridan fazlası grevin uygulanmamasını isterse, grev yapılamazdı. Sendikanın grev kararı almasından hemen sonra işverene yakınlığı bilinen birkaç işçinin imza toplama teşebbüsüne girdiği öğrenilmiş, fakat önem verilmemişti. Nasıl olsa başarı kazanamayacağı biliniyordu. Üstelik kanun, grev ilanını kovuşturan [izleyen] altı işgünü geçtikten sonra oylama isteminin hükümsüz olacağını da kayıtlamıştı.

23 Kasım günü altıncı işgünüydü.

O sabah her zamanki gibi erkenden işe gelen işçiler, alışılageldiklerinin aksine kapıda bir merasimle karşılandılar, işverenin görevlendirdiği kişiler, ellerinde birer kâğıt, grev istemi için imza topluyorlar, vermeyeni içeri sokmuyorlardı. Kanuni istismar... Sözle tahrik... Şimdi de kaba kuvvet... Dayanamayıp içeri girmek isteyenler itiliyor, itiraz edenler kakılıyordu.

Bu çok tehlikeli bir yoldu. Sermaye emeği kaba kuvvetle yola getirmeye çalışıyordu. Sınıf çatışması tahrik ediliyor, fikir savaşı sokağa dökülmek isteniyordu.

Emek temsilcileri tehlikeyi kanuni yollarla önlediler. Derhal Bölge Çalışma Müdürlüğüne ve Cumhuriyet Savcılığına haber verdiler. Onların müdahalesiyle işçilerin işbaşı yapmasını sağladılar.

İŞÇİ POSTASI

11-13 Çarşıbaşı No: 21/1
Yerleşim: İSTANBUL
TELEFON: 21 22 42

GÜNLÜK MÜSTAKİL GAZETE

SANİTİ NURULLAH VERAL

PAZARI: 11.000 Kuruş
Maaşlı Gazeteciler: 25 Kuruş
Yıllık Aboneliği: 75 Lira

PERŞEMBE
26
KASIM
1964
YIL: 3 - SAYI: 218

Grev kararı üzerine üzücü olaylar çıktı

"Bereç,, Pil Fabrikası işverenlerinin işçiler üzerinde baskı yapmağa kalkışması, Petrol - İş Sendikası tarafından savcılığa aksettirildi

Türkiye Petrol - İş Sendikası'nın grev kararı aldığı Bereç Pil ve Akümülatör fabrikasında önceki gün işçi ve işveren temsilcileri arasında bazı hadiseler olmuştur.

İşveren temsilcilerinin «grev istemiyoruz» şeklinde işçilerden imza toplamaya kalkışması üzerine duruma sendika temsilcileri müdahalede bulunmuş, imza toplamamın işçilere baskı olduğu iddia edilmiştir. Başlayan tartışma kısa zamanda büyümlü, işçi ve işveren temsilcileri karşılıklı itişmişlerdir.

Durumu savcılığa intikal ettiren Türkiye - Petrol - İş Sendikası, bir süre önce yapılan grev oylamasında, grev lehinde oylanan 17 işçiye, işveren tarafından baskı yapıldığını, bu işçilerin «grev istemiyoruz» şeklinde imzaya zorlandığını bil-

(Devamı 4. nolu sayfada)

Önemli toplu sözleşmeler yapmakla tanınan ve işverenlerden makul olmayan hiç bir talep bulunmadığı bir hakikat olan Petrol - İş Genel Başkanı Ziya Hepbir, Azot Sanayisi ile yap- toplu sözleşmeyi imzaladıkta, sonra Genel Müdür ve Fabrika Müdürü ile el sıkışıyor.

Lise öğrencileri
sosyal yardım

Komitenin Kararı

Zeki Gedik, Mahmut Yüksel, Rüştü Güneri, Sedat Ağralı ve Mukbil Zırtlıoğlu gibi beş tanınmış sendikacıdan kurulu, Türk-İş Grev Koordinasyon Komitesi, konuyu çok ince tetkik süzgecinden geçirdi. 26 Kasım 1964 günü işçi ve işveren sendikaları yetkililerini, işveren sendikasında toplayarak arabuluculuk teşebbüsünde bulundu. Ancak, her zaman ve her yerde olduğu gibi işveren sendikası bu konuda da bir anlaşmaya varma gücüne ve yetkisine sahip değildi. Bu sebeple saat 18.00'de başlayan görüşmeler 23.00'de hiçbir olumlu sonuç alamadan sona erdi.

Komite ertesi günü de Boğaziçinde, Boğaziçi isimli otelde ikinci bir toplantı tertipledi. Yalnız bu kere toplantıya taraf sendikalardan başka, asıl patronları da daveti unutmamıştı. Nesim Afumado ve Sedat Bayrı ile Türkiye İşverenler Konfederasyonu (TİSK) Yürütme Kurulu Başkanı Kemal Haraççı da görüşmelere katıldılar. Komitenin tarafsız iyi niyeti ve Haraççı'nın gayretleri patronları az da olsa harekete geçirir gibi oldu. Sendikanın yaşaması ile ilgili bir kısım hükümler üzerinde sözlü anlaşmaya varıldı. Ne var ki, asıl amaç işçinin yaşamasıydı. Sendikanınki ancak bu amaca ulaşma aracı olarak gerekliydi. Nesim Afumado, 20 liraya kadar gündelik alan işçilere iki yıl için %10, diğerlerine de %5 zam verebileceğini, bundan başka hiçbir isteği kabul edemeyeceğini kesinlikle bildirdi. Toplantı sabaha karşı 02.00'de dağılırken, komite üyeleri grevden başka çıkar yol olmadığını anlıyorlar; Ziya Hepbir, Mehmet Sarıahmetoğlu, Sefa Gürses ve Bekir Öztürk'ten kurulu Petrol-İş Temsilci heyeti de grev hazırlıklarını derhal tamamlamaya karar veriyordu.

Komite, 28 Kasım günü etraflı bir gerekçeyle, "Petrol-İş'in grev kararının tamamen yerinde ve isabetli alınmış olduğuna, adı geçen işyerinde (BEREC) fiilen greve başlanması için gerek kanuni, gerekse Türk-İş prensipleri bakımından hiçbir mahzur bulunmadığına" oybirliği ile karar verdi.

Topkar'ın Basın Toplantısı

İsmail Topkar 30 Kasım günü Türk-İş temsilcisi olarak Gazeteciler Sendikasında bir basın toplantısı yaptı ve komite kararını kamuoyuna açıkladı. Topkar, "Türk-İş adına hareket eden komitenin verdiği raporla, ilgili sendikanın derlediği fevkalâde dokümanlar bu memlekette çalışanların bazı işverenler tarafından nasıl istismar edildiklerini, daha doğrusu sömürdüklerini açıkça ortaya koymaktadır" diyordu. Ayrıca fabrikanın günlük üretim kapasitesinin 853 bin pil olduğunu da açıklayarak, yıllık kârının 46 milyon lira olduğunu belirtiyor; bu yüksek kâra rağmen işçiye çok düşük ücret ödendiğini anlatıyordu. Sendikanın çok güçlü ve kassının dolu olduğunu da bildiren Topkar, olay karşısında sessiz ve hareketsiz duran İşveren Sendikaları Konfederasyonu'nun da Türk-İş olarak dikkatini çekiyordu.

Hepbir'in toplantısı gibi, bu toplantı da basında geniş yer buldu. Bütün halk okuyor ve anlıyordu. Şüphesiz işveren de okuyordu. Acaba?... Yok yok anlasaydı böyle olmazdı. Böyle davranışlara girişmesi özel teşebbüse karşıt düşüncülere böylesine kuvvetli gerekçeler hazırlamazdı.

PETROL - İŞ SENDİKASINCA

500 bin liralık grev fonu ayrıldı

"Berec,, Pil Fabrikasında greve katılacak işçiler, ücretlerine karşılık olan bu paradan grev sonuna kadar yararlanacaklar

Türk-iş Temsilcisi İ. Topkar, Hükûmetin grevleri durdurmasını şiddetle yerd

[illegible]

Dün saat 11.00 de Toprak İş
Sözleşmelerini ve grevleri konu
sunda Komiteler Türk - İşçi Birli
ği tarafından İsmail Toprak
Bakırdağına Petrol - İşçi Birli
ği ile BİREK Pİ Fabrikası
arabasında İstanbul'dan çıkarak
bir hafta toplantı yaparlar.
Bu toplantıların da konuşan
İsmail Toprak, Necir Pİ Fabrikası
arabası Petrol - İşçi Birli
ği tarafından ayrılmışlar
gösteriliyor ve ilk olarak Toprak İş
Sözleşmelerini ve grevleri konus
unda konuşulmaktadır. Sonunda
İstanbul'daki konuşmaları
kaynakları bildirilmektedir.

[illegible]

Fakat bir kere daha, talimata girmesini dikkatli olarak izleyenler katederelerinden anladıkları (Beyan 4. ve 5. maddeler).

Şəh. Həvəscik Səndikasının kəşfiyyatda olən bəşər Kəməli Nərməli və kəşfiyyatda olən fəvri və fəvri gələcək

Sivil Havacılar Kongresi yapıldı

Hararetti tenkitlerle geçen kongrede ismail Topkar, işçilerin uyanıklığını takdirle andı

[illegible]

menzel beklemek boy ve abiciler
destiştir. Bundan sonra aile-
len Mustafa Tüker ile: — Y
damlama konularına değin-
rek, bütün yurdum sınırların-
dışı her şeyden ayrılmış mıy-
dık? Her bir yer birinci
nizmi destiştir.

Söylen delegelerden Nis-
peti Kızıllı ile: — Sınıflar
arasında hiçbir farklılık
kalmış, kaçmazlık görünür,
Sınıfla dışarı her şeyi Sını-
fın... (diğer delegeler...)

[illegible]

Derivative 4. not included

Yol İş Sendikası Samsunda Başarılı bir sözleşme Yaptı

**Bu sözleşme ile işçilere 2 şer lira zam yemek
ücretli,doğum ve ölüm tazminatı sağlandı**

...ve İktisat Grubu Anlaşığı ile
...ve Doğan Akın, Çin yarıda
...ve Doğan Akın, Çin yarıda
...ve Doğan Akın, Çin yarıda

[illegible]

Amerikalılarla yeni bir anlaşma yapıldı

Grev Günü Kararı

Petrol-İş İcra Heyeti 1 Aralık 1964 günü yaptığı 47 sayılı oturumunda greve başlama gününü ittifakla tespit etti: 7 ARALIK 1964

Karar birer yazı ile işverene, işveren sendikasına ve Bölge Çalışma Müdürlüğüne bildirildi. İşçilere de bir bildiri yayınlandı. Bildiri, Koordinasyon Komitesi kararı ve işverenin tutumu açıklandıktan sonra, şöyle sona eriyordu:

"Değerli üye,

7 Aralık 1964 Pazartesi günü sabahı işbaşı yapmayarak, evinde çoluk çocuğumla birlikte davasına emin insanların huzuru içinde oturacaksın. Sendikan senin iktisadi durumunu da göz önünde bulundurarak, şuurla girdiğin bu ekmek davasında direnme gücünü takviye etmek amacı ile seni kimseye muhtaç etmeden, bu sosyal mücadeleden galip çıkaracak her türlü tedbiri almıştır. Greve başlamadan yapacağın iş vazifeli bulunduğun kısım ve makineleri kendi öz malın gibi temizlemek ve her an o makine ve araçların başında çalışacağını

Başkan Ziya Hepbir..."

Karar bir bültenle de basına bildirildi.

36

Grev Hazırlıkları

Petrol-İş Grev hazırlıklarını tamamlama çalışmasına girişmiş, ne hukukî, ne de ekonomik bir aksaklığın doğmaması için gerekli bütün tedbirleri almaya başlamıştı. Beş yüz bin lira tutarındaki grev fonu bir bankaya bloke edilmiş, gerektiğinde bu fona eklenecek finansman kaynakları tespit edilerek hazır hale getirilmişti. Genel Sekreter Vekili Mücahit Teoman'ın başkanlığında Sendika müfettişleri Kadir Topuz ve Şakir Şener'den meydana gelen üç kişilik bir grev Komitesi kurulmuş, durum ilgili makamlara bildirilmişti. Grev süresince işverenler ve hükümet yetkilileri ile yapılması muhtemel müzakereler için Genel Sekreter Vekili Sefa Gürses yönetiminde Avukat Adil Aşçıoğlu, Neşet Ünal, Kazım Uzuner, Bekir Öztürk ve Salih Özkarakay'dan kurulu Toplu Sözleşme servisi, diğer şirketlerle devam edegelen Toplu Sözleşme müzakerelerini askıya almış, olayların seyir şekline uygun fikirleşme hareketlerini tespite başlamıştı.

Sendikanın telefonlarından biri, grev süresince fabrikanın kapısına kurulacak bir çadırda çalışacak olan grev komitesi ile sendika merkezi arasındaki ilişkiyi sağlamak amacıyla ayrılmış ve durum iki gazete ile ilan edilmişti. Sözü edilen çadır da bir terziye sipariş edilerek diktirilmişti. Grev gözcüleri için önleri "Petrol-İş Grev Gözcüsü" diye yazılı gömlekler hazırlanmış, fabrikanın önüne konulacak dövizler yazılmıştı.

Grev gözcülüğü edecek işçiler tespit edilerek sıraya konmuş ve kendilerine gerekli talimat verilmişti. Mülkiye amirine ve emniyete de bilgi verilmiş, hareketin kanuna uygun ve saygılı olacağı özellikle açıklanmıştı.

Genel Başkan Ziya Hepbir, geceleri iki saatten fazla uyumamaya başlamıştı. Gerçi sendikacılığa başladığından beri buna alıştı, amma bu kereki alışlagelen şekilden başkaydı ve hayatının unutulmaz devrelerinden birini yaşamaya hazırlanıyordu. Bu Petrol-İş'in ve Ziya Hepbir'in yapacağı ilk grev olacaktı.

Genel Mali Sekreter Mehmet Sarıahmetoğlu, hesapların içine her zaman-kinden biraz daha fazla gömülmüştü. Petrol-İş'in maliye nazırı öteden beri tutumluluğu ve sendika parasını santimle hesaplayarak harcamasıyla tanınmıştı. Genel Başkan ve Genel Sekreter İcra Heyetinde üç kuruşluk masraf kararı alabilmek için mutlaka bütün dokümanları ve sebepleri Mehmet Bey'e uzun uzun anlatmak zorunda kalırlardı. Sarıahmetoğlu hiç bu kadar parayı bir kalemde harcamakla karşı karşıya kalmamıştı. Yarım milyon, belki de bir-bir buçuk, iki milyon.. Ama bu kerekinin mutlaka harcanması gerektiğini biliyor ve harcamak için can atıyordu.

Genel Sekreter İsmail Topkar ise, bilindiği gibi aynı zamanda Türkiye İşçi Sendikaları Konfederasyonu temsilcisiydi. Türk işçilerinin en üst örgütü ile sendika arasındaki koordinasyonu sağlıyor, sosyal direnişin memleket çapında destek bulmasını temin ve organize ediyordu.

Petrol-İş greve hazırды.

4 Aralık – T.M.T.F.’nin Kuruluş Günü

Türkiye Milli Talebe Federasyonu’nun 48. kuruluş günü dolayısıyla, İstanbul Belediye sarayında bir kabul resmi tertiplenmişti. Toplantıya sendikacılar da davetliydi. Petrol-İş yöneticileri de kalabalık bir grup halinde gittiler.

Önceleri soğuk ve çekingen başlayan tören, gittikçe ısınıyor, samimi bir havaya bürünüyordu. İleri ve aydın Türkiye’nin öncüleri, ekonomik demokrasinin öncüleri ile tanışıyor, konuşuyor, amaçlarının bir noktada birleştiğini anlıyorlardı. Yılların beklediği ortam yaratılıyor, gittikçe gelişmesi mukadder olan bir işbirliğinin temelleri atılıyordu.

Toplantıda Vali Niyazi Akı ile de konuşma fırsatı bulunmuştu. Genellikle toplumcu hareketlere sempati beslediği sanılan Akı, BEREK konusu ile de ilgilendiğini bildirmiş ve etraflı bilgi istemişti. Topkar ayaküstü kısa bir açıklama yaptı. Gerekirse daha sonra görüşmek üzere sözleştiler.

Ne olursa olsun toplantının en önemli yanı gençlik ve işçi arasındaki sözsüz ve yazısız anlaşmaydı.

İşverenden Gelen En Son Davet

Aynı gün, yani 4 Aralık’ta, İşveren Sendikası’ndan şöyle bir yazı alındı; “Sendikanız ve Türk-İş ile Pil Batarya Sanayii T.A.Ş. işyeri adına yapılan son müzakerelerde beyan edilen hususlarla hiçbir şekilde bağlı olmadığımızı 9 Kasım 1964 tarihli Uzlaştırma Kurulu kararı ile kabul edilen hususlardan gayri hiçbir yeni tavizde bulunamayacağımızı işyeri adına bilgilerinize sunarım...

Saygılarımla Genel Sekreter Zuhul Baydur...”

Sanki Türk-İş Komitesi bir iş mahkemesiymiş, ya da Sendika böyle iddia ederek Komite kararıyla işvereni bağlamaya çalışıyormuş gibi... Komitenin Sendikalar, yani işçi sınıfı bünyesinde bir danışma organı olduğunu, Petrol-İş’in tecrübeli Hukuk Müşavirleri bir yana, bütün yöneticileri, hatta Sekreter personelleri bile biliyorlardı. Baydur da bunun böyle olduğunu mutlaka bilmeliydi. Anlaşılan işveren gene bir şeylerden kuşkulandı. Bu işverenden gelen en son grev davetiyesi oldu.

İkinci Kurban

Aynı gün, yani 4 Aralık’ta Berec emekçileri ikinci kurbanlarını da verdiler. Fabrikanın santral memuru Mehmet Akalın Sendikaya şifreli bilgi verdiği gerekçesiyle işten atıldı. Sendika yetkilileri bu iddiayı kesinlikle yalanladılar. Aslında Akalın’ın tek suçunun sendika üyeliği olduğunu açıkladılar. İşveren grev arifesinde telefon santralini bir sendikacıya bırakmak istememiş olmalıydı. Acaba çekindiği neydi? Bir santral işçisinin bilebileceği büyük sırlar ne olacaktı? Bu sorulara ancak grev başladıktan sonra cevap verilebilecekti.

Mehmet Akalın da ilk kurban Hasan Kotan gibi yalnız bırakılmıyor, sendikanın santral sekreterliğine atanıyordu.

İşçilere de konuyla ilgili bir bildiri yayınlandı. Bildiride hakkını istemenin işverenlerde infial yarattığı anlatılıyor ve infialin bir belirtisinin de işten çıkarma-

lar olduğuna değinilerek, "işte sosyal adaletin memleketimizde yerleşmesi suretiyle çalışan insanların da milli gelirden hisseleri olan payı almalarına karşı olan bu kapitalist ve egoist zihniyet hırsını tatmin edebilmek için senin aile ocağını söndürmek amacı ile çok demode ve gayri insani bir usule başvurmaktan dahi çekinmemektedir" deniliyor; yapılacak grevin sosyal ve ekonomik tarihimizde alacağı büyük yer açıklanarak, "greve katılmayarak fabrikada çalışmak isteyecek bir işçinin içinizden çıkacağını ummuyoruz; çünkü böyle bir istek, işçi davasına ihanet olduğu gibi, hem sizin hem de çoluk çocuğunuzun nafakasına kastedilmiş bir hareket olacaktır, böyle bir kimse aramızda yaşayamayacağı gibi ilelebet ibret ve lanetle anılacaktır" şeklinde, yalnız Berec grevinde değil, fakat sosyal adalet ve ekonomik demokrasi yolunda bundan böyle yapılacak bütün grevlerde de değerini kaybetmeyecek bir hatırlatmada bulunuluyordu.

Ziya Hepbir imzasını taşıyan bu bildiri, işçi beyninde aslında var olan olumlu heyecanı, gerekli en üst düzeye ulaştırıyordu.

Boykot'a Çağrı

Hepbir, gene aynı gün kendisini ziyarete gelen İşçi Postası Gazetesi muhabiri kanalıyla bütün Türk milletine şu çağrısı yaptı:

"Sevgili Vatandaşlarım... Bilindiği gibi işçiler genellikle kalabalık ailelere sahiptirler. Bakmakla mükellef oldukları yakınları ve çocukları çok fazladır. Çok azı istisna edilirse hemen hepsi kirada otururlar. Verdikleri kira gecekondularda en azından yüz liradır. Bu durumdaki bir işçinin üç yüz lirayı bulmayan aylık ücreti ile geçinmesine imkân var mıdır? Bunun içindir ki, grev müddetince Berec fabrikasının pilini hiçbir suretle kullanmayınız. Dost ve arkadaşlarınıza da kullanırmayınız. Eğer sizler, bu şekilde bizlere yardımcı olursanız bu müessesenin 18 inci asrın köle zihniyetini yok edebiliriz. Sakın köle tabirini ağır bulmayınız. Bu işveren senede kendisine 46 milyon lira kazandıran işçilerine, iki sene için sadece %5 zam vermek arzusundadır. Bu nispet günde 55 kuruşa tekabül etmektedir. İstanbul'da 550 gram ekmek 70 kuruştur. İşte biz bu zihniyetin sahibine ders vermek için greve gidiyoruz. Haklıyız. Allah haklıların daima yardımcısıdır."

Berec grevi yalnızca Berec işçileri için değil bütün Türk çalışanları için bir var oluş ve var olduğunu kabul ettiriş savaşıydı. Türk ulusunun %99 unu ise çalışan halk meydana getiriyordu. Elbette bu çağrı bütün Türk halkına duyurulamamıştı. Yalnızca emeğin gazetesi olan İşçi Postası, sırf bu niteliği yüzünden öyle büyük tirajlı kapital gazetesi değildi. Çağrı bir bültenle bütün basma duyurulmuş olsa, gene de yayınlanacağı şüpheli idi. Bunun nedeni özellikle işçi çevrelerinde çok iyi biliniyordu. Hepbir de biliyordu. Fakat gazetenin okunduğu çevrelere konunun önemini hatırlatıyor, tarihi görevini yapıyordu.

Grevden Önce Son İki Gün

5 ve 6 Aralık günleri yoğun teknik hazırlıklarla geçti. Fabrikanın yakınındaki bir boş arsaya çadır kuruldu. Grev komitesinin çalışacağı çadırın içine gerekli teknik malzeme yerleştirildi. Grev gözcüleri toplanarak en son direktifler verildi. Gaziosmanpaşa Kaymakamından, grev sabahı yapılacak tören için izin alındı. Fabrika bölgesinin emniyet yönünden bağlı bulunduğu Eyüp Jandarma Kumandanlığına gidilerek bilgi verildi.

Bu arada işverenin fabrikada megafonla devamlı yayın yaptırdığı ve isteyen işçilerin greve katılmayıp çalışabileceklerini ilân ettiği öğreniliyor, fakat üzerinde hiç durulmuyordu.

Yalnız, ileride büyük çatışmalara yol açacak bir işveren oyalaması daha, bu günlerde ilk tohumunu serpiştiriyordu:

Kanuna göre, "istihsal ve satışa matuf olmamak [üretim ve satışa yönelik olmamak] kaydıyla, işyerinin güvenliğini, makine ve demirbaşların, hammadde, yarı mamul ve mamul maddelerin bozulmamasını sağlayacak sayıda" işçi

greve katılamazdı. Bu işçilerin nitelik ve sayıları toplu pazarlığın başlangıcında sendika ve işveren tarafından müştereken tespit edilirdi. Bereç'te de böyle olmuş, 16 Nisan'da İsmail Topkar ve Sedat Bayrı tarafından altmış kişilik bir liste hazırlanmıştı. Belirtildiği gibi bu listede her zaman değişmesi mümkün olan isimlere değil, niteliklere yer verilmişti. Şimdi grev yapılacağına göre işverenin bu niteliklere sahip altmış işçi ismi tespit etmesi ve sendikaya ya da Bölge Çalışma Müdürlüğüne bildirmesi gerekiyordu.

Bu amaçla, son iki gün içinde işverene iki hatırlatmada bulunulmuş fakat olumlu sonuç alınamamıştı. İlkinde en geç 5 Aralık akşamı verileceği söylenmiş, ikincisinde de işveren vekili bulunamamıştı. Yine bir şeyler düşünülüyordu. Fakat o günlerin heyecanı içinde bunun önemi kestirilemedi.

6 Aralık akşamı aydınlatmayan gün ışıkları ertesi sabah gelmek üzere Gaziosmanpaşa'yı yavaş yavaş terk ediyordu. Ertesi sabah bir başka türlü gelecekler, Gaziosmanpaşa'yı bir başka türlü bulacaklardı. Gecekonduları bütün Türk ulusunun göreceği aydınlığa kavuşturacaklardı. O güne kadar çok cimri davranmışlar, ışıklarını hep ötelere, görülebilen fakat gidilemeyecek kadar uzak yerlere göndermişlerdi.

JANDARMA: KİME KARŞI?

İŞÇİ POSTASI

17. ve Cankaya No: 25/1
Yerleşim: İSTANBUL
TELEFON: 21 22 42

GÜNLÜK MÜSTAKİL GAZETE

SAHİBİ NURHAN YEREL

PAZARI'N Başka Hergün Çıkar
Mucitli Gazete: Fiyat: 15 Kır
Yılık: 1500 Lira

PAZARTESİ
7
ARALIK
1964
YIL: 1 - SAYI: 271

Grev gözcüsü olarak ilk nöbeti bu sabah Genel Başkan **ZİYA HEPBİR**'in tutacağı

PETROL-İS'İN GREVİ BAŞLIYOR

Petrol — İşin başları başlayınca grevde santral olarak Berece fabrikasında kurulan çadır, Kesimle Genel Başkan Ziya Hepbir son saatlere nezaret ediyor...

Mücahit Teoman Grev Komitesi Başkanı oldu

Grev Komitesi
Fabrikanın
Karşısında
Çadır içinde
Görev aldı

Ankara'da Yapı-İş Grevine katılan Sendikacı işçileri polisler dağıttı

İşverenin adamları ile grevciler arasında kavga oldu-Beş grevci de nezarete alındı

Ankara'da grevçileri ile işverenler arasında kavga çıktı. Polisler dağıttı. Beş grevci de nezarete alındı.

Ankara'da grevçileri ile işverenler arasında kavga çıktı. Polisler dağıttı. Beş grevci de nezarete alındı.

Ankara'da grevçileri ile işverenler arasında kavga çıktı. Polisler dağıttı. Beş grevci de nezarete alındı.

Ankara'da grevçileri ile işverenler arasında kavga çıktı. Polisler dağıttı. Beş grevci de nezarete alındı.

Şehrimiz fakir semtlerinden biri olan Etiler'de yarınca evin kumru ve Bataş fabrikasında 1200 kadar işçi çalıştırılan ve yıla milyonlar kazanan, fakat işçilerine hiç bir sosyal hak tanımayan İsmet Haysioğlu'na yarın bir ücret verilmekten başka kaçan Berece Fabrikasında bu sabah saat 8 den itibaren Petrol — İş tarafından yapılan kararlaştırılan grev başlayacaktır.

Mahir Akdoğan'ın başkanlığındaki bu sabah saat 7.30'da Petrol — İş Sendikası'nın birinci günü için kurulan Sendika Genel Başkanı Ziya Hepbir olmak üzere fabrikamız civarında kurulan bu kamu çadırı gıcıklandı. Burada evetce harekâtın bu birlikteliği grevciye grev nöbeti olarak görevli mahremetler...

GREV

BİRİNCİ GÜN "7 Aralık"

Grev Komitesi üyeleri erkenden çadıra geldiler. Kapıdan içeri girerlerken saat 6.30'u gösteriyordu. İki Jeep arabasını kapının önüne çekerek çalışmaya başladılar, önce gaz sobasını yakarak içerisini ısıttılar. Nöbet listelerini bir daha gözden geçirdiler. Sonra fabrikanın bahçe kapısının üst kısmına, üzerinde "BEREC PİL FABRİKASINDA GREV VAR" yazılı büyük bir bez astılar. Bahçe duvarının üstüne de küçük dövizler yerleştirdiler. Bunların başlıcalarında şunlar yazılıydı: "Mahkûm olan kaderimizi mutlaka değiştireceğiz", "emeğimizin sömürülmesine asla müsaade etmeyeceğiz", "iane değil, emeğimizin karşılığını istiyoruz", "Berec'te sosyal adalet yerine sosyal sefalet", "azınlığın çoğunluğu ezdiği yerde demokrasi yoktur".

Saat 7.00'den itibaren grev gözcüsü işçilerle, heyecanları evde oturmalarına engel olanlar çadırın önündeki boş arsayı doldurmaya başladılar. Komite, gözcü ve devriyeleri toplayarak, onlara görevlerinin anlam ve değerini bir kere daha anlattı. Gözcüler, kanuna göre "grevin uygulamasını sağlamak için, cebir ve şiddet kullanmaksızın ve tehditte bulunmaksızın propaganda yapmak ve sendika üyelerinin grev kararına uyup uymadıklarını denetlemekle" görevliydi. Bu amaçla fabrikaya giren çıkan kişileri tespit, arabaları kontrol etmek yetkileri vardı. Ayrıca, kanuna göre işverenin grev süresince "istihsal ve satışa matuf" faaliyetinde bulunması da ancak işçilerin greve katılmamasıyla mümkündü. Yeni işçi alması, grev dışı işçilerle büro elemanlarını üretimde çalıştırması yasaktı. Gözcüler bunu da denetleyeceklerdi. İkişer saat ara ile fabrika kapısında nöbetleşe çalışacak ikişer gözcüye yardımcı olarak, iki arka tarafta, iki de ön tarafta olmak üzere devamlı dolaşacak dört de grev devriyesi atanmıştı. Bunların kanuni bir yetkileri yoktu. Gördükleri aksaklıkları komite üyelerine ve gözcülere bildirmekle görevliydi. Gözcü ve devriyelere hava şartlarına göre içi miflonlu gocuklar, lâstik çizmeler, eldivenler, başlıklar ve yün çoraplar verilecekti. Gece nöbetine kalacaklar için birer de pilli el feneri hazırlanmıştı.

Saat 7.30'da bir binbaşının kumandasında bir manga jandarma eri geldi. Halkın güvenlik unsurları fabrika kapısının etrafında mevzi aldılar. Omuzlarında silâhları, ellerinde süngüleri vardı.

7.45'te fabrikaya ait otobüslerden biri 20-25 kadar işçi getirdi. Bunlar greve katılmak istemeyenlerdi. Mütereddit ve endişeliydiler. Dışarıdaki grevci arkadaşlarının yüzüne bakmamaya dikkat ederek içeri girdiler. Az sonra da başka bir otobüsle Sedat Bayrı ve büro elemanları geldi. Bahçede durup uzun müddet dışarısını seyrettiler. İşçilerin karşılarında durup da içeri girmemesini hazmedemiyor gibiydiler. İşlerinden birkaçı grevcileri çağırmaya teşebbüs etti. Gözcüler bu davranışı engellediler. Bu arada Bayrı ile konuşan jandarma binbaşısı grevcilerin yanına gelerek, "korkmayın gidip çalışın" dedi. Ona en güzel cevabı orada bulunan beli bükük bir işçi babası verdi: "Evlatlarımız çalışmamaya kararlı, isterseniz siz gidip çalışın".

Fabrika kapısı her gün saat 8.00'de kapanır, geç gelenler içeri alınmazlardı. Şimdi sekizi geçmiş, buçuğa geliyor, fakat kimse kapıyı kapatmaya niyetli görünmüyordu. İşçi Postası Gazetesi muhabiri Rifat Ekinci, Bayrı'ya bu durumun sebebini sordu. İşveren vekili sertçe bir baktı ve "bizim kapımız hiç kapanmaz" dedi. Gerçekten de doğru söylemişti. Yalnız bir farkla, bu söz, geçmişe değil geleceğe ait olarak alınırsa doğrudu. Çünkü o kapı grev süresince gündüzleri hiç kapanmayacak, boşuna işçi bekleyecek, büyük çatışmalara yol açacaktı.

Ziya Hepbir ve arkadaşlarının grev yerine gelişi büyük sevgi gösterilerine yol açtı. Genel Başkan'ın heyecanlı olduğu her halinden belli oluyordu. Bu heyecan ürkeklik ve çekingenlik biçiminde değil, haktan emin insanların ateşli dinamizmi biçiminde belirliyordu.

Saat 8.30'da kırmızı ve beyaz çiçeklerle süslü büyük bir çelenk çadırdan çıkarıldı. İki kişinin ellerine teslim edildi. Komite üyesi Kadir Topuz, grevcilere megafonla seslenerek, ilçe meydanındaki Atatürk anıtına gidileceğini bildirdi. Sessiz ve sakin olunmasını, yabancı unsurlara aralarında yer verilmemesini istedi. Üç dört yüz işçiden müteşekkil kortej, başlarında Ziya Hepbir olduğu halde ağır ve ölçülü adımlarla hareket etti. Yürüyüşe katılan gazetecilerin sayısı da oldukça fazlaydı.

On beş dakikalık bir yürüyüşten sonra anıta varıldı. Çelenk Atatürk büstünün altına yerleştirilerek saygı duruşunda bulunuldu. Sonra aynı ölçülü adımlarla grev yerine döndü.

Şirketin asıl patronları saat 9.00'a doğru geldiler. Duvarlarında dövizleri görünce hiddete kapılıp indirilmesini istediler: "Bu mülkiyete tecavüzdür, Anayasaya aykırıdır" dediler. İstekleri yerine getirildi. Dövizler duvarın biraz uzağına çakılan kazıklara aktarıldı. Patronlar bu işlemi gözlerken Hepbir ve Topuz da gözcü gömleklerini giyerek kapının önüne dikildiler. Genel Başkan'ın elleri arkasında, başı dik, gözleri ilderdeydi. Davasına inanmış insanlara has azim ve onurla süslü hürriyet heykeli gibiydi. Patronlar bu heykelin arkasında kalıyorlardı.

Saat 9.30'da ilk gözcüler görevlerini genç kız işçilere devrettiler. Gündüz nöbetini hep kızlar, gece nöbetini de erkekler tutacaklardı. Az sonra patronlar da fabrika binasından içeri girdiler.

Gözcü kızlar, kurtuluş savaşının sırtında mermi taşıyan analarının torunu olduklarını bilircesine vakur ve azimliydiler. Genel Başkan çadıra girerken, radyo

tatlı bir dans müziğinin nağmelerini yayıyor, gözcü kızların mutlu yaşitlarını kim bilir hangi danslı partide hayal âleminin enginliklerine daldırıyordu.

Bundan sonra olaylar yörüngesine oturmuş bir rahatlıkla geçti. Diğer sendikalardan ziyaretçiler geliyor, gazeteciler bilgi alıp gidiyorlardı. Bu arada jandarmalardan üşüyenler fabrikanın kapıcı kulübesinde ısınıyor, acıkanlar fabrika lokantasında karınlarını doyuruyorlardı.

Öğleden sonra kapıcının oğlu, kapıya çok yakın olan dört kız işçiye, komitenin müdahalesine fırsat vermeden iteleyip içeri soktu. Jandarmalar orali oldular. Akşamüstü de işveren arabasına taş atıldığı duyuldu. Jandarmalar adeta baskın yaparcasına çadıra yürüdüler. Çadırın önünden hiç ayrılmadığı için suçsuz olduğu bilinen bir işçiye yakalayıp hırpalamaya başladılar. Karakola sürüklemek istediler. Komite Başkanı vatandaşın emniyet unsurlarını güç yatıştırdı.

Paydos saatinde grev dışı kalan ya da kalmak zorunda bırakılan işçiler fabrikayı terke başladılar. Çadırın önündeki grevci işçiler bu kurt yemlerini ibretle seyrediyorlardı. Bu arada ufak münakaşalar da oldu. Jandarmanın grevci işçilerin üzerine yürümek isteği infial yarattı. Komite üyeleri grevci işçilerin mukabele etmesini önleyerek olayın büyümesine engel oldular.

Gün ışıkları görevini yapmanın rahatlığı içinde Gaziosmanpaşa'dan ayrılırken, düşüncelere yerleşen en büyük sorun jandarmaların tutumu oluyordu. Grevi sermayeye isyan sayarak işverenin koruyucu melekliğini etmişlerdi. Görevleri sonunda da işverenin otobüsü ile evlerine gitmişlerdi. Bu arada otobüslerle işçileri evlerinden toplamaya teşebbüs edecekleri söylentisi de komitenin kulağına kadar geliyor, her ihtimale karşı Emniyet Müdürlüğü'nün dikkati çekiliyordu.

Grev Komitesi her gece aralarından birinin nöbetçi amiri olarak çadırdaki kalmasına karar verdi. İlk nöbetçi olarak Kadir Topuz'u seçti. Gece gözcülerine ve devriyelerine de gerekli direktifler verildi.

Sendikacılar grev yerinden ayrılırken güneş çekilmiş, ortalığı koyu bir karanlık kaplamıştı. Gittikçe şiddetini artıran rüzgâr gece yarısı belirecek kuvvetli ayazın habercisi gibiydi. Gözcü delikanlılar rüzgâra göğüslerini germiş, üşümez, yorulmaz, acıkmaz mehmetchik gibiydiler. Topuz, çadırın önünde ellerini kavuşturmuş, irileşen gözleriyle karanlıkları delmeye çalışıyordu. Çadırdaki bir divan vardı. Rahat ve soymalı bir divan. Fakat yatmak hatırlarına gelecek miydi? Bugüne kadar onları yatırmaya çalışanlar o kadar çok olmuştu ki. Yatırmaya ve bir daha kaldırmamaya çalışanlar...

İKİNCİ GÜN "8 Aralık"

Gece hadisesiz geçmişti. Ancak gün ışıkları yeni olaylarla beraber geldiler.

Saat 7.00'de Jandarma Karakolu önünden içi erlerle dolu bir işveren otobüsü kalktı. Gecekonduları dolaşarak süngülerin gölgesinde işçi toplamaya başladı. Komite Başkanı Mücahit Teoman derhal jeeple otobüsün arkasından gitti. Arabayı durdurdu. Jandarmalara kanunsuz hareket yaptıklarını, sonra sorumlu olacakla-

Yıllardır istismar edilen BEREC'in
İşçileri direnme hakkını kullanıyor
PETROL-İŞ'in Grevi dün başladı

İşveren jandarma ile çok dost
ilk nöbeti Genel Başkan Ziya
HEPBİR tuttu-İşveren işçiden
beklemediği bu direnme de
renkten renge girdi işverenler
muhabirimizle konuşmadılar

Patrol — İki Genel Bakımı Ziya Hepbir nöbet, işverenler
i bekliyor. (Foto: Nureddin VERAL.)

Genel-iş Temsilcileri Meclisi toplanıyor

[illegible]

**DENETİM KURULU MEN
KEZİ NORMAL OLARAK
DENETİLDİ:**

Diğer taraftan Genel -
Denetlik Denetim Kurulu üy
şesi Genel Ühdüğün Başkari
nada, Selhattin Del, Genel Y
k'ın 14/2001 ile Genel Mer
in normal denetlemesi yapı
mıştır. Çalışmalarını bitiren
kurul üyeleri toplantıda nor
mal olarak denetimlik işleri
ne ilişkin hareket etmiş
lerdir.

Harp-iş Semineri

[illegible]

Sağlık iş kolunda iki Sendika birleşiyor

**Türk-İş Genel Sekreteri Tunç'un Başkan-
lığında bir heyet konu ile ilgili
protokolu imzaladı**

Türkiye Sağlık İş Sendikası ile TİİS Sendikası ayrı ayrı 1. Ocak'ta yapılan toplantılarda birliktelik ve bir çatı altında çalışma kararına varmışlardır. Türkiye Sağlık İş Sendikası ile TİİS Sendikası ayrı ayrı 1. Ocak'ta yapılan toplantılarda birliktelik ve bir çatı altında çalışma kararına varmışlardır.

Petrol-iş'in Resmî Bildirisi

Türkiye Petrol Kimya ve A
tunu İşçileri Sendikası'na dün
başladığı Barış İş yerindeki
grev hakkında aşağıdaki basın
bildirisi gazetelere göndermiş
tir. Basın tebliğ mahiyetinde
olan bu bildiriyi de aynen ver-
yoruz:

Pil ve Batarya Sanayii (Be

[illegible]

Kamunun enli hükümeti
kurulmuş demayışın işverci
milyetir toplu işverci masası
na oturmış işverci yukarıda da
işverci ettiğiz işverci kendisine
her yıl bütün masraflar, amort
tisman vs. çıkışın sonra 50
- 60 milyon lira kazandıran
fedakâr ve vefakâr işvercinin
hic bir sosyal hak tanımak iş
temelliği işverci, işverci işvercin al
(Devamı 4. cildi sayfa 24)

Son Dakika
**İşverenin
Gayretleri**

Mamafin is vericiler ağıle ilme
el bazı oyuntar oynamaya te -
sabbile emilekelerdir. Mesallı ye -
mek zamanı görevli jandarmal -
arı içertio davet etulşelr. Bu
davet yemek zamanına isabet
etileğinden çok calışi dilaak bu
hannımlar. Nitekim yemek an -
tandemlarını fabrikada

Böle İndamdarın İyvezi -
Ekin İyvezi kütüphanesinde 220
indamdar baskıların dökümü (Çe-
- (İlk baskı 4. s. 1. sayfa)

The Istanbul Atatürk Airport, which is the largest airport in Turkey, is located in the European part of the city, about 15 km from the city center. It is a major hub for Turkish Airlines and other international airlines. The airport has a long history, having been built in 1928 and expanded several times since then. It is now one of the busiest airports in the world, with over 10 million passengers passing through it each year.

İşveren tarafından tutan işçiler haklarının ihmal edildi.

İzmir Vekili Sımsı Beyre mahabirîlâhî ve ulûm-ı esmâiyâtiye İsmi :

rını anlattı. Anadolu'nun üniformalı saf çocukları önce direndiler. Sonra kanundan söz edildiğini duyunca yumuşadılar. "Binbaşidan öyle emir aldık" dediler. Toplanıp otobüse atılabilen işçiler 24 kişiydi, isimleri tespit edildi. Hepsinde dipçik korkusunun yaratabileceği bir ürkeklik görülüyordu. Onlar da çoğunluk Anadolu çocuğuydu. Ve Anadolu çocukları Allahtan sonra Jandarmadan korkarlardı.

Türk-İş adına İsmail Topkar Jandarma Kumandanlığına gerekli uyarmayı yapmış, olayı İstanbul Valiliği'ne de aksettirmişti.

Saat 8.00'e doğru içi dolu bir işveren otobüsünün fabrikanın sokağına büyük bir hızla girdiği görüldü. Kapıya yaklaştıkça hızı azaltacağına artırdı. Grev gözcülerinin kanuni kontrollerini yapmak amacıyla verdikleri dur işaretine aldırış etmedi. Gözcülere sürünerek kapıdan içeri daldı. Ufak bir direksiyon kayması büyük bir facia yaratabilirdi. Amaç hasıl olmuş, gözcülerin kontrolünden kurtulmuştu.

Olayın tekrarına fırsat vermemek için, karşıt tedbir olarak sendikanın iki jeep arabası bahçe kapısının önüne dizildi. Bir aracın jeepleri ezmeksizin hızla içeri girmesine imkân yoktu. Böylece daha sonraki giriş çıkışlar kontrol edilebildi.

Saat 10.00 sıralarında işveren sendikası temsilcileri fabrikaya geldiler. Az sonra da Türk-İş'i temsilen Birinci Bölge Eğitim Müdür Muavini Vahdet Aşar ve Bölge Çalışma Müdürlüğü Müfettişi Cengiz Ulutaş görünür bir telaşla onları takip ettiler. İçeride bir saatten fazla kaldılar. 11.30'a doğru Aşar ve Ulutaş sinirli adımlarla fabrikadan çıkıp çadıra geldiler.

Mesele şuydu: İşveren Bölgeye müracaatla, kanunen greve katılmamaları gereken bir kısım işçilerin bu gereğe uymadıklarını ve bu sebeple akitlerini feshettiğini bildirmişti. Bölge de durumdan sendikayı haberdar etmişti. Sendika derhal harekete geçerek işveren sendikası nezdinde işlemi protesto etmiş, Bölgeye kanunsuzluğunu anlatmış, Türk-İş Temsilciliği'nin müdahalesini istemişti. Türk işçilerinin en üst örgütü de fabrikadaki bu apar topar toplantının tertibini sağlamıştı.

Toplantıda işveren ortaya bir de fotokopi çıkarmıştı. Bu fotokopide işten çıkarılan işçilerin çalışmak istemediklerini anlatan satırlarla, işçilerin olduğu iddia edilen bir kısım imzalar vardı. Toplantıda uzun münakaşalar olmuş, olumlu sonuç alınamadan dağılmıştı.

İş Müfettişi, incelemek üzere yanına aldığı fotokopiyi çadırdakilere gösteriyor, sendikacılara ne düşündüklerini soruyordu. Bu soruya en güzel cevabı orada bulunan bir işçi verdi:

"Evet şu imza benim. Fakat bana Bölge Çalışma Müdürlüğü tarafından vazifelendirildiğimize dair bir şey söylemediler. O gün hoparlör, isteyen greve katılır, isteyen katılmaz, diye neşriyat yapıyordu. Bizden imza alırken, 'çalışmak ister misin? çalışmakta da çalışmamakta da serbestsin' dediler. Biz de arkadaşlarımızdan ayrılmak istemeyiz dedik. Zaten benim okumam yazmam yoktur."

Zaten kanuna göre, grev dışı işçilere yazılı bildirimin ya Bölge ya da sendika tarafından yapılması gerekirdi. İşverenin bu işi yapmaya, hele imza toplamaya hiçbir şekilde yetkisi yoktu. Cengiz Ulutaş gerekli gördüğü notları alarak gitti.

Maden-İş'in Kardeşlik Gösterisi

Türkiye Maden-İş Sendikasının grev kanunu yürürlüğe girmeden önce Anayasaya dayanarak yaptığı büyük bir grev vardı. KAVEL GREVİ diye anılan bu direniş İstanbul'da Kavel Kablo fabrikasında yapılmış ve 36 gün sürmüştü.⁽⁶⁾ Kavel işverenin de Berec işvereninden aşağı kalır tarafı yoktu. Üstelik o zaman sosyal kanunlar da yürürlükte olmadığından Maden-İş'liler çok büyük güçlüklerle karşılaşmışlardı. Hareket dalga dalga bütün sendikalara ve bütün yurda yayılmış, Petrol-İş de dâhil olmak üzere bütün Türk sendikalarının davası halini almıştı. Bu

⁽⁶⁾Türkiye Maden-İş Sendikası üyesi işçiler 1963 yılının ilk aylarında Kavel Kablo Fabrikası'nda 36 gün süren bir grev yaptılar. Bu grev, Türkiye işçi sınıfı tarihinde önemli grevlerden biri olarak kabul edilir. Grevi önemli hale getiren en belirgin unsur, 1961 Anayasası'nın işçilere tanıdığı grev hakkının nasıl kullanılacağına ilişkin yasal düzenleme olmadan, üstelik İş Yasası'nda grev yasağı sürerken yapılmış "kanunsuz" bir grev olmasıdır.

Grev üzerinden grev hakkını sınırlamak için çaba harcayan işverenlerin tutumu; grev yasası görüşülürken konunun Meclis'te önergelere konu olması; grevle ilgili yasaya özel hüküm konması; grev uygulaması sırasında sendikalar arasında yaşanan görüş ayrılıkları gibi pek çok gelişme Kavel grevini kayda değer kılmaktadır. Bütün bu ve benzeri nitelikleri nedeniyle Kavel grevi, emek hareketinin hafızasında iz bırakmış, "tarihi" diye tanımlanan grevler arasında yer almaktadır. Bu grevle ilgili ayrıntılı bilgiler için bkz. Zafer Aydın, **Kanunsuz Bir Grevin Öyküsü Kavel 1963**, Tüstav/Sosyal Tarih Yayınları, İstanbul, 2010.

büyük iş ve kader birliği sonucu zafer kazanılmış, emek temsilcileri var olduklarını sermaye ve hükümet temsilcilerine kabul ettirmişlerdi. İşte bu grevde kullanılan büyük bir çadır vardı. İçinde toplantılar yapılabilecek kadar büyük bir çadır.

O gün öğleye doğru bu büyük çadır gelerek Petrol-İş çadırının yanına kondu. Maden-İş'in Başkan Vekili Kazım Narmanlı Petrol-İş yöneticilerine sendikasının kardeşlik duygularını iletiyor, çadırın emirlerinde olduğunu bildiriyordu. Kader yolcuları, yolun sonunu birbirlerine dayanarak getirebileceklerini biliyorlardı. Petrol-İş elbette böyle bir çadır alabilecek kudretteydi. Amma bunun anlamı başka, bu dayanışmayı zorunlu kılanların anlayamayacakları kadar bambaşkaydı.

Diğer sendikalardan gelen ziyaretçilerin de ardı arkası kesilmiyordu. Şüphesiz hepsinin birer Kavel çadırı yoktu. İçlerinde yardım yapmak değil, yardıma muhtaç olmak durumunda olanlar da çoktu. Fakat hepsinde bir heyecan, bir şeyler yapmak, bu çorbaya tuz katabilmek heyecanı doluydu.

Günün ziyaretçileri içinde en önemlisi, Uluslararası Hür İşçi Sendikaları Konfederasyonu'nun (ICFTU) Türk temsilcisi oldu. Geldi, gördü ve gitti.

Öğleden Sonraki Toplantılar

Öğleden sonra Türk-İş temsilciliğinin teşebbüsü üzerine Vali Niyazi Akı Viyayette bir toplantı tertipledi. Ancak Yetkili Berec patronları bu toplantıya katılma gereğini duymadılar. Sadece vekilleri Sedat Bayrı'yı gönderdiler. Bu düşünüşte işverenle anlaşmanın güçlüğüne Akı da anlamıştı. Topkar'la uzun uzun konuştu, "haklısınız, devam edin" dedi.

Bu arada Genel Sekreter Vekili Sefa Gürses'te Bölge Çalışma Müdürlüğü'nde yapılan bir başka toplantıya katılıyor, işverenin kanunsuz tutumlarını önleyici çareler araştırıyordu.

Komite Başkanı Mücahit Teoman da beraberinde sendika hukuk müşaviri Avukat Âdil Aşçıoğlu olduğu halde, Eyüp Jandarma Kumandanlığına giderek Binbaşı ile görüşüyor, Jandarmanın tutumunun değiştirilmesini istiyordu. Binbaşı bu kere anlayışlı görünüyor, telefonu açarak, "jandarmalar işveren otobüsüne binmeyecek, fabrikada yemek yemeyecekler. Sendika gözcüleri giren çıkan arabaları serbestçe kontrol edecekler" gibi emirler veriyordu. Bunların gerçekleşme derecesini zaman gösterecekti.

Grev Yerinde

Grev yerinde akşama kadar başkaca bir hadise olmadı. Saat 16.30'da fabrika tatil edilerek kapıları kapandı. Zaten çalışmıyordu ki tatil etsin. Yalnızca yassı pil bölümünde ufak bir çalışma oluyordu. Bu bölümün çalışması için de teknik olarak on işçi yetiyordu.

Saat 17.00'ye doğru Binbaşı geldi. Görevli jandarma çavuşuna yukarıda sözünü ettiğimiz emirleri tekrarladı. Bu arada bir yanlışlık oldu. Gözcüler onun arabasını da aradılar. Kızmadı ya da kızdı fakat sesini çıkarmadı.

Saat 18.00'den sonra da Ziya Hepbir ve Genel Mali Sekreter Mehmet Sarıahmetoğlu beraberlerinde Türk-İş'ten Vahdet Aşar olduğu halde çadıra geldiler. Bekleyen işçilerle konuşup, morallerini takviye ettiler.

Grevin ikinci günü de böyle geçmiş, işçi tarihindeki yerine doğru uzaklaşıp gitmişti.

ÜÇÜNCÜ GÜN “9 Aralık”

Üçüncü gün grev yerinde oldukça sakin başladı ve öylece de sürüp gitti. Gelen giden arabalar rahatça kontrol edildi. Jandarma evlerden işçi toplamadı. Belki de bu yüzden greve katılmayanların sayısı oldukça düştü. Dün 70 civarında olan rakam, bugün ancak 54’ü bulabildi. Polis ve jandarmanın hiçbir müdahalesi olmadı. Nöbetleşe devriye gezen polisler coplarını, jandarmalar da dipçiklerini kullanma gereğini duymadılar.

Ne var ki, bu durgunluk yalnızca grev yerine aitti. Asıl hareket o yerin dışında oldu.

Saat 10.00’da Vilayette Vali Akı’nın başkanlığında ikinci bir toplantı daha yapıldı. Bu toplantıya Türk-İş adına İsmail Topkar, işveren adına asıl şirket ortaklarından Nesim Afumado ve Sedat Bayrı, Bölge Çalışma Müdürü Şemsettin Turkunt ve işveren sendikası başkan vekili Refik Baydur katıldılar. Görüşmeler 12.30’a kadar sürdü. İşveren çok az bir kımıldanışla grevin durdurulmasını istiyor, Topkar haklı olarak Türk-İş Koordinasyon Komitesi kararı ile onaylanan sendika tekliflerinde ısrar ediyordu. Bölge Müdürünün işvereni insafa getirme gayretleri ile Akı’nın samimi bir ortam yaratarak tarafları bir noktada birleştirme çabaları boşa gitti ve toplantı olumlu sonuç alınamadan dağıldı.

Bu toplantıya özellikle davet edilen Ziya Hepbir, sonucu önceden tahmin etmiş ve hendeği atlamayacağını bildiği deveye binmeyi reddetmişti. Petrol-İş’in birinci sorumlusu tek çözüm yolunun grevde olduğunu görüyor ve bütün çalışmasını onun başarısına yöneltiyordu.

Tunca Gösterisi

Fabrika yakınında Tunca isimli oldukça büyük bir sinema salonu vardı. Genellikle gözyaşı dolu Türk filmlerinin oynatıldığı bu sinemaya, bir haftalık harçlıklarından artırıp gözlerinin bozulmasına düşünecek çağda olmadıkları için harikalar diyarındaki Alis’in gururuyla ucuz perde dibine çöreklenen çocuklar, ömürlerinin en renkli olması gereken çağlarını fabrika bacaları altında yitirerek sarf ettikleri emekleri karşılığında daha pahalı eğlencelere pay ayırmak imkânı bulamayan gençler ve dört duvarın içinde dünyaya ondan başka açılan pencere-leri hiçbir zaman olmamış bulunan yaşlılar giderlerdi.

İşte o gün de bu sinemada bir başka Türk filmi oynandı. Şu farkla ki, filmin oynadığı yer perde değil sahne ve salondur. Oyuncuları seyirci, seyircileri oyuncuydu. Petrol-İş grevci işçilerle, grev süresi içindeki ilk toplantısını yapıyordu. Saat 14.30’da koca salon tıklım tıklım dolmuştu. Ön sıralara diğer sendikaların başkan ve yöneticileri oturmuştu. Arkalarda başörtülü kadınlar, asil heyecanın yüzlerini pembeleştirdiği genç kızlar, mutlu geleceklerin aydınlığında ferah yitik gözleri ıslık ıslık yanan delikanlılar, delikanlılaşan olgun çağdakiler vardı.

Ziya Hepbir ve arkadaşları salona girer girmez, yer yerinden oynadı. Tunca Tunca olalı böylesini görmediği mutlaktı. Alkış uğultusundan, “yaşa, var ol” nidalarından insana tavan yükselecek de göklerin ululuğuna erişecek gibi geliyordu.

Ama bu ses, göklerin ululuğuna erişmeden yerdeki nimetlerden payını almak isteyenlerin sesi idi. Sağır kulaklara bu gerçeği duyurmak isteyenlerin sesi idi.

Toplantıyı kısa bir konuşmayla Mücahit Teoman açtı. "Sizler bu bağlılığı ve kenetlenişi gösterdikçe grevimiz başarı ile devam edecek ve haklarımızı er geç alacağız. İşverenler ve sizlere katılmamak bahtsızlığını gösterenler haklı davamızın halledilmesinden sonra hüsrana uğrayacaklardır" dedi. Sonra da elliden fazla misafir sendikacıyı işçilere tanıttı. Bu arada basın mensuplarının da salonu doldurduğu görülüyordu. Teoman onlardan da görebildiklerini takdim etti. Flaşlar durmadan parlıyordu.

Grev Komitesi Başkanından sonra ilk konuşmayı Ziya Hepbir yaptı. Mikrofon başına geçtiği zaman, yapılan sevgi gösterisinin dinmesini epey bir süre beklemek zorunda kaldı. Böylesine çok alıştı. İdeale her yaklaşıta böylesini bulmuş, buldukça da daha bir güçlü, daha bir bilgili olarak ileri gitmekte devam etmişti. Gene de içlenmekten geri kalmadı. Gene de gözlerinin dolu olmasını önleyemedi. Alkışlar dindikten sonra ağır ağır konuşmaya başladı. Önce işverene dokundu. Şöyle hatırlatıcı ufak bir dokunuş, işvereni karşısındakiler de en az kendisi kadar biliyorlardı.

Sonra hükümet üyelerine döndü. Devrin Başbakan Yardımcısı Kemal Satır'ın, kulağına gelen bir sözü içine oturmıştu. İlke edindiği hak yolunda, adalet yolunda karşısına dikilen babası olsa dinlemezdi. Bu onun her iyi niyetlinin bildiği ve anladığı karakterinin gereği idi, şöyle dedi: "İşçiler eğer fazla dayatırsa bir kanunla buna mani olurum" diyen bu bakan efendiye şunu hatırlatmak isterim ki; Anayasa teminatı altında bizlere verilen bu hakları geri almaya ne onun, ne de başka bir kimsenin gücü yetecektir. Bu sözü sarf etmek büyük bir kabadayılıktır. O ancak kabadayılığını bakanlığındaki kendi odasında yapar. Türk işçisi gerekirse Satır'ın ve böyle konuşan herkesin dilini kesmesini bilir." Evet böyle konuşanların dili daha fazla uzun kalamazdı. Satır eğer o sözü sarf etmediyse ve sarf edenler gibi düşünmüyorsa Hepbir'in sözlerini desteklemeli, hem de yürekten desteklemeliydi.

Genel Başkan daha sonra da işverenin vergi kaçırdığına değinerek şunları söyledi: "*Maliye Bakanı Kalkınma Planının finansmanı için dış memleketlere avuç açacağına, memleketin içersinde vergi kaçırırları takip etmelidir.*"

Ziya Hepbir, grevci işçilerin maddi ihtiyaçlarını karşılamak için her türlü tedbirin alındığını, hafta sonunda para ve erzak dağıtımı yapılacağını da bildirdikten sonra, "hakkımızı almak için demokratik savaşımızı sonuna kadar sürdüreceğiz, inanınız ve bekleyiniz" diyerek konuşmasını bitirdi. Mikrofonun önünden ayrılırken alkış seslerine hıçkırıkların da karıştığı duyuluyordu. Bu, aynı salonda sık sık duyulan yerli filmlerin mezar taşlı hıçkırığı değil, o taşın altına girmeden yaşamak, yaşadığını hissederek yaşamak ümidinin taşıdığı sevinç gözyaşlarının sebep olduğu hıçkırıktı.

Hepbir'den sonra mikrofona Türk-İş Temsilcisi ve Petrol-İş Genel Sekreteri İsmail Topkar geldi. Aynı gösteriler ona da yapılıyor, o da konuşmasına başlamadan önce çılgın tezahüratın dinmesini beklemek zorunda kalıyordu. Kendisine has neza-

ketinin çerçevelediği güleç yüzü alttan gelen bu desteğin verdiği kuvvetle ışıltıyor, ilerilere daha bir güvenle bakar hale geliyordu. Vilâyet'te yapılan toplantıyı anlatmakla söze başladı. İşverenin olumsuz tutumunu bir kere de o açıkladı: "İşçiler, sizden olmayanların sözlerine inanmayın" dedi. Grevin Türk-İş ve Türk-İş'e bağlı bütün sendikacılarca sonuna kadar destekleneceğini söyleyerek, konuşmasını bitirdi.

Topkar'dan sonra Uluslararası Hür İşçi Sendikaları Konfederasyonu Eğitim Müdürü Mr. Vanderveken mikrofonu gelerek şunları söyledi: "Bugün burada gördüğüm bu bağlılık eşine ender rastlanan bir topluluktur. Bizim memleketimizde yapılan grevlerde kadınların iştiraki sağlanırsa, daha başlamadan başarıya ulaşırlar. Bu bakımdan sizin bu grevimizin başarıyla sonuçlanacağını söylemekle bahtiyarım."

Daha sonra da başta Lastik-İş Başkanı Rıza Kuas ve Deri-İş'ten Cemil Gider olmak üzere misafir sendikacılar konuştular. Sendikalizmin ve birlikte hareket etmenin değerini anlattılar. Grevin yalnızca Berec işçileri için değil bütün Türk çalışanları için taşıdığı önemi belirttiler.

Bu arada, ICFTU ve Ortadoğu Çalışma Enstitüsü kursiyerlerinin hediyesi 40 paket Bafra sigarası, 12 paket bisküvi ve sekiz kilo akide şekeri işçilere dağıtıldı.

İŞÇİ POSTASI

17-18 Çarşamba 12/12/1944
Yayınlanma YERİ: İSTANBUL
TELEFON: 22 32 32

GÜNLÜK MÜSTAKİL GAZETE

BAŞKANI: NUR - YERİ: VERAL

PAZARI: 14 Bafra Sigarası Çift
Kuruşlu Günlük: 10 Kuruş
Yıl: 5 - SAYI: 104

Türkiye Petrol Klaya ve Akemi Sınaylı İşçileri Sendikası'nın BEREK Pü ve Bafra Fabrikasında çalışan ve greve katılan işçilerin bir toplantısı. Sol tarafta sendikacılar.

Petrol - İş'in Muhteşem BEREK Grevi İŞÇİLERİ KENETLEDİ

Dün yapılan toplantı ve gösteriler çok mükemmel oldu. Liderler önemli meselelere temas ettiler. Bazı bakanlar tenkit edildi

Petrol - İş Sendikası'nın BEREK Pü ve Bafra Fabrikasında çalışan ve greve katılan işçilerin bir toplantısı. Sol tarafta sendikacılar.

Petrol - İş Genel Başkanı İhsan Karayalın, toplantıda konuşuyor.

Petrol - İş Sendikası'nın BEREK Pü ve Bafra Fabrikasında çalışan ve greve katılan işçilerin bir toplantısı. Sol tarafta sendikacılar.

Tarım - İş Sendikası

Haralarla yapmaktaki olduğu Toplu sözleşmeleri pek yakında bitiriyor

Türkiye Tarım ve Tarım İşçileri Sendikası'nın Tarım İşçileri Sendikası'nın BEREK Pü ve Bafra Fabrikasında çalışan ve greve katılan işçilerin bir toplantısı. Sol tarafta sendikacılar.

İşçilerle Polisler Çarpıştı

Türkiye Tarım ve Tarım İşçileri Sendikası'nın Tarım İşçileri Sendikası'nın BEREK Pü ve Bafra Fabrikasında çalışan ve greve katılan işçilerin bir toplantısı. Sol tarafta sendikacılar.

Türkiye Tarım ve Tarım İşçileri Sendikası'nın Tarım İşçileri Sendikası'nın BEREK Pü ve Bafra Fabrikasında çalışan ve greve katılan işçilerin bir toplantısı. Sol tarafta sendikacılar.

Konuşmalar bittiği zaman, ince bıyıklı yüzünde aydınlıklar uçuşan bir genç adamın ortaya çıktığı görüldü. Bu, Milli Türk Talebe Birliği'nin toplumcu aydın lideri Yüksel Çengel'di. Hepbir, Topkar, Sarıahmetoğlu ve diğerlerini tebrik etti. İleri Türkiye'nin öncü kuşaklarından Petrol-İş'e ve Bereç'li işçilere selam ve başarı dilekleri getirdiğini bildirdi. Gençliğin ekonomik adalet davasında sonuna kadar Petrol-İş'le ve bütün Türk işçileriyle beraber olduğunu belirtti. Demokrasinin var oluş ölçeği olan gerçek kuruluşları artık birbirlerini çok iyi tanıyorlar ve beklenen dayanışma yolunu açıyorlardı.

Çengel yalnız gelmemiştir. Beraberinde MTTB'nin Gaziantep, Erzurum, Bitlis, Van ve Elazığ halkoyunu ekiplerini de getirmişti. Ortalık bir anda davul kükremesi, zurna çağlaması ile sarsıldı. Gözlerinden ilim irfan fışkıran aydın dadaşlar, Anadolu'nun yağız delikanlıları bütün heybetleriyle sahneyi doldurdu. Renkli cepkenler, sırmalı yemeniler, işlemeli serpuşlar birbirine karışıyor, bu toprakları yalnızca kendilerinin sananlara gerçeğin seslenişini dile getiriyordu.

Gösteri 17.30'a kadar sürdü. Tunca Sineması yeniden sessizliğe gömülürken düşüncelerde beliren sorun, bu davul zurnaların hâlâ bazılarına sivrisinek gibi gelmekte devam edip etmeyeceğiydi.

DÖRDÜNCÜ GÜN "10 Aralık"

Dünün aksine, bugünün grev yerinde çok hareketli geçeceği sabahın erken saatlerinde belli oldu. 7.35'te memurları getiren otobüs grev gözcüsü Ali Özataman'ın üstüne öyle bir vardı ki, yağız emekçi atik davranmasa tekerleklerle kucaklaşılabirdi. Hani filmlerde Amerikan gangsterleri hoşlarına gitmeyenleri kaza süsü verip öldürmek için adamı bir çıkmaz sokakta kıştırıp arabayı pervasızca üstüne sürerlerdi ya, işte öyle olmuştu. Grev gözcüleri için de fabrikanın kapısı çıkmaz sokaktı. Bu çıkmazdan çıkmanın tek yolu can çıkıncaya kadar çıkmamaktı. Polis ve jandarmalar da film seyreder gibi baktılar. Neredeyse alkışlayacak gibiydiler.

Daha sonra Trabzon plakalı bir kamyon fabrikaya pil almaya geldi. Gözcüler önüne çıkıp içeri sokmadılar. Kamyon şoförü epeyi directti. Uzun münakaşalar sonunda eli boş geri dönmek zorunda kaldı.

Saat 8.00'e doğru grevci işçiler, greve katılmayanları getiren bir otobüsün etrafını sardılar. Otobüste bulunan 22 işçiden çoğu kanunun çalışmaya zorladığı kişilerdi. Grevci işçiler bu arkadaşlarına dünkü toplantıyı ve Petrol-İş'in yapacağı yardımları anlatmaya başladılar. Konuşmalar öylesine saf, öylesine temiz bir heyecan içinde geçiyordu ki, onların kötü niyetinden şüphelenmek, ancak kötü niyetli olmakla mümkündü. Sendikanın dediğini yapan cinsten olduğunu anlamışlar, ümit ve güvenlerinin boşa gitmediğini görmenin mutluluğunu bu kaderin kendilerinden uzakta bıraktığı arkadaşlarıyla da paylaşmak istemişlerdi. İşte konuşmaların en hararetlendiği, kadın işçilerin gözlerini yaşartan bir düzeye ulaştığı sırada, otobüsün şoförü dışarı fırlayıverdi. Elinde pırl pırl parlayan bir de çekiç görülüyordu. Grevci işçilerin üstüne saldırdı. Bir anda ortalık karışmış, sahnenin asil havası bulutlanmıştı. Kanun zoru olmaksızın greve katılmayan birkaç işçi de

şoförün yardımına koştu. Bu arada hangi elden fırlatıldığı belli olmayan bir taş otobüsün sağ arka camını kırıp geçip otobüsü grevcilerin üstüne sürmeye kalktı. Akılsızca zikzaklar yapıyor, kalabalığı dağıtmaya çalışıyordu. İşçilerden ikisine çarparak yere yıktı. Yaralı işçiler arkadaşlarının ellerinde çadıra taşındılar. En sonunda hızını alan şoför, otobüsü bir gazı gururu ile fabrika bahçesine sokuyor, efendilerine zaferini anlatmak üzere binadan içeri koşuyordu.

Göremeyecekleri kadar uzakta cereyan eden olaya, polis ve jandarmalar müdahale edememişlerdi. İşveren derhal savcılığa başvurdu. Grevci işçilerin otobüsünü taşıdığından şikâyet ediyordu. Ne yazık ki konu ertesi günü basına da yalnızca bu yönüyle aksetti. Sendika, emniyet kuvvetleri ve Bölgenin dikkatini çekmekle yetiniyordu, çünkü hedef aldatılmış şoför, onun iplerini sallayan ellerdi. Bu eller hakkında kesin delil de şimdilik yoktu. Tek delil olaydı.

Saat dokuz sıralarında Şakaver Öncü isimli kadın grevci birden hastalandı. Komite derhal fabrikaya haber göndererek vizite kâğıdı istetti. Kâğıdın gelmesi o kadar gecikti ki, baygınlıklar geçiren kadını daha fazla bekletmenin tehlikeli olacağını hisseden komite başkanı, hastayı derhal bir sendika arabasıyla Samatya İşçi Sigortaları Hastanesine gönderdi. Hastane başhekimine de telefon ederek durumu anlattı. Vizite kâğıdı çok sonra geldi.

Saat 9.15’de işveren otobüsü şoförlerinden biri gözcü kızlara sözle sarkıntılık etti. Münevver Kaya ve Fevziye Sert isimli saf ve temiz fakir çocuklar görevlerinin kutsallığına uygun olgunlukla, bu karşılarında küçülen zavallıya hak ettiği karşılığı vermediler. Bu işi Mücahit Teoman yaptı. Şoför pabucun pahalı olduğunu anlayarak biraz da ürktü ve kaçtı.

Öğleye doğru, önce Petrol-İş İstanbul Şubesi Başkanı Harun Kayhan, daha sonra da Mehmet Sarıahmetoğlu ve Sefa Gürses’le beraber Safina Kibrit Fabrikası ve Yarımca Gübre Fabrikaları Petrol-İş Temsilcileri geldiler. Gözcüler ve grevcilerle konuştular, onların morallerini yükselttiler.

Saat 16.00’ya kadar ortalık oldukça durgundu. Fakat saatler tam bu rakama yaklaşırken grev yeri atmosferi birden bozuluverdi. Otobüslerden biri fabrika bahçesinden dışarı çıkmak üzere hareket etti. Gözcüler kanuni kontrollerini yapmak üzere önüne geçtiler. Fakat otobüs duracağına hızını birden arttırdı. Petrol-İş Müfettişlerinden Nesrin Çetinkaya elini şoföre uzatmış “DUR” diye sesleniyordu. Şoför yerinden bir el uzandı. Nesrin’in bileğini yakaladı. Neye uğradığını anlayamayan genç kız kendini yerde buldu.

Birkaç metre sürüklendi. Tekerleklerin altına gitmemesi büyük bir mucizeydi. Elbiseleri yırtılmış, üstü başı kan içinde kalmıştı. Bunu gören grevci işçiler müfettişlerini kurtarmak için ileri atıldılar. Otobüsün etrafını sarıp durmaya zorladılar. Derken polislerden biri elindeki copunu sallayarak grevcilerin üzerine yürüdü. Polisi gören jandarmalar da hücumla geçtiler. Önlerine geleni dipçikle-meye başladılar. Bu arada olayı önlemeye çalışan Komite üyesi Kadir Topuz da birkaç dipçik darbesi ile sarsıldı. Buna rağmen gene arkadaşlarını teskin etmeye, emniyet kuvvetlerine karşı gelmelerini önlemeye çalıştı.

Otobüs emniyet kuvvetlerinin muhafızlığında birkaç metre ilerideki benzin istasyonuna giderek benzin aldı ve fabrikaya döndü. Bütün yapacağı da zaten buydu. Dursa, gözcülere bunu anlatsa hiçbir şey olmayacaktı. Bütün amaç olay yaratmak, grevi kamuoyunda gözden düşürmekti,

Petrol-İş olayı jandarma kumandanı ve Rami Emniyet Komiser Muavinine bildirdi. Sebep olanlar hakkında gerekli işlemin yapılmasını istedi. Fakat her iki emniyet sağlayıcısı da, olayın önemsiz olduğunda ve yeni görevlendirilen bir polis memurunun hatasından ileri geldiğinde ısrar ediyorlar, üstelenmesini istemiyorlardı. Sendika da daha fazla dırdırlanmayıp sustu!

Akşamüstü saat 17.00'de Bölge Çalışma Müdürü tarafından fabrikada bir toplantı tertiplenmişti. Bunu Vali arzulamış, Müdür Şemsettin Turkunt'dan aracılık yapmasını istemişti. Toplantıya işverenlerden başka Petrol-İş adına Sefa Gürses, işveren sendikası adına da Refik Baydur katıldı. Turkunt'un iyi niyeti işverenleri yola getirmeye gene yetmedi. Üstelik sayıca çok olan işverenler Gürses'i sıkıştırmaya epeyce çalıştılar. Amma çetin cevize çatmışlardı. Dava haklı olunca Petrol-İş'in bütün cevizleri çetinleşmişti. Taraflar uzun süre bulanık suda balık avlamaya çalıştılar. Sonunda da hiçbir sonuç alamadan dağıldılar.

Aynı gün Ziya Hepbir Türk-İş İcra Heyeti'yle görüşmek ve hükümet üyelerinin dikkatini çekebilmek için Ankara'ya hareket etti.

Genel Mali Sekreter Mehmet Sarıahmetoğlu yönetimindeki Petrol-İş saymanlık servisi de harıl harıl çalışıyor, yapılacak yardımlara temel olmak üzere grevci işçilerin hatasız listelerini hazırlıyor, hepsine birer kimlik kartı dağıtıyordu. Sarıahmetoğlu ayrıca Migros'la da temasa geçmiş, 1085 adet erzak paketi ısmarlamıştı. Dağıtım 12 Aralık Cumartesi günü yapılacaktı.

İŞÇİ postası
GÜNLÜK MÜSTAKİL GAZETE
KURUCU: İŞÇİLERİN KURULU
YAYIN: 12 Aralık 1964
CUMA 11 ARALIK 1964
TEL: 1 - SAYI: 47

790 Kadın İşçinin de iştirak ettikleri Berec Grevinde
Kadınlar grev nöbeti tutuyorlar.
Moral takviyesi çok güzel oldu
Türk İş ve Sendika liderleri milli oyunlar ekibi ile birlikte gösterilere katıldı. Grevciler Cumartesi günü yemini edecek

Ecevil, Görevine Devam Edecek

abancılarda ilgililerle ilgili karar

BEŞİNCİ GÜN “11 Aralık”

Bini aşan işçiden topu topu her gün 50-60 kişinin greve katılmaması işvereni kuşkulandırıyor. Acaba sendika baskı yapıyor, zor kullanıyordu da onun için mi fabrikaya gelen az oluyordu? Elbette her insan kişiyi biraz da kendi gibi bilecekti. İşçilerin hak yolunda demokratik savaştan ayrılmayacaklarına bir türlü inanamıyordu. Çünkü onları bu yoldan ayırması gereken öylesine çok şart yaratmıştı ki...

İşveren sendikacısı Refik Baydur sabah erkenden işçi toplamaya gidecek bir işveren otobüsüne kuruldu. Komite üyesi Şakir Şener de jeeple uzaktan onları kovuşturuyordu [izliyordu]. Bu kervana durumdan kuşkulanan bir de Jandarma jeepe katıldı. Her duraktan adeta işçi duasına çıkarcasına bekleye bekleye geçiliyordu. Bir ara otobüsten dışarıya adam dövmek ve kafa kırmaktan başka işe yaraması imkânsız olan bir odun parçası atıldı. Taş devri insanların silahları gibi yontulmuş ve hazırlanmıştı. Jandarma başçavuşu Tahsin Zengin ile Şakir Şener jeeplerden inerek atılan odunu aldılar ve durumu bir zabıta tespit ettiler.

Otobüs fabrikaya 37 kişiyle geldi. Daha önce ve sonra gelenlerle beraber bu rakam 54’e çıkmış ve durmuştu. Şimdi şüphelenmek sırası sendikadaydı. Acaba, her sabah bu iş odunların gölgesinde mi yapılıyordu? Az sonra meydana gelen bir olay bu şüpheye olumlu yolda cevap verebilecek nitelikteydi.

Saat 8.30 da işveren otobüslerinden biri fabrikadan çıkarken, her zaman olduğu gibi gözcüler tarafından durduruldu. İçinde yabancı işçi ve mamul madde bulunup bulunmadığı kontrol ediliyordu. Az sonra gözcülerden biri koşarak çadıra girdi. Otobüste tıpkı sabahkine benzer bir odun bulunduğunu bildiriyordu. Komite üyeleri başçavuşu da alarak otobüse gittiler. Odunu buldular ve bir zabıt daha tutularak imzaladılar.

Bu zabıtların hukuki değeri belki de hiç yoktu. Bu değer ancak birisinin kafası odunla parçalanırsa kazanılabilirdi. Ama bu şartlar altında bile işçi-işveren çatışmalarında suçluyu arayanlara iyi bir doküman olabilirdi.

Öğleye doğru, önce Maden-İş’ten sonra da Tütün ve Sigara İşçileri Sendikası’ndan birer grup işçi geldi. Kalplerinin Petrol-İş’le beraber çarptığını bildirdiler. Kadınli erkekli tütün işçileri bir buket çiçek, birkaç paket sigara ve lokum şekeri getirmişlerdi. Bunlar orada bulunan grevcilere dağıtıldı.

Saat 16.00 da ortalık birden bire polis ve jandarmalarla doluverdi. 20 kişilik hazır kuvvet ekibi, Emniyet Birinci Şubeden 20 polis, üç sivil polis, Gaziosmanpaşa emniyet kadrosu tüm olarak, Küçükköy ve Sağmalcılar...

Jandarma müfrezeleri, Gaziosmanpaşa’nın bütün bekçileri fabrikanın önüne yığılıverdiler. Grev yeri işgal altında bir küçük kasaba görünümündeydi. Polisler, jandarmalar etrafa yayıldılar. Şüpheli gözlerle bir şeyler arıyorlar, çadıra casus yuvasıymış gibi bakıyorlardı. Hazır kuvvetler şefi Ziya Temur ve Birinci Şube memurlarının amiri Hilmi Ünal çadıra girdiler. “Burada ne oluyor?” dediler. Mücahit Teoman kendilerine o güne kadar olagelen olayların kısa bir özetini yaptı. Hayret etmiş gibiydiler. Daha sonra Temur gözcü kızların yanına giderek, “Siz

Petrol-İş İstanbul Şubesi Başkanı Harun Kayhan, Genel Başkan ve gözücü kızlarla.

kapıcı mısınız? Bu vazifeyi erkekler yapsa daha iyi olmaz mıydı? Neden nöbeti onlara tuttur muyorsunuz?” dedi. Ve Teoman'ın gözlerini yaşartan şu cevabı aldı: “Biz haklı olduğumuz bir davaya hizmet ediyoruz. Grevimizin muvaffak olması için çalışıyoruz. Ağabeylerimiz gece nöbeti tutuyorlar. Biz de gündüz nöbetini severek tutuyoruz. Onların hem gece, hem de gündüz nöbet tutması olur mu? Bu bizim için en mukaddes vazifedir.”

Ziya Temur geriye döndü. Arkadaşlarının yanına giderek bir süre onlarla konuştu; sonra da “bu çocuklara güvenilir” deyip emrindekilerle birlikte grev yerini terk etti. Az sonra diğerleri de onu takip ettiler ve orası işgalden kurtuldu.

Durum derhal Ankara'dan yeni dönen Ziya Hepbir'e bildirildi. Hepbir gerekli yerlerle temas ederek, bu beklenmedik baskının sebebini öğrendi. İşveren Başbakan, İçişleri Bakanı ve Çalışma Bakanına birer telgraf çekerek hayatının tehlikede olduğunu bildirmiş, grevci işçilere karşı canının ve malının korunmasını istemişti. Hükümet üyeleri de sabotaj ve ayaklanmalar olduğunu zannederek telaşa kapılmışlar, İstanbul Valisine bütün emniyet kuvvetlerinin fabrikaya sevk edilmesi direktifini vermişlerdi. Onlar da böylece gelmişler, yatsı vaktine kadar bekleyip mumu söndürerek gitmişlerdi.

Günün dikkate değer bir olayı da, bir yıl önce Petrol-İş müfettişi ilk defa fabrikaya geldiği zamanki işçi temsilcileri arasından o güne kadar işverenin adamı olmaktan, hiç olmazsa görünüşte, sakınabilen tek kişi olan Cemal Siyer'in de o sabah işbaşı yapmasıydı. Bir maske daha düşmüştü. Elbette Cemal'in yüzündeki bu maske, aslında başka bir yüzü gizliyordu.

İŞÇİ POSTASI

17 - Cankaya Sok. 263
Yerleşim İSTANBUL
TELEFON: 27 30 40

GÜNLÜK MÜSTAKİL GAZETE

BAŞKİ MÜHÜRLEN VERAP

HAZİRAN 1944
MÜHÜRLEN GAZETE: 1500
MÜHÜRLEN 25 LİRA

CUMA 12
AR. LİK
1944
YIL: 3 - SAYI: 379

Berec İşverenleri

Zabıta vak'aları yaratmak isterlerken

PETROL-İŞ

Müsbet yolda yürüyor

Başkan Z. ya Hepbir Al manya'ya git niyor

İŞVERENLER
Ne umdular
Ne buldular?

Cemal ÇELİKSOY

— 2 —

güç ve donatısına bir kez
gibi. La gineş kışın bir
15 ve 20 derece gidecektir.
Bu manikette bir sosyal di
a bendeniz yeni kameralar
televizyon. Bu arada 274 ve 275
gün kameralarda vardır. Ve
gün kameralar yedi diğer kam
televizyon bir kışın kameralar
televizyon bir kışın kameralar

Berec Kadın işçiler nöbeti başında.

Petrol — İş Sendikası tara
fından (İş), ulusal etrafı grev
onun Türk işçisine yarasa bir
polisi ve işçilerin dermanı
dışında işçilerin etrafı yarasa
ya varacağı beklenmez. İşç
müsbet dermanı beklenen işç
müsbet işçilerin dermanı. Beklen
Kameraların bir kışın kameralar
müsbet dermanı beklenen işç
müsbet dermanı beklenen işç
müsbet dermanı beklenen işç
müsbet dermanı beklenen işç

Berec Fabrikasında greve katılan kadın işçiler nöbeti başında.

Başkan Gürsel'in

aracılığı istendi

Tez - Büro iş'le Kızılay Kurumu arasında
çikan sözleşme ihtilâli had saifhada

Ankara (Haf Postası) — Tür
kiye Tugayları ve Büro iş
çileri Sendikası arasında Kızılay En
müsbet dermanı beklenen işç
müsbet dermanı beklenen işç
müsbet dermanı beklenen işç
müsbet dermanı beklenen işç
müsbet dermanı beklenen işç

Reddedilen Davet

Aynı gün Almanya'dan Ziya Hepbir'e şöyle bir mektup geldi: "Sizi bir tetkik gezisinde bulunmak üzere Almanya'ya davetle şeref duyarım. Seyahat 13 Aralık'ta başlayacak 22 Aralık'ta sona erecektir, uçak biletiniz adresinize gönderilmiştir. Federal Almanya hükümeti sizi seyahat müddetince ağırlamaktan memnuniyet duyacaktır. Bilvesile saygılarımı sunarım. Dr. H. J. Hile." Hepbir bu davete teşekkür etti ve "sosyal bir harbin başkumandanı harp yerini terk etmez" diyerek reddetti.

Daha sonra sendikanın toplu sözleşme uzmanı Neşet Önal da aynı şekilde İsrail'den aldığı bir daveti, Genel Başkanı gibi tereddütsüz rededecekti.

Çok gariptir ki, her iki davet de böyle bir zamana rastlamıştı.

ALTINCI GÜN "12 Aralık"

Sabahın erken saatlerinde İstanbul sokaklarına çıkanlar, iki Migros kamyonunun kendi özgü klaksonlarını çalarak yollardan geçtiğini gördüler. Kamyonların yan taraflarında, üzerinde "**Berec'in Grevci İşçilerine Petrol-İş'in Erzak Yardımı**" yazılı büyük yaftalar asılıydı. Kamyonlar hiç acele etmiyorlar, ağır ağır yol alarak, emeğin örgüt gücünün gövde gösterisini yapıyorlardı. Türk ekonomik tarihinde ilk defa İstanbul sokakları, gelişmemiş sokakları böyle bir gösteri ile karşılaşıyordu. Yoldan geçenler durup bakıyorlar, gördüklerinin gerçek anlamını kavramaya çalışıyorlardı.

Kamyonlar 9.00'a doğru Tunca Sinemasının önüne geldiler. Sinema salonu çoktan dolmuş, Gaziosmanpaşa yeni bir bayramın heyecanı ile çoktan ayağa kalkmıştı. Yalnızca erzak almanın, para almanın heyecanı değildi bu. O kadar basit bir duygunun belirtisi değildi. Birleşmenin, birlikte hareketin yarattığı üstün kudrete şahit olmanın heyecanıydı. Mutlu yarınları daha yakında görebilmenin heyecanıydı.

Ziya Hepbir, eşi ve çocukları; Mehmet Sariahmetoğlu, eşi ve çocukları, hepsi gelmişlerdi. İşçilerle sarmaş dolaş dertleşiyorlar, günün mutluluğunu bol bol yaşıyorlardı. Sendikanın bütün personeli de oradaydı. Hole yerleştirilen masaların başına geçmişler; paraların, erzakların, üyelerin hesabını yapıyorlardı. Mehmet Sariahmetoğlu, sendikacılık hayatında ilk defa kasanın ağzını epeyce açmaya hazırlanıyordu. Her işçiye 50 şer lira haftalıkla, birer paket erzak verilecekti. Her biri 40 lira tutarındaki paketlerin içinde, bir kilo yemeklik Vita yağı, iki büyük paket kahvaltılık Sana yağı, iki kilo bulgur, iki kilo fasulye, bir kilo mercimek, iki kilo şeker, üç paket makarna, bir kilo piring ve bir pakette çay vardı. Yani 1085 işçiye yapılacak haftalık yardım, tam 97.650.00 lira tutuyordu. Maliye nazırı bu kere hazineyi boşaltmaya hazırlanıyor gibiydi.

Dağıtımdan önce Bayan Hepbir mikrofona gelerek şunları söyledi: "Sevgili kardeşlerim, çok heyecanlıyım. Sizlerin bu azimli halinizi birer işçi olan ben ve eşim hiçbir zaman unutmayacağım. Bu hadiseyle daima iftihar edeceğiz. Allah haklıdan yanadır. Bu bağlılığınızı devam ettirmenizi ve sabırlı olmanızı tavsiye ederim. Sabırlı insanların başaramayacağı güçlük yoktur." Ondan sonra da büyük tezahürat arasında Ziya Hepbir konuştu. Grevin mutlaka başarıyla sonuçlanacağını, bunu anlamak istemeyenlerin er geç emeğin sesine kulak vermek zorunda

kalacaklarını söyledi. Bugüne kadar gösterdikleri asil ve azimli dayanışma dola-
yısıyla bütün Berec işçilerine teşekkür etti.

Daha sonra da dağıtım geçildi. Erzakları Bayan Hepbir, paraları da Bayan Sariahmetoğlu dağıtıyordu. Yüzlerce defa "Afiyetle yiyiniz, güle güle harcayınız" dediler. Tevziat holde yapılıyor, salonda film oynatılıyordu. Hakkını alan içeri girip film seyreliyordu.

Dağıtım ve film saat 14.00'e kadar devam etti. Kadınlar, erkekler; genç kızlar, delikanlılar koltuklarında paketleri, ceplerinde paraları mutluluk içinde ev-
lerinin yolunu tuttular.

Grev yerinde hava çok sakindi. Öğleden sonra Lastik-İş'ten organizatör Celâl Beyaz ve arkadaşları, Deri-İş'ten de Başkan Mustafa Şahin, Cemil Gider ve arkadaşları grevcileri ziyarete geldiler. Jandarmaların bir kısmı gene grev yerine gidiş gelişte işveren otobüsüne bindiler. Komite derhal müdahale ederek diğerle-
rinin de aynı hareketi yapmasına engel oldu. Durum bir zabıtla tespit edildi.

Grevin altıncı günü de böylece sona erdi.

Petrol-İş'in hazırladığı paketler, Migros kamyonundan boşaltılıyor.

YEDİNCİ GÜN "13 Aralık"

Grevin ilk Pazarı en sakin geçen günü oldu. İşverenler de hafta tatilindeydi, adamları da.. Gazeteci Abdullah Karagöz komite üyesi Şakir Şener'le 10 Aralık'ta işveren otobüsünün yaraladığı işçilerden birini ziyarete gittiler. Yaralı İşçi Hanife Akarsu isimli yaşlıca bir kadın göçmendi. Ziyaretçilere şunları söyledi: "Bize bu yaptıklarını geldiğiniz Yugoslavya'da bile yapmıyorlardı. Bunlar insan değil sanki

SEKİZİNCİ GÜN “14 Aralık”

Saat 8.00’e doğru beş jandarma eri ve bir onbaşı gene işveren otobüsü ile göreve geldiler. Komite bu yılan hikâyesini kumandanlığa bir kere daha okudu.

İşveren komiteye haber göndererek grevci işçilere çorba ikram etmek istediğini bildirdi. Bu istek komiteden önce işçiler tarafından reddedildi. Onlar bu çorbayı evde çoluk çocuklarıyla diledikleri gibi içmek hakkını istiyorlardı. Yoksa bu hakkı gasp edenlerin, haklarının çok azını lütuf gibi vermelerini değil. İşveren herhalde bilmeyen birçok gözlere bu hareketini bir iyi niyet belirtisi olarak göstermek istiyordu. Borçlunun alacaklıya borcunun ilk taksidini vermekle gurur duyması gibi bir şeydi bu...

Saat 10.00’a doğru İstanbul Petrol tankerlerinden biri, gözcülerin işaretlerine kulak asmadan hızla bahçeye girdi. Çıkışta tertibat alınarak durdurulan tankerin şoförü hareketinin sebebini söylemek istemedi. Hatta korkutup kaçırmak için arabayı önünde duran Mücahit Teoman’ın üzerine sürmeye kalktı. Fakat Teoman’ın yerinden kıpırdamaması üzerine durmak zorunda kalan şoför fabrikaya iki ton mazot getirdiğini açıkladı.

Grevci işçiler Kavel çadırında toplanmış, saz çalıyor, memleket oyunları oynuyor, eğleniyorlardı.

Ziyaretler

Başta Türk-İş Başkan Vekili ve Çimse-İş Genel başkanı Hasan Türkay olmak üzere, Müskirat Federasyonu Genel Sekreteri ve Türk-İş Murakıbbı Melih Dölen, aynı Federasyonun Başkan Vekili Rahmi Şahin, İstanbul Tütün Müskirat ve Gıda İşçileri Sendikası yöneticilerinden Abdullah Arık, Reha Yiğit, Nadide Morova, Nihal Emre, Fazilet Sınırgeçti ve Hal İşçileri Sendikası Başkanı Hasan Kore, guruplar halinde grevcileri ziyarete geldiler. Onlarla konuşarak zaten yüksek olan morallerini biraz daha yükseğe çıkardılar. Hasan Türkay, Kavel Çadırında şunları söyledi: *"Sizleri tebrik etmekten büyük bir haz duyuyorum. Gösterdiğiniz tesañüt [dayanışma] karşısında hepimizi hayran bıraktınız. Sendikanız bağılı bulunduğu Türk-İş tarafından her türlü yardımı görecektir. Siz Berec’te çalışan bin kişi yalnız değilsiniz. Arkanızda Türk-İş Konfederasyonuna bağılı tam 500 bin işçi kardeşiniz var. Arkanızda Hür Dünya Sendikaları Konfederasyonunun milyonlarca üyesi var. Yirminci yüzyılın son yarısında 18. yüzyıl zihniyeti ile işçi çalıştırılmaz."* Daha sonra Rahmi Şahin ve Melih Dölen de konuştu, birlik ve beraberliğıni değeri misaller vererek anlattılar.

Telgraflar

Grev başladığından veri Petrol-İş’in bütün yurda dağılı teşkilat mensuplarından gelen dayanışma telgraflarının sayısı yüzü aşmıştı. Bu arada Zonguldak Maden İşçileri Sendikası adına Genel Başkan Osman İpekçi ve Genel Sekreter Ahmet Baş’tan da şu telgraf alındı: *"Meşru haklarınızın temini hususunda işverene karşı kanunî direnme hakkınız olan grevinizin başarıyla sonuçlanmasını 50 bin maden işçisi adına temenni eder, maddi ve manevi olarak grevinizi destekleyeceğimizi bildirir, iyi günler dileriz."*

Hükümet üyelerine çekilen telgraflar

Önceki gün emniyet kuvvetlerinin baskısına sebep olan işverenin asılsız çağırısına karşılık, Genel Başkan Ziya Hepbir, devrin Başbakanı İsmet İnönü, İçişleri Bakanı Orhan Öztrak ve Çalışma Bakanı Bülent Ecevit'e şu telgrafı çekti:

"Bütün petrol şirketleri de dâhil olmak üzere Türkiye'de kurulu 115 işyerini kapsayan 26 müessese ile anlayışlı bir düzen içinde, toplu sözleşme müzakerelerini örnek bir şekilde sonuçlandırılan sendikamız, Türkiye'de pil ve batarya monopolünü elinde tutan ve işçilerine hiçbir hak tanımak istemeyen Berec'in sosyal anlayıştan mahrum işverenlerinin tutumu sebebiyle 7 Aralık 1964 sabahı bağlı bulunduğumuz Türkiye İşçi Sendikaları Konfederasyonu'nun da tasvibi ile greve başlamıştır. Grev bini müteceviz işçinin yüzde yüz iştirakiyle büyük bir şuur ve kanuna saygı içinde devam etmektedir. İşverenlerin hükümet kuvvetlerini sendikamız aleyhine tahrik etmek maksadı ile hilafı hakikat beyanlarla yüksek makamınıza müracaat ettiklerini esefle müşahade etmiş bulunmaktayız. Sayın İstanbul Valisi ve Emniyet ilgilileri duruma yakinen vakıf bulunmaktadır. Keyfiyeti bilgilerinize arz ederiz."

Grevin sekizinci gününde üzerinde durulacak başkaca bir olay meydana gelmedi. Asıl olay ertesi günü olacaktı. Petrol-İş bütün grevcileri tiyatroya götürmeye karar vermiş ve Gülriz Süruri-Engin Cezzar Topluluğu ile anlaşmıştı.

Ayrıca İstanbul Belediyesi ile de ilişki kurarak işçileri Beyoğlu'ndaki tiyatro binasına götürecek yedi otobüs temin edilmişti. Emniyet makamlarına da haber verilmiş, durum gazetecilere de ilan edilmişti. Genç kızlar bayramlık basmalarını hazırlamışlar, delikanlılar damatlık lacivertlerini ütölemişlerdi. Muhakkak ki bu akşam Gaziosmanpaşa'nın birçok yatakları ertesi günü düşünerek gözüne uyku girmeyenlerin kıvranırlarına şahit olacaktı. Çünkü binlerin içinde, o güne kadar Beyoğlu'nda tiyatro görebilen, birlerle sayılacak kadar azdı.

İŞÇİ postası

17' nci Caddesi No: 107
Yerleşim: İSTANBUL
TELEFON: 27 22 46

GÜNLÜK MÜSTAKİL GAZETE

SARILCI NURULLAH YEREL

PAZARIN BASKI VE YAYIN
Mecidiyeköy Gazetesi Pazar 13 Kuru
Yüksek Akademi 15 Lira

KARŞIYAMA

16

ARILIK

1964

YIL: 3 - SAYI: 7

Petrol-İş Hedefe yaklaşıyor

İşverenin Başbakan ve Bakanlara müracaatı üzerine Başkan Z. Hepbir gerçeği açıkladı

Başkan Hepbir Diyor ki : ...

Şimdiye kadar 115 işyerini kapsayan 26 müessese ile sözleşme yapılmıştır. Fakat bugüne kadar hiç bir kanunsuz harekete girişilmedi ve girişilmiyecek

Petrol-İş Sendikası tarafından 11-12 ve 13-14 Ocak'ta olmak üzere iki gün süreyle bütün çalışanlar ile de van etmektedir. İşçilerin sendikalarına bağlılığı ve istedikleri bir bilimsel işverenler tarafından girilen kanun dışı davranışların Villiyet makamı, Jandarma Komandantlığı, Emniyet ve diğer Bütün Çalışma müdürlüğü tarafından Seimmet Berce idareleri ve Kanun işverenler sendikaları dışındadır.

Çünkü varlığı olan bir grev ile karşılamak olmaktadır. İlk günlerde 14 kadar zamanın emniyet ve jandarma ile birlikte çalışmaktadırlar. Aralık başında bir süre işçilerin işleri durmuş ve işçilerin işleri durmuş olmaktadır.

Bölge Çalışma Müdürlüğü

Grev gıcıkla, genç kızlar ve jandarmalar Berce kapısını tutmuş.

Kemal Türkler Dedi ki :

Metal İş Federasyonu Milletler arası İ M F Federasyonu üyesi olamaz

Buraya bağlı arkadaşlarımız ancak ve ancak

Ankara (İşçi Postası) - Çeşitli Bakanlar Dilettiği Ezerin 12. günden beri rahatsız bulunmak üzere Doktorlar Ezerin 12. videde istirahat etmek istediği bildirildi. Ancak 12. videde istirahat etmek istediği bildirildi. Ancak 12. videde istirahat etmek istediği bildirildi.

SENDİKACILARIN ZİYARETİ
Hasan Türkây, Melih Dölen, Rahmi Şahin, Hasan Kore ve arkadaşları grevcilerle

DOKUZUNCU GÜN “15 Aralık”

Grev dışı işçiler

Kanunun grev dışı kalmaya zorladığı işçilerin listesi hâlâ hazırlanmamıştı. İşveren 60 yerine 40 kişilik bir liste hazırlayarak Bölgeye vermiş; Bölge de bu liste üzerinden tebligat yapmaya işvereni görevlendirmişti. İşveren böyle bir tebligat yapmadığı, gibi, yanlış beyanlarla daha önce bildirdiğimiz işten çıkarmalara yönelmişti. İşte bu durumu önlemek üzere Genel Sekreter Vekili Sefa Gürses Bölgeyle devamlı görüşmeler yapıyor, kesin listenin hazırlanmasını temine çalışıyordu.

Grev yerinde nispeten sakin bir havanın estiğini gören Mücahit Teoman da, saat 9.30’a doğru Berec Petrol-İş temsilcilerinden Hasan Bakioğlu ve İsmail Uzun olduğu halde Bölgeye gitti. Orada Gürses’le buluştu. 60 kişilik kesin listeyi tespit ederek sendika merkezine döndüler. Bölge Çalışma Müdürlüğü resmi bir yazı yazarak bu 60 işçiye bildirimde bulunmak görevini sendikaya vermişti. Bölgenin yazısını derhal teksir ederek ilgili işçilere tebliğ edilmek üzere fabrikaya gönderdiler. Ne var ki Sedat Bayrı “ben bu listeyi tanımıyorum” diyerek tebligatları yaptırmadı. Bu arada listede isimleri bulunan ve kanuna göre imalatla çalıştırılmamaları gereken işçilerin yassı pil yapımında çalıştırıldıkları öğreniliyordu. Durum derhal bölgeye bildirildi.

Grev Yeri

Grev yerinde gayet sakin ve neşeli bir hava hüküm sürüyordu. Çadırın önü sabahleyin çok tenhaydı. Öğleden sonra gittikçe kalabalıklaştı. Marmara ve Trakya Bölgesi Müskirat ve Gıda İşçileri Sendikası Başkanı Zeki Gedik, aynı sendikanın Üsküdar Şubesi Başkanı Şaban Bodur, Teksif’ten Sabri Tıgılı ve Rıza Güven kalabalık işçi grupları halinde geldiler. Grevcilerle konuştular, şakalaştılar, binlerce üyelerinin her türlü yardıma hazır olduğunu bildirdiler.

Berec işçileri saat 15.00’ten itibaren Gaziosmanpaşa meydanında toplanmaya başladılar. Hepsi yıkanmış, taranmış, bayramlıklarını giymişlerdi. Bayram sabahı akrabalarının elini öpmeye giden bir çocuğun saf heyecanı içindeydiler. Otobüsler onları bu meydandan alıp götüreceklerdi. Götürecekler ve o güne kadar Kaf dağının arkasından bahseder gibi, sözünü ederken erişilmez bir güzelliğin hayalinde uçtukları Beyoğlu’na bırakacaklardı. Tiyatro için hükümet üyelerine, Valiye, Belediye Reisine, Emniyet ilgililerine ve işverenlere de davetiye gönderilmişti. Sedat Bayrı önce davetiyeyi reddetmiş, sonra fikrini değiştirerek geleceğini bildirmişti. İstanbul Tiyatrosu’nda, saat 18.15’te başlayacak oyunun adı KEŞANLI ALİ DESTANI idi.

Saat 17.15’te Gaziosmanpaşa meydanından kalkan yedi Belediye otobüsü, yüzlerce yoksul emekçiyi almış, Beyoğlu’nun yükseklerine, çok yüksek olan yüksekliklerine tırmanıyordu. İçindeki saf ve temiz heyecanlar, yükseklerle aralanan ufak bir pencereden uçuşan melekler gibiydiler.

"KEŞANLI ALİ DESTANI,, GREVCİLER İÇİN OYNANDI

Röportaj: Mücahit Beşer

Kesanlı Ali, Kesanlı Ali olalı hiç
bu kadar duygulanmamıştı.

Dün gece İstanbul Tiyatrosunda sahne mi salondı, yoksa salon mu sahne idi ayırt etmek pek zor oldu. Gecekondulu Zilha rolündeki Gülriiz Sururi, kendisini seyretmek te olan yüzlerce genç kadın içsiden herhangi biri idi sanki...

Bir gecekodu mahallesindeki yasantiyi dile getiren Keşanlı Ali Desani, dün düzenlenen özel bir serimale Berec grevine katılan işçiler için oynandı. On günden beri grev halinde bulunan pil fabrikasının işçileri, içinde yaşadıkları Gazi Osman Paşa'nın gerek gecekodlarından otobüslerle dalarak İstanbul Tiyatrosunun sahnesinde yaratılan yapıma gecekoduyla seyre kosmuşlardı. İçlerinde hiç tiyatro görmemiş olanları vardı. Hepsi de bayramlık elbiselerini giymişlerdi; renk renk güzellikler, özentiler içindiydiler.

Grevcilerin morallerini düzelt-

Keşanlı Ali Destanı

Yazar Haldun Taner'e gidilse, Gaziosmanpaşalı işçiler için bir oyun yazması istense, ancak böylesini yazabilirdi.⁽⁷⁾ Gaziosmanpaşa'nın işçilerini değil, Gaziosmanpaşa'yı yazmıştı yazar. Gecekonduları oradan almış, Zilhalı oradan getirmiş, Alileri oradan bulmuştu. Yoksulluklar oranın yoksulluğu, dertler oranın derdi, sözler oranın sözü, kısaca oranın yaşantısıyla küçücük sahneye sığan. Seyredenler kendilerini sahnede görüp ağlıyorlar, sahnedekiler kendilerini salonda görüp içleniyorlardı. Gülriz Sururi gecekondu Zilha rolünü, yüzlerce Zilha'nın önünde oynamanın zevkiyle sanatının zirvesine çıkıyor, Engin Cezzar Gaziosmanpaşalı Alileri Keşanlı Ali diye sahnede temsil etmenin mutluluğuna eriyordu.

Birçok sendikacının yanı sıra Berec işverenleri de salondaydı. Nesim Afumado, Kino Baruh, Sedat Bayrı, Zuhail Baydur, Refik Baydur hepsi gelmişlerdi. İşçilerle beraber oturmuşlar, beraber gülmüşlerdi. Acaba beraber üzölmüşler miydi? Ekmek isteyenlere "pasta yesinler" diyecek kadar aşağılardan habersiz olanlara iyi bir seminerdi bu oyun. Başarılı olup olmadığını zaman gösterecekti.

(7) Haldun Taner tarafından yazılan tiyatro oyunu “Keşanlı Ali Destanı” ilk olarak 31 Mart 1964’te Gülriz Suriri, Engin Cezzar Topluluğu tarafından sahnelenmiştir. Oyunun metni için bkz. Haldun Taner, **Keşanlı Ali Destanı (Bütün Oyunları-1)**, Haldun Taner, 13. Baskı, Bilgi Yayınevi, 2008.

Oyun başlamadan önce yazar Haldun Taner, eserini şöyle tanımladı: *"Bu piyes masallarla uyutulan Sineklidağ'ın hikâyesidir. Sizlerin gerektiği zaman hakkınızı savunan, cesaretle karşı koyan, mücadele eden uyanık insanlar olduğunuz şüphesizdir. Sizlere muvaffakiyetler temenni ederim."* Sanki yazdığı yetmezmiş gibi bir de bu sözleri ile kalplere girdi Taner. Belki bazı kalpleri de oynatmıştır, bilinmez.

Ziya Hepbir de mikrofona gelerek şu anlamlı derin sözleri söyledi: *"Gerçek hayatımızı dile getiren eseri işverenlerle birlikte seyrettiğimizden dolayı çok memnunuz. Onlar buraya teşrif etmekle kalben ve ruhen bizimle olduklarını teyit etmişlerdir."* Kalpler ve ruhlar. Kimisi ne kadar yüksekte, kimisi ne kadar alçaktaydı. Beraber olmak için yüksektekilerin aşağıya inmesi ve aşağıdakilerin de yükselmelerine razı olmaları gerekiyordu.

Oyun başladı. Oyun çoktan, çok yıllar önceden başlamıştı. Zilhalar, Aliler, Sipsi Selimler birbirine kaynaştı. Belki sanatçılar gereğince alkışlanmadı. Ama alkışlamamak demek, duymamak demek değil ki. Bir tiyatro eserinin neresinde ne biçim alkışlanacağını bile belki bilmiyorlardı. Onlar bilir görünmek için bilgisizliklerini alkışlarla kapayacak kadar da bilgili değillerdi. Ama bugüne kadar hiçbir tiyatro seyircisi tüm olarak bu derece duygulanmamış, eseri böylesine içine sokmamıştı. Sanatçılar da bunu anlamış olsalar gerekti.

Akşamın alaca karanlığında gecekondularına dönen Aliler, Zilhalar, Keşanlı Ali Destanının bir bölümünü çok az değiştirerek şöyle mırıldanıyorlardı:

*"Gaziosmanpaşa burası,
Şehre Kenardan bakar,
Fakat Şehir uzakta,
Masallardaki kadar."*

ORHAN ÖZTRAK (Ortak deri ceketi) GREVCİLERLE:
"İşçilerle beraber olduğunu" söyleyip, onlarla ve jandarma komutanıyla bu hatıra fotoğrafını çekti.

**"Hani bana gönderdiğiniz telgraf?" İçişleri Bakanının bu sorusu Bayrı'yı epeyce terletti.
(Deri ceketi Bakan'ın gerisindeki şapkalı kişi, İstanbul Em. Md. Haydar Özkın'dır.)**

DERİ-İŞ ZİYARETİ

Başkan Mustafa Şahin ve arkadaşları grevcilerle eğleniyor, dayanışma örneği veriyorlar.

ONUNCU GÜN "16 Aralık"

Grev Yeri

Grev yeri bugün her günküden daha sessiz, hareketler her günküden daha düzenli ve saygılıydı. Ne şoförler grevcileri ezmeye çabaladı, ne de greve katılmayanlar tahriklerde bulundular. Polisler coplarını, jandarmalar dipçiklerini kullanmak fırsatını bulamadılar. İçişleri Bakanının grev yerine geleceğinin duyulması buna sebep olsa gerekti.

Deri-İş'in Gösterisi

Öğleden sonra saat 16.00 sıralarında Türkiye Deri-İş sendikasıdan kalabalık bir grup, başlarında Genel Başkanları Mustafa Şahin olduğu halde otobüs ve taksilerle geldiler. Beraberlerinde davul zurna ekipleri de getirmişlerdi. Kavel çadırında grevcilerle sarmaş dolaş çaldılar, oynadılar. Sessiz fabrikanın karşısındaki çadırda bu sessizliği yaratanların neşeli sesleri saatlerce devam etti.

İçişleri Bakanı'nın Ziyareti

Devrin İçişleri Bakanı Orhan Öztrak, beraberinde İstanbul Emniyet Müdürü Haydar Özkın, İl Jandarma Kumandanı Mustafa Ertan, Türk-İş Yönetim Kurulu üyesi ve Gazeteciler Sendikası Genel Sekreteri Sedat Ağralı ve kalabalık

bir gazeteci grubu akşamüstü saat 17.30'da grev yerine geldi. Grevci işçilerin alkış ve sevgi gösterisi ile karşılandı. Onların hatırlarını sordu. Fabrikaya giderek kısa bir süre işverenle görüştü. Gördüğü düzenin, işverenin kendisine gönderdiği telgrafla büyük çelişme halinde olduğunu belirtti. Sedat Bayrı şaşırıldı: "Ufak tefek olaylar oldu, ilgililere bildirdik" diye kekeleydi. Bakan fabrikadan çıkarken, bir asker disiplini ile kendisini selamlayan grevci genç kızlar karşısında hayranlığını gizleyemedi. Hatırlarını sordu. "Durumunuz çok mu kötü? Niçin bu işi yapıyorsunuz?" dedi. Gözcü Sevinç Gürsuna'nın 16 yaşın taraveti [tazeliği] içindeki yüzü dikleşti. Gözleri uzaklara, çok uzaklara daldı. "On günde 90 lira alıyorum" dedi. "Babam ve annem çalışacak durumda değil. Küçük kardeşlerimle beraber tam yedi kişi bu parayla geçiniyoruz." Aynı yaştaki Nurten Meral, başı önünde "Benim de on günlüğüm 75 lira" dedi. "Şoför olan babam da ayda 400 lira alır. Bu parayla altı kişi geçiniriz." Bakanın gözleri buğulanır gibi oldu. Daha dursa, bu buğular yağmur damlaları gibi yoğunlaşıverecekti. Türkiyemizin gerçekleri, Türkiyemizi yönetenleri böylesine duygulandırabiliyordu. Ama nedense bir çaresizlik, bir imkânsızlık onları görünmez iplerle bu gerçeklerden çekmeye çabalıyordu. Öztrak kapıdan ağır ağır uzaklaştı. 16 yaşın kırmalı şirin elbiselerinin yerine grev gömleğini giymeyi tercih eden kızlar, Beyoğlu'nda vitrin seyreden yaşlılarından daha istekli daha heyecanlı gözlerini yeniden kapıya, görevlerinin kutsal vitrinine diktiler.

Bakan doğru çadıra girdi. Ziya Hepbir ve Komite üyeleriyle uzun uzun görüştü. Örnek erzak paketlerini inceledi. Sözle de belirttiği takdir duygularını zaten yüzünden okumak mümkündü. Uyuşmazlığın halli için aracılık yapacağını söyledi. Tarafları ertesi gün saat 16.30'da Vilayete davet ederek, grevcilerin sevgi gösterileri arasında beraberindekilerle birlikte Gaziosmanpaşa'yı terk etti.

Türk Petrol İşçileri

Bakanın ziyareti sırasında Türk Petrol Şirketinin Petrol-İş'e bağlı Ortaköy Deposu işçileri de ellerinde, üzerinde "**Türk Petrol İşçileri Berec İşçi Kardeşlerine Sevgi ile Bağlıdır**" yazıyı büyük bir bez dövizle grev yerine gelmişlerdi. Aynı sendikanın içinde kader birliği ettikleri grevcilerle çabukça kaynaşıverdiler. Derinlerden gelen bir duygu onları yılların dostluğu biçiminde bir kardeşliğe götürüvermişti. Geç vakitlere kadar beraberce güldüler, söylediler, eğlendiler.

ONBİRİNCİ GÜN "17 Aralık"

Grev Yeri

Öğleye kadar ortalık sakindi. Yalnızca bir ara, Bölgenin grev dışı olarak tespit ettiği işçilerden bir kısmının üretimde çalıştırıldığı komiteye ihbar edildi. İhbarın sıhhati hakkında kesin bilgi elde edilemedi. Fakat Bölgeye bir yazı yazılarak, bu işçilere işverenin önlediği "üretim dışı görevde çalışma" tebligatının derhal yapılmasını, aksi halde kanuna aykırı uygulamaların büyük mağduriyetler doğurabileceği bildirildi.

İçişleri Bakanı Orhan Öztrak Dün Akşam üzeri
BEREC grevcilerini ziyaret etti

Grev nöbetçisi genç kızlar.....
Ekanın sorularını cevaplandıran Oztrak'ın gözleri yaşardı - Rakan gördüğü intizamdan mütehassıs oldu

BEHRE de gher zagan. Işitir İsmetizari la biñkâ. Kapanê AŞ Destanê serredarê.
Gêlê, tîkînê xerabê soldan sağı nêdewirîrîkê Uğur Toktanus Barutê bir işt. Bîrê Fehîkê
sîrû Ray N. Bîrêk. Fehîkêzê Türk Mîlîrî Sefê Bayr...

Demirsoy Almanyada Temaslara Başladı

TEK — İS HAŞKANI U
E. G. R. NİN YAPACAĞI
TEKNİK YARDIMLAR
ÜZERİNDE
DURUYOR...

Grevski Buzo: yollartın hayrunikla tapıp attıkları Ke-
sen Ali Dostanında bir sahnä.

[illegible][illegible]

Korkunc Facia

Bir bisküi fabrikası çöktü - 1 ölü 2 ağır yaralı var - 3 kişi halen enkaz altında

Ayrıntılarında alınacak bir
Bilgiyi fahri olarak çıkarılıp, işi
İzlenimle bir kumaşla dindir ve yara
konusudur.

Enoch Sokratzi 33 yaşda
Kernal Elisbet. Fəhəməndə
ki, qiblətili saat 10:30 vaxtlar
da sifariş və çatdırmaq üçün

altına kalıyordı.
Çay potası potajı: tıfale
ve pılla çıkırdı onkai sıngı-
duz lıa lıa çıkarmırdı.

Tatım-İş, Samsun'da Sözleşmeler Yaptı

Bu arada 4 kişi perian -
miste Yaradılar hastahanesi
infeksiyon ve enfeksiyon
klinik 2. bölümde yatırılmıştır.
Yaradılar 2. bölümde yatırılmıştır.
Ayhan Özgürün alt bölümde -
da 43 kişi yatırılmıştır. M. N.

Öğleyin sendikanın kiralandığı Sulukule Çıgan oyun ekibinin Kavel çadırındaki gösterileri grevci işçileri neşeye boğdu. Grevciler yıllarca özlemini çektikleri bir tatilin, hem de çok uzun ve ücretli tatilin doya doya tadını çıkarıyorlardı. Kimi delikanlılar arsalarda futbol oynuyor, gençliklerini hatırlayabilmenin mutluluğuna eriyorlardı. Kimi kadınlar, erkekler evlerinde çoluk çocukları ile baş başa kalabilmenin zevkine varıyorlardı. Ara sıra da sendikanın çadırda, tiyatrodan, sinemada tertipleştiği eğlencelerde huzurlu yaşamının ne demek olduğunu anlıyorlar, bol bol gülüp eğleniyorlardı.

Bir Saldırı

Saat 13.30'a doğru çadırın az ilerisindeki benzin istasyonunda İstanbul plakalı bir taksi sessizce gelip yanaştı. Benzin alıyor, lastiklerini havayla dolduruyor, gitmek için hiç acele etmiyordu. Bu normal halleri şimdilik kimsenin dikkatini çekmiyordu. Az sonra elinde tabanca ve bıçak bulunan dört zorba belirdi. Önce çadırın önündeki grevcilerin üzerine hücum ederek Ali, Muhsin ve Turan isimli üç işçiyi yaraladılar. Sonra da grev gözcüsü ve nöbetçilerinin bulunduğu tarafa yöneldiler. Ortalık bir anda karıştı. Jandarmalar zorbaları yakalayacaklarına grevcileri dağıt-

maya çabaladılar. Onları gören zorbalar benzincinin önünde bekleyen otomobile atlayarak kaçtılar. Komite üyelerinin uyarması üzerine atı alan Üsküdar'ı geçtikten sonra arabanın arkasından havaya iki el silah attılar. Sonra da kaçanların grevci olduğunu, grevcilerin kendi kendilerine hadise yarattığını iddiaya kalkıştılar. Ortalıkta dolaşan grev görevlilerini işverenin bekçi kulübesine sürüklemek istediler. Mücahit Teoman ve Kadir Topuz olay yerinin jandarmaya değil polise bağlı olduğunu söyleyerek arkadaşlarını güç kurtardılar. Fabrika binası jandarmaya, kapı önü de polise bağlıydı. Komite üyeleri kaçan otomobilin plaka sayısını almışlardı. Durumu derhal Gaziosmanpaşa Emniyet Amirliğine bildirdiler.

Grev komitesi bu olaydan sonra kendi güvenliklerini kendilerinin sağlamaları gerektiğini anladı. İşyeri sendika temsilcilerine ve devriyelere daha sıkı direktifler verildi.

Vilayetteki Toplantı

İşçileri bakanının bir gün önce yaptığı davete uyarak, saat 16.30'da Vilayette toplanıldı. Valinin de hazır bulunduğu toplantıya sendikadan Ziya Hepbir, Mehmet Sariahmetoğlu, Sefa Gürses ve Bekir Öztürk, işveren sendikasıdan Zuhal ve Refik Baydur; işveren adına patron Nesim Afumado ve Sedat Bayrı katıldılar.

Toplantı oldukça neşeli ve samimi bir hava içinde geçti. İşçileri Bakanı esasa girmemiş, yalnızca tarafları psikolojikman yakınlaştırma amacını gütmüştü. Oysa işveren kendisinden bir şey istenmediği sürece hep neşeli ve samimiydi. Görüşmeler bu olumlu gibi görünen hava içinde sona erdi. Ertesi günü Valinin başkanlığında bir toplantı daha yapılmasına karar verildi. Orhan Öztrak toplantıdan sonra basına şu açıklamayı yaptı: *"Taraflar olumlu bir hava içersindedirler. Bugüne kadar bir uzlaşmanın olmaması ufak görüş ayrılıklarının sonucudur. Bu olumlu havanın sonucu olarak, neticenin müspet olacağını tahmin ederim. Memleket ekonomisi bakımından iki tarafın da mağdur olmamasını temenni ederim."* Vali Akı da *"Taraflar anlayış içindedir. Grevin memleket ölçüsünde bir olgunluk misali olduğu malumunuzdur"* demekle yetindi.

Ne var ki, bu olumlu hava görüntüsüne taraflar da kapılır gibi oldular. Akşamüstü saat 16.00'da Bakan ve Vali dışında kalan aynı taraf kadroları Boğaziçi otelinde toplanarak yeşeren anlaşma ümitlerini sulamaya çalıştılar. Ancak, saatler ilerledikçe dökülen sular ıslatmaz oldu. Ümitler kurudu, kurudu ve tam gece yarısı Afumado'nun "biz hiçbir şey verecek durumda değiliz, belki siz fedakârlık ederseniz diye buraya geldik" demesiyle ufanıp dağılıverdi. Grev devam edecekti.

Petrol-İş Teşkilatının Ziyareti

Vilayetteki toplantının devam ettiği sıralarda, Türkiye'nin dört bir tarafından kurulu Petrol-İş Şubeleri Başkan ve yöneticileri grev yerine geldiler. Bunlar, Ankara Şubesi Başkan İbrahim Kuşdemir, Malatya şubesinden Başkan Ekrem Özyavuz ve Genel Sekreter Sırrı Sarıbaş, İskenderun şubesinden Başkan Vekili

Mehmet Dağlıoğlu ve Mali Sekreter Mehmet Yıldırım, Merkez Denetim Kurulu Başkanı Fehmi Fedai, Eskişehir Şubesi Başkanı Cemal Özgen, İzmir Şubesinden Başkan Vekili Mustafa Topuz ve Hüsnü Teke ile Petrol Ofisi Kuruçeşme Deposu Petrol-İş Baş temsilcisi İrfan Toker'di.

Petrol-İş'in yurt çapındaki gücünün temsilcileri, Berec'li işçi kardeşlerine, aynı sendikanın üyesi binlerce işçinin sevgi ve bağlılık duygularını getirmişlerdi. "İcra Heyetimiz emrederse aidatlarımızı bir misli fazlası ile size göndermeye hazırız" diyorlardı. Gösterdikleri ilgi ve bağlılık, Petrol-İş'in neden bu derece kuvvetli olduğunu çok iyi anlatabilecek ve birçoklarına örnek olabilecek nitelikteydi.

ON İKİNCİ GÜN "18 Aralık"

Saat 7.00'de grev dışı işçileri fabrikaya getiren bir işveren otobüsü içindekileri boşaldıktan sonra tekrar geri dönmek üzere hareket etti. Ancak tam kapıdan çıkarken daha önce yürüyerek fabrikaya çalışmaya gelen iki kız işçinin de içeride olduğu gözcüler tarafından görüldü. Yapılan işaretlere rağmen otobüs durmadı. Kadir Topuz derhal harekete geçerek jandarmalara otobüs hakkında şikâyetleri olduğunu bildirdi. Otobüs durduruldu ve kızlara ne için fabrikada kalmayıp otobüse bindikleri soruldu. Aysıl Yüksel ve Mahmuru Elcivan isimli bu hanımlar fütursuzca "canımız gezmek istedi de ondan" dediler. Yüzlerce arkadaşlarına ekmek vermeyenlerin tarafını vicdanları sızlamadan tutabilen bu zavallı kızlar, istismara alet olduklarının bile belki de farkında değildiler. Arkadaşları ailelerine biraz daha iyi bakabilmek, onlara biraz daha bolca ekmek götürebilmek için soğuk demeden, yağmur demeden grev gözcülüğü ederken, onlar sıkılmadan "otobüs gezintisinden" söz edebiliyorlardı. Gözcülük edenler gün gelecek soğuktan moraran ellerine dostluk ve arkadaşlık bağlarının ördüğü pırlanta eldivenler giyeceklerdi. Ama bu zavallılar... Bu gün ihanetlerinin bedeli olarak ellerine geçen üç kuruşu bulamadıkları gün yapayalnız olduklarını anlayacaklar, dehşete düşeceklerdi.

Kızların ifadeleri ve sabahın ayazındaki araba sevdaları bir zabıtla tespit edildi. Sonra araba, kızların işbaşı yapmaları için iknaya gayret edecekleri işçilerin evlerine doğru yol aldı.

Hal İşçilerinin Portakalları

Öğleden sonra Hal İşçileri Sendikası Başkanı Hasan Kore, 10 sandık portakal getirdi. İşçiler arasında sessiz sakin ve o nispette de prensiplere bağlılığı ile tanınan Kore'nin bu hareketi sevgiyle karşılandı. Portakallar derhal işçilere dağıtıldı. Hal işçilerinin armağanları maddeten değil manen çok önemliydi.

Toplumcu Doktorlar

Gaziosmanpaşa Hükümet Tabibi Çocuk Hastalıkları Mütahassısı Doktor Nejat İrvalı ile Nisaiye Mütahassısı Dr. Sevim Şener ve Dr. Orhan Akçaoğlu, sendikaya müracaatla grevcileri ve ailelerini parasız muayene ve tedaviye hazırladıklarını bildirdiler. Böyle bir istek sendikadan gelseydi ve kabul edilseydi

İŞÇİ POSTASI

17. Nispetiye No: 2/1
Tercüman (İstanbul)
TELEFON: 22 54

GÜNLÜK MÜSTAKİL GAZETE

YAKIN KURULUŞ VERİLİR

12.000'00 Harici Hediye Çeki
Maaşlı Çekler (Fiyat 12 Kuruş)
Yıllık Abonelik 15 Lira

CUMA
18
ARALIK
1964
YIL: 3 - SAYI: 351

İçişleri Bakanı Orhan Öztrak Berec grevi için dediki: Taraflar olumlu bir hava içindedir

Yarın Vilâyet'te her iki taraf son bir toplantı yapacaklar

Tarım İş Sendikası Başkanı Hakkı Hakkıoğlu (ortada) Berec grevini yöneten ve son bir toplantı için Vilâyet'te her iki tarafın son bir toplantı yapacağı bildirildi.

Tarım - İş Sendikası Hararla Toplu Sözleşme yapı Sendika Başkanı Kâmil Yıldırım "Bu sözleşmeler Tarım-İş Kanunu- na ışık tutacaktır," dedi

Buğün (18 Aralık) - Tarım ve Tarım İşleri Bakanlığı, bir dizi toplantı yapıyor. Tarım İş Sendikası Başkanı Kâmil Yıldırım, "Bu sözleşmeler Tarım-İş Kanunu'na ışık tutacaktır," dedi.

Yapılan toplantılar arasında, Tarım İş Sendikası Başkanı Kâmil Yıldırım, "Bu sözleşmeler Tarım-İş Kanunu'na ışık tutacaktır," dedi.

menen bir toplantı yapıyor. Tarım İş Sendikası Başkanı Kâmil Yıldırım, "Bu sözleşmeler Tarım-İş Kanunu'na ışık tutacaktır," dedi.

Berec grevi için İçişleri Bakanlığı, bir dizi toplantı yapıyor. Tarım İş Sendikası Başkanı Kâmil Yıldırım, "Bu sözleşmeler Tarım-İş Kanunu'na ışık tutacaktır," dedi.

Orhan Öztrak, Tarım İş Sendikası Başkanı Kâmil Yıldırım ile Vilâyet'te her iki tarafın son bir toplantı yapacağı bildirildi.

Türk-İş'e Yüz Binlerce lira Grev Fonu Gönderildi

Ankara (18 Aralık) - Türk-İş'e Yüz Binlerce lira Grev Fonu Gönderildi.

Berec grevi ile alakalı olarak, İçişleri Bakanlığı, Tarım İş Sendikası Başkanı Kâmil Yıldırım ile Vilâyet'te her iki tarafın son bir toplantı yapacağı bildirildi.

Ayvan saray Faciası Üç işçi iki gündür Enkaz altında

Erzurum'da Ayvan saray faciası, üç işçi iki gündür enkaz altında.

Erzurum'da Ayvan saray faciası, üç işçi iki gündür enkaz altında.

Erzurum'da Ayvan saray faciası, üç işçi iki gündür enkaz altında.

İçişleri Bakanlığı, Tarım İş Sendikası Başkanı Kâmil Yıldırım ile Vilâyet'te her iki tarafın son bir toplantı yapacağı bildirildi.

Bersin'deki İşçilerin İşlerinin Grevi

Bersin'deki işçilerin işlerinin grevi.

Necip Türkmenoğlu

Necip Türkmenoğlu

Necip Türkmenoğlu

Beyanat - Açıklama - Bildiri

Eskişehir Demiryol İşçileri Sendikası

Yeni Bakana mektup yolladı

Eskişehir Demiryol İşçileri Sendikası

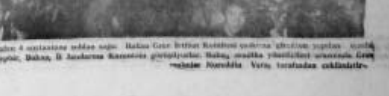
İçişleri Bakanlığı, Tarım İş Sendikası Başkanı Kâmil Yıldırım ile Vilâyet'te her iki tarafın son bir toplantı yapacağı bildirildi.

Yeni Bakana mektup yolladı

Yeni Bakana mektup yolladı

Yeni Bakana mektup yolladı

Yeni Bakana mektup yolladı

İçişleri Bakanlığı, Tarım İş Sendikası Başkanı Kâmil Yıldırım ile Vilâyet'te her iki tarafın son bir toplantı yapacağı bildirildi.

gene de çok önemliydi de, doktorlardan gelişi tarif edilmez bir üstün duygunun belirtisi oldu. Toplumcu doktorlar daha da ileri gidiyor, "arzu ederseniz çadırda da hizmete hazırız" diyorlardı. Böyle bir toplumu kimse istismar edemez, kimse felakete sürükleyemezdi. Bütün art düşüncelilere rağmen demokratik Anayasa düzenine, işte böylesine uygar savaşlar ve savaşçılarla mutlaka varılacaktı.

Grev Dışı İşçiler

Grev dışı işçilere tebligat yapılması için, işverene bir Bölge müfettişi kanalıyla yeni bir bildirim de bulunuldu. Sedat Bayrı gene razı olmadı. Bölge de çaresiz kalmış, işveren hakkında kanuni kavuşturmaya girişmek kararını almıştı. Çünkü hem tebligat yapılmıyor, hem de listede isimleri bulunanların üretimde çalıştırılmasına devam ediliyordu. Bugün vilayette yapılması gereken toplantı, Valinin işi dolayısıyla ertesi güne ertelendi. Akşamüstü Genel Mali Sekreter Mehmet Sarıahmetoğlu ve Genel Sekreter Vekili Sefa Gürses çadıra gelerek, işçilere yarınki Cumartesi günü 75.00'er lira dağıtılacağını bildirdiler. İşçilerin paralı ihtiyaçlarını görebilmeleri için bu karar alınmıştı. 15 günde bir erzak ve 50.00'er lira, erzak verilmeyen aradaki haftalarda da 75.00'er lira dağıtılacaktı.

Bu arada sendika kendi özel kaynaklarından, dünkü zorbaların bir yerden ellerine 1.500.00 lira geçtiğini ve o parayla da bir pavyonda sabahladıklarını öğreniyordu. Belki o "bir yerin" de neresi olduğunu biliyorlardı ama ellerinde delil yoktu. Ne var ki, "bir yer" in grev yerinde hadise yaratılmasından fayda uman bir yer olması gerekiyordu.

ONÜÇÜNCÜ GÜN "19 Aralık"

Grev Yeri

Saat 7.00 sıralarında bir işveren otobüsü arabalı polis refakatinde işçi toplamaya çıktı. Bütün çabasına rağmen 31 kişiden fazla derleyemedi. Yıldız Tabya semtinde otobüsü durdurarak hem sigara içen hem de işçi bekleyen şoförle komite üyeleri konuşmak fırsatını buldular. İşverenden her gün için 250 lira aldığını belirten şoför, bu işten memnun olmadığını, bir iki güne kadar ayrılacağını söyledi. Onlar konuşurken polisler de yanlarına gelmişlerdi. Rahatça içini dökecek gibi olan şoför, birden sıkılıverdi. Sendikacılar polisin duyacağı şekilde "arabanı bir daha bizim üzerimize öyle ezecekmiş gibi sürme, bir facia yaratabilirsin" dediler. Önceki günlerin pervasız sürücüsü ses çıkaramadı, başını önüne eğdi. Polisler duymuşlardı ve "ikrardan gelen bu sukuta" bakıyorlardı.

Para Dağıtımı

Petrol-İş'in ikinci para dağıtımı da bugün yapıldı. Kadın ve erkek işçiler çadırın önünde ayrı sıralar halinde dizildiler. 75.00'er liralарını alanlar neşe ve mutluluk içinde evlerine koşuyorlardı. Haftalık hesaplarını yapacaklar, üç beş kuruş ayırabilirlerse belki de sinemaya gideceklerdi. Bu defaki dağıtımı liderle-

rin eşleri değil, Sarıahmetoğlu bizzat kendisi yaptı. Petrol-İş'in maliye nazırına emrindeki büro personeli yardım ediyordu. Bu arada Hal işçilerinin dünden kalan portakalları da kardeşçe pay edildi.

Günün Ziyaretçileri

Petrol-İş Kütahya Şubesi Başkanı Selahattin Tolga, iki bin işçinin sevgi ve kardeşlik duygularını omuzlayarak Kütahya'dan Gaziosmanpaşa'ya geldi. Gördüğü düzen karşısında hassas gözleri nemlendi. Beyninde anıları canlanmıştı. Aylar önceydi. Kütahya'da çalışan ikibin Azot işçisi için toplu sözleşme görüşmelerine Ankara'daki Genel Müdürlük merkezinde devam ediliyordu. Emeğin bu devlet işletmesindeki pazarlığı da uzlaşmaz havaya bürünmüş, grev şimşekleri ufukta belirmişti. İşte bu sırada işçinin nabzını yoklamak için, Petrol-İş Kütahya Belediye sinemasında büyük bir toplantı tertiplendi. Amerika'dan gelen Uluslararası Petrol ve Kimya İşçileri Federasyonu (IFPCW) Genel Sekreter Yardımcısı Curtis J. Hogan'ın da katıldığı bu toplantı, bu Anadolu şehrimize unutulmaz tarihi günlerinden birini yaşattı. Binlerce işçi salona sığmamış bahçelerde birikmişti. Ağaçlara, direklerle hoperlorlar yerleştirilmişti. Herkes konuştu ve..... Hepbir de konuştu... Toplantının bitiminde Hepbir eller üstüne alınmış, dışarıdaki arabaya kadar gökte uçurularak götürülmüştü. Gırtlakları çatlayıncaya kadar "Yaşa Babamız" diye bağırان işçiler, arabayı da havalandırmışlar, bir süre lastikleri yere değdirmemişlerdi... Ertesi gün Ankara'da havalar değişmiş, grevsiz uzlaşma atmosferine girilivermişti... Tolga işte buradaki "birlik ve beraberlik" inancını, sendikaya bağlılık duygularını görünce aynı sahnenin bir devamını yaşıyor gibi olmuştu. Bir fark vardı. Berec patronları Ankaralı devlet memurlarının uzak görüşlülüğünü gösterememişler, milyonlarca liralık zararları sineye çekmeye başlamışlardı. Selahattin Tolga, Kütahyalı işçilerin parolası haline getirdiği bir şarkıyı mırıldanıyordu: "Kader böyle imiş, ne söylesem boş.."

Kütahya Şube Başkanı ile beraber eski Petrol-İş yöneticilerinden şimdiki Türk-İş Eğitim Müdür Muavini Vahdet Aşar ve Petrol-İş BP. Petrolleri Kartal Deposu İşyeri Temsilcisi Enver Altıngök de gelmişti. Sendikanın bu en eski ve emektar yöneticileri de Tolga'nın duygularını, hem de çok fazlası ile paylaşıyorlardı. Fabrika bu gün Cumartesi olduğundan 12.00'de paydos etmiş ve sessizliğe gömülmüştü.

Vilayetteki Son Toplantı

Önceki gün İçişleri Bakanı'nın tertiplediği toplantının devamı, saat 11.00 de gene Vilâyette, fakat bu kere Valinin başkanlığında yapıldı. Bölge Müdürü Şemsettin Turkunt'un da hazır bulunduğu toplantıya taraflar geçen seferki kadroları ile katıldılar. Görüşmeler gene akıntıya kürek çekme biçiminde geçti. İşverenlerin bir ara mali bozukluğundan söz etmeleri üzerine Vali Akı şöyle bir teklifte bulundu: "Defterdar ve Sanayi Odası ile temas edeyim. Bize iki mütehasıs

eleman versinler. Taraflar da birer kişi vermek suretiyle bir heyet kuralım ve bu heyetin tespitini esas alarak bu esas üzerinden yürüyelim." Sendikacıların derhal kabul ettikleri bu teklife işveren; Akı'nın hayretleri, Petrol-İş yöneticilerinin de tebessümleri arasında yaşanamayacağını açıkladı. Ve... Toplantı bitti. Grevin hiç de kısa sürmeyeceği iyiden iyiye belli olmuştu.

ONDÖRDÜNCÜ GÜN "20 Aralık"

Bugün Pazar olduğu için fabrika hiç açılmadı Sendikacılar da günlerdir unuttukları dinlenmeye, rahat ve deliksiz uykuya kavuşabildiler. Grev yerinde sadece nöbetçi gözcüler ve devriyeler vardı.

ONBEŞİNCİ GÜN "21 Aralık"

Kanuna Karşı Gene Kaba Kuvvet

Sabahın erken saatlerinde jandarmalarla birlikte mıntıka karakol kumandanı da grev yerine gelmişti. Sanki bir hadise olacağı içine doğmuştu. 7.30'a doğru fabrikaya getiren bir otobüs her zamanki gibi durduruldu. Şoför pek durmak taraftarı değil gibiydi. Fakat önüne çıkan grev gözcülerini kumandanın gözü önünde de ezmek işine gelmemiş olacak ki frene bastı. Komite üyeleri içinde bulunanların isim ve çalıştıkları kısımları teker teker tespit ediyorlardı. Birden Sedat Bayrı ortalıkta belirdi. Öfkeli bir şekilde "siz benim işçilerimi nasıl durdurursunuz?" diye köpürdükten sonra işçilere döndü, "sizin patronunuz benim, onlar değil, girin içeriye" diye emretti. Bunu söylerken elleriyle de kapıdan içerisini işaret

ediyordu. Otobüsün getirdiği işçiler önce tereddüt ettiler, sonra da hızla harekete geçip grev görevlilerini kenara iterek kapıdan içeri daldılar. Karakol kumandanı bile neye uğradığını şaşırmişti. Komite üyeleri bu kere otobüsü hareket ettirmeye çalışan şoförün önüne geçtiler. Kim olduğunu, işe ne zaman girdiğini sordular. Şoför ve muavini önce jandarmalara, sonra sendikacılara bakıp titreyen sesleriyle itiraf ettiler: Şoför Abdullah Sami ve muavini Ali Ece grev başladıktan sonra işe girmişlerdi. Bu itiraf içeri giren işçilerin niteliğini ve olayın nedenini anlatmaya yetiyordu. Durum bir zabıtlarla tespit edilerek savcılığa aktarıldı. Bunun kanundaki müeyyidesi, grevden sonra işe alınan her işçi için 500 liradan az olmamak üzere para cezasıydı. Öbürlerinin isimleri tespit edilemediğine göre, o minareler mutlaka kılıflanacaktı. Tespit edilen iki isim için 1000 lira... Milyonlara karşı 1000. İşveren bütün grevcilerin yerine yenilerini almamakla hata ediyordu. Almaya kalksa ve yüzlerce grevci de ekmeklerini almaya gelen bu işçilere engel olmaya kalksa, çatışmalar olsa, hatta facialarla da sonuçlansa, acaba suçlu kim olurdu?

Daha sonra, Berec markalı bir kamyonet, imalat için gerekli kutularla yüklü olarak fabrikaya girmek istedi. Gerçi bu hareketi önlendi amma, önceki hadiseyle birleştirilince fabrikada kısmen imalat çabalarının varlığı kesinlikle anlaşıldı, komite durumu bir raporla Merkez İcra Heyetine aktardı.

Bu arada grev yerini basan silahlı zorbaların hala bulunamadığını, fakat onları kaçıran şoförün yakalandığını bildiriyordu. Akşam Haberler Bülteninde Radyo da olayı Anadolu Ajansına atfen verdi.

Grevin İlk Fantezisi

Akşama doğru Emniyet Amirliğinden Baş Komiser Ali Ilgaz, komite üeleriyle görüşmek istedi. Sebep şuydu: Grevci işçilerden Sevinç Kahraman, bir gün önce akşama doğru, "fabrikaya grev nöbetine gidiyorum" diyerek evden çıkmış bir daha da dönmemişti. Kız işçi o gece ne fabrikaya gelmiş ne de gözcülük yapmıştı. Sendikacılar baş komisere bunu söylediler ve ellerinden gelen yardımı yapacaklarına da söz verdiler.

Komite üyesi Kadir Topuz gerekli araştırmaları yaptı ve 18 yaşındaki Sevinç Kahraman'ın, 22 yaşındaki grevci işi Hüseyin Kolga'ya gönlünü kaptırdığını öğrendi. Konuyu biraz derinleştirdi de erkeğin kızı değil, fakat kızın erkeği yanında bulunan köyüne kaçırıldığı anlaşıldı. Gençler ertesi gün çadıra gelecekler ve "paramız yok sendikamız bizi evlendirsın" diyeceklerdi. İnsan daima insandı... Genç de genç... Onlar da sever, onlar da sevilirdi. Ama yetmiyordu ki, seyran etmek için gene de hiç olmazsa bir samanlık, samanlık için de para lazımdı. Grev ve bu olay, bu olay ve grev... İnsana çok şeyler düşündürebilir, çok şeyler öğretebilirdi.

Petrol — İş Genel Başkanı Ziya Hepbir: Kimya İşveren Sendikaları Meclisi İdare Reis Refik Baydur, Berec İşveren Vekili Sedat Bayrı ile özel sohbette pek abıyap görüliyor. İş masa başına gelince nedense bir türlü anlaşılmak mümkün olmuyor.

'Berec,, İşverenleri Savcılığa verildi

İşveren vekili, fabrikaya kanunsuz olarak işçi sokmağa teşebbüs etti

Bir süreden beri, Türkiye'ye çağırılan önemli bir konu durumu na gelen «Berec» Pili ve Akümü lâtör Fabrikası görevinde dün de işvereni, kanunsuz hareket

leri ile üzücü olaylar cereyan etmiş ve hazırlanan tutanaklarla durum savcılığa intikal etmiştir.

Berece Fabrikasının bulunduğu grev mahalline, dün Bağlarbaşı yönünden (34 AT - 561) plakalı otobüsle bir takım işçileri geldiği görülmüştür. Bunların grevçiler dışında yabancı işçiler olduğu anlaşılmıştır. Üzerine grev gözcüleri ve grev komitesi otobüsü durdurarak tüzümünü hissettirmiştir.

Vazifeli jandarma çavuşu -
nun ve grevcilerin buzurunda
gelen bu işçilere, işveren vekil
li Sedat Bayrı fabrikadan işçi
girmeleri emrini vermiştir.

Bu emir üzerine, yabancı işçiler anı bir hareketle grevleri ve jandarma kordonunu yararak fabrikadan içeri girmişlerdir. Bu yabancı işçilerden yalnız Ali Ece ve Abdullah Sa

mi ismindeki işçiler durdurula-
rak ifadeleri alınabilmıştır. Ba-
lık işçi, grevden sonra işe baş-
ladıklarını itiraf etmişlerdir.
Bu duruma göre işveren vekili
Sedat Bayrunun 275 sayılı
grev kanununun 27 nci maddesi-
ni ihlal ettiği yerinde ve va-
ki foayal tesbit edilmiştir.

«Beroc» işverenlerinin bu kanunsuz tutumu da böylece bir zabıta tevsik olunarak savcılığa intikal ettirilmiştir.

PSİ den bir yetkili geliyor

Genel — İş Sendikası Genel Sekreteri Hasan Okyarın adına katıldığı PSI'nin Stockholm kongresinde İcra Kurulu üyelerinin verdikleri vaat tahakkuk etmek üzere-

Önümüzdeki ay içinde Psiden bir yetkili 6 ay müddetle Türkiye'ye gelecek Harp - İş. Yol - İş Sendikaları ve Genel - İşle müşterek bir çalışma programı düzenleyeceklerdir.

Valilikçe Bildiri Yayınlandı

«All Sami Yen» Stadyumun da dün vukubulğan mülüssif kaza üzzerine valilikçe aşagıdaki bildiri vavınlaomustır:

ONALTINCI GÜN "22 Aralık"

Eyüp Kaymakamlığı:

İşverenin kanunsuz ve kaba kuvveti tahrikedici hareketleri bitmek bilmiyordu. Bu hareketleri anlatıp, önlenmesini istemek için bir kere de kaymakamla görüşmeye karar verildi. Fabrikanın bulunduğu yerin en büyük mülkiye amiri Eyüp Kaymakamı Mehmet Emin Tospınar komite üyelerini anlayış ve nezaketle karşıladı. Şikâyetlerini dinledi. Sendikacılar kanunsuz hareketlerin önlenebilmesi için Kaymakamdan şu isteklerde bulundular:

a- Bahçe kapısının grevden önce olduğu gibi kapalı tutulması, ancak taşıt araçları geçeceği vakit açılması.

b- Kanuni grev dışı işçilere gerekli bildirimin yapılması ve bu işçilere bu durumlarını bildirir bir işaret konması.

c- Grevden sonra işe alınanların işlerine derhal son verilmesi.

Kaymakam bu istekleri makul karşıladı. İşveren temsilcilerini de davet edip ertesi günü müşterek bir toplantı yapılmasına karar verildi.

Memurdan İşçi

İşveren işçilerine işbaşı yaptırmaktan ümidini kesince, bu kere de büro elemanlarını imalâtta çalıştırılmaya yöneldi. Bu da kanuna aykırıydı. Komite Başkanı Mücahit Teoman, sabah işe gelen büro elemanlarına otobüs kontrolü sırasında durumu nezaketle anlattı. İmalât işçiliğine devam ettikleri takdirde sorumlu olacaklarını söyledi. Fakat öğleden sonra gelen haberler bu hatırlatmanın hiçbir etki yapmamış olduğunu gösteriyordu. Ziya Hepbir derhal devrin Çalışma Bakanı Bülent Ecevit'e, Vali Niyazi Akı'ya ve Emniyet Müdürü Haydar Özkın'a birer telgraf çekerek bu kanunsuz davranışın önlenmesini istedi. Telgrafta ayrıca işverenin direnişi yüzünden grev dışı işçilere tebligatın yapılmış olduğu ve bu işçilerin imalatatta çalıştırıldığı açıklanıyordu. İşverenin asılsız bir telgrafı yüzünden bütün İstanbul emniyet kuvvetleri fabrikaya seferber olmuşlardı. Bakalım bu defa sendikanın asıllı şikâyeti karşısında ne tepki gösterilecekti?...

İkinci Fantezi

Grevci işçilerden ikisinin bir gün önce doğan çocuklarına, törenle GREV ismi verildi. Bunlar, bu tarihi olayı bir ömür boyu yaşatacak varlıklardı. Ziya Hepbir, Grev Köroğlu ve Grev Ulu isimli grev yavrularına birer altın "maşallah" takmış ve savunduğu fikirlerin bu yavru kuşakların ömürleri içinde tahakkuk etmesini dilemişti. Grevin bu ikinci fantezisi ünlü İtalyan Rejisörü Victoria De Sican'ın ünlü bir filmini akla getiriyordu. Filmin ismi: Ekmek, Aşk ve Fantezi'ydi.

ON YEDİNCİ GÜN "23 Aralık"

Kaymakamlık ve ötesi...

Mücahit Teoman saat 10.00'a doğru Kaymakamlığa telefon etti. Dün kararlaştırıldığı şekilde bugün yapılması gereken müşterek toplantı için işverenin gelip gelmediğini sordu. Sedat Bayrı'nın geldiğini söylediler. Hemen o da araba-

ya atlayıp gitti. Kendisini Kaymakam ve Jandarma Binbaşısı karşıladılar. Fakat Bayrı görünürlerde yoktu. Kaymakam ve Binbaşı onun az önce çıkıp gittiğini söylediler. Böylece gene onlarla hasbıhal şeklinde konuşmalar yapıldı. İdare ve güven adamları, "kapının kapatılması için işvereni mecbur edemeyiz, yalnız dış tarafa bir zincir gerebilirsiniz" dediler. Sonra "Grev başladıktan sonra çalışmaya başlayan şoförler de ancak savcılık kanalıyla çalışmaktan men edilebilirler biz karışmayız" diye eklediler. "Eğer grev dışı işçilere de mutlaka tebligat yapmak istiyorsanız, bunu işçiler işten çıktıktan sonra yapsanız iyi olur" diye de tavsiyede bulundular. İş başa düşmüştü. Her zaman da böyle oluyordu ve böyle olacaktı. Emekçiler kendi savaşlarını yalnız kendileri yapmak zorundaydılar. Grev komitesi başkanı dışarı çıkarken, Sedat Bayrının çok iyi tanıdığı paltosu, Kaymakamlığın elbise askısında tatlı kıvrımlarla sallanıyordu.

Tavsiyeye Göre Tebligat

Teoman devlet temsilcilerinin tavsiyesine uydu. Akşam paydos saatinde çalışan işçileri evlerine götürmek üzere fabrikadan ayrılan bir otobüsü durdurttu. Şöföre rica ederek, arabaya binmek istediğini söyledi. Her nasılsa bu isteği kabul edildi. Hatta bir işçi de kalkıp oturmak için kendisine yerini bile verdi. Komite Başkanı elindeki tebliğ mektuplarını işçilerin isimlerini okuyarak otobüste bulunanlara verdi. Mektubu alan işçiler büyük bir yükten kurtulmuşçasına rahatlıyor ve teşekkür ediyorlardı... İşçiler evlerine bırakıldıktan sonra, şoför ve muavini ile hasbıhal ederek fabrikaya dönen Teoman bir sürprizle karşılaştı. İşveren puantörü vasıtasıyla arabaya zorla bindiğini iddia etmiş ve bir de zabıt tutturmuştu. Hatta bu zabıta hiçbir zorlamanın olmadığını çok iyi bilen jandarma çavuşunun bile imzası vardı. Mücahit Teoman grev yerinde bulunan tavsiyeci Binbaşuya durumu anlattı. Fakat Kaymakamlık tavsiyesini hatırlamaz görünen karakol kumandanı, üstelik otobüsün şoför muavininin de zorlama olmadığını anlatmaya çabalayan sözlerine ilgisiz kalıyordu. Böylece ondan sonraki otobüslere binilip tebligatlara devam edilemedi.

Bir Sabotaj İhbarı

Akşama doğru komiteye bir sabotaj ihbarı yapıldı. İddiaya göre işveren fabrikanın bir bölümünü dinamitle uçuracak ve suçu da grevcilerin üzerine atacaktı. Bu inanılır bir söylenti değildi. Kapital bütün kanunsuz direnişine rağmen, olumlu sonuç alabileceği şüpheli bir davranışla kendi kendini sabote edemezdi. Bu sebeple ihbara inanılmadı.

Grev Dışı İşçiler

Grev dışı işçilerle yassı pil imalatına devam edildiği kesin olarak anlaşıldı. Bu işçilere büro personeli de yardımcı olmuştu. İsimleri komitece tespit edilen 14 kişilik kanunsuz kadro öğleden sonra bir saat süreyle çalışmış ve 2880 adet yassı pil yapmıştı. Durumdan haberdar edilen Bölge Çalışma Müdürlüğü, işvereni Eyüp Cumhuriyet Savcılığına verdi. Dün telgraf çekilen hükümet yetkililerinden ses seda çıkmamıştı.

Grev Şartları

Akşamüstü sendikanın en son teklifleri grev şartı olarak işverene bildirildi. 24 maddelik bu listeye ek olarak, sendikal çalışmalarından ötürü işten çıkarılan Hasan Kotan ve Mehmet Akalın'ın da işe alınmaları ve kanuna uygun bildirim yapılmadan grev dışı kalmayı kabul etmediler diye işten çıkarılmak istenen grev dışı işçilerin de işten çıkarılmamaları gene grev şartı olarak isteniyordu.

Türk-İş'in Yardım Kararı

Türkiye İşçi Sendikaları Konfederasyonu Başkanı Seyfi Demirsoy bu haftaki gıda yardımını Konfederasyonun yapmasına karar verildiğini Ziya Hepbir'e telefonla bildirdi. Dağıtımı İstanbul'a gelecek olan Türk-İş Genel Sekreteri Halil Tunç bizzat yapacaktı. Gerekli sayıda erzak paketi gene Migros şirketine ismarlanmıştı.

ON SEKİZİNCİ GÜN "24 Aralık"

Bugün de oldukça sakin geçti. Çadırın önüne konulan bir megafonla memurların üretimde çalıştırılmalarının kanuna aykırı olduğu ilan edildi. Sabotaj söylentilerinden Kaymakama da bilgi verildi. Komite çadırda pek kalmadı. Daha çok sendika Genel Merkezinde idari işlerle uğraştı. Grev yerindeki işleri Toplu Sözleşme Uzmanı Kâzım Uzuner yöneltti. Türk-İş adına da Vahdet Aşar çadırdan hemen hiç ayrılmadı. Çalışmaları izledi, işçilerle konuşarak onlara sendikacılık ve Türk-İş hakkında gerekli bilgileri verdi.

İktisadi Baskıya Yöneliş

Sendikanın bilinçli direnişi işverene grevi kırmak "yapılamaz hale koymak" imkânı vermiyordu. Kanunun açık tarafları güçlü emek birliğini dağıtamamış, her türlü tahrik çabaları boşa giderek işçileri "aşırı ideolojilerle isyan etmiş" durumuna sokamamıştı. Zabita kuvvetlerini etkilemekte başarı göstermiş sayılabilirdi. Ufak bir kıvılcım iddiası polis ve jandarmayı grevcilerin üzerine şiddetle yönelmeye yetmişti. Hâlâ da yetiyordu. Fakat bu yöneliş her seferinde semeresiz kalıyor, emekçiler bir türlü "yeter artık biz de insanız, biz de bu vatanın evladınız" diye kızıp karşı koymuyorlardı. Bir karşı koysalar... "Kapitale isyan, mülkiyete tecavüz, aşırı cereyan temsilciliği" gibi kulplarla tencereyi hapishane rafına asmak işten değildi. "Arabam taşlandı, otobüsümü zorla durdurdular," filan gibi şikâyetleri para etmemişti. Bir baskıya daha yöneldiler. Günün erken saatlerinde Migros şirketine başvurarak, sendikaya erzak satmamasını istediler. Elbette bunu isterken birtakım gerekçeleri ya da nedenlere dayanmaları gerekirdi. Bir kapitalin diğer bir kapitalden emeğe direnişte yardım istemesi beklenirdi. Bunu yaparken emeğe direnen bütün kapitaller adına konuşmuş olurdu. Bu da Migros'a yapılan bir iktisadi baskı demekti. Petrol-İş bunu derhal bir bültenle basına duyurdu. Sendikanın kulağına giden ve kamuoyuna yetersiz de olsa yayılabileceği anlaşılan bu teşebbüs belki de bu yüzden sonuçsuz kaldı.

ON DOKUZUNCU GÜN "25 Aralık"

Türk işçilerinin en büyük ikinci önderi Halil Tunç sabahın erken saatlerinde İstanbul'a geldi. Saat 10.00'de Gazeteciler Sendikasında basın toplantısı yapacağı daha önceden bütün gazetelere duyurulmuştu. Ziya Hepbir ve diğer Sendika yöneticileriyle bir süre görüştüktan sonra toplantıya gitti. Muhabir ve fotoğrafçıların sayılarının çokluğu dikkati çekiyordu. Anlaşılan, Türk-İş Genel Sekreteri'nin sözleri kamuoyunda derin etkiler yapabilecekti.

Tunç konuşmasına Türk-İş'in Berec grevini destekleyişinin nedenlerini açıklamakla başladı. Bu nedenleri şu beş grup içinde topladı:

1- *Grevin ilgili yasalara uygun ve bu yasaların gerektirdiği prosedüre harfiyen riayet edilmek suretiyle karara bağlanmış bulunması,*

2- *Sendikanın taleplerinin mes'uliyet taşıyan makul ve bilgili esaslara dayanması,*

3- *İşverenin sendikanın makul talepleri karşısında anlayış göstermeme yolundaki ısrarlı direnişi,*

4- *Sendikanın talepleri muvacehesinde [karşısında] işverenin ekonomik durumu ve ödeme gücü,*

5- *Grevin maddi finansmanı ve desteklenmesi bakımından Türk-İş Grev Fonuna sendikanın yatırımı.*

Daha sonra, hükümetin özel sektörü destekleme çabalarına da değinen Genel Sekreter, Berec işverenlerinin tutumundan örnekler vererek, bu destekleme çabalarının sosyal adalete, toplum yararına, kısaca Anayasaya aykırı yanlış bir yolda olduğunu belirterek *"maalesef biz memleket ekonomisinde büyük etkileri olan özel sanayinin yerine, çıkarıcı bir zihniyete sahip özel teşebbüs temsilcilerini görmekteyiz"* dedi. Çalışan insanlara insanca yaşama imkânları sağlamadığı takdirde, sermayenin hiçbir zaman güven içinde olamayacağını belirterek *"sefaletin olduğu yerde refah mutlaka tehlikededir"* biçiminde, kısa devreli yararları uğruna uzun devreli felaketlerini görmemek için kapalı tutulan gözlerin üzerindeki ihtiras kapaklarını kaldırmada mutlaka kullanılması gereken ilacın formülünü verdi.

"Petrol-İş grevi yürütecek maddi güce sahiptir. Ancak şunu kesinlikle belirtmek isterim ki, sosyal direniş bir yıl da sürse grevin bütün maddi ve manevi külfetlerini Türk-İş olarak finanse etmeye hazırız" diyerek sözlerini bitirdi.

Grev Yerinde

Halil Tunç, öğleden sonra da grev yerine giderek Kavel çadırında işçilerle görüştü. Konfederasyonun kendilerini sonuna kadar destekleyeceğini bildirdi. Gür ve tok sesinin etkilendirdiği sözleri dalga dalga çadıra ve bütün gecekondu-lara yayıldı.

Komite üyelerinden çalışmalar hakkında etraflı bilgi aldıktan sonra, ertesi gün işçilere erzak dağıtmak için gelmek üzere grevcilere veda ederek Gaziosmanpaşa'yı terk etti.

YİRMİNCİ GÜN "26 Aralık"

Sabahın saat 7.00'siydi. Günlerden beri görülmeyen yağmur, Gaziosmanpaşa'nın tozlu yollarını çamura buluyordu. Grev çadırında hareket her zamankinden fazlaydı. Kalabalık her zamankinden çoktu. Yüzler de her zamankinden değişti. Değişmeyen bir tek şey vardı: Yüzlerin altındaki kalpler. Hepbir'in yüzü vardı, sonra Hepbir'in taşıdığı kalp. Sarıahmetoğlu'nun yüzü vardı sonra o yüzün altındaki kalp, ama aynı kalp. Halil Tunç'un yüzü vardı, değişik. Kalbi vardı, aynı kalp. Sonra Zeki Gedik'in, öbür sendikacıların, grevci işçilerin değişik yüzleri, yüzlerin altında da hep aynı kalp vardı. Atışı aynı, duyuşu aynı kalpler... Kalpten kalbe yol vardır derlerdi. Belki doğruydu amma, kalpler aynı olunca yola bile gerek yoktu.

Saat 8.30'a doğru bir yüz daha katıldı bu yüzlere, Kimya İşverenleri Sendikası Başkan vekili Refik Baydur'un yüzü... Acaba kalp de?... Halil Tunç'la konuştu Baydur, "sizinle toplantı yapalım belki anlaşıyoruz" dedi. "Olur" dedi Tunç, "eğer yetkiniz varsa hemen oturalım". Sonra Baydur kalktı, "işverenlere sorayım da öyle" diyerek çadırdan çıkıp fabrikaya yöneldi.

Tunca Sineması

Tunca sineması Petrol-İş tarihine yazılmıştı bir kere. Bugün tarihteki sayfalarına yenilerini ekleyecekti. Türk-İş Türk çalışma tarihinde ilk defa binden fazla grevciye erzak yardımı yapacaktı. Erzaklar 20 şer kiloluk paketler halindeydi. İçinde, bir kilo Vita yağı, bir kilo zeytinyağı, bir paket kahvaltılık yağ, bir kilo reçel, iki kilo nohut, iki kilo pirinç, iki kilo un, bir kilo sabun, üç kilo patates, iki kilo soğan, bir kilo şeker ve bir adet de temizlenmiş tavuk vardı. Erzaklarla beraber Petrol-İş de 50 şer lira para dağıtacaktı.

Sinema gene doluydu. Gene iğne atılsa düşecek yer bulamayacaktı. Saat 10.00'da gene tavanları çökertecek alkışlar yükseldi. Halil Tunç, Ziya Hepbir, Zeki Gedik, Türk-İş Yönetim Kurulu üyesi ve Milliyet Gazetesi yazarı Sedat Ağralı, Haydarpaşa Demiryolları İşçileri Sendikası Başkanı Adnan Başaran salona girdiler. İlk önce Hepbir mikrofona gelerek şunları söyledi: "*Bugün grevimizin üçüncü haftasını tamamlıyoruz. Birbirimizle daha çok kaynaşmış, birbirimize daha çok bağlanmış ve inanmış olmanın saadetini duyuyoruz. Bu bağlılığımız, bu inancımız baki kaldıkça yenemeyeceğimiz hiçbir güçlük yoktur. Bugün sizlere Konfederasyonumuzun yılbaşı armağanı olarak hazırladığı erzakı dağıtacağız. Ayrıca sendikamız hepimize 50'şer lira daha ödeyecektir. Bu yardımlar her hafta muntazaman devam edecektir.*" Hepbir daha fazla konuşmadı. Ne o bugüne kadar söylenmedik söz bırakmıştı, ne de bu sözleri duymadık kulak kalmıştı.

Hepbir'den sonra Tunç konuştu. Tunç'tan görünümü altındaki duygulu kişiliği, konuştukça yüzeye çıktı. Bu duygu, uyşuk bir sünepelik biçiminde değil, azim ve kararlılık ifade eden, davaya inanmış ve bağlılık duygusuydu.

"İnsanlar her varlık gibi yaşamak için mücadele etmek zorundadır. Bu mücadeleye yerine ve durumuna göre mana ve şekil değiştirmiştir. Sizin mücadeleniz

İŞÇİ POSTASI

17-19, Cihangirpaşa Sok. 28/1
YERİNEKİSTAN, İSTANBUL
TELEFON: 27 20 42

GÜNLÜK MÜSTAKİL GAZETE

PAZARI: 28 Ocak, Hergele Çiğir
Mecidiyeköy, Gazetesi / Foto: 28 Aralık
Yüksek Akademi 28 Aralık

PAZARI: 28
ARALIK
1964
YIL: 1 SAYI: 37

Türk-İş Genel Sekreteri Halil Tunc'u Berec grevcileri büyük tezahüratla karşıladılar

Grevciler 3 ncü Parti Yardımı Aldı

Berec 28 Ocak'ta grev grevci, Berec grevci, Berec grevci

Milletvekili O. Eyüpoğlu da dün grevcileri ziyaret etti
Ziya Hepbir yapılan kanunsuzlukları izah etti

Türk - İŞ Genel Sekreteri Halil Tunc 28 Ocak'ta grev grevci, Berec grevci

B. Ercay, "Enflasyon tehlikesi var", dedi
Türkiye Tekel - Örneğin
Türk-İş Genel Sekreteri Halil Tunc'u Berec grevcileri büyük tezahüratla karşıladılar. Ziya Hepbir yapılan kanunsuzlukları izah etti.

Çalışma Bakanı B. Ecevit dıştaki işçilerimizi övdü
Bakan, işçiler Yurdumuza 1 milyon iki yüz bin dolar gelir getirdi dedi

Bakanlık Kurumunda yapılan toplantıda Çalışma Bakanı B. Ecevit, Türkiye Yurt dışında 1 milyon 200 bin dolar gelir getirdi dedi.

Yurt dışında bulunan işçilerin lara ve Türkiye'deki banka hesabına olarak 2 ila 3 bin dolar tasarruf sağladıklarını bildirdi. Bu para da Türkiye'de 50 milyon dolar çalışmada tasarruf sağlanmıştır. İşçilerin maaşlarının yüzde 10'unu 200 bin dolar olarak getirdiğini söyledi.

Yurt dışında bulunan işçilerin lara ve Türkiye'deki banka hesabına olarak 2 ila 3 bin dolar tasarruf sağladıklarını bildirdi. Bu para da Türkiye'de 50 milyon dolar çalışmada tasarruf sağlanmıştır. İşçilerin maaşlarının yüzde 10'unu 200 bin dolar olarak getirdiğini söyledi.

İŞÇİ POSTASI

Yeni Yıla Yepyeni Eserlerle Girişir

Nezaretçinin Vazifeleri

İş Emniyeti

insan haysiyetine yaraşır bir ücret ve sosyal güvenlik elde etme mücadelesidir. En tabii, en meşru hakkınızın mücadelesidir. Hele genç kızlarımız ve kadınlarımızın gösterdikleri cesaret ve bağlılık göğüslerimizi kabartacak kadar büyük anlam taşımaktadır. Biliniz ve inanınız ki, artık yalnız değilsiniz. Kars'tan Edirne'ye kadar bütün Türk işçileri sizinle beraberdir. Zafer mutlaka sizin olacaktır. Bu hareketinizle gelecek kuşaklara büyük bir miras bırakmış oluyorsunuz. Bu miras han hamam, bankadaki milyonlar değildir. Sosyal adaletli, hür ve müreffeh bir Türkiye sizin mirasınız olacaktır. Karşılaşacağınız her haksız ve kanunsuz davranış, karşısında Petrol-İş'le birlikte Türk-İş'i bulacaktır" derken işte bu duygularını sözlerle biçimlendirmiş oluyordu.

Maden İşçileri

Öğleden sonra Zonguldak Maden İşçileri Sendikası Genel Sekreteri Ahmet Baş ve Yönetim Kurulu üyelerinden Şefik Bilgin ile Mustafa Üstünbaş grevcileri ziyaret ederek 50 bin maden işçisinin bağlılık ve kardeşlik duygusunu ilettiler. "kasalarımızı size açmaya hazırız" dediler.

YİRMİÜÇÜNCÜ GÜN "29 Aralık"

Evlere mektup

Sabahleyin çadıra gelen işçiler, işverenin başvurduğu yeni bir psikolojik baskı sistemini komite üyelerine anlatıyorlardı. Patronlar, hepsinin evine birer mektup yazarak, işbaşı yapmalarının kendileri için daha hayırlı olacağını hatırlatmışlardı. Eninde sonunda kürkçü dükkânına döneceklerdi. O zamanda onların patronu sendika değil, gene işveren olacaktı. Komite bu yeni direnme düzenini derhal savcılığa bildirdi.

Yeni otobüs

Yeni kiralanan otobüs bütün itirazlara rağmen çalışmasına rahatlıkla devam ediyordu. Hepbir baktı olacak gibi değil, görevlilere "otobüsü fabrikaya sokmamaları" emrini verdi. Bir çatışma olursa her halde sorumlusu sendika olmayacaktı. Jandarma binbaşısı tehlikeyi sezerek araya girdi ve işvereni otobüsü bahçe kapısından içeri sokmamaya ikna etti. Ne var ki, greve katılmayan işçiler kapının dışına çıkıp arabaya orada biniyorlardı. Değişiklik esasta değil, dalavere-nin biçiminde olmuştu.

Sendikaya karşı tedbir

Kimya İşverenleri Sendikası, bu gün yeni bir kanuni direniş teşebbüsüne girişti. İş Mahkemesine müracaatla, 100'den fazla işçinin greve katılmayıp imalata devam ettiğini, sendika gözcülerinin bu işçileri işyerine giriş çıkışta kontrol ederek zaman kaybına sebep olduklarını ve gene hammaddelerin işyerine sokulmasını önleyerek, imalat serbestisine müdahale ettiklerini iddia ediyor ve sendikanın bu müdahalelerini önleyici tedbir alınmasını istiyordu. Greve katılmayan işçilerin sayısı, sendika gözcüleri tarafından en fazla 94 olarak tesbit edilmişti. Bunların 60'lı kanunen imalatla çalışmaları yasak olan "grev dışı" işçilerdi. Geri kalanlarla imalatla bulunmak teknikman imkânsızdı. Gerçi büro elemanları ve "grev dışı" işçilerle imalat yapılmaya çalışılıyordu. Fakat bu çalışma tümüyle kanna aykırıydı... Sendika itiraz için mahkeme kararını beklemek zorundaydı.

YİRMİDÖRDÜNCÜ GÜN "30 Aralık"

Kaçak imalat

Sendika, işverenin mahkemeye açıklamakta sakınca görmediği imalatın biçim ve değerini bu gün özel kaynaklarından öğrendi. Bu güne kadar iki kamyonu dolduracak sayıda yassı pil yapılmıştı. Ancak, acemi işçilerin yaptıkları bu piller çok ağır ve kalitesiz olmuştu. Piyasaya sürümü fabrikanın prestiji yönün-

den hiç de doğru değildi. Gerçi bunların yapımı gibi, piyasaya sürümü de kanunsuzdu ve sendika elbette buna müsaade etmeyecekti. Fakat bu çatışmaya lüzum kalmamış, öfkeyle kalkanlar bir kere daha zararla oturmuşlardı.

Emniyet Zinciri

İşveren otobüsünün fabrikaya hızla girip çıkmaları bir türlü önlenemiyordu. Grev gözcüleri çoğunluk tekerleklerin altında can vermemek için sakınmak zorunda kalıyor ve kenara çekiliyorlardı. Böylece de kanuni kontrollerini yapmak imkânını bulamıyorlardı. Kaymakamın ve emniyet kuvvetlerinin önleyemediği bu zorbalığı, sendika kendi imkânlarıyla önlemek zorundaydı. Kaymakam ve Jandarma Binbaşısı Mücahit Teoman'a pratik bir usul tavsiye etmişlerdi. Kapının birkaç metre açığına kapıya üzerine paralel bir zincir çekecekler, giren çıkan arabaları kontrol ettikten sonra zinciri açacaklar, araba geçtikten sonra gene kapayacaklardı.

Ertesi gün zinciri çekmek üzere hazırlık yapıldı.

YİRMİBEŞİNCİ GÜN "31 Aralık"

Duvardaki merdiven

Sabahleyin fabrikanın etrafında dolaşan grev devriyeleri, arka tarafta, bahçe duvarının üstündeki dikenli tellerin bir kısmının kopuk olduğunu gördüler. Biraz yaklaşıp daha dikkatli bakınca da, duvarın kopuk telli kısmına içten bir merdivenin dayalı olduğunu anladılar. Derhal durumdan haberdar edilen komite tam zabıt tutmaya hazırlanırken, fabrika bekçilerinden birisi merdiveni alarak içeri götürdü. Mücahit Teoman, Jandarma Başçavuşu ve bir polisin gözü önünde bekçiye ihtarda bulunmakla yetindi.

Zincir

Bir gün önce verilen karara uyularak öğleden sonra kapının iki metre uzağına yedi metre boyunda bir zincir çekildi. Üzerine "DİKKAT GREV VAR" yazılı bir levha asıldı. İşverenler ve vekilleri bu işlemi hayretle izlediler. Sonra da Karakola telefon edip, "aman yetişin bizi dışarı çıkarmıyorlar" dediler. Apar topar grev yerine gelen emniyet yetkililerine durumun hiç de iddia edildiği biçimde olmadığı, mecburen alınan bir emniyet tedbirinden ibaret bulunduğunu anlatıldı. Fabrikadakiler diledikleri anda zincir açılacak, giriş ya da çıkıştan sonra kapatılacaktı. Emniyet yetkilileri bu açıklamayı yerinde buldular ve gittiler. Yılbaşı dolayısıyla saat 15.00'da fabrika tatil edildi.

Destek Dilekleri

Bu gün Haydarpaşa Demiryolları İşçileri Sendikası'ndan Petrol-İş'e bin lira para ve bir de mektup geldi. Mektupta Berec grevi hakkındaki takdir duyguları belirtildikten sonra, "...Demiryolları Sendikalarının müşkül şartlar içinde bulunduğu şu günlerde, yüzümüz kızararak, gönlümüz daha çok fazlasını arzuladığı halde, maddi imkânsızlıklar yüzünden Berec'li kardeşlerimize ancak 1000 Türk

Liralık bir yardım yapabiliyoruz. Fakat bu çorbanın tuzunun tuzu bile olmayacak maddenin yanı sıra, sendikamız ve bütün üyeleri bütün kalpleriyle birlikte yanınızdadır. Vereceğiniz her hizmet emir telakki edilerek yerine getirilecektir deniliyordu. Gerçektende Demiryolu işçileri o günlerde memleket çapında bir greve hazırlanmakla meşguldüler. Bunu bilen Petrol-İş gönderdiği teşekkür mesajında, "göndermiş bulunduğunuz yardım, maddi değeri ne olursa olsun, bizim için milyonlarla ölçülemeyecek kadar büyük kıymet taşımaktadır... Sizlerden aldığımız bu destek bizi bir kat daha güçlendirmiştir" diyordu. Bu arada elli bin üyeli Zonguldak Maden İşçileri Sendikası bir bildiri yayınlamış ve Berec grevini sonuna kadar finanse etmeye hazır olduğunu bildirmişti. Ayrıca sembolik anlamda 25 bin lira da para göndermişti. Yol-İş Federasyonu Başkanı Halit Mısırlıoğlu da yeni yıl tebrik telgrafında aynı duyguları dile getiriyordu. Demokratik Anayasa kuruluşları demokrasinin savunması yolunda "kafa ve kasa birliği" gereğine olan inanışlarını her fırsatta belirtmekten geri kalmıyorlardı.

Çadırda Yılbaşı

Akşam saat 17.00 de Ziya Hepbir eşi ve çocuklarıyla birlikte çadıra geldi. Onu Vahdet Aşar ve Neşet Önal takip ettiler. Daha sonra Mehmet Sariahmetoğlu, Sefa Gürses ve eski Petrol-İş İcra Heyeti üyelerinden Ragıp Ağırüyüyen geldiler. Petrol-İş'in bütün yetkilileri bu yılbaşı gecesini grevci işçilerle beraber geçirmeye karar vermişlerdi. Tesadüfen tam yılbaşı gecesi doğan Hepbir'in, bu akşam aynı zamanda 42. doğum günüydü.

Bir Sulukule Çıgan ekibinin renklendirdiği eğlenceler erkenden başladı. Sazlar, şarkılar oyunlar, kahkahalar bütün çadırı harekete getirdi. Yüzlerce grevci işçi liderleriyle kara günlerde olduğu gibi mutlu günlerde de beraber olmanın, onların değişimiyle "HEPBİR olmanın" zevkine eriyordu. Her şey vardı çadırda. Yalnızca içki yoktu. Gecenin kutsal anlamını alkolün kötü kokusuyla yitirmeye kimse teşebbüs etmemişti.

Saatler ilerledikçe ortalık kalabalıklaşıyor, diğer sendikalardan da birçok yöneticinin çadırı doldurduğu görülüyordu. Su-İş sendikasıdan Başkan Nihat kaya, İcra Kurulu üyeleri Emin İşcan ve Mehmet Çetin ilk önce gelenlerdi. Maden-İş, Teksif, Müskirat, Lastik-İş, Sinema İşçileri, Likat-İş, Dok Gemi-İş sendikalarından kalabalık gruplar sırayla onları takip ettiler.

Saat tam 12.00 ye beş kala Osmanlı Bankası'nda grev yapmakta olan Bank-İş temsilcileri de bu sendikacılar gecesine katıldılar.

Gençlik ve İşçi

Sendikacıların çadıra gelişleri bilinen ve zaten var olan bir dayanışmanın belirtisiydi. Fakat Türkiye'nin en büyük gençlik teşekküllerinin iki aydın liderinin ziyareti şüphesiz ki ilerici demokratik kuruluşlar arasında bu güne kadar çeşitli sebeplerle pek de var olmayan bir dayanışmanın mutlu habercisi olurdu. Türkiye

Milli Gençlik Teşkilatı Genel Başkanı Erol Ünal ve Türkiye Milli Talebe Federasyonu Genel Başkanı Ahmet Güryüz Ketenci, yeni yılın ilk dakikalarında Hepbir'e bir buket çiçek takdim ederek, temsil ettikleri binlerce aydın genç adına "sosyal adalet isteyen ve insan haysiyetine yaraşır bir ücrete kavuşmak için direnen Berec işçilerine" başarı dilediler.

Eyüpoğlu, Birgit ve Veral

Yeni yıla yarım saat kala, İstanbul Milletvekili Orhan Eyüpoğlu ve CHP İl İdare Kurulu Üyesi Orhan Birgit yanlarında eşleri olduğu halde, çadıra geldiler. İşçilerin alkışları ile karşılandılar. Kalplerinin daima onlarla beraber olduğunu söyleyerek oynayıp, saz dinleyip işçi gibi eğlendiler. Öyle ki İşçi Postası Gazetesi sahibi Nurettin Veral uyarmasa yeni yılın girdiğinin farkında olmayacaklardı. Petrol-İş'in ve bütün Türk işçilerinin her önemli hareketinde fotoğrafçı, yazar tam kadro ile hazır ve nazır olan İşçi Postası'nın bu yola kendini adanmış sahibi, saatler 00.00'ı gösterirken ayağa kalkıp artık 1964'te olmadıklarını herkese anlattı ve yeni yıllarını kutladı. Toplantı yeni yılın ikinci saatine kadar sürdü. Hepbir eşi ve çocuklarıyla beraber evinin yolunu tutarken, Bahçekapı'daki Osmanlı Bankası Şubesinin önünde durarak grev nöbeti tutan bankacıların yeni yıllarını tebrik etti ve kendilerine daha önce hazırlattığı bir çelengi Petrol-İş adına verdi.

Kim bilir hangi gazinonun balonlu konfetili dekorunda, şampanya köpüklü havayı yudumlayarak sızmaya hazırlananlar, sevgililerinin ılıklığına biraz daha yaklaşırlarken, Berec'in ve Osmanlı Bankası'nın önünde bir kısım insanlar, gittikçe artan sabah ayazını göğüslemekle meşguldüler.

İŞÇİ POSTASI

17. c. Cihangir Mah. 32/A
İstanbul - İSTANBUL
TELEFON: 31 31 31

GÜNLÜK MÜSTAKİL GAZETE

SAHİBİ NURETTİN VERAL

FAZAKURUN: Beşiktaş Hürriyet Çiftliği
Mimar: Cihangir Mah. 32/A
Yık. 1. KAT: 31 31 31

CUMARTESİ
2
OCAK
1965
YIL: 1 - SAYI: 108

Grevciler yeni yıla nöbet başında girdi

Berec grevcilerine Türkiye Milli Gençlik Teşkilatı Başkanı ve Sendikacılar konuk oldu

Yeni yılın ilk dakikalarında Berec grevcileri, Türkiye Milli Gençlik Teşkilatı Başkanı Erol Ünal ve Sendikacılar ile bir araya geldiler. Ünal, grevcilerin yeni yılını nöbet başında kutladı ve onların direnişine destek verdiğini belirtti. Ünal, grevcilerin yeni yılını nöbet başında kutladı ve onların direnişine destek verdiğini belirtti. Ünal, grevcilerin yeni yılını nöbet başında kutladı ve onların direnişine destek verdiğini belirtti.

Tes-İş Federasyonu ilk bildirisini yayınladı

Tes-İş Federasyonu, bundan bir gün önce yayınladığı genel kurul toplantısının sonucunu, meclis bildirisiyle yayınladı. Federasyonun ilk bildirisi, meclis toplantısının sonucunu, meclis bildirisiyle yayınladı. Federasyonun ilk bildirisi, meclis toplantısının sonucunu, meclis bildirisiyle yayınladı.

Ankara Belediyesi Basının Sankart

Ankara Belediyesi, basının sankartı. Ankara Belediyesi, basının sankartı. Ankara Belediyesi, basının sankartı.

YİRMİALTINCI GÜN "1 Ocak"

Yılbaşı tatili dolayısıyla fabrika kapalıydı. Grev gözcüleri ve devriyelerinden başka ortalıkta kimseler yoktu. Sadece komite üyeleri akşamın geç saatlerine kadar çadırdaki oturarak çalışmalarının son durumunu gözden geçirdiler. Bu arada Bank-İş'ten bir heyet gelerek iki kutu yeni yıl şekeri getirdi.

YİRMİYEDİNCİ GÜN "2 Ocak"

Bu gün grev dördüncü haftasını dolduruyordu. Her Cumartesi olduğu gibi bugün de para dağıtımı yapılacaktı. Geçen hafta erzak verildiği için şimdi verilmeyecek, sadece 75.00'er lira dağıtılacaktı. Petrol-İş maliye nazırı gene elemanlarına tezgâhı kurdurmuş, 1018 adet yetmiş beş lirayı bankadan alarak dağıtımı yapacak muhasebecilere teslim etmişti.

Türk-İş Birinci Bölge Eğitim Müdürü İbrahim Uluç ve muavini Vahdet Aşar da dağıtımı izlemek için gelmişlerdi.

Saat 8.00 den beri grev yeri gittikçe kalabalıklaşıyordu. Yüzlerce kadın ve erkek işçi bir haftadır görmedikleri arkadaşları ile selamlaşıyor, konuşuyor, bu zoraki tatilde ne yaptıklarını anlatıyorlardı.

"Türküm, İşçiyim, Dinim Cinsim Uludur, İdealim Demokrasi Yoludur"

Saat 8.30'da iki genç adam üzerinde yukarıdaki sözler yazılı büyük bir dövizle geldiler. Alkışlar ve sevgi gösterileri ile karşılandılar. Bunlar Petrol-İş'in Kütahya Azot Sanayii Şubesi Sekreteri Nusret Tekçe ve Mali Sekreteri Mehmet Hasdemir'di. Yalnız bu anlamı büyük döviz değil, büyük sandıklar içerisinde tam 1100 adet de Kütahya Çini'si getirmişlerdi. Vazo, kül tablası, sigaralık gibi biçimlerdeki bu çini eşyalar 75.00'er liralarla birlikte her işçiye birer adet hediye edilecekti.

Hepbir'in he zaman olduğu gibi cılgın alkışlarla kısa bir yeni yıl tebriğinden sonra saat 9.00 da dağıtıma geçildi. Sarıahmetoğlu'nun mükemmel organizesi dağıtımın kısa sürede tamamlanmasını sağladı. Böylece, sendikanın dört haftada beher grevci işçiye yaptığı yardım tutarı, 250 lira para ve 110 liralık da erzak olmak üzere, 360 lirayı buluyordu. İşçilerin %80'inin fabrikadan aldığı ücretin ayda 300 liradan az olduğu hatırlanırsa, Petrol-İş'in grev gücü çok daha iyi anlaşılabilir.

Nitekim, Türkiye'de hiçbir sendikanın böylesine ağır bir yükü daha fazla taşımasına imkan olmadığını, Petrol-İş'in iflasa sürüklendiğini düşünenler de vardı. Bu biçim düşünenlere en güzel cevabı, bir gazetecinin sorusu üzerine Hepbir verdi. "Bu grevin sonu ne olacak?" diyen gazeteciye, Petrol-İş Genel Başkanı hiç tereddütsüz "devam edecek" demiş ve eklemişti: "Biz son teklifimizi verdik. Kabul edip imzalayınca biter. Yoksa yıllarca da olsa devam edeceğiz."

Petrol-İş Durmuyor

Türkiye çapında yaygın örgütlü Petrol-İş, şüphesiz ki grevin yanı sıra birçok sendikal çalışmalarla da uğraşmak zorundaydı. Bu çalışmalardan biri daha semere verdi ve İPRAGAZ şirketiyle örnek sayılan bir toplu sözleşme imzalandı. İşverenlerin isteği üzerine Çınar Otelinde yapılan imza törenine sendikadan Ziya Hepbir, Mehmet Sarıahmetoğlu, Sefa Gürses ve Kazım Uzunur katıldılar.

YİRMİ SEKİZİNCİ GÜN "3 Ocak"

Bu gün de Pazar olduğu için fabrika gene kapalıydı. Grev yerinde gözcü ve devriyeler herhangi bir zorlukla karşılaşmadan nöbetlerini tuttular. İşveren epeyce uzun süren bir tatilin sessizliğine gömülmüş gibiydi. Acaba bu sessizlik olumlu bir tefekkürün yüceliğinden mi geliyordu? Yoksa gene bir takım kaba direnişler biçiminde belirecek bir fırtına mı hazırlıyordu?.. Bu, ertesi günü belli olacaktı...

Beyaz Yakalar

Bank-İş, yani Türkiye Banka İşçileri Sendikası, Osmanlı Bankası'nın yalnızca Bahçekapı Şubesini kapsayan bir ihtar grevi yapıyordu. Banka işçileri, bütün dünyanın "beyaz yakalıklar" olarak tanımladığı, tahsil seviyesi yüksek büro elemanlarıydı. Bu elemanlar, bu güne kadar statik memur anlayışıyla çalışmaktan kurtulup, hakkını arayacak bilince erişememişlerdi. Bu sebeple de iş güvencesi ve ücretler konusunda memleketin iktisadi gidişine ayak uyduramamışlar, orta sınıf görünümeleri altında gittikçe gizli bir yoksulluğun kucağına kaymışlardı. Elbette bu yoksulluk onlarda "durumlarından şikâyet" olanağını doğurmuştu. Fakat şikâyetle, bütün şikâyetçilerle beraber olup demokratik çözüm yolu aramak ve arayanlara destek olmak bilincine henüz kavuşamamışlardı. Bank-İş'in aidat ödeyen binlerce insana karşılık, "gerçek üyesi"nin yüzlere varmayışının nedeni buydu. İşte, üyelerinde bu "beraberlik" bilincini uyandıracak davranışlara vakit bulamadan, toplu sözleşme yapmakla burun buruna gelen Bank-İş, büyük güçlüklerle karşılaşılıyor; bir yandan işverenlere karşı grevin "silah olmak" görünümünü kaybetmemeye çalışırken, üyelerinde de grev psikozunu uyandırmaya uğraşıyordu.

Bugün bu uğraşların bir yenisi yapıldı. Eminönü öğrenci lokalinde beyaz yakalılar için tertiplenen toplantıya itiraf etmek gerekir ki, Berec grevcileri Bank-İş üyelerinden fazla rağbet gösterdiler. 100'ü bulmayan kardeş sendika üyelerine karşılık 50'yi bulan bir kalabalıkla salonda yer aldılar. Dünden kalan Kütahya işi çinileri beyaz yakalılara dağıttılar. Sonra da konuşmalarıyla onları uyarmaya çalıştılar. Günün en uzun konuşmasını yapan Hepbir şunları söyledi: "Bugün sendikamız çok mutlu günlerinden birini yaşıyor. Çünkü haksızlığa karşı savaştan Berec işçileri, aynı amaçla savaştan beyaz yakalı işçi arkadaşlarına her türlü yardımı yapmaya hazır olduklarını bildiriyorlar. Türkiye'de sendikalar işbirliği, güç birliği yapmaya mecburdurlar. Bu birliği yapamazlarsa hiçbir şey yapamazlar. Bu suretle de yılların alışkanlığını bir türlü silkip atmak istemeyen istismarcı zihniyet daha fazla kuvvet kazanır, ilerler ve yürür. Bu sendikalar için böyle olduğu gibi, sendika üyeleri için de böyledir. Üyelik sadece aidat vermekle olmaz. Sendikanın etrafında ayrılmaz bir kitle halinde birleşmek lazımdır. İstismarcı zihniyet, esasen elimizdeki kanunlarla mümkün olduğu kadar himaye görüyor. Mesela biz en ufak bir hata yaparsak hapis cezası görür, bütün cemiyet haklarımızı kaybederiz. Fakat işverenler 500 lira para cezası ile yaptıkları kanunsuzlukları geçirirler. O da eğer kanunlar işlerse. Bunun örneğini bizim Berec hadiselerinde görebilirsiniz. İşveren en ufak şikâyetle bulunsa savcılık derhal harekete geçiyor, emniyet kuvvetleri seferber oluyor. Bizim şikâyetlerimiz hakkında ise savcılık bir türlü karar veremiyor, dosyalarımız uyuyor. Vergi kaçırıyor, döviz kaçırıyor diyoruz;

Evet hazırıldı. Petrol-İş grev boyunca kendisine çok lazım olan arabalarından birini Bank-İş emrine şoförü ile beraber vermekte tereddüt etmemişti. Gerekirse grev fonunu da paylaşabileceğini Hepbir'in ağızından defalarca açıklamıştı. Hatta grevde bulunmamıza rağmen yüz dirhem ekmeğimizin 50 dirhemini sizlere vermeye hazırız. Amma bir şartla, " dönmeden, ayrılmadan ve bir ve beraber olarak dayanmak şartıyla. Bank-İş Genel Başkanı Nusret Önsör, toplantının bitiminde üyelerini hep beraber küçük sahnede oynayan "Gözlerimi Kapatırım Vazifemi Yaparım" temsiline davet etti. Petrol-İş'e de otuz adet davetiye verdi. Hepberaber giderek eseri seyrettiler ve "vazifelerini gözlerini her zamankinden fazla açarak" yapmaya karar verdiler.

YİRMİDOKUZUNCU GÜN "4 OCAK"

Gözcüden gözcüye tebrik

Saat 8.30'da nöbet sırası kendilerine gelen işçilerden Güngör Oral ve Nurtan Meral gözcü gömleklerini giyerek Teoman'la birlikte Bahçekapıya, Osmanlı Bankası şubesine gittiler. Kapıdaki gözcü ve grevci bankacıların yeni yıllarını tebrik ederek bir sepet de çiçek verdiler. Tavsiyelerde bulunup başarı dileyerek döndüler. Her iki sendikanın grevcileri de sanki grevde değil de bayramda gibiydiler. İşte asıl mesele buradaydı. Sosyal hakkını demokratik bayram anlayışı içinde savunabilmek...Emekçiler bunu yapıyorlardı. Hem de karşılarında onları tahrik edip sokağa dökmek için her çareye başvurulurken...

Gene Zincir

İşveren bugün de kapıya gerilen emniyet zinciri hakkındaki şikâyetlerini "imdat isteyen" bir telaş içinde tekrarladı. Jandarma Kumandanı Binbaşı da, komite başkanına kaymakamla beraber bu emniyet usulünü teklif edenin kendisi olduğunu unutarak zinciri kaldırmak istedi. Hepbir ve Teoman derhal Vali Niyazi Akı'ya durumu iletiler. Zinciri çekiş sebeplerini anlattılar. Akı konuyu yerinde incelemek için öğleden sonra fabrikaya geldi. Gözcü kızlar onu tanıyamadıkları için arabasını durdurdular. Onlar valileri paşaları ancak kitaplarda okurlardı. Vali arabadan inip içeri yürüyerek girmek istemi gösterince tanınarak özür dilendi ve arabayla girmesi rica edildi. Akı güldü ve "siz müsaade ediyorsunuz ama acaba Sedat Bayrı da ediyor mu?" dedi. Bu esprinin altında acı bir gerçek gizliydi. İdare adamları kapitalin önünde çaresiz kalabiliyorlardı.

Vali işverenle görüştü, zincire baktı, “kapı açık kaldığı sürece zincir de kalabilir” dedi. Demokrasiyi kurtaracak nitelikte bir anlayıştı bu. Acaba yetecek miydi? O yerin en büyük mülkiye amirinin kararı işveren için bir değer taşıyacak mıydı? İleriki günler bu soruya olumsuz cevap verecekler, işverenin bu kere de savcılığa müracaat edişine şahit olacaktı.

Akşamüstü büyük bir fırtına ve sağnak halinde yağan yağmur ortalığı alt üst etti. Büyük bez döviz yırtıldı. Çadırın ipleri koptu. Alt üst olmayan bir tek şey vardı: Grev gözcüleri. Sendikanın verdiği plastik gocukları giymişler, gökten boşanan sulara güneş ışıklarını seyrederek gibi bakıyorlardı.

Grevin Üçüncü Fantezisi

Grev birçok genç kız ve delikanlıya da uğurlu gelmiş, tam yedi çift genç evlenmeye karar vermişlerdi. Ziya Hepbir bu on dört gençle, grev sonuna kadar anlaşılan bütün işçilerin sendika tarafından yapılacak toplu ve büyük bir düşünle dünya evine sokulacaklarını açıkladı. Çadırda bir de evlendirme bürosu kurularak kayıtlara başlandı. Ancak, ertesi günü Müslümanların mübarek ayı Ramazan’ın biriydi. Onun için düşün grev devam etse de etmese de Ramazanın ertesinde yapılacaktı.

OTUZUNCU GÜN “5 Ocak”

İşveren son hukuki direnişinin sonucunu bekliyor, bu sebeple grev yerine zararlı ve kanunsuz davranışlarına ara vermiş görünüyordu. İş davalarına bakmakla görevli 13. Asliye Hukuk Mahkemesi beklenen kararını bugün verdi ve taraflara tebliğ etti. İşverenin şikâyeti yerinde görülmüş ve sendika grev gözcülerinin görevlerini “işveren esas hakkında ikame edeceği davanın sonucunu alıncaya kadar ve ihtiyari tedbir olarak” bir süre yapmamalarına “kabili itiraz olmak üzere” karar verilmişti.

Sendika Hukuk Müşaviri Avukat Adil Aşçıoğlu karşıt itirazın hazırlığına girişti. Karar ancak itirazın sonucuna göre kesinleşecekti.

Babadan İzin

Güngör Oral ve Halil Çevik isimli gençler de evlenmeye karar verenler arasındaydı. Ancak Oral’ın babasının bu işe bir türlü razı olmadığı söyleniyordu. Gençler bu konuda da komitenin yardımını istediler. Mücahit Teoman “sert baba” ile görüşerek nişan müsaadesi aldı. Sendika işçinin her şeyi olmuştu. Gereğinde yaşama konularını sağlayıcı bir organ, gereğince bu koşullar içinde huzurla yaşamasını sağlayıcı bir çöpçatan. Gerçek ferdiyetçilik demokratik toplumculuğun temel karakteriydi.

Grev Yeri

Mahkeme kararını da istediği biçimde alan işverenin sesi sedası çıkmıyordu. Çünkü karar bu şekliyle kesinleştiği takdirde, grevi kırmayı "yapılamaz hale koyması" çok mümkündü. Fabrikada sessizlik, grev çadırında neşeli eğlenceler sürüp gidiyordu. Hava da bugün açmış, işleri ferahlatıcı bir güneş, ışınlarını ortalığa yaymaya başlamıştı.

OTUZ BİRİNCİ GÜN "6 Ocak"

Hasta Temsilci

Petrol-İş işyeri temsilcilerinden Muzaffer Tuncer'in hasta olduğunu öğrenen komite üyeleri derhal kendisini ziyarete gittiler. Hastalığı pek önemli değildi. Fakat onlar daha önemlisini, temsilcinin bakmakla mükellef olduğu tam 12 kişinin varlığını görerek mücadele azimlerini tazelediler. Ayda üç yüz lirayı bulmayan gelir ve ekmek bekleyen 12 yoksul insan, asıl hastalık buydu. Bu hastalığı tedaviye çalışıyorlardı.

Toplumcu Savcı

Öğleden sonra saat 16.00'de Mücahit Teoman ve Adil Aşçıoğlu Eyüp Savcısı ile görüşmeye gittiler. Savcı H. Basri Akgiray, konuştukça açılan, açıldıkça olumlu fikirlerini yüzeye çıkan gerçek aydın bir adalet adamıydı. Mahkeme kararının hukuk ve ceza prensiplerine aykırı olduğunu, işverenin grev dışı kalmadılar diye hakkında takibat açılmasını istediği 11 grevci işçi hakkında "ademi takip" kararı verdiğini söyledi.

Petrol-İş'liler savcılıktan iç huzuru ile ayrıldılar.

Kanunsuz Çalışan Otobüs

İşverenin grev başladıktan sonra kiraladığı otobüsün bugün kaldırıldığı görüldü. Böylece grev dışı işçiler yürüyerek fabrikaya gelmek zorunda kaldılar. Belki de, gündelik vermemek amacıyla bu işçilerin de işe gelmemeleri için bir psikolojik zorlama olarak bu yola gidilmişti.

Zincire hücum

Akşamüstü işveren otobüslerinden biri zincirin önünde durmadı. Aksine hızını arttırarak "Allah Allah" dercesine hücumla geçti. Zinciri koparıp altına aldı. Grev gözcüleri arabanın önünden zor kaçabildiler. Emniyet kuvvetleri bu zorbalığa seyirci kaldılar.

Durum bir zabıtle tespit edilirken, zincir eskisinden daha kuvvetli ve sağlam olarak yerine takıldı.

OTUZ İKİNCİ GÜN “7 Ocak”

“Grevseyiş” Belirtileri

Petrol-İş Toplu Sözleşme Servisi elemanlarından Salih Özkarabay ve Bekir Öztürk, birinci ayını dolduran grevin pil piyasasındaki etkilerini, etraflı bir etütle tespit ettiler. Buna göre en çok aranan pil çeşitleri İstanbul’da tamamen tükenmişti. Anadolu’nun belirli bölgelerinde de çok az kalmış, fiyatlar hissedilir derecede yükselmişti. Anadolu’dan İstanbul’un pil getirip satanlar da vardı. İlişki kurulan toptancı ve perakendeciler, 4-5 gün sonra Berec pillerinin piyasadan tamamen silineceğini ifade etmişlerdi. Pillerin karaborsa fiyatları, çeşidine göre normal fiyatının %50 ile %100 zamlısı arasında değişiyordu.

Bu durum kapital direnişinin iflasa yaklaştığını gösteriyordu. Nitekim bu direnişin ilk gevşeme belirtileri, işverenin bugün sendikaya yaptığı bir çeşit yalvarışla kendini gösterdi. Fabrikada 7-8 milyon lira tutarında hammadde vardı. Bunlar dört gün içinde işlenmediği takdirde kullanılmaz hale geleceklerdi. Eğer 150 grevci işçi işbaşı yaparsa bu zarardan kurtulmak mümkün olabilecekti.

Fabrika imalata devam ediyor, gözcüler bunu engelliyor diye mahkemeye başvuranlar, şimdi imalat için şikâyet ettiklerine yalvarmak zorunda kalıyorlardı. Mesele bugünleri önceden kestirebilmek, tarihin akışına ayak uydurabilmek basiretini göstermekteydi. Ziya Hepbir, bu isteği üzerinde durmaya lüzum görmeden reddetti. İmalatın bir tek yolu vardı: Sendika tekliflerini kabul etmek.

Mahkeme Kararına İtiraz

Avukat Adil Aşçıoğlu “ihtiyati tedbir” kararına karşı itiraz lahikasını [ekini], bugün mahkemeye verdi.

Aşçıoğlu sendika adına yaptığı itirazlarını başlıca üç grupta topluyordu: İlkinde, kanuna göre bir sendikanın ancak üyelerinin müşterek menfaati ile ilgili hususlarda davaya yetkili olduğunu açıklıyor ve işverenler sendikanın yalnızca bir üyesinin müşterek olmayan böyle bir menfaatleriyle ilgili konu hakkında mahkemeye müracaat yetkisinin bulunmadığını belirtiyordu. İkincisinde, grev gözcülerinin kanuna aykırı davranışlarının gene aynı kanunda cezasının tespit edilmiş olduğunu anlatıyor ve İş Mahkemesinin “cezaı ilgilendiren bir fiil” hakkında karar almasının mümkün olmadığını izah ediyordu. Üçüncü bölümdeki itirazında da esasa ait açıklamalar yapıyor, gözcülerin kanuni yetkilerini kullanmaktan başka bir davranışta bulunmadıklarını delilleriyle belirtiyordu. “Ancak şu noktayı da belirtmek isteriz ki, grev Anayasamıza göre bir ekonomik baskı vasıtasıdır. İşyerinin greve rağmen, eli kolu serbest olarak istihsal ve satışına devam etmesi grevi ‘ekonomik baskı’ olmaktan çıkarır... Bu da ilgili mevzuat ve Anayasaya açıkça aykırıdır.” diyor, “ihtiyati tedbir kararının” kaldırılmasını istiyordu.

Türk-İş Eğitim Aracı

Türk-İş İcra Heyetinin Ankara’dan gönderdiği eğitim arabası bu gün grev yerine geldi. Müzik yayını yaparak grevcileri eğlendirdi. Ertesi gün Kavel çadırında eğitim filmi oynatılacağı grevcilere ilan edildi.

Silahlı zorbaların hâlâ yakalanmadığı emniyet amirliğinden öğrenildi.

OTUZ ÜÇÜNCÜ GÜN “8 Ocak”

Mahkemenin son kararı

Mahkeme sendikanın dünkü itirazını yerinde görerek “ihtiyati tedbir kararını kaldırdığını” bugün taraflara bildirdi. Kapital direnişi son kozunu da kaybetmiş, işverenin teslim koşullarına sürüklenişi gittikçe yüzeye çıkan bir hız kazanmıştı.

Savcı ve Zincir

Cumhuriyet Savcısı bugün Teoman ve Topuz’u çağırarak, işverenin zincir konusunda şikâyetle bulunduğunu açıkladı. Komite üyelerinden konu hakkında bilgi istedi. Sendikacılar gerekli açıklamalarda bulunarak, zincirin “fabrika doku-nulmazlığını” ihlal etmediğini, yalnızca bir emniyet tedbiri olduğunu örneklerle anlattılar. “Eğer bahçe kapısı grevden önce olduğu gibi kapatılırsa, biz de zinciri kaldırırız” dediler. Savcı Akgiray, Berec patronu Nesim Afumado’ya telefon etti. Emniyet yönünden kapının kapatılmasının yerinde olacağını, o takdirde de zincirin kaldırılacağını söyledi. Fakat Afumado kesin bir dille “kapı açık kalacaktır” dedi. Telefonu kapatırken gerçekleri çok iyi anlamış olan savcı, “zinciri germekte haklısınız” diyordu. Savcılığın bu yoldaki kararı grevden sonra 26 Ocak’ta taraflara tebliğ edilecekti.

Eğitim Filmi

Türk-İş eğitimcileri bugün Kavel çadırında sendikacılık ve sendika üyeliğinin nitelik ve değeri hakkında bir film oynattılar. Yılın ilk karı İstanbul sokaklarına serpiştirirken, sıcacık çadırı dolduran yüzlerce grevci, yaptıkları direniş hareketinin ileri ülkelerdeki örneklerini büyük ilgi ve zevkle seyrettiler. Grev, yalnız greve karşı olanlara değil, grevi yapanlara da büyük ders oluyordu. Tatbiki derslerin yanı sıra, film de nazari dersler verdi.

Grevden Dünya Evine

Grev sırasında anlaşarak evlenmeye karar veren çiftlerden ilki bugün nikâhlandılar. Sağmalcılar Evlendirme dairesinde yapılan törende, Mücahit Teoman da şahitlik yaptı. Törenden sonra sendikanın kiraladığı iki minibüs ve iki sendika jeepi yeni evlileri ve davetlileri alarak grev yerine getirdi. Necibe ve Sadık Balaban isimli yeni evli grevciler, eve gitmeyi reddederek saatlerinin bu ilk dakikalarını arkadaşlarıyla çadırda geçirmek istemişlerdi. Balabanlar fabrika önüne gelir gelmez gözcü gömleklerini giyerek bir süre nöbet tuttular. Manzara gözleri yaşartacak kadar kutsaldı. Gözcülüğün iliklere işleyen kar soğuğu, zıfzıf odasının tatlı sıcaklığına tercih edilmişti. Daha sonra sendikanın kiraladığı davul zurnalar çadırda bir çeşit grev düğünü yaptılar.

İŞÇİ POSTASI

17-18 Ocak 1965
Yardımcı: TUFAN ERGİL
BASKI: 22.00

GÜNLÜK MÜSTAKİL GAZETE

BAHARİ KURBANIN YERİ

PAZARI: 18 Ocak 1965
Mimar: TUFAN ERGİL
Yüksek: 12.00

CUMHURİYETİ
9
OCAK
1965
YIL: 1 - SAYI: 101

Evlenen İşçileri Petrol — İş Sendikası Genel Sekreter Yardımcısı Mücahit Teoman tarafından tebrik ediliyor...

Berec grevinde sevişen 7 çiftten ilki dün evlendi

Petrol-İş Sendikası Grevcilerine Beşinci yardımı bugün yapıyor

Berec grevinin başlayışından sonra sevişerek evlenmeye karar veren 7 çiftten ilki dün bütün muameleleri ikmal olduğundan Sağlık Bakanlığı Nikâh Memur luğunda resmen nikâhlanmış ve karı - koca olmuşlardır. Çiftlerin şahitliğini Genel Sekreter Vekili Mücahit Teoman ile Murtaza Saykan yapmışlardır. Nikâh merasimine beşinci işçilerle büyük bir kısmı katılmıştır.

Nikâh memuru Mustafa Erten, Necibe Çeltikçi ile Sadık

Balabanı karı - koca ilân ettikten sonra tebrikler başlamıştır. Arkadaşları işçileri evlerine götürmek istemişlerdir. Buna rağmen yeni karı - koca eve lâ grev çadırına gelmeyi arzu etmiştir. Buraya gelnce de mut laka beraberce grev nöbeti tutmak isteğini göstermişler ve grev nöbetçisi gömleklerini giyerek bir süre nöbet tutmuşlardır.

Yeni evliler nöbet tuttuktan sonrada bir müddet arkadaşları rından ayrılmamışlar ve davul

zurna çalarak evlenen diğer arkadaşların eğlenmelerine katılmışlardır.

Yeni evlilerin düğünleri de ger 7 çift arkadaşları ile beraber Spor ve Sergi Sarayı salonlarında yapılacaktır.

5. YARDIM YARIN YAPILIYOR

Türkiye Petrol Kimya ve Atom İşçileri Sendikası Berec fabrikasının grevde bulunan 1108 işçisine bugün beşinci hafta yardımını yapacaktır. Bu hafta yapılan yardım hem önceki hafta da yapılmıştı.

OTUZ DÖRDÜNCÜ GÜN “9 Ocak”

Uluslararası Federasyonun Yardımı

Bugün grevin beşinci cumartesi, yani beşinci haftasıydı. Her hafta olduğu gibi işçilere bugün de maddi yardım yapıldı. Yalnız bu kerenin öncekilerden ayrı bir özelliği vardı. Gene Migros’a hazırlatılan erzak paketlerinin bedelini, Uluslararası Petrol ve Kimya İşçileri Federasyonu (IFPCW) ödemişti.⁽⁸⁾ Bu ödeme dolar transferi şeklinde değil, fakat sendikanın Federasyona ödediği aidatların yurtiçinde bloke edilen tutarından yapılmıştı. Böylece, Türkiye’de ilk defa uluslararası bir kuruluş, bir grev hareketini maddeten desteklemiş, erzak yardımı yapmış oluyordu. Bu defaki paketlerin içinde “Bir kilo yemeklik ve bir paket kahvaltılık yağ, bir kilo şeker, bir kilo fasulye, bir kilo nohut, bir kilo mercimek, üç kilo patates, bir kilo un, bir kilo soğan ve bir kilo da makarna” bulunuyordu. Bu erzakla birlikte Petrol-İş kassasından da 50 şer lira dağıtıldı. Dağıtım Ankara’da bulunan Ziya Hepbir ve Sefa Gürses katılmadı. Türk-İş Başkanı Seyfi Demirsoy’un eğitim arabası mikrofonu ile yayınlanan banda alınmış bir mesajdan sonra, erzakları sendika muhasebecileri, paraları da Maliye Nazırı’nın eşi Bayan Sarıahmetoğlu bizzat dağıttı. Böylece, beher işçiye erzak ve para olarak yapılan yardım tutarı 34 günde 420.-TL. oluyordu.

BP. Ambarlı İşçileri

BP. Petrolleri A.Ş. Ambarlı tesisatı işçilerinden kalabalık bir grup, başlarında Petrol-İş’in emektar temsilcisi Osman Tuncer ve genç olduğu kadar da dinamik temsilcisi Erdoğan olduğu halde grev yerine geldiler. Tuncer işçilere asil duyguların şekillendirdiği kısa bir hitabede bulundu. Berecliler BP’li kardeşlerini sevgi ile bağırlarına bastılar.

Kısmet Değilmiş...

Mücahit Teoman’ın araya girerek “sert baba”larını nişana razı ettiği Gün-gör Oral ve Halil Çevik çifti, bugün bozuştuklarını ve evlenmekten vazgeçtiklerini ilan ettiler. Bu bozuşmaya genç kızın annesinin sebep olduğu söyleniyordu.

OTUZ BEŞİNCİ GÜN “10 Ocak”

Grevin beşinci pazarı da öncekiler gibi sessiz ve hareketsiz geçti. İmalat ve piyasa durumu içinden zor çıkılır karmakarışıklığa doğru sürüklenen işveren, artık ne kanun boşluklarından faydalanma, ne de yetersiz kanun hükümlerini ihlal çabalarından bir fayda elde edemeyeceğini anlamış gibiydi. Sendika tekliflerine karşı daha anlayışlı, sendikaya karşı daha sempatik olma gayretleri bu gelişmenin sonucu olarak ertesi gün başlayacaktı.

⁽⁸⁾Petrol-İş 6-7 Eylül 1958 tarihindeki Genel Kurulu’nda aldığı üyelik kararı doğrultusunda IFPCW ile ilişki kurmuş, o tarihteki mevzuat uyarınca 22.9.1958 tarihinde bu federasyona üyeliğinin onaylanması için Çalışma Bakanlığı’na başvurmuştur. 9 Nisan 1960 tarihli Bakanlar Kurulu kararıyla federasyona üyeliğine izin verilmiştir. Böylece Petrol-İş Türkiye’de uluslararası bir sendikal kuruluşu resmi olarak üye olan ilk sendika olmuştur. IFPCW 70’li yıllarda fesh oldu. Bugün ICEM adıyla faaliyet yürüten bir başka federasyon etkinlik kazandı. Uluslararası işkolu federasyonu ile Petrol-İş arasındaki ilişkiler sendikanın tarihi boyunca yoğun biçimde sürmüştür.

BEŞİNCİ HAFTA: Berec grevine iştirak eden 1018 işçiye dün yeniden para yardımı yapıldı.

"İşçiler Grevden dolayı sefalete Düşmiyecek"

**Her işçiye 50 lira
ve ayrıca 40 liralık
erzak paketi verildi**

On $2^{10}-2^6$ e 85 lira olan Bere
de gredaki igali sendikam ta
rafadan bir hafta igali verlen
50 lirak cabinda, 40 lirak er-
naz, kimginda sesingde erim
gorduk.

[illegible]

sendikacı yapılmışsa da erzak yardımı Petrol — İş Sendikası tarafından hiç bir talep yapılmamasına rağmen beynelmül Petrol ve Karayolları Sendikaları Federasyonu tarafından verilmiştir. Ve bu yardım Türkiye'de yapılan bir greve ilk olarak yabancı federasyondan yapılan erzak yardımıdır.

Bu suretle din Berec gresi beşerî hafızasını dolıdarmış al tunc haftaya girmiştir. Bu su rutle 35 gün içinde beşer Berec içiş sendikasıdan 420 liru ayıl ve nakli yardım alması bu- fuenmektedir.

Halbuki bu işlerin dörtte üçü bu kadar zaman içinde en ağır işlerde çalışmalara rağmen 200 ile 300 lirası arasında

Sendikamız bugün işçilere ödediği para bütün işçiler tarafından memnuniyet ve sevgiyle kabul edilmektedir.

Umumi kanunat padar:
«Berse igyilay grekerinden
dolay zaruret ve sefaletle dög-
memişlerdir. Dünyayocaklar-
dır.»

Dün:—4 yapışırın Türk —
İs Eğitici araban Seydi Demir-
soy'un işçiler için bandı okudu
Bu bir mesajı yayınlamış, ayrı
Nü nüsi plaklardan müteşkil-
ki bir müzik yayını yapmıştır.
Bu yayınları işçilerde kati-
midir:

1000

Böbrek grevinin beşinci hafta yardanına alınak için gelen grevci leğiz fabrikasına karışmışlar, orada para ya emeklerini almadan arkadaşları ile sohbet ediyorlar. Maliken ya artık burğün ayas çalmayz altında bulupmak beklemeyz diğildir.

Sivas Askeri Dikimevinde Sendika Temsilcilerine baskı yapılıyor

Sendika idarecilerinin 5000 işçinin önünde Tartaklandıktan sonra gırtlakları bile sıkıldı

Sivas (Hasan Akahindon talebiyle) — Schmitt'in buharası Dikimesinde mahlûf 274 ve 275 sayılı kanunlar hâgâ sayılı maktâde, Dikimesiç Müdürüğü Vekâlet eden şâit sendika temsilcileri ve hay temsilcileri hâgâ

tür surette kulağa atılmamalıdır. İktisatîrîlmîş olan pîkiyât vîdîklîklî dîkîlmîktîdîr. Yapılan pîkiyethîklî lîst makûmlardî dî dîyîrînmîklî içîn bîskî yûpî mîddîr vîklîklî yîrbîyî tîpîklî sîklîklî nîlmînmîklî uyulîdîrînmîklî.

Hatta bugün kışın buruvud
derilerine ilacın olarak gür
laklamak istenmiştir.

OTUZ ALTINCI GÜN "11 Ocak"

Uzlaşmaya Varan Telefon

Ziya Hepbir saat 16.30'da da Nesim Afumado'dan bir telefon aldı. Berec patronu bu işin artık bitmesi gerektiğini söylüyor ve Hepbir'le ikisinin yalnız bir toplantı yapmalarını teklif ediyordu. Petrol-İş Başkanı teklifi memnunlukla karşıladığını, ancak İcra Heyetinin ikinci üyesi Mehmet Sarıahmetoğlu ile birlikte gelmek şartı ile kabul edebileceğini bildirdi.

Hepbir ve Sariahmetoğlu akşam saat 19.30'da Ortaköy Lido Gazinosu'nda Afumado ile yemeğe oturdular. Patron'un her halinden 36 günlük kapital direnişin ricata karar verdiği anlaşılıyordu. Emek direnişi üstünlüğünü kabul ettirmiş, beklenen zafer günleri artık kapının önüne çöreklenmişti. Afumado kırk yıllık dostları ile eğlence yerine gitmişçesine neşeli ve samimiydi. Saat 22.00'de ortakları İsak Sevik ve Kino Baruh'u da telefonla görüşmeye çağırdı. 24.00'e kadar süren görüşmeler toplu pazarlığın ön görüşmesi anlamında oldu. Ertesi günü aynı yerde toplanılmak üzere dağılındı.

“Karanlıktan Uyananlar”

Tanınmış bir Rejisör, grev komitesine başvurarak, çevirmekte olduğu bir film için grevci işçilerden 40 kişinin figüranlık yapmasını istedi.⁽⁹⁾ Filmin ismi “Karanlıktan Uyananlar”dı. Bu filmi 1018 işçi 36 gündür oynuyordu.

Kanuni mahzurlar yüzünden rejisörün teklifi reddedildi.

OTUZ YEDİNCİ GÜN “12 Ocak”

Bir Dövülme Olayı

Saat 7.30’da isminin Seyid Ali olduğunu söyleyen biri çadıra gelerek dövüldüğünü, dövenin de grevcilerden biri olduğunu iddia etti. Fakat olayın gece olduğunu, tam teşhis edemediğini söylüyordu. “Bıyıklı bir çingeneye, ya da şişman bir Kürde benziyordu” diyordu. Komite bu yetersiz tariflerle kimseyi suçlayamayacağını belirtti. Seyid Ali de fabrikaya giderek şikâyetini işverenlere yaptı.

Fabrikaya hemen polis çağırıldı ve şikâyetçi karakola sevk edildi. Biraz sonra komiteye gelen bir sivil polis Halil Çevik, Necati Özkaya ve Zeki Uygun isimli grevcilerin karakola gönderilmesini istedi. Gece olan olay, yetersiz tarif ve hemen isimlendirilen sanıklar... İstenen kişilerin ertesi günü gönderileceği söylendi.

Sadık Bekçiler

Fabrika bekçilerinden özellikle ikisi grevin başından beri patronlarına sadakatte kusur etmiyorlardı. Bunlardan ismi Sami olanının evinden tam on bir işçi jandarmaların himayesinde toplanarak çalışmaya getirildi. Yaşar Öztürk isimli olanı da Mücahit Teoman’a “Bu işleri başımıza açan hep sensin. Seni tabanca ile vurup öldüreceğim” dedi. Teoman bu tehdide önce gülüp geçti. Sonra da örnek olması için mahkemeye başvurmaya karar verdi.

Yavuz Hırsız

Mualla Kemiksiz isimli kız işçi, sendikadan ilk iki erzak ve para yardımını almış, fakat patron temsilcilerinden Albert Reji’nin evine kadar yaptığı ziyaretten sonra fikrini değiştirip grevi terk etmiş ve işe başlamıştı. Bu durum grevcilerin infialini celbetmiş, fakat komite onları yatıştırarak, sadece haksız alınan erzak ve paraları geri istemekle yetinmişti. Ancak Kemiksiz bir türlü bu iadeye yanaşmamış grevcilerin bütün ikazlarını atlatma yoluna sapmıştı.

Bugün karakola davet edilen Komite başkanı, Muallâ’nın kendisi ve üç grevci hakkında “yol kesmek ve hakaret etmekten” davacı olduğunu öğrendi. Polislere durumu anlatan Teoman, asi kız hakkında “sendikayı dolandırmaktan” dava açmaya karar veriyor ve karakolu terk ederken “yavuz hırsız ev sahibini bastırmaya kalktı” diyor ve gülüyordu.

⁽⁹⁾ Senaryosu Vedat Türkali tarafından yazılan ve yönetmen Ertem Göreç tarafından 1964 yılında çekilen “Karanlıkta Uyananlar” adlı film Türk sinemasının ilk grev temalı filmi olmuştur. Filmin başında, rol alan boya fabrikası işçilerine teşekkür edilmektedir.

Batarya Yapımı

Batarya dairesinde, 60 acemi işçi ile çalışmalar yapıldığı ve bir milyon lira kıymetinde 12.195 batarya imal edildiği anlaşıldı. Bu bataryalar gerekli vasıfta olsa bile dışarı çıkarılamaz, satışı yapılamazdı. Sendika bu amaçla her türlü tertibatı aldı.

Lido Toplantıları

Taraf temsilcileri bir gün önceki kadroya Sefa Gürses'in eklenmesiyle Lido Gazinosunda ikinci görüşmelerini de yaptılar. Saat 18.00'den 02.00'ye kadar süren toplantıda Toplu Sözleşmenin birçok ön hükümleri kabul edildi.

OTUZ SEKİZİNCİ GÜN "13 Ocak"

Gene Zincire...

Şoför Mehmet Yaşarsu idaresinde büro elemanlarını taşıyan işveren otobüsü bugün de emniyet zincirinin üzerine pervasızca yürüdü. Zinciri kopardı ve kontrol edilemeden fabrikaya girdi. Durum bir zabıta tespit edildi, zincir yenilendi.

Dövülme Olayı Karakolda

Dövüldüğünü iddia eden Seyid Ali hükümet tabibinden tam yirmi günlük rapor almıştı. Oysa, ayağı kayıp duvara çarpan bir gövde üzerinde ancak görülebilecek zedelenmeler için üç günlük raporun bile fazla geleceğini anlamak için doktor olmak gerekmezdi. Bu rapor yüzünden, dün karakola çağırılanlar tevkif edilmişlerdi.

Sendika hem vazifesini kötüye kullanan hükümet tabibi hakkında gerekeni yapmak, hem de tevkif edilenlerin tahliyelerini sağlamak için Avukat Adil Aşçıoğlu'na görev verildi. Belirtisiz tarif, üç gün yerine yirmi günlük rapor ve tevkif...

Günler önce tabanca bıçak grevcilere saldıran zorbalar hâlâ bulunamamışlardı.

Üçüncü Lido Toplantısı

Dünkü kadroya ilaveten Bekir Öztürk'ün de katıldığı görüşmeler saat 18.00'den 03.00'e kadar sürdü ve birçok yeni hükümler karara bağlandı. Grevin son günlerinin yaşadığı artık iyice belli oldu.

OTUZ DOKUZUNCU GÜN "14 Ocak"

Kaymakamlıkta Toplantı

Öğleden sonra, Kaymakam'ın Başkanlığında Emniyet Amiri, Mücahit Teoman, Kadir Topuz ve Sedat Bayrı'nın katıldığı bir toplantı yapıldı. Asayiş konuları üzerinde durulan bu toplantıda, Sedat Bayrı "zincir"den şikâyet edecek oldu. Fakat sendikacılar açık kapının tehlikelerini anlattıktan sonra, bunu yaptığına da pişman oldu. Kaymakam dinlemiş, düşünmüş ve Bayrı'ya "eğer yetkim olsa size kapıyı kapattırırdım" demişti.

Topuz, 20 günlük raporu veren hükümet doktoru üzerinde durdu. İşverenin bu harekette rolü olduğunu iddia etti. Sedat Bayrı sıkıntılar içinde âdeta kıvrandı. Hükümet doktorunu bizzat takip edeceğini belirten kaymakam, olumlu davranışlarıyla gönüllere su serpiyordu.

Türk-İş Birinci Bölge Eğitim Müdür Muavini Vahdet Aşar, Kavel çadırında gene yüzlerce işçiye eğitim filmi gösterdi. İşçiler hem eğlendirilmiş, hem de eğitilmiş oluyorlardı.

Bugünkü toplantı da saat 18.00'de başladı.

Dünkü kadrodan Kino Baruh eksilmiş, onun yerini işveren sendikasıdan Refik Baydur doldurmuştu. Nesim Afumado'nun çekimser tutumuna karşılık, İsak Sevik olumlu davranışlarla uzlaşmaya giden yolda büyük hız sağladı. Son birkaç hüküm dışında Toplu İş Sözleşmesi hemen hemen tamamlandı. Görüşmeler 01.00'de sona erdi.

Son uzlaşma toplantısı Petrol-İş Genel Merkezinde saat 14.00’de yapıldı. Sendikadan Ziya Hepbir, Mehmet Sariahmetoğlu, Sefa Gürses, Mücahit Teoman; işveren adına da patron Nesim Afumado’nun katıldığı toplantıya saat 17.00’de Refik Baydur da katıldı. Görüşmeler büyük bir anlayış ve çabukluk içinde geçti. Saatler 21.00’i gösterirken Toplu İş Sözleşmesi tamamlanmış, Petrol İş sayısız zaferlerine unutulmaz bir yenisini daha eklemiş bulunuyordu.

[illegible]

Çadırda iftar

Vahdet Aşar, bugün de oynattığı eğitim filminden sonra, grevcilere Petrol-İş adına çadırda bir iftar yemeği verdi. Birkaç günden beri devam eden kar durmuş, ortalığı kuru bir soğuk kaplamıştı. Gözcü kızlar bütün ısrarlara rağmen nöbetleri bitene kadar yemeğe katılmayı reddettiler. Başarıya giden son günde, bütün grevciler gibi onlar da göreve yeni başlamışçasına azimli ve istekliydiler.

Tutuklu üç grevciye yatak, battaniye ve para gönderildi. Adil Aşçıoğlu da onların tahliyesi için hukuki formaliteleri tamamlamaya çalışıyordu.

KIRK BİRİNCİ GÜN "16 Ocak"

Savaş Sonu

Sabah saat 6.30'da grev yerine gelen komite üyeleri, gözcülere gelen giden otobüsleri aramama emri verdiler. Gözcü Fevziye Sert şaşkınlık içinde itiraza yeltenirken, çadırın önünde biriken yüzlerce grevci de "acaba bunlar delirdiler mi?" diye söyleniyordu. İşçi getiren bir işveren otobüsün serbestçe içeri girmesini sağlayan Kadir Topuz, nerede ise yuhalanacak, belki de linç edilmeye teşebbüs edilecekti. Neyse ki, Teoman kısa bir konuşmayla toplu iş sözleşmesinin imzalandığını bildirdi. Az önce infial içinde olan topluluk bir anda bayram sevincine garkoldu. Komite üyelerine sevgi gösterilerinde bulunuyorlar, birbirlerine sarılıp öpüşüyorlardı. Kadın işçilerin içinde gözyaşlarını tutamayanlar da vardı.

Tunca'ya Veda

Tunca en son muhteşem gününü de bugün yaşadı. Yüzlerce işçi bu kere savaş azminin sürüklediği direniş duygusuyla değil, amaca ulaşmanın olumlu mutluluğu ile coşkundu.

Belli başlı bütün sendika liderleri, işverenler, idare adamları da bu mutluluğu paylaşıyorlar arasındaydı. Hepbir, sendika merkezinde basına bülten yetiştirmekle meşgul olduğu için gecikeceğini bildirmişti.

İlk konuşmayı Petrol-İş Genel Sekreteri ve Türk-İş Birinci Bölge Temsilcisi İsmail Topkar yaptı. Özetle şunları söyledi:

"Hak verilmez alınır, Sizler de bu hakkın verilmesi için yaptığınız mücadeleden, el ele göğüs göğse çarpıştınız. Eğer böyle yapmamış olsaydınız, biraz sonra Başkan Hepbir'in açıklayacağı haklara kavuşamazdınız. Bu grev haklarınızı temin etmekle kalmadı, sizlere grev tarihinde mümtaz bir mevki de temin etti. Sizler yağmur altında, kar ve fırtına altında grev nöbeti tutarken, aynı zamanda Türk işçisinin sosyal haklarının da bekçiliğini yaptınız. Dünyaya da güzel bir örnek verdiniz. Bugüne kadar dünyanın hiçbir yerinde bu kadar kadının bir işyerinde greve katılmış olduğu görülmemiştir. Bu bakımdan durumla, bütün Türk sendikacılığı gibi, başta Hür Dünya Sendikaları Konfederasyonu ICFTU olmak üzere bütün dünya sendikaları ilgilenmiş, maddi ve manevi hiçbir yardımcı esirgemeceklerini bildirmişlerdi.

Grevinizle bazı ticarethanelerin kapılarına kilit vurdunuz. Birkaç günden beri piyasada pil bulunmaz olmuş ve bunları satan mağazalar kapılarını kilit-

İkinci konuşmayı Kimya-İşverenleri Sendikası Genel Başkan Vekili Refik Baydur yaptı. Oldukça neşeli görünen Baydur alkışlarla karşılanan şu sözleri söyledi:

"Berec grevi başarınız ile neticelenmiştir. Sizleri takdir ve tebrik ederim. Bu arada bendenize düşen bir vazifeyi yapmak isterim. İşverenleriniz de sizlerin duyduğunuz ızdırapları duymuşlardır. İnşallah pazartesi günü işlerinizin başına döneceksiniz. Unutmayınız ki, hâmiyette en büyük kinlerin dargınlığı bir bayram içinde biter. Greve katılmayan arkadaşlarınıza küsmeyiniz, aranızda geçenleri unutunuz. İşverenlerinizle eskisi gibi ahenk içinde geçininiz.

Türkiye’de cereyan eden birçok grevi takip ettim. Berec grevinin ise içinde bulundum. Birbirinize olan bağlılığınıza, olgunluğunuza hayran oldum, takdir ettim. Yeni düzende de aynı başarıya ulaşacağınıza eminim. Sizleri ve sendikanızın yöneticilerini tebrik eder, hürmetle selamlarım."

Refik Baydur konuşmasını bitirdikten kısa bir süre sonra salon gene yerinden oynadı. Tunca salonu belki de hayatının en son, en coşkun şahlanışına şahit oluyordu. Ziya Hepbir kapıdan içeri adımını atar atmaz erkek işçilerin omuzlarında yükselivermişti. Kadınlar ağlaşıyor, genç kızlar "yaşa babamız" diye avuçlarını ve avurtlarını patlatıyorlardı. Tarihleşen grevin tarihleşen lideri mikrofona kadar göklerde getirildi. Esmer yüzünün sert çizgileri gevşemiş, kara gözlerini mutluluk bulutları kaplamıştı. Likat-İş sendikası mali sekreterinin takdim ettiği kırmızı beyaz karanfillerden yapılmış buketi muhtevi bir davranışla aldıktan sonra ağır ağır konuşmaya başladı. Herkesin bildiklerini tekrarlayamayacağını, en büyük sözü olayların söylemiş olduğunu belirterek:

"Bu toplu sözleşme iki sene için yapılmıştır. Sonra yeniden müzakerelere başlayacak, sizlere yeni haklar yeni menfaatler sağlayacağız. Sizin de bizim yükümüzü ak etmeniz, gayret ve fedakârlıkla çalışmanız lazımdır. Pazartesi günü törenle fabrikaya girecek, işe bıraktığımız yerden başlayacağız. 41 gün işverenden ücretli izin almış da işe dönüyormuş gibi çalışmalısınız. Bu süre içinde büyük ziyanlara duçar olan [zarara uğrayan] müessesenin ziyanını elbirliği ile kapatınız. Biz grev sırasında sendika olarak aşağı yukarı 350 bin lira harcadık. Bugün de hepinize 75.00 er lira daha dağıtacağız. Bu hareket işverene de dört buçuk milyon liraya mal olmuştur. Bazı tertipçiler tarafından üç arkadaşımız tevkif ettirilmişlerdir. Onların ihtiyacı temin edilmiştir. Birkaç güne kadar tahliyeleri sağlanacak ve aranızda çalışmaya başlayacaklardır. Bu amaçla gerekirse binlerce lira nakdi kefalet ödeyeceğiz. Greve katılan ve bağlılıklarını ispat eden her işçiye birer takdirname vereceğiz" diyen Hepbir, maddi ve manevi desteklerini esirgemeyen bütün sendikacılara teşekkür ederek sözlerini bitirdi.

Hepbir’den sonra Berec ortaklarından Nesim Afumado mikrofona geldi. Heyecanlı bir dille yaptığı konuşmada özetle şunları söyledi:

"Arkadaşlar, bundan evvelki mutlu günlerde size hitap ederdim. Bugün de mutlu bir gün yaşıyoruz. Onun için sizlere sevinçle hitap ediyorum. Sizler bizim 41 günden beri fabrika dışında kalan çocuklarımızınsınız. Bu toplantıdan önce ha-

berim olsa idi, siz grevde iken içeride bulunan arkadaşlarınızı da alarak buraya getirecektim. Pazartesi günü hep beraber çalışacaksınız. Sizler ve onlar "Allah tarafından" aynı yerde çalışmaya gönderilen insanlarsınız. Sendika Başkanınız onları da sizlerin kazandığınız haklardan faydalandırdı. Biz işverenler hiç birbirinizi işyerine sadakatsiz insanlar olarak görmüyoruz. Geçmiş unutkan el ele mutlu günlere ulaşacağız."

Afumado da çok alkışlandı. Pişmanlık da üstün bir duyguydu. Bütün mesele pişmanlık getiren olaylardan ders almasını bilmektir. Bütün dilekler bu yönde toplanıyordu.

Harb-İş Başkanı Celal Bülbül, Motorlu Taşıt Başkanı Mehmet İnhanlı ve Deri-İş Başkanı Mustafa Şahin'in konuşmalarından sonra Hepbir tekrar mikrofona gelerek, "şimdi şuracıkta işvereninizle minicik bir toplu sözleşme daha yaptık" dedi. "Çalışma günü öğleden sonra size izin verilecek. Temizlenip yıkanıp akşam Fabrikaya geleceksiniz. Beraberce yemek yiyip sözleşmenin bayramını kutlayacağız." Ayrıca "evlenecek gelinlerin bütün masrafları işveren üzerine alıyor, ben de damatların masraflarını yapacağım. Tabii, düğünü verdiği söze uyarak sendika yapacak." diye de ekledi.

ZAFER YÜRÜYÜŞÜ: Mutlu olsun.

ÇADIRLAR SÖKÜLÜRKEN

**Grevin kurbanları: Mehmet Akalın (solda) ve Hasan Kotan (sağ üstte)
"Zafer Otağı"nı kaldırıyorlar.**

İŞ BARIŞINA, KURBAN

Hepsinin dileği, bundan böyle kurbanların yalnız koyundan seçilmesi.

Son Para Yardımı

Toplantıdan sonra Petrol-İş Genel Mali sekreteri "Maliye Nazırı" Mehmet Sariahmetoğlu, gene kesenin ağzını açarak grevci işçilere 75.00 er lira daha dağıttı.

Dondurucu soğuğun çerçevelediği Gaziosmanpaşa'nın gecekonduları mutluluğun görünmez alevleriyle yanmaya başlamıştı.

Grevi Kaldırış Kararı

Ziya Hepbir, İsmail Topkar ve Mehmet Sariahmetoğlu'ndan kurulu Petrol-İş İcra Heyeti, bugün yaptığı 51 sayılı oturumunda grev kararının kaldırılmasına oybirliği ile karar verdi. Bu karar gazeteyle ilan edildiği gibi kanuna göre işverenlere ve Bölge Çalışma Müdürlüğü'ne de bildirildi.

18 Ocak Pazartesi

Sabahın saat 5.00'inde grev yerine gelen sendikacılar "emniyet zinciri"'ni defne dalları ile süslediler. Üzerine "Petrol-İş Barışı" yazılı bir de hafta astılar.

Saat 7.30'da başta Genel Başkan Ziya Hepbir olmak üzere yüzlerce işçi, Atatürk anıtına giderek saygı duruşunda bulundu ve çelenk koydular. 43 gün önce demokratik savaş gücünü aldıkları ulu önderin önünde, şimdi de "yurtta sulh..." ilkesine bağlılıklarını ispatladılar.

Saat 8.00'de fabrika önünde kurban keserek "emniyet zinciri"'ni kaldırdılar. Yüzlerce muzaffer grevci makinelerine doğru ağır adımlarla ilerliyor, 43 gün terk edilmişliğin acısı ile kıvranan fabrika, damarlarına kan giren hasta bir gövdenin nekahet canlılığına kavuşuyordu.

Çadırlar Sökülürken

Komitenin Berec çadırı ile artık her akla gelişinde hem Kavel, hem de Berec'i hatırlatacak olan ulu çadır yavaş yavaş sökülerek toparlanıyordu. Savaşı kazanan Oğuz boyunun otağını alıp konuk yerini terk edişi gibi bir şeydi bu. Bir tek fark vardı: Şimdi Oğuzların torunları politik değil, ekonomik savaş içindeydi. Elllerinde kargı yerine demokrasi, kalkan yerine anayasa vardı.

20 Ocak Çarşamba

İftar Yemeği ve İmza Töreni

Sabahleyin ilk çalışmalarını yapan işçiler, öğleden sonra evlerine gidip temizlenerek geldiler. Fabrikanın yemek salonunda toplandılar. 17.00'de işveren ve Petrol-İş yetkilileri ile Vali Niyazi Akı, emniyet Müdürü Haydar Özkin, Türk-İş Genel Sekreteri Halil Tunç, Türkiye İşverenler Konfederasyonu Yürütme Komitesi Başkanı Kemal Haraççı ve Bölge Çalışma Müdürü Şemsettin Turkunt salona girdiler. İşçilerin çıkışları arasında onların aralarına oturarak iftara başladılar. Yüzlerce grevci ve grevle ilgili olanlar muhakkak ki, kutsal Ramazan ayının en huzurlu iftarını ettiler.

41 Gün Grev yapan 1018 işçinin hepsi dün sabah :

Bereç fabrikasında işbaşı yaptı

Hepbir işçilere "Artık geçmişleri unutarak görev yapınız,, dedi

Berece gravitate bitaneel Gacilaw Lashk — İsla yolladığı kaç
kardeş ediliyor...

Kahve saat tam 7.30 da G. mende ve kark birinci gile n yote cren Tene grevne ka bu iciler din marajine il v yapusludur. Subulan ik afterinden fabrikann calan ya boyadigi ana kade icile arastina bekumen arkadas litalabakun sylele azlatayr.

Sabah saat 6.30 iciler ya yavca grey itibet kamies d ruzun bulundugu sahaya meys baylayr. Saat 7.30 da g ve katilan birtan iciler topl u bunluymlaryr. Fabrika halozuna cesiren parmakla direr,dallari ve cekirleri e lenum.

Birer kapısı önüne çıkılan ve büyük ihtimal konuşan olan jenerel din böyle sükubbe-Radında v. Vahdet Apas: Nesrin, Kadir Topuz, Başkan Ziya Hephür giünükilyorlar

Tunçbilek Maden işçileri Sendikası
icra Heyeti Basın Toplantısı yaptı
Toplantıda Zonguldak

Yemekten sonra kısa ve önemli konuşmalar yapıldı. İlk sözü alan işveren yetkililerinden Seyfettin Yücel: *"Sayın misafirlerimiz, sevgili arkadaşlarımız, bugün sosyal hayatımıza yeni bir düzen veren, işveren ile işçi münasebetlerini demokratik esaslar dairesinde tanzime matuf toplu sözleşme ve sendikalar kanunlarının ışığı altında, iyi niyet ve anlayış numunesi olarak meydana gelen toplu sözleşmemizi kutlamak ve imza etmek gibi bir vesile ile burada toplanmış bulunuyoruz"* dedi ve elinde tuttuğu iki telgrafi okundu. İlki devrin Çalışma Bakanı Bülent Ecevit'ten geliyor ve şöyle diyordu:

"Berec Fabrikasındaki grevin çalışma barışı ile sonuçlanmasından sevinç duydum. Bu başarılı sonucun sağlanmasında emeği geçenleri yürekten kutlarım. Uzun fakat ağır başlı bir grev sonunda, işçilerle işverenlerin birbirlerine daha çok yaklaşmış olarak el ele verişin mutlu birer belirtisi olan toplu sözleşme imza töreni ile kutlama yemeği için işçi ve işveren sendikalarının çağrılarına teşekkür ederim. Bu toplantılarda bulunabilmeyi çok isterdim. Fakat Meclis çalışmalarını dolayısıyla Ankara'dan ayrılamayacağım için gelemeyeceğime çok üzgünüm. Toplu Sözleşmenin değerli işçi ve işverenlerle sendikalarına ve ülkemize yararlı olması dileği ile sevgi ve saygılarımı sunarım."

İstanbul Belediye Başkanı Haşim İşcan'dan gelen ikinci telgrafta şöyleydi: *"Toplu İş Sözleşmesi imza töreni ve yemek münasebetiyle göndermiş olduğunuz davetiyei aldım. Teşekkür ederim. Mazeretim dolayısıyla gelemeyeceğim. Özür diler, saygılarımı sunarım."*

Telgrafların okunmasından sonra ilk konuşma için mikrofona Hepbir davet edildi. Petrol-İş Başkanı söze şöyle başladı: *"Bugün çok mutlu günlerimizden birini yaşıyoruz. Grevden, intilâftan sonra çalışma barışını sağlayacak olan toplu sözleşmeyi imzalayacağız. Bu toplu sözleşmenin muhtevası mümkün olanın en iyisidir. Fakat geçen her gün ihtiyaçlarımızı çoğaltmaktadır. Bu ihtiyaçları karşılayabilmek için de daha çok kazanmak isteyeceğiz. Bunun için ileride daha mükemmel sözleşmeler yapacağız."* Daha sonra bu sözleşmenin hazırlanması için beş gün beş gece aralıksız çalışıldığını açıklayan Hepbir şunları söyledi:

"Bir toplulukta hiç kimseyi ayrı ayrı memnun etmeye imkân yoktur. Bu bakımdan bu toplu sözleşmeden de memnun olmayanlar bulunabilir. Fakat bugünkü şartlar ancak buna müsaittir. Bir bina yapılırken önce temel atılır, sonra diğer kısımlarının yapılmasına geçilir. Biz bugün binamızın temellerini atmış bulunuyoruz. Diğer kısımlarını ileriki sözleşmelerde yapacağız. Şimdi sizden, greve katılmayan arkadaşlarınızla iyi geçinmenizi rica ediyorum. İslamiyette kanı kanla temizlemek yoktur. Şurasını da biliriz ki, bu fabrika mülk olarak işverenlerinize aittir. Fakat hakikatte bu fabrikanın öz sahibi sizlersiniz. Burayı sizler çalıştıracak, randımanını sizler arttıracak ve kazançtan hisselerinizi alacaksınız."

Hepbirden sonra mikrofona gelen Refik Baydur şunları söyledi: *"uzun zamandan beri taraflar arasında yapılan müzakerelerle ihtilaf konusu olan meseleler bertaraf edilmiş ve taraflar tamamen mutabakata varmışlardır. Artık bu çalışma barışı içinde işlerinize sarılıp, geçmiş i unutarak çalışacaksınız. Demin Genel Başkanınızın da çok güzel ifade ettikleri gibi, aranızda husumeti kaldıracak, randımanı artırmak için elbirliği ile gönül birliği ile çalışacaksınız. Böylece artacak randımandan da payınızı alabileceksiniz. Vermeden almak Allah'a mahsustur. Siz bugün verilebileceğin azamisini almış bulunuyorsunuz. Daha fazla talepte bulunabilmeniz için randımanı artırmak mecburiyetindesiniz. Sizlere nurlu istikballer dilerim."*

Baydur'dan sonra İsmail Topkar duygularını şöyle açıkladı: *"Türkiye İşçi Sendikaları Konfederasyonu hakkınızı almak için yaptıklarınız meşru mücadeleyi yakinen takip etmiştir. Çok ciddi ve mükemmel yapılan mücadele sona ermiş ve bugünkü iş barışı meydana gelmiştir. Demokrasiye inanan insanlar, demokrasi ile idare edilen memleketler bu mücadeleleri normal karşılarlar. Bizim memleketimiz de artık bu yola girmiş bulunmaktadır. Dünya tarihinde kadınların teşkil ettiği bir grev ilk defa görülmektedir. Sizler çalışma tarihinde layık olduğunuz yeri almış bulunuyorsunuz."*

Biz Türk işçileri hiçbir zaman sermayenin karşısında değiliz. İşverenle haklarımızı almak için ne kadar mücadele edersek edelim onu düşman telakki etmemekteyiz. Bugün imzalanmış bulunan çalışma barışının sizlere, işvereninize ve dolayısıyla memleketimize hayırlı ve uğurlu olmasını yürekten temenni ederim."

İŞÇİ POSTASI

17-18 Caddesi No: 21
Yerleşim: İSTANBUL
TELEFON: 27 22 40

GÜNLÜK MÜSTAKİL GAZETE

SAHİBİ NUREDDİN VE... L

HAZAR: N. Barla Harika Çıkış
Müdürlük: Gazetesi: P. 12 Kay
Yüksek: 12 Lira

PERİST: E
21
OCAK
1955
YIL: 3 - SAYI: 82

Genel Başkanı Hayim İşçanın müdahalesi ile ekmeğe yapılması kararlaştırılan zamını geri alıştır. İşçan bu konuda: «Ben bütün zamların aleyhindeyim. Ekmeğe zam yapılmasını da doğru bulmuyorum.» demiştir. Zammın geri alınmasına geçecek olarak iki husus gösterilmektedir:

- 1 — İşçi ücretlerinde yapılacak arttırmanın halka ödettilerini doğru değildir.
- 2 — Esasen toplu sözleşme henüz imzalanmadığından ekmeğin maliyetinin artması bahis konusu olamaz.

Berec de mesut Günler başladı Dün akşam iki tören yapıldı. Dostça nuuklör irad edildi

Kıfıkbir gün devam eden ve nihayet çalışma borsası ile sona eren Berec grevi dün fabrika da çok mesut bir toplantıya sahne olmuştur. Çünkü işveren ve sendikacıların günlerce geçecek gündüze katılarak hamirlerlikleri toplu sözleşme bir çok şeref tanıklığına huzurunda imza edilmiştir.

Yarın bütün taksitleri ile ve gerçekleşen bu toplantıda Vali Niyazi Akı, Bölge Çalışma Müdürü Şemsetdin Turkmün, Emniyet Müdürü Haydar Öksün olmak üzere bir çok resmi zevat, şehrimizde bulunan başlıca işçi sendikası liderleri, işveren

(Devamı Sa. 4 te)

«MEYDAN»

ÇIKTI

Haftalık «MEYDAN» Gazetesi yayımlanmıştır.

Grev sırasında Petrol-İş'e 25 bin liralık sembolik yardımda bulunan Zonguldak Maden İşçileri Sendikası'nın Genel Başkanı Osman İpekçi'nin kısa bir konuşmasından sonra, sürekli alkışlarla mikrofona gelen Halil Tunç şu konuşmayı yaptı:

"Kıymetli arkadaşlarım şu anda çok heyecanlıyım. Beni bağışlayın. Belki hislerimi tam manasıyla açıklayamayacağım. Yalnız şurası gerçektir ki, Berec grevi Türkiye sendikacılık tarihine altın harflerle geçecek ve nesilden nesile minnetle yad edilecektir. Grev biz işçilerin meşru müdafaa silahıdır. Yalnız bu silah medenice kullanıldığı takdirde mana ve değer taşır. Bu grevde sizlerin ve yöneticilerinizin medenice davranışları greve olumlu bir yön ve mana kazandırmıştır. Bu bakımdan sizleri ve yöneticilerinizi tebrik ederim. Aranıza geldiğim gün hava sertti, yağmur yağıyordu. Bu şartlar altında dahi kızlarımız grev gözcülüğü yapıyorlardı. Bu an'ın bana ne kadar tesir ettiğini bilemezsiniz. Bugün hava mutedil. Sizler iyi bir toplu sözleşme yaptınız. Temenni ederiz ki, grevler hep böyle arzu ettiğimiz şekilde devam etsin. Sözleşmeler aynı muvaffakiyetle bitsin. Bugün olduğu gibi bundan sonra da sendikanızın arkasında toplanın ki, bundan sonra

da haklarınız daha mükemmel şekilde savunulsun. Allahtan hepinize işlerinizde başarılar, aile yuvanızda saadetler dilerim."

Daha sonra Kemal Haraççı, Türkiye İşveren Sendikaları Konfederasyonu adına şu konuşmayı yaptı: "Yavrularım, aksaçlarım size yavrularım diye hitap etme salahiyetini veriyor zannederim. Bugünden itibaren sizler işçi, bizler de işveren değiliz. Bizler memleketimizin kalkınması yolunda çeşitli konularda iş bölümü, kader birliği yapmış insanlarız. Yavrularım, bu memleket kalkınacaksa sizin narin, fakat çalışmaktan nasırlaşmış ellerinizin göreceği hizmetler neticesinde kalkınacaktır.

Grev işçi bakımından emeğinin karşılığını işverenden almak için işçilerin fiili bir davranışdır. Bunun aksine de lokavt diyoruz. İşte bu her iki halde memleket iktisadiyatına tesir olacak nitelikte ve güçtedir. Hele işyeri böyle büyük, grev süresi ise böyle uzun olursa. Binaenaleyh bundan sonra yapacağınız hareketi uzun uzun düşünerek yapınız. Ve eğer daima kazanmak istiyorsanız, aranızdaki birlik ve beraberliği daha da kuvvetlendirin. Allah hepinizin yardımcısı olsun."

Herkes konuşmalar bitti zannederken Nesim Afumado'nun mikrofona gelerek şunları söylediği duyuldu: "Sizlere hitap etmek programımda yoktu. Fakat benden evvel konuşan misafirlerimiz hep grevin iyiliklerinden bahsettikleri içindir ki, konuşmak ihtiyacını duydum. Öğrenmeniz lazım gelen bir şey daha vardır ki, o da insan iyilikleriyle anılır. Her ne kadar Berec grevi sendikacılık tarihine altın sayfalarla geçecekse de, Berec işverenlerinin tutumunun da sendikal davranışlarıyla aynı nitelikte olduğu düşünülürse, aynı sayfalara geçecek kanısındayız. Sizlere naçiz bir tavsiyemiz olsun, hiçbir zaman grev yapılmamasına birlikte dua edelim. Bundan böyle şayet ihtilaf çıkarsa bu ihtilafların anlayışla halledileceğine inanmanızı isterim."

Daha sonra Toplu İş Sözleşmesinin en son metni taraflar ve şeref şehitle-rince imzalandı.

Tarihe Doğru...

Türkiye'de ilk defa, sendika tarafından maddeten tüm olarak desteklenen grev...

Türkiye'de ilk defa, kadın işçilerin bu derece büyük ölçüde katıldığı grev...

Türkiye'de ilk defa, özel sektör işçilerinin tüme yakın çoğunlukla sonuna kadar destekledikleri en büyük grev...

Türkiye'de ilk defa, uluslararası bir kuruluşun maddeten yardım yaptığı grev...

Türkiye İşçi Sendikaları Konfederasyonu ve ona bağlı sendikaların en büyük desteğini kazanan grev...

Çoktan tarih sayfalarına çekilmişti. Nesim Afumado'nun endişesi boşunaydı, işçi tarihi fabrikanın yemek salonunda yazılmıyordu. Tarihin tekerrürünü önlemek de ancak ibret almakla mümkündü. Berec grevi ne ilk, ne de son grevdi. Hepsî tarih olmuş grevlerden ibret alınsaydı, hiç tekerrür mü ederdi?

**GREV
ve
BASIN**

Grevci Sevinç Gülsuna'nın dedikleri

Çıkışım da gelmişim Çarşamba'dan Berece'e
En güzel türkülerde şimdi var şimdi yok
Bir uç kemancıym, ulusalım, sesim ince
Orada doymadım da geldim, burada doymadım da grevdeyim
Nöbetçeyim hem de büncülyim hem de
Uzun uzun yıkımlara dayandım
Oyun yaşındayım, okul yaşındayım, yalansızım.

Ben bir çarşaf gibi silkeletmem kendimi bayır aş
Adama dönsün isterim insan-yaşa
Adama dönsün isterim ev ev yaşama.

Dal gördüm dalın yanında bir gün, sevdim
Atlar düşündüm evler düşündüm, yoklardı ama
Ben olmayan şeyler düşündükçe kendimi sevdim
Sulardan geçiyordum, sulara baktım, sonra aynaya
En güzel yeşil gözlerimdeymiş ben demiyorum, diyen ayna.

Beni kimseler tutamaz daha, kimseler bile
Çalıştığım kadar yaşarsam eşitim, özgürüm
Dünden bugüne en titiz büyüttüğüm
Saçından çok, boyundan çok, budur işte.

Çok saynıardan çok'u siliyorum önce, sonra sayın'
Daha da bir yeşil görüyorum gözlerimi o zaman
Bütün o kadınlardan daha bir güzel görüyorum kendimi inadım
tutuyor
Ellerim öbür ellere varıyor nöbetçeyken işteyken durmadan.

Mehmet KARABULUT

Beşiktaş Kız Lisesi Felsefe Öğretmeni

BEREC GREVİ BAŞLADI

YÖN (11 ARALIK 1964)

Adil Aşçıoğlu

Berec pil fabrikasındaki grevi, Türk sendikacılığı mutlaka tam bir başarıya ulaştırmak zorundadır. Bu grev, sendikaların grev yapacak güçte olmadıkları kanısına kapılarak, sendikacılığı küçümseyen işverenler için unutulmayacak bir ders teşkil etmelidir. Bu ders, elbirliği ile verilmelidir.

Türkiye Petrol Kimya ve Atom İşçileri Sendikasının Berec Pil Batarya Sana-yii AŞ. de çalışan işçileri sendika etrafında toplaması kolay olmamıştır. İşveren, yıllardan beri süren saltanatına bir son verilmemesi için yanında çalıştırdığı ve çoğunluğu kadın olan işçilerinin adı geçen sendikaya üye olmamaları için her çareye başvurmuştur. İşçileri sendikalı yapmaya çalışanlar işlerinden atılmış, böylece sendikalı olacılara gözdağı verilmiştir. Fakat işçiler işten atılmak tehdidi karşısında yılmamışlardır. Bunun üzerine işveren elini çabuk tutup, işçilerin Türkiye Petrol Kimya ve Atom İşçileri sendikasına girerek toplu sözleşme isteği ile karşısına çıkmadan zam teklifinde bulunmuştur, işveren bu suretle sendika ile sağlanacak hakları kendiliğinden kabul ediyormuş gibi bir intiba yaratarak, işçilere sendikaya girmenin lüzumsuz olduğunu anlatmak istemiştir. İşçiler adına toplu sözleşme yapmak yetkisi 275 sayılı kanunla sendikalara tanındığı halde Berec fabrikası bazı işçi temsilcileri ile işbirliği yaparak ve onlara menfaatler sağlayarak adı geçen sendika işyerindeki üyelerin çoğunluğunu sağlamadan, işçi temsilcileri ile bir sözleşme imzalamış ve bu sözleşmeye göre işçi ücretlerini sözde yüzde 20 oranında artırmıştır.

Bu zammın işçi isteklerini karşılamaktan uzak olması bir yana, tam olarak da uygulanmaması ve işçilerin işverenin bu oyununu anlamaları ve Türkiye Petrol Kimya ve Atom İşçileri sendikasının da sürekli uyarmaları sonunda hemen hemen tamamı zamdan sonra sendikaya üye olmuşlardır. Böylece işyerinde işçilerin çoğunluğunu elde eden sendika işvereni toplu sözleşme, görüşmelerine çağırmış ve uzun süren görüşmeler sonunda işveren yüzde 15 oranında bir zammı, yılda yarım aylık ücret tutarındaki ikramiyeyi bir aylık ücrete çıkarmak gibi son derece

makul sendika isteklerini kabul etmemiştir. Görüşmeler sırasında ücret zamları isteğine karşı işveren ücretlerin işçinin normal olarak geçimini sağlayacak seviyede olduklarını iddia edememiş, piyasadaki rayıçlara uygun olduğunu söylemiştir. Bundan başka işyerinin sağladığı milyonluk kâr iddialarına karşı işveren gerçek ve resmi kârlarını sendikaya bildirmeyi reddetmiş, sadece kârlarının sanıldığı gibi yüksek olmadığını söylemekle yetinmiştir. Görülüyor ki, işveren işçilere bugün ödediğinin çok üstünde bir ücret ödeyebilecek durumda olduğu halde, piyasada çalışmak için bekleyen bol sayıdaki işsizlerin varlığından faydalanarak ücretleri düşük seviyede tutmakta böylece normal kârından başka emek arzındaki bolluktan dolayı ek bir kâr sağlamaktadır. İşverenin bilanço kâr ve zarar hesaplarını göstermek istememesi de yukarıdaki görüşü haklı çıkarmaktadır.

Çocuk zammı isteklerine karşı genellikle işverenler hükümetin doğum kontrolü politikasını ileri sürmekte, aile zammı isteklerine de işçinin emeğinin ücretini ödemekle görevli olduklarını, işçi ailesinin işvereni ilgilendirmediğini söylemektedirler. Fakat Berec fabrikasındaki bir işçinin eline geçen paranın azlığı sendika tarafından belirtildiğinde işveren bu kere fabrikada aynı ailenin birkaç ferdi çalıştırdığını, bu sebeple tek tek işçi ücretlerinin değil; bir aileye giren paranın dikkate alınması gerektiği görüşünü savunmuştur.

Böylece işverenler aynı meselede çeşitli ve çelişik iddialar ortaya atarak kendi çıkarlarını artırmak için her çareye başvurmadan çekinmediklerini göstermektedirler.

Ancak ne var ki, sendikalar artık işverenlerin bu dolambaçlı ve çelişik fikirlerini karşılayacak seviyeye ulaşmışlardır. Onlar, emek ve sermaye ilişkileri, kapitalist üretim düzeninin işleyişi hakkında doğru ve bilimsel görüşleri benimsemekte ve böylece işverenler karşısında fikri bakımdan gerekli mücadele vasıtalarına sahip bulunmaktadırlar. İşverenler memleket ekonomisinin kendi çıkarlarına uygun olarak diledikleri şekilde ve tek başlarına düzenlemek hürriyetine karşı sendikaların direnmekte olduklarını ve bu yolda mücadeleye hazır bulunduklarını anlamalıdır.

Nitekim Berec fabrikası uyuşmazlığında işveren ve tarafsız aracısının sendika tarafsız aracısının muhalefeti karşısında, çoğunlukla verdikleri gülünç karar, Petrol-İş Sendikası'nın kabul edilmeyince, işveren tamamen lehinde olan bu kararı kendisi de kabul etmeyerek lokavt tehdidinde bulunmuş, fakat bu tehdit sendikayı ve işçileri yıldırmamıştır.

Bu haftanın başında sabahın erken saatlerinde başlayan grev için Petrol-İş sendikası görüşmelerin kesildiği andan başlayarak hemen grev hazırlıklarına girişmiştir.

275 sayılı kanunun yürürlüğe girmesinden bu yana sendikaların yaptığı bütün grevlerin başarılı oldukları iddia edilemez. Bu başarısızlığın başlıca sebebi de greve giden sendikaların mali bakımdan güçsüz olmaları yüzünden dolayısıyla grevcileri gerektiği gibi destekleyemediklerini belirtmek yerinde olur. İşverenler bir yandan grevlerin başarı oranındaki bu düşüklüğü, bir yandan da sendikaların halkoyunu dikkate alarak gelişi güzel grevlere gitmek istemediklerini bildikleri

için sendikaların grev tehditlerini pek ciddiye almamaktadırlar.. Fakat bu kerre Petrol-İş tarafından girilen grevin bundan önceki grevlere kıyasla bazı özellikleri vardır. Bu özelliklerin başında Petrol-İşin Berecteki grevcileri aylarca destekleyebilecek geniş mali imkânlara sahip kuvvetli bir sendika olması gelmektedir. Fakat bundan belki daha önemli olan özellik bu grevin sadece Petrol-İş Sendikası tarafından değil Türk-iş tarafından da desteklenmesidir.

Bilindiği gibi yakın zamanlara kadar sendikalar grev kararlarını kendi başarılarına vermekteydiler. Fakat son olarak Türk-İş tarafından alınan bir karar gereğince Konfederasyonun yurdun çeşitli bölgelerinde kurulu temsilcilerine bağlı sendikalar, grevlerin koordine edilmesi ve desteklenmesi için birer komite kurmuşlardır. Bundan böyle greve gidecek olan sendikalar uyuşmazlıklarını bu komiteye havale etmekte ve ancak bu komitenin tasvibinden sonra greve gitmektedirler. Berecte girilen grev böyle bir komitenin verdiği karara dayanmakta, böylece her bakımdan Türk İş'e mal olmuş bulunmaktadır. Gençlik teşekkülleri de grevi desteklemektedirler.

Bütün bu özelliklerden başka Petrol-İş yöneticilerinin mücadeleci karakterlerini ve sendikaya bağlı üyelerin Berec'teki kardeşlerine yardım etmek için her türlü fedakârlığa hazır olduklarını hesaba katmak gerekir.

Eldeki bilgilere göre Berec fabrikası yüksek kârlar sağlayan bir işyeridir. Bu sebeple işverenin kazanamadığı için sendikanın ücret zamlarını reddettiği sanılmamalıdır. Genel olarak bütün işverenler, ücret zammı İsteklerini karşılamayacaklarından değil, fakat başka sebeplerle bunları geri çevirmektedirler. Bu sebeplerin başında işçi ücretlerini artırarak ucuz ve kolay işçi bulmak imkânını kaybetmek korkusu ve işçiyi zam istemeğe, yani mücadeleye alıştırmak korkusu vardır. Bundan başka işverenler zamların sendikalar yolu ile alınmasına karşıdır. Birçok işverenler sendikadan istifa edenlere yüksek menfaatler sağlamaktadırlar Güttükleri amaç, sendikaları işçinin gözünden düşürmek, sendikalar olmasa da ücretlerini artırmanın mümkün olduğu fikrini yaymak, sendikalar işçinin gözünden düştükten sonra işçileri yine eskisi gibi rahatça ve serbestçe sömürebilmektir.

Bazı işverenler de işçi haklarını sonuna kadar savunan yola gelmeyen sert sendikalara karşı, işyerlerinde kendi adamlarına sarı sendikalar kurdurmak sureti ile zevahiri kurtarmaya çalışmaktadırlar.

Fakat Berec olayının gösterdiği gibi işçiler işveren tarafından yapılan zamlara rağmen sendikalı olmanın faydasını anlamışlardır. Çünkü işçilerin biricik şikâyeti ücretlerinin düşüklüğü değildir. Bugün işyerlerinin çoğunda gayri insani çalışma metotları uygulanmakta, işçilere kötü muamele yapılmakta ve bu metotlara ve muamelelere karşı başkaldıranlar işten çıkarılmaktadır. Bu bakımdan işçiler yalnız daha yüksek ücret alabilmek için değil, fakat aynı zamanda daha insani çalışma metotlarının işyerinde uygulanması ve işten çıkarılma korkusundan kurtulmak için sendikalar etrafında örgütlenerek toplu halde mücadele etmek gerektiğine inanmışlardır.

Berec işyerinde greve gitmeden önce Petrol-İş tarafından Taşlıtarladaki bir sinemada yapılan toplantıda çoğunluğu kadın olan işçilerin sendika başkanı Ziya Hepbir'in konuşmasını beğenmelerinin sebebi, bu konuşmada meselenin yalnız ücretler bakımından değil, çalışma şartları ve sermaye ve emek ilişkileri bakımından da tamamen işçilerin yararına olarak ele alınmış olmasıdır. Bu konuşmada fabrikaların işverenlerin değil memleketin malı olduğu yolunda sendika başkanı Ziya Hepbir'in ileri sürdüğü fikir işçilerin görüşlerinin tam bir ifadesi olarak sevinçle karşılanmıştır.

Bütün bunlar Berec işverenin bu grevde boş bir tehditle değil fakat bir "çetin ceviz"le karşı karşıya bulunduğunu göstermektedir.

GREVİN ÖĞRETTİKLERİ

YÖN (18 ARALIK 1964)

Adil Aşçıoğlu

Berec Pil Fabrikasında Petrol- İş Sendikası üyelerinin başladıkları grevle Yapı-İş Federasyonuna bağlı işçilerin Ankara'daki grevleri başarı ile yürütülmektedir. Bugüne kadar yapılan grevlerde rastlanan aksaklıkların aksine olarak bu son iki grevde gerek işçi teşekküllerinin, gerek grevcilerin tutumları, işe haklarını savunmak konusunda ne derece kararlı oldukların göstermektedir.

Patronların tahminlerinin aksine, Petrol—İş Sendikası grevcileri para ve gıda maddesi olarak yaptığı yardımlarla izlediği amaçların ciddiliğini ve grevi uzun süre devam ettirebilecek kabiliyete sahip olduğunu ispat etmiştir

Grevi bozmak ve grevcilerin moralini kırmak için Berec işverenlerinin yarattıkları tahrikler grevcilerin taşkınlığa gitmelerine yol açamamış ve grevcilerin şiddete başvuracakları yolundaki işveren iddiaları üzerine grev yerine getirilen bindirilmiş hazır kuvvet, jandarmalar ve bunlara katılan bütün semt bekçileri ortada hiçbir şey olmadığını görerek grevcilerin mütebessim bakışları önünde bir geçit resmi yaparak dağılmışlardır

Böylece işverenlerin grevi bozmak için yaratmak istedikleri "tedhiş havası" kısa zamanda yok olmuştur.

Aynı şekilde Ankara'daki lüks otel inşaatı işçilerinin grevlerini kanunsuz sayarak dışarıdan getirilen işçilerin grevciler yerine inşaatta çalışmalarını sağlayan Çankaya Savcılığı kararı da Keskin Asliye Ceza Mahkemesinin olumlu bir kararıyla ortadan kalkmıştır. Üstelik grevcilerden bazıları hakkında açılan ceza davası da Çankaya Asliye Ceza Mahkemesinin beraat kararı ile sonuçlanmıştır.

Bu iki grevden başka Bank-İş Sendikası da bazı bankalarda greve gitmek kararı almış, Sinop'ta Amerikan Radar üssü inşaatındaki 300 işçi de haklarını elde edebilmek için işlerini bırakmışlardır. Her ne kadar bugün yurdumuzun bir "grev dalgası" ile karşı karşıya bulunduğu söylenmezse de, bir yıldan fazla süredir "dağınık" şekilde birçok grevin yapıldığı ve bunlara daha da yenilerinin ekleneceği kolayca tahmin edilebilir.

Bu grevler iki gerçeği ortaya çıkarmıştır: Bunlardan birincisi, işçilerin çok düşük ücretlerle ve çok kötü bir çalışma düzeni altında çalıştırıldıklarıdır. Milli gelir dağılışındaki adaletsizlikleri gün ışığına çıkaran istatistiklerin yayınlanması

ve bunların halk arasında gittikçe yayılması, işçilere içinde bulundukları şartları daha iyi değerlendirmek imkânını sağlamaktadır.

Grevlerin ortaya çıkardığı ikinci gerçek, işçilerin sadece içinde bulundukları şartları öğrenmekle yetinmeyip, bu şartların sürüp gitmesine boyun eğmeyeceklerini ve bu uğurda mücadeleye kararlı bulunduklarını göstermeleridir.

Fakat bütün bu gerçeklere rağmen sendikaların henüz tam olarak iyice örgütlenememiş olmaları ve düzenin yarattığı bir takım ekonomik ve kanunî güçlükler, grevlerin daha da yayılmasına ve böylece işçilerin haklarını kolayca sağlamalarına engel olmaktadır.

Fakat özel sermaye sahipleri bu engelleri de az bularak şimdiki hali ile son derece kısıtlanmış olan grev hakkını daha da kısıtlamak için durmadan çalışmaktadırlar. Özel sermaye sahiplerinin bu gayretlerine ne yazık ki bazı resmi makamlar ve partiler de katılmaktadırlar. Bir yandan Başbakan Yardımcısı, haklarını kanunen tanınmış grevle elde etmeğe çalışan demiryolu işçilerinin işi bırakmalarına engel olmak için "gerekirse kanun çıkarmak" tan söz ederken, öbür yandan Çalışma Bakanlığı da gelecek ay Ankara'da toplanacak olan Çalışma Meclisi'nin gündemi olarak "grevlerin yarattığı sürtüşmeler" konusunu ele almıştır. Bütün bunlar özel sermaye sahiplerinin milli gelirdeki paylarından işçiler yararına hiçbir fedakarlık yapmak niyetinde olmadıklarını ve bu yolda hükümetin ve meclisteki partilerin desteğini kazanmağa çalıştıklarını açıkça göstermektedir.

Memleketin ekonomik ve politik hayatında en önemli yeri tutan Adalet Partisi de programında "sermaye birikimine engel olmayacak" şekilde grevi kabul ettiğini bildirmekle aslında tamamen greve karşı olduğunu belirtmiş olmaktadır.

Milyonlarca işçisine çalışmak imkanı sağlayamayan bir ekonomi içinde grevler sebebi ile işlerin durmasından korkmanın anlamı yoktur. Yıllar boyunca Türkiye'de grev yapılmadığı ve işverenler işçi ücretlerini ve diğer bütün ekonomik şartları diledikleri gibi tesbit ettikleri halde sermaye birikimi bir türlü sağlanamamıştır. Çünkü elde edilen büyük karlar sermaye olarak kullanılmamıştır. Kalkınmaya gelince, bu da ancak, başta çalışanlar olmak üzere bütün halkın hayat seviyesinin yükselmesi suretiyle olabilir. Yoksa özel sermaye sahiplerinin daha da zenginleşmesi Türkiye için kalkınma sayılamaz. Sosyal adalet içersinde ahenkli kalkınmanın anlamı da budur. Fakat işverenlerin böyle bir kalkınmadan çok kendi servetlerinin artmasına yarayacak bir kalkınmadan yana oldukları açıktır. Bunun içindir ki, çalışma imkanından yoksun milyonlarca insana çalışma fırsatı sağlamak yerine halen çalışmakta olanlara düşük ücretler ödeyerek karlarını artırmayı daha kolay ve ucuz bir yol olarak tercih etmektedirler.

Fakat sosyal adaletsizlik artık gizlenemeyecek hale gelmiş, işçiler bu adaletsizlikten kurtulmak için mücadele etmek lüzum ve zorunluluğunu anlamışlardır. Bu sebeple Başbakan Yardımcısı Kemal Satır'ın "yeni kanun çıkarma" tehditleri, Çalışma Meclisi'nde grev hakkını kısıtlayıcı kararlar alınması için sarfedilecek çabalar ve Adalet Partisi'nin grev aleyhtarlığı işçilerin sendikalaşmak ve daha adil bir düzene kavuşmak yolundaki mücadelelerini asla durduramayacaktır.

BEREC GREVİ

YÖN (18 ARALIK 1964)

Berec pil fabrikası işçileri greinin birinci haftası sonunda Petrol-iş Sendikası grevcilere elliser lira ile beheri en az elli lira değerinde gıda paketleri dağıtarak yeni bir dayanışma örneği daha vermiştir. Grevciler bu suretle sendikanın kendilerine verdiği sözü yerine getirdiğini ve onları haklı mücadelelerinde tam anlamı ile desteklediğini görmesinin sevincini tatmışlardır. Fakat Petrol-İş'in grevcilere yardımı sadece para ve erzak dağıtmakla kalmamış, grevin ikinci haftasında sendika bütün grevcilerin Beyoğlu'nda Elhamra sinemasında "Keşanlı Ali Destanını" görmelerini sağlamıştır.

Dayanışma sadece Petrol-İş ile grevciler arasında değil, fakat İstanbul'daki ve İstanbul dolaylarındaki bütün sendikalara ve işçilere kadar yayılmıştır, O kadar ki, Berec fabrikasının karşısında kurulu grev irtibat komitesi çadırı ziyaretçilere yetmediğinden misafirler için ikinci bir çadır kurulmuştur. Grevin başladığı günden bu yana her gün bir sendikacı ya da işçi grubu grevcileri ziyaret ederek bu mücadeleyi desteklediklerini, grevcilerin yalnız olmadığını ispatlamışlardır.

Grevcilerin ve onlar dışındaki işçilerin bu dayanışması karşısın da, işveren, işçileri fabrikaya çekebilmek için grevden vazgeçenlere normal ücretlerinden başka haftada 100 lira ödemeye razı olmuştur. İşverenin ödemeyi kabul ettiği bu para işçilerin bu günkü ücretlerine yüzde yüz bir zam demektir. Böylece toplu sözleşmeyle yüzde 15 bir zammı vermek istemeyen Berec patronları işçinin grevde direnmesi karşısında çalışanların ücretlerine yüzde yüz bir zam yapmak zorunda kalmışlardır. Fakat işçiler patronun bu oyununa gelmemişlerdir.

Çünkü onlar bu zammın grevi kırmak amacı ile verdiğini ve işçiler toptan çalışmaya döndükleri zaman bu zamların geri alınacağını pekiyi bilmektedirler. Bu sebeple sendikaları etrafında disiplinli olarak greve devam etmektedirler.

Bu şartlar altında Berec fabrikası patronlarının greve katılmayanların ücretlerine yüzde yüz bir zammı göze alıp Petrol-İşle toplu sözleşme görüşmelerine yanaşamamasının elbette sebepleri vardır. Bu sebepler arasında Berec fabrikası patronlarının kendilerine göre yaptıkları hesaplar dışında Kimya işverenleri Sendikasının kimya iş kolunda Petrol-İş sendikasının teşkilatlanmasını durdurmak, gayretlerini boşa çıkarmak isteği de vardır.

Gerçekten Berec şirketinin de üyesi bulunduğu Kimya İşverenleri Sendikası, Petrol-İş gibi güçlü bir sendikanın kimya işkolunda genişlemesini hiç de hoş karşılamadığını son kongresinde okunan faaliyet raporunda belirtmekten çekinmemiştir. Bu sebeple Petrol-İş Sendikasının kimya iş kolunda ilk olarak giriştiği grevde başarı sağlayıp sağlamaması bu sendikanın kimya iş kolundaki gelişmesinin ne yolda olacağını tayin edecektir. İki tarafın da grev karşısındaki tutumlarının grevin ikinci haftasında hiçbir yumuşama göstermemiş olması mücadelenin kısa sürmeyeceğini ve Berec'le Petrol-İş mücadelesi olmaktan çıkarak kimya işverenleri ile Petrol-İş ve belki de Kimya işverenleri Sendikası ile Türk-İş mücadelesi haline geleceğini söylemek mümkündür.

Fikir işçileri

274 sayılı kanun çıkıncaya kadar diğer emekçilerin faydalandıkları haklardan yoksun olan "fikir işçileri" de şimdi durmadan örgütlenmekte ve işçi hareketi içindeki yerlerini almaktadırlar. Bürolarda, bankalarda ve sigorta şirketlerinde çalışanlar da şimdi diğer işçiler gibi birer sendika kurmuş ve ekonomik ve sosyal hakları uğruna mücadeleye girişmişlerdir. Bank-İş sendikası kurulduğundan bu yana kesif bir faaliyet göstermiş, toplu sözleşmeler yapmış greve başvurmuştur. Bu grevlerden biri İzmir'de sürüp giderken şimdi de Osmanlı Bankası, Türk Ticaret Bankası ve İstanbul Bankasında greve gitme karan almıştır.

Bank-İş'i grev kararı almağa zorlayan sebep, bankaların çalışanlara yalnız düşük ücretler ödemeleri değil, aynı zamanda memurlarını diledikleri gibi bir şehirden diğer şehire nakletmek yetkisini tamamen kendi ellerinde tutmak istemeleridir. Bir bankanın kendi memurunu bir şehirden diğer bir şehre nakletmek yetkisini tamamen kendi elinde tutmak istemesi ilk bakışta haklı ve normal bir istek olarak görülebilir. Fakat tecrübeler göstermiştir ki, bankalar bu yetkilerini kötüye kullanmışlar, daha doğrusu, bazı sendikalı memurları sendikalardan istifa ettirmek ve böylece bankacılık iş kolunda bir sendikanın gelişmesine engel olmak için bir baskı vasıtası olarak başvurmuşlardır. Bunun içindir ki, Bank-İş bankalarla giriştiği toplu sözleşmelerde sadece ücretlerin artırılması isteği ile değil, işverenlerin "işin yönetimindeki mutlak yetkilerinin" sınırlanması isteği ile ortaya çıkmıştır.

Bundan bir süre önce Türkiye İş Bankası ile Bank-İş arasında çıkan uyuşmazlık sonunda verilen grev kararından sendikayı vazgeçirmek için yetkililer "kanun çıkarırız" tehdidini savurmuşlardır. Bu tehdit sonradan Demiryolu işçilerinin grevinde ortaya çıkmıştır. Fakat bu tehditlerle ne Türkiye Demiryolu işçi Sendikaları Federasyonu, ne de Bank -İş grevlerinden vazgeçmişlerdir.

Bankalarda çalışan fikir işçileri mücadelelerini yürütürken sigorta şirketlerinde çalışanlar da 11 Aralık 1964 günü dört sigorta şirketi ile yani Millî Reassürans TAŞ, Anadolu Anonim Türk Sigorta Şirketi, Ankara Anonim Sigorta Şirketi ve Başak Sigorta Anonim Şirketiyle toplu sözleşme görüşmelerine başlamışlardır.

Sigorta şirketlerinde çalışanların ücret ve çalışma şartları bankalardaki arkadaşlarının durumundan farklı değildir. Sigorta şirketleri de bankalar gibi di-

ledikleri şahıslara bol keseden aylıklar ödüyor, fakat asıl çalışanlar söz konusu olunca "kesenin ağzını kapıyorlar". Çalışanlar, bankalarda olduğu gibi Sigorta Şirketlerinde de işin düzenlenmesi ve çalışma şartlarının uygulanması hususunda hiçbir yetkiye sahip değillerdir.

Sigorta-İş Sendikası bütün bu aksaklıkları ortadan kaldırmak isteği ile toplu sözleşme görüşmelerine başlamıştır. Sonucun ne olacağını şimdiden kestirmek güç olmakla beraber, Sigorta-İş Sendikasının isteklerine haklı olduğu ve bu isteklerini sigorta şirketlerine kabul ettirebilmek için gerekli hazırlıkları tamamlamış olduğu şimdiden anlaşılmaktadır.

Berec'in grevci işçileri arasında

Röportaj: S. Akalın-Ö.Okay

YÖN (25 ARALIK 1964)

İlk defa grev yapıyorlardı... Toplu hareketin, bir birine destek olmanın bilincine ilk defa yaşıyorlardı.

İlk defa tiyatroya gittiler. İlk defa bir folklor ekibi onlar için gösteride bulundu.

Türk Yüksek Öğrenim Gençliği ilk defa bir grevi bütün gücü, bütün imkânlarıyla destekledi...

Kadın işçiler, bir grevde ilk defa grev gözcülüğü yaptılar...

Aşağıda okuyacaklarınız, birkaç saat aralarında kaldığımız Berec'in grevci bin işçisinden bir kaçının hayat hikâyesi, onları greve zorlayan şartların kendi ifadeleriyle nedenleridir...

"Ben Samsun'un Çarşamba kazasından 16 yaşında, Berec Pil Fabrikasında 2612 numaralı işçi kız Sevinç Gülsuna. 1960 yılında İstanbul'a geldik ilkokulun beşinci sınıfına kadar okuyabildim. Fabrikadan aldığım parayla 7 nüfusa bakarım.

Babam da benim gibi bir işçiydi. Yani ben de babam gibi bir İşçi oldum Babam eskiden General Dikiş Makineleri Fabrikasında çalışırdı. Metal-iş Sendikasına dahil olduğu için 5 ay önce işinden çıkarıldı, şimdi boş geziyor. Annem yıllardan beri hastadır. Biraz üzülünce biraz yorulunca bana veya kardeşlerime sinirlenince düşer bayılır. Biz onu kendi haline bırakırız. Elimizden bir şey gelmez ki... Şimdiye kadar hiç doktor eli değmedi annemin vücuduna. Doktor parayla gelir ağabey. Bizim doktora verecek paramız olmadı ki hiç.

Benden küçük daha dört kardeşim var. İkiisi ilkokul öğrencisi. İkiisi daha küçük.

Üç yıldır bu fabrikada çalışırım. 10 günde 90 lira kazanırım. Evimizin tek geliri işte bu paradır. Bunun 110 lirasını ev kirası veririz. Geri kalanıyla da 7 nüfus yaşamaya çalışırız. Mahalle bakkalından alışveriş ederiz. 250 lira borcumuz var. Evimizde gaz lâmbası yanar. Odun sobasıyla ısınırız."

"Ben Fatma Aydın. Ben de Samsunluyum Babam inşaat işçisiydi. Ciğer hastasıdır babam. Babam hastalanınca Müdür Beye çıktım. Bana biraz para

vermesini rica ettim. Sendikaya kayıtlı olduğum İçin bana avans vermedi. Muh-tardan bir fakir kâğıdı alıp Belediye'ye başvurduk. Bir süre Heybeliada Sanator-yumunda yattı babam. Gittiğinden iyi gelmedi, şimdi boş geziyor. Allah'tan gelen hastalığa ne denir? Annem de çok yaşlıdır, çalışamaz. 10 günde 85 lira alırım. Bu parayla annem, babam, ben, ilkokula giden iki kardeşim geçinmeye çalışırız, iki ağabeyim askerdir. Onlara da biz para göndeririz.

Evlenmeyi nasıl düşünebilirim ki... Ben evlenirsem evimize kim bakacak?

Fabrika numaram 3384 dür. Şu andaki vazifem grev gözcülüğü. Açlıktan da ölsek greve devam edeceğiz."

"Ben Niğde'li Hayrettin İçli. 6 lira yevmiye ile girdim bu işe. Şimdi 10 günde 130 lira alırım. Fabrikanın fırın kısmında çalışırım. Fırın çok sıcak olur. Sucuk gibi terlenir bizim fırında. Dışarıya çıkınca üşüttüm bir gün. İnce hasta-lığa tutuldum, ikinci devre veremim. 6 ay bir yattım, 4 ay bir yattım, ilâçlarımı sigortadan alırım

Et yemem lâzım, biliyorum. İnan olsun ki, ayda 250 gram et yiyemeyiz hiç birimiz."

"Ben Fevziye Sert. 5 yıldır burada çalışırım. 10 günde 105 lira kazanırım. Bizim aile 7 kişidir. Babam annem, üç küçük kardeşim ve ben. Evde yalnız ben çalışırım Babam eskiden inşaat işçiydi Şimdi ihtiyar. 14 yaşındaki erkek kar-deşim bir oto tamircisinin yanında parasız çalışır. Diğer kardeşlerim okuyor. Sa-bahlan zeytin çay yenir bizim evde. Çaydanlıktaki çay, en aşağı iki defa kaynar. Mevsimlerden ilkbahar ve yazı severiz. Bu mevsimlerde ısıtma derdinden kurtu-luruz hiç olmazsa, çıkıp biraz hava alabiliriz kırlarda. Ve kırlardan topladığımız otlarla yemek yapabiliriz."

"Ben Sadık Balaban. Arkadaşlarım damat diyorlar bana. Niçin mi? Karım da bu fabrikada çalışır, iki yıldır gözleşirdik birbirimizle. Defalarca anasından babasından istedim, iki bin lira başlık istediler. Ben iki bin lirayı nereden bulup vereyim. Kaçırdım kızı. Nikâh yapacağız ama nüfusunu vermediler evden. Biz de kayboldu diye yeniden çıkarttık. Şimdi kâğıtlarımız askıda duruyor. Askıdan inince nikâhlanacağız. Düğünümüzü de sendikamız yapacak.

Ben kömür dairesinde çalışırım, Kömür dairesinde kırkı kadın-kız olmak üzere yüz kişi çalışırız. Kömür dairesi Allah'ın belâsı bir yer. Hepimiz simsiyah oluruz. Akşam olunca birbirimizin sırtını arap sabunuyla talaşı karıştırıp yıkarız. Başka türlü temizlenmesinin mümkünü yoktur. Ciğerlerimiz kömür tozu doludur, zehirlenmeyelim diye bize yoğurt yedirirler.

Grevimiz başlayalı 15 gün oldu, ciğerimizden hâlâ kömür tozu gelir."

"Ben Safiye Sarafoğlu, 17 yaşındayım. 3 yıldır Bereç'de çalışırım. Kazan-cım 10 günde 85 liradır. Ben de kömür dairesinde çalışırım. Ben de vücudumu arap sabunu talaş karışımıyla yıkarım. Erkek arkadaşlarımız sıcak suda yıkanır, biz ise soğuk suda. Evimiz fabrikaya 45 dakika uzaklıktadır. Arkadaşım Sevinçle gider geliriz. Sevinçle iyi arkadaşız Pazar günleri onunla beraber dantel öreriiz. Ama çeyiz için değil para için yaparız bunu."

"Ben Münevver Kaya. 19 yaşımdayım, 6 yıldır Berec'de çalışırım. 10 günde 120 liradır kazancım. Sinemaya, eğlenceye parayla gidilir. Biz hep borçluyuz. Borçtan kurtulmadan eğlence olur mu? Karnımız geçen hafta sendikanın yaptığı gıda yardımıyla doğru dürüst doyabildi ilk defa. Tiyatroya ilk defa gittik hemen hepimiz. Tiyatro bizim hayatımızı anlatıyordu. Keşanlı Ali bir kibriti kolayca kırır-verdi. Fakat 8—10 kibriti kıramadı. Yani bize diyordu ki, eğer siz birlik olursanız hiç kimse yıkamaz sizi.

Bizim fabrikada patronlar iyi belki ama memurlar yok mu? Neler yaparlar bize bir bilseniz. Kadın arkadaşımız hamile olunca onları ağır işe verirler. Ağır işte çalışsın da çocuğunu düşürsün diye. Çünkü eğer arkadaşımız doğum yaparsa izin vermek lazım."

"Ben Hasan Kotan. Şair Hasan derler bana. 30 yaşımdayım. 3 yıldır Berec'de çalışırım. Arkadaşları sendikaya kayıt ettiğim için 5 ay önce işten attılar beni.

Sendikalar İşçilerin güneşi
Sendika sağlama bağlar her işi
Kayıtlı olanın ağırmaz başı
Kayıt olmayanlar döker gözyaşı

"Ben Mehmet Akalın, Fabrikaya gireli 10 yıl oldu ilk açıldığı günden beri santralda çalışırım. Ben eskiden beri sendikalıydım. Fakat patronlar bunu bilmiyorlarmış. Kiralık adamlar haber yemişler. Grev Pazartesi günü başlayacaktı. Perşembe günü patronlar beni çağırdılar Biz seni bizim adamımız sanıyorduk, meğer sende sendikalıymışsın dediler. Beni doğru mal ambarına verdiler. 3 numaralı mal ambarında hamallık yaptım grev gününe kadar. Fakat bu arada çıkışımı da yapmışlar. Sendikalı oldukları için grevden önce 13 arkadaşımızı daha çıkardılar."

"Ben Kâzım Dik. Ne yaşıma sorun, ne halimi. Arkadaşlarımdan hayatı gibidir benimki de. Bir isteğimiz var sizden. Eğer tanırsanız, tanışırsanız, yağmurlu çamurlu kış günü buralara kadar gelen üniversiteli folklorcu arkadaşlara selâm söyleyin. Bir de, haklarınızı alıncaya kadar sizinle beraber mücadeleye hazırız, diyen başkanlarına. Gönüllerimizi fethettiler, sağolsunlar..."

BEREC GREVİ SONA ERDİ

YÖN (22 OCAK 1965)

Türkiye Petrol Kimya ve Atom İşçileri Sendikasının BEREC pil ve batarya fabrikasında yaptığı grev geçen haftanın sonunda bitmiş ve bu hafta başında da işçiler iş başı yapmışlardır.

Böylece 275 sayılı kanunun yürürlüğe girmesinden sonra işçi sendikaları tarafından girilen grevlerden en önemlisi başarı ile sona ermiştir. Grev, başından sonuna kadar son derece düzenli geçmiş, işçiler sendikanın emirlerini harfiyen yerine getirmişler ve çoğu genç kız ve kadınlardan ibaret olan binden fazla işçi ilk defa yaptıkları bir grevde, bütün tecrübesizliklerine rağmen, toplu ve düzenli olarak hareket etmesini bilmişlerdir. Üstelik bu işçilerin çoğu daha önce hiçbir işçi örgütüne bağlanmamış, sendikanın ne olduğunu ilk defa duymuş ve görmüş kimselerdir.

BEREC grevinin işçilere sendikanın ne olduğunu, örgütlenmenin faydalarını ve toplu hareketin başarılarını göstermiş olması onlara grevin sağladığı maddi çıkarlardan daha önemlidir. Çalıştırdığı işçi sayısı bakımından büyük sayılması gereken bu işyerine ve onun çevresindeki diğer işyerlerinde "sendika" fikri ve "grev" fikri yerleşmiştir. Böylece olumlu bir aksiyon işçilerin çoğu için birçok "broşür" den ve seminerden daha öğretici olmuştur.

Basın ve gençlik tarafından da desteklenen grev başta Türk-İş olmak üzere bütün sendikaların dayanışmasının güzel bir örneği olmuştur. Bu suretle yalnız BEREC fabrikasının sahipleri değil, fakat bütün işverenler sendikaların işçiyi greve götürebileceklerini ve grevi başarı ile yürütebileceklerini anlamışlardır. Bugüne kadar sendikalar tarafından ileri sürülen "grev tehditleri" ne fazla önem vermeyen işverenlerin bundan sonra bu tehditleri dikkate alacakları muhakkaktır. Bu da BEREC grevinin küçümsenemeyecek etkilerinden biridir.

Türkiye Petrol Kimya ve Atom İşçileri Sendikası mali bakımdan kuvvetli batılı sendikaların bile yapamadıkları ya da yapmak istemedikleri bir işe girişmiş ve grevin ilk gününden itibaren bütün grevcilere işyerindeki ücretlerinin üstünde bir para yardımı yapmıştır. Bu da işçilerin bir grev halinde sendikaları tarafından tek başlarına bırakılmayıp desteklenecekleri fikrini işçilerde yerleştirmiştir. İşçilerin ve sendikanın direnmekte devam ettiklerini gören ve işin ciddiyetine

kanaat getiren işveren sonunda anlaşma imkânları aramak lüzumunu duymuş ve neticede taraflar yeniden pazarlık masasına oturarak toplu sözleşmeyi imzalamışlardır.

Grev sonunda yapılan toplu sözleşmekle göre, bütün işçiler 1964 yılı için bir aylık ücretleri tutarında bir ikramiye; 1965 yılı için yine bir aylık ücret tutarında ikramiye ile birlikte ücretlerine % 10 zam, 1966 yılı için de ikramiye ile birlikte bu zamli ücretlere ayrıca % 8 bir zam sağlamış olmaktadırlar. Böylece 2 yıllık bir süre için ücretlere %20 civarında bir sam sağlanmışdır. Bu ücret zamları ile ikramiyelerden başka toplu sözleşmeye göre işveren ölüm, doğum ve evlenme hallerinde işçilerine bazı sosyal, yardımlarla çocuklu işçilere de çocuk zammı vermeyi kabul etmiştir. Elde edilen bu başarı acaba tatminkâr mıdır? Bu soruya doğru bir cevap verebilmek için BEREK fabrikası sahiplerinin grevden önce neler vermeyi kabul ettiklerini bilmek lâzımdır.

Toplu sözleşme görüşmelerinin başladığı günden beri BEREK fabrikası sahipleri işçilerinin kendilerinden memnun olduklarını, ödedikleri ücretlerin emsal işyerlerine oranla yüksek olduğunu, piyasa şartlarına göre ücretlere zam yapmalarına imkân olmadığını ısrarla belirtmişlerdir. İşverenler bu beyanlarının çıkmaza giren toplu sözleşme görüşmelerini olumlu bir sonuca ulaştırmak için taraflara arabuluculuk yapan İşçileri Bakanı Orhan Öztrak ile İstanbul Valisi Niyazi Akı'nın önünde de tekrarlamışlardır. Grevin işverenleri bu "ölü nokta" dan çıkartıp yukarıda belirtilen ücret zamları ile sosyal yardımları yapmağa zorlamış olduğu düşünülecek olursa, elde edilen sonuçların Petrol - İş yöneticileri için tatminkâr olduğunu kabul etmek gerekir.

Bu sonucun sendika için "tatminkâr" olmasının sebebi yürürlükteki iş şartlarını aynen devam ettirmek şartı ile bir sözleşme imzalamak isteyen işvereni işçilere ücret zammı ve sosyal yardımlar yapmağa zorlamış olmak gibi manevi bir nitelik taşımaktadır. Gerçekten Petrol -İş Sendikası bir yıla yakın bir süredir devam eden toplu sözleşme görüşmeleri boyunca sayıları bini bulan BEREK işçilerinden bir kuruluş aidat almamış üstelik grev süresince bu İşçilere 350 bin lira civarında maddi yardımda bulunmuştu.

Üyeler ancak 1 Ocak 1965 tarihinden, sonra sendikaya aidat ödemeğe başlayacaklardır.

Bu durum karşısında elde edilen sonuçlar en çok grevci işçiler için "tatminkâr" sayılmalıdır. Çünkü bunlar grev süresince işyerinden almadıkları ücretten fazlasını sendikalarından yardım olarak almışlar, böylece hiçbir maddi zarara uğramadan ücretlerine zam ve sosyal yardımlar sağlamışlardır.

Fakat grevle elde edilen kazanç bunlardan ibaret değildir. Sendika yaptığı toplu sözleşme ile işyerinde işçi temsilcileri ve işveren temsilcilerinden meydana gelen bir disiplin komitesi kurulmasını, bu suretle iş akdinin feshi konusunda işverenin tek başına söz sahibi olmaktan çıkmasını sağlamıştır.

Böylece sadece Tekel Genel Müdürlüğü ile diğer birkaç işyerinde emsalline rastlanan bir şekilde, sendika, işçilerin çalışma güvenliğinin [iş güvence-

si] sağlanması yolunda söz sahibi olabilmıştır. İşverenler fabrikayı çalışmaz bir halde tutmaktansa sözleşmeyi bu şartlarla imzalamayı ve üretimin yeniden başlamasını sağlamayı kendi çıkarlarına daha uygun bulmuşlardır. Fakat grevin sona ermesi dolayısıyla yapılan toplantıda söz alan fabrika ortaklarından Nesim Afumado'nun konuşması işverenlerin varılan bu sonuçları "tabii" karşıladıklarını belirtmesi bakımından çok önemlidir. Nesim Afumado, grevin bu yeni düzen içinde yadırganmaması gerektiğini, grevcilere hiç de kötü gözle bakmadıklarını ve özellikle "istismarcı" bir patron olarak tanınmak istemediklerini söylemiştir. Fabrika çalışmaya başlayınca kaybedilen zamanın ve zararın giderileceğini bilen akıllı işverenler elbette başka türlü düşünemezler. Gerçekten 41 gün süren grevin işverenlere yüklediği külfet ne olursa olsun, kapitalist bir düzen için bu gecikmeleri gidermenin yolları vardır ve bunları işverenler pekiyi bilmektedirler.

GREVLER

Yeni Bir Dalga

AKİS (25 Aralık 1964)

Siyak makam arabası Berec Pil Fabrikasının önünde durduğunda akşam karanlığı çökmüş bulunuyordu. Makam arabasından önce İşçileri Bakanı Orhan Öztrak ardından Polis Müdürü ile Jandarma Kumandanı indiler ve Bakanın sağında solunda yerlerini aldılar.

Bir süredir devam etmekte olan Berec grevinde görevli bulunan grev gözcüleri ile, grevi sızılıtsızca götüren Petrol-İş sendikasının akıllı Başkanı Ziya Hepbir, İşçileri Bakanı ve refakatindekileri karşıladılar ve fabrikaya karşı kurulmuş grev çadırına buyur ettiler. İşçileri Bakanının grev yerine geldiğini duyan Berec işçileri, kadın-erkek, çoluk-çocuk bir anda doluştular ve grev çadırını sardılar. Öztrak, grev çadırında buyur edilen bir tahta sandalyeye oturdu ve Sendika Başkanı Hepbir'le grev üzerine konuşmaya başladı. Çadıra sessizce giren işçiler Bakanla sendikalarının Başkanının karşılıklı konuşmalarını dikkatle dinliyorlardı.

Öztrak'ın grev yerine geleceği gerçi işçiler tarafından bilinmiyordu ama işverenlerin bundan haberleri olsa gerekti. Çünkü hemen onlar da sükun ettiler ve Bakanın karşısında yerlerini aldılar. Konuşmalar sırasında her iki taraf da haklı olduklarını iddia ediyorlardı. Sendika Başkanı, durumu ve işçilerin Berec ile olan münasebetlerindeki dengesizliği bütün açıklığı ile gözler önüne serdi. Berec birtakım hakları – üstelik bunlar Anayasada ve Anayasanın ruhuna uygun olarak düzenlenen İş Kanununda yer almış haklardı- vermemekte kendini haklı görüyor ve bunda direniyordu. Bir kere Türkiye'deki pil yapımını tekelinde bulunduruyor ve bu sebeple kazanabildiğince kazanıyordu. İşçilerin bu sınırsız kazanca bir şey dedikleri yoktu. Yoktu ama, bu sırtlarından elde edilen kazançta, kendilerinin de payları vardı. Berec ise bunu kabule yanaşmıyor, işçilere ne hak ne de pay tanıyordu.

Öztrak'a devam eden grevde arabuluculuk yapması teklif edildi. Bakan ise, bu konuyu düşünceğini söyledi ve kalktı, bekleyen makam arabasına Polis Müdürü ve Jandarma Kumandanı ile birlikte bindi ve grev yerinden uzaklaştı. İşçiler ve işveren temsilcileride ardı sıra dağıldılar. Geriye kapalı fabrikanın önünde görevli gözcülerden başka kimse kalmadı.

Berec grevi

Türkiye, bir yılı aşkın bir süredir yeni bir dönemin içine girmiştir ve belli başlı işçi topluluklarını barındıran iş yerlerinin bulunduğu büyük şehir duvarlarını artık sinema, tiyatro, sabun [okunamadı] yanısıra yeni bir ilanın afişleri süslemektedir. Bu yeni afişler grev ilanı afişleridir ve haklarını kanuni yollardan almak amacını güden Türk işçisinin uyanışına en elle tutulur bir örnektir.

İçinde bulunduğumuz Aralık ayının başından itibaren dört sendika yeni grev kararı almış ve biri bu kararını gerçekleştirerek greve gitmiştir. Türkiye Petrol-İş Sendikasının düzenleyip yürüttüğü Berec grevinden sonra, Marmara bölgesi Oleyis Sendikası, Bank-İş ve Türkiye Kimya-İş Sendikaları da, kendi iş kollarında yaptıkları toplu iş sözleşmelerinde anlaşmaya varılamadığı için greve gitme kararını vermiş bulunmaktadırlar. Bu sendikalardan Petrol-İş'in dışında kalan Kimya-İş ve Bank-İş uyuşmazlıkla karşılaşınca grev kararı alarak işverene durumu bildirmişler ve ilâna geçmişlerdir. Oleyis ise konuyu Uzlaştırma Kuruluna aktarmıştır.

Berec Pil Fabrikası işvereni ile Türkiye Petrol-İş sendikası arasındaki toplu iş sözleşmesi görüşmeleri bir süreden beri uzayıp gitmekte ve işveren tarafından sürüncemeye götürülmek istenmekteydi. İşveren işçileri düşük ücret karşılığında çalışmaya mecbur etmenin, işletmeciliğin vazgeçilmez unsurlardan olduğunu iddia ediyordu. Görüşmeler sırasında baklanın böylece ağızdan çıkarılması, karşılıklı bir masaya oturmuş, iyi niyetle uzlaşma yolları arayan sendikacıları aniden uyardı ve görüşmeler durdu. Durum Uzlaştırma Kuruluna götürüldü. Sendika temsilcisinin bütün karşı koymalarına rağmen, Uzlaştırma Kurulunda işçi haklarına bir karşı çıkış görülünce Petrol-İş tek çıkar yolun grev olduğuna karar verdi ve grevi uygulama alanına koydu.

Greve gitme kararının fabrikada çalışan işçiler arasında oylaması da yapıldı ve işçilerin tamamı grev lehinde oy kullandı. İşveren ise, işçilerin bu bilinçli davranışları karşısında grevi kırma amacıyla, lokavta gideceğini açıkladı.

Grev başladı ve Berec Pil Fabrikasında işler durdu.

Sendika, işçilerin zarara uğramamaları ve haftalıklarının tam alabilmeleri için ilk tedbir olarak yarım milyon liralık bir grev fonu ayırmış ve kardeş sendikalar da buna destek fonlar ilave etmişlerdir. Sendika, işçilere ücretlerini tam olarak ödemeye karar verince bunu üyelerine bildirdi ve fabrika çevresinde herhangi bir yığılşmayı önleme yolunu tuttu. Bu yüzden Berec önünde grev gözcülerinden başka hiçbir işçiye rastlanmamaktadır.

Grevin beklenmedik bir başarıyla yürütüldüğünü gören Berec işverenleri son çare olarak, grevi kırma yolunu denediler ve grevi bırakıp işbaşı yapacak işçilere normal ücretlerinden başka haftada 100 liralık bir zam yapmayı kabul etmeyi açıkladılar. Oysa işverenin kabul ettiği bu yeni zam kabulüne yanaşmadığı toplu sözleşme ile kendisinden istenen yüzde 15 zammın çok üstündedir ve aşağı yukarı yüzde yüz bir zam demektir. Bu yeni oyun, işçinin grevde direnmesini önleyecek, işçiler toplu halde iş başına geri döndüklerinden hemen sonra da

kendiliğinden kalkacaktır. Bunu hem işveren hem de işçiler pekiyi bilmektedirler. Onun için işçiler, işverenin bu grev kırıcı oyununa gelmemişler ve bu yaldızlı tek-life boyun eğmemişlerdir.

İşçilerin İstedikleri

İşçiler, yurdumuzda pil yapımını tek elinde tutan ve bu yoldan milyonlarca lira kazanç sağlayan Berec'ten, sosyal haklarını istemektedirler. Sendika, her işçi çocuğuna 10 lira çocuk zammı, yılda 2 maaş tutarında ikramiye, herhangi bir olay karşısında taksitle ödenmek üzere 15 ile 60 günlük ücret tutarında bir avans, 300 liraya kadar ölüm yardımı, evlenen işçilere 350 lira ve sigorta tarafından ödenmeyen ilk üç günlüklerinin verilmesini, işçinin iş kazası neticesi ölü-münde eşine ve yakınlarına ölüm tazminatı ödenmesini, fazla mesailerin yüzde 50 zamlı olmasını, 24 Temmuz İşçi Bayramında çalışıldığı takdirde çift gündelik verilmesini istemektedir.

Oysa Berec, işçiler zehirleyici iş yerinde çalıştıkları halde onlara yoğurt vermemekte, en az 2500 kalori yüklü çeşitli yemek vermesi gerekirken bundan da kaçınmakta, yılda iki kat iş elbisesi ve ayakkabısı vermemekte, işçilerin kanu-ni hakları olan dinlenme kampları kurulmasını engellemekte ve toplu sözleşme ile istenen yüzde 15 tutarındaki zamma da kesinlikle yanaşmamaktadır.

Berec, işçilerine sosyal haklarını tanımayan ve tanımak istemeyen sayı-sız iş yerlerinden biridir. Gittikçe uyanan ve sendikalaşma yoluyla da güçlenen işçiler, bu tutumu sürdüren işverenle işyerlerine karşı, kanuni hakları olan grev yoluna gitmektedirler ve işverenler kötü tutumlarından vazgeçmedikleri takdirde bundan böyle de gideceklerdir.

Kavel grevinden bu yana Türkiye'de grev yapan, işçilerin sayısı bugün 12 Bin 316'dır. Aradaki kayıp iş günlerinin toplamı ise 306 bin 498 Yine bu güne kadar 696 toplu iş sözleşmesi imzalanmış ve sağlanan ücret zammı ise ortalama 10,25'i bulmuştur.

Türk-İş Dergisi, Aralık 1964 sayısının kapağını Berec Grevi'ne ayırmış, içeride de haber olarak yer vermişti.

OLAYLAR

BEREC GREVİ

İstanbul'daki Berec Pil ve Batarya Sanayi Fabrikası'nda çalışan Türkiye Petrol, Kimya Atom İşçileri Sendikası (Petrol-İş) üyesi işçiler, 8 Aralık sabahı başladıkları greve devam ediyorlar.

Uzun süredir sendikayla işverenlerin uzlaşmak istemiyen tutumu üzerine greve mecbur kalan 1100 işçi, grevin başlangıç gününden bu güne dek, kendilerine birkaç kuruş zam, sosyal hak tanımak istemiyen işverene karşı azimle direniyorlar.

Yılda ortalama 46,000,000, Lira kazandığı ve uzun yıllar asgari ücret seviyesi altında işçi çalıştırdığı bilinen BEREC İşvereni'nin Türkiye'nin değişen şartlarına intibak edemeyeceği, işçiyi köle muamelesi yaparak emeklerinden gasp ettiği milyonlarla keyif sürmeğe devam edeceği Taşlıtarla sakinlerinin aylardır birbirlerine anlattıkları bir husustur. Uzlaşırma Kurulu'nun mü-

«Sosyal adaletsizlikle mücadelede azimliyiz» sloganının koruyucuları nöbette

zakerelerinde akıl almaz şeyler ce reyan etti. İşçi aracısının muhalefeti bahasına utanç verici kararlar alındı ve neticede BEREC İşvereni yeni bir âlicenaplık örneği vererek 8000 kişi geçindiren işçisine ayda 25 tane ekmeğe alabilecek bir ücret zammını kabul ettiğini bildirdi. 550 gram ekmeğin 70 kuruşa satın alınabildiği bir devirde, 55 kuruş-

luk zam teklifi âlicenaplık değil de ne idi...

İşçinin reaksiyonu sert oldu. 8 Aralık pazartesi sabahı Pil ve Batarya fabrikasının ardına kadar açık kapılarının önünde yer alan grev gözcüleri BEREC'in âlicenap işvereni işçinin direnme hakkını kanun çerçevesinde kullandığını belirtiyorlar, fabrikanın tam karşısına düşen tarlada toplanan 1085 işçi ise bu memlekette sosyal adaletsizlikle mücadelede dayanışmayı sembolize ediyorlardı. Pankartlar hakikatleri dile getiriyordu: «Sosyal adaletsizlikle mücadelede azimliyiz...», «Adalet mülkün temelidir», «Bugüne kadar yalanla beslendik... artık yalana paydos», «Emeğimizin sömürülmesine asla müsaade etmeyeceğiz...» Bu arada tarlanın ortasında kurulan PETROL-İŞ Grev İrtibat Bürosu'nun yükselen bir radyo sesi, «Kadınlar Saati'nde» hindi dolmasının nasıl yapılacağını, oda hararetinde tutulmuş, yıllanmış ılık şarapla nasılsız zevkle yeneceğini anlatıyordu. Taşlıtarla sakinlerinin o gün en faz

Soğuk, rüzgâr, yağmur demeden greve gözcülük eden işçiler

la konuştukları konu BEREÇ Gre. viydi. Yılbaşından yılbaşına duydukları «Milyon lira» teriminin kendilerini sürüklediği hayal alem lerini yadediyorlar ve bunun her sene 46 tanesinin bir arada nasıl bir şey olabileceğini merak ettiklerini de gizlemiyorlardı. Oysa ki 55 kuruşluk alıcınaplığı ile ün salan BEREÇ İşvereni 56 kuruş veremem diyordu... ve diretiyordu...

BEREC İşvereni'nin kabule yanaşmadığı sendika talepleri hattı zatin da yerine getirilemeyecek şey ler değildi. Meselâ 24 Temmuz İşçi Bayramı'nı reddetmeğe çalışması, Pet rol-İş Sendikasının nasıl bir zihniyet le karşı karşıya olduğunu deliliydi. Yıllık kazançları 46 milyon liranın çok daha altında olan bir çok işveren

Türk sendikacılık hayatının dönüm noktasını teşkil eden bu güne işçileri kadar candan bağlanacaklarını ifade etmekle kalmayıp, sosyal yar dımlarla, ücret artışlarıyla ilgili talepleri de kabul etmişler ve çalış ma barışını muhafazada fayda gör müşlerdi. Gel gelelim BEREÇ İşve reni sosyal adalet anlayışını rencide etmek istiyordu. Para her şeye kadirdir sözünü kendine kılavuz be nimseyip, işçinin azmini kırarım, inancını sarsarım gibi yanlış bir düşünceye kapılmıştı. Yanıldığı or taya bütün çıplaklığı ile çıktı...

Türkiye İşçi Sendikaları Kon federasyonu, Türk-İş Grev Koordi nasyon Komitesi kararları gereğin ce hareket eden Petrol-İş Sendika

sını maddi ve manevi bütün imkan larile destekliyeceğini ilân etmiş bulunuyor. Türk-İş Genel Sekreteri Tunç ay içinde İstanbul'a gide rek grev mahalinde tetkiklerde bulunmuş, ilgililerden izahat alarak Berec fabrikasında istihdam edilen işçilerin haklarının sonuna kadar savunulacağını ifade etmiştir. Bu arada Türk-İş işçilerin bir haftalık kumanyalarını işçi dayanışmasının bir örneği olarak temin etmiştir. Diğer taraftan Uluslararası Petrol ve Kimya Sanayii İşçileri Federasyonu ve Uluslararası Hür Dünya İşçi Sendikaları Konfederasyonu BE REC Grevine büyük ilgi göstermek te ve işçilerin sosyal adaleti tesis yolundaki mücadelesini destekli yeceklerini belirtmektedirler.

YAPI-İŞ GREVİ SONA ERDİ

Basın-İş Grevindeki tutumu ile işçi çevrelerinde ve özellikle basın da büyük bir infiala sebebiyet veren Çankaya Savcısı, Yapı-İş Grevi sırasındaki tutumu ile de dikkati üzerine topladı. Türk-İş Dergisi, za man zaman bu süitunlarda devletin idare kademelerinde yer alan zeva tın 274 ve 275 sayılı kanunların yü rürlüğe girdiğinden ve bunların 24

Temmuz 1964 tarihinden bu yana aktedilen 918 tane toplu iş sözleş mesine kanuni mesnet teşkil etti. ğinden haberdar olmadıklarını ya na yakıla anlatmış ve bu korkunç zihniyeti kamu oyuna duyurmuştu. Türk-İş Dergisi vazifelerini bilmi yenleri teşhir etmektense, bunlara işin gerçek cephesini öğretmeğe ç a lışmış, sadece kendilerine «bilme-

Polisler, bir grev yöneticisini grev yerinden zorla uzaklaştırmışken.

Grevci işçiler, İşverenin ve Çankaya savcısının grev kırıcı tutumlarını «Yatma Grevi» yaparak protesto ederlerken.

mek ayıp değil öğrenmemek ayıptır...» sözünü hatırlatmağa uğraş mıştı. Bu kez de aynı gaye ile hare ket ederek, ilgililere yetkilerinin hududunu hatırlatmak isteriz. Bir grevin kanuni olup olmadığı konu sunda karar ittihaızı yetkisi, Türk mahkemelerine tanınmıştır. Bu itil barla Çankaya savcısının bu konu da dahil kendini yetkili görerek, gre vin gayri kanuni olduğuna inandı ğı için polisle meşru bir greve mani olma çabası yetkisini fazla kullan ması demektir. Bu da yanlış bir davranıştır. Keskin Ağır Ceza Mah kemesi de aynı hususu belirtmi yor mu?

Türkiye İşveren Sendikaları Konfederasyonu

İŞVEREN

ARALIK
1964

Bu Sayıda:

- "Berec Fabrikasındaki Grev" (Sayfa: 4).
- Tarek BİNAT: "Özel Sektör - Devlet Sektörü" (Sayfa: 13).
- "Kamu ve Özel Sektör Müesseselerinin Aynı İşveren Kuruluşu İçinde Teskilatlanmaları" (Sayfa: 15).
- Vehbi KÖÇ: "Sermaye Piyasasının Önemi" (Sayfa: 19).
- "Konfederasyonumuzun II. Genel Koordinasyon Toplantısı" (Sayfa: 21).
- "Haberler" (Sayfa: 24).

BEREC
GREVİ

TİSK'in yayınladığı İşveren Dergisi, Aralık 1964 sayısının kapağını Berec Grevi'ne ayırmış ve konuyla ilgili kapsamlı bir dosya yayınlamıştı.

İşveren

AYLIK DERGİ

ARALIK
1964

Cilt: III - Sayı: 3
150 Kuruş

TÜRKİYE
İŞVEREN SENDİKALARI
KONFEDERASYONU ADINA
İMTİYAZ SAHİBİ:
M. Muzaffer SUAR

YAYIN KOMİTESİ:
Dr. Şahap KOCATOPÇU
Sedat TUNÇAY — Tarık BINAT
Nazım ÖZBAY — Muzaffer SUAR

SORUMLU YAYIN MÜDÜRÜ:
M. Tarık YAŞA

İDARE YERİ: Tepebaşı, Tarhan
Han Kat. 1 Daire. 2 — İSTANBUL
TELEFON: 49 53 24

İşveren Basın Ahlak Yasası'na
uymayı taahhüt etmiştir.
Dergide yayınlanan bütün
yazılar kaynak adı gösterilerek
iktibas edilebilir.

ABONE: Yıllık 18.00 T.L.

İLÂN FİYATLARI: Üç sütunluk
sahifelerde santimi 20 liradır, iki
sütunluk sahifelerde 30 liradır.
Sürekli verilen ilânların fiyatla-
rında indirim yapılır. Sahifelerde:

Arka Kapak : 1.500.— T.L.
Tam Sahife : 1.000.— T.L.
Yarım Sahife : 550.— T.L.
Çeyrek Sahife : 300.— T.L.

Dizgi — Tertip — Baskı:
HALK MATBAASI İSTANBUL
Basıldığı Tarih: 20 OCAK 1965

Sayın Okuyucularımız,

DERGİMİZ bu sayısında Berec grevi üzerine eğilmektedir. Grev, 41 gün devam ettikten sonra, tarafların anlaşmaya vararak toplu iş sözleşmesini imzalamaları ile son bulmuştur.

Gazete ve dergiler sütunlarında Berec grevine oldukça geniş yer vermişlerdir. Ancak basın grev olayını tek tarafı olarak aksettirmiştir. Grev ile ilgili yayınlarda; genellikle işçi sendikasının görüşü savunulmuş, işveren ve işyeri hakkında gerçeğe uymayan iddialarda bulunulmuş, işçilerin her türlü davranışları olumlu karşılanmıştır. Ancak grevin bir işyerinde uygulandığı belirtilirken, bu işyerinin bir işvereni bulunduğu, bu konuda işverenin de bir görüşü olduğu hemen unutulmuştur. Bu arada Berec grevinin gerçek sebepleri ve ortamının ne şekilde hazırlandığı üzerinde durulmamıştır.

"Berec Fabrikasındaki Grev" başlıklı yazımız bu bakımdan bir boşluğu doldurmakta, diğer ilgililerin yanı sıra özellikle toplu görüşmeleri işveren adına yürüten işveren sendikası yöneticilerinin görüşlerini gün ışığına çıkarmaktadır.

İktisadi devlet teşekküllerile özel sektör müesseselerinin aynı kuruluşun çatısı altında birleşmeleri ve böylece memleket çapında kuvvetli bir işveren teşkilâtının gerçekleştirilmesi ile ilgili çalışmalar devam etmektedir. İşveren olarak iki sektör arasında bir iş ve görüş birliğinin sağlanması memleketin hayati menfaatlerle yakından ilgili bulunmaktadır.

Konfederasyonumuzun bu konudaki görüşü, "Kamu ve Özel Sektör Müesseselerinin Aynı İşveren Kuruluşu İçinde Teşkilatlanmaları" başlıklı yazıda belirtilmekte ve yapılan çalışmalar hakkında bilgi verilmektedir. Aynı yazının sonunda objektif olarak hazırlanan bir anket yer almaktadır. Anketin gayesi, ilgililerin, kamu ve özel sektör işverenlerinin bir teşkilât içinde birleşmeleri konusunda yaptıkları çalışmalara ışık tutmaktır. Yönetim Kurulu üyelerimizden Tarık Binat'ın yine aynı konuda kaleme aldığı "Özel Sektör - Devlet Sektörü" başlıklı yazının da ilginizi çekeceğini tahmin ediyoruz.

Öte yandan "Haberler" bölümünde yayınladığımız "Eczacıbaşı İlaç Fabrikasında İşçiler Greve Hayır Dedi" başlıklı haberde bir bildiri yer almaktadır. İlgililere, bu bildiriyi dikkatle okumalarını tavsiye ederiz.

Saygılarımızla

İşveren

Berec Fabrikasındaki Grev

AMERİKALI gazeteciler, bir köpeğin bir insanı ısırması ile ilgili habere hiçbir zaman sütunlarında yer vermezler. Fakat bir insan bir köpeği ısırmağa kalkarsa, işte o vakit bu haber gazete manşetlerine rahatlıkla geçer. Bu yol şüphesiz yavaş yavaş bizim gazeteciliğimize de intikal etmiş, başlangıçta aşkı için müslüman olanlar, ayların kaçırıldığı kadın veya erkekler, askere sevk edilmek istenen, nüfus kayıtlarına göre erkek gözüken kızların haberleri büyük ilgi görmüş, sonradan bu kabil haberler de "mutad" dan sayılmağa başlamıştır. Şimdi gazetelerimiz grev gözcülüğü esnasında tanışıp sevişen böylece de evlenmeğe kalkan çiftlerle ilgilenmeğe başlamıştır. Nitekim "Pil Batarya Sanayii T.A.Ş. Berec işyeri" grevi de bu yüzden gazetelere konu olmak rekorunu kırmıştır.

7. Aralık, 1964 günü başlayıp 18. Ocak, 1965 tarihine kadar 41 gün devam eden bu arada da 20 Ocak akşamı fabrikada verilen iftar yemeğinde sözleri kesilen "7" çift ile "Onlar ermiş muradına - Biz çıkalım tahtına" şeklinde sonuçlanan hikâyemizin hiç şüphesiz bambaşka yönleri, bambaşka cepheleri de bulunmaktadır.

Yazımızda, olaya katılan bütün yöneticilerin görüşlerini, bu grevin sebeplerini, ortamının hazırlanışını en geniş şekli ile bulacaksınız. Grev karargahı Gaziosmanpaşa'da (Taşlıtarla) kurulmuştur. Fabrika ise Eyüptedir. Fakat karargah ile, fabrika arasında yalnızca 3 metrelik bir caddede geçmektedir. Ancak grev

karargahı ile ilgili işlemleri yürütme, Gaziosmanpaşa Emniyet Amirinin yetkisine; fabrika ile ilgili işlemleri yürütme, Gaziosmanpaşa Emniyet Amirinin yetkisine; fabrika ile ilgili işlemleri yürütmek ise Eyüp Jandarma Kumandanının yetkisine girmekte; bu arada Adliye intikal eden ve grev aktüalitesi ile ilgili bir yığın konu hakkında karar verilinceye kadar ise uzun zaman geçmektedir.

BARİŞ ÇİÇEKLERİ :

18 Ocak 1965 sabahı, kırmızı beyaz bir sepet karanfil, "çalışma barışı" temennisi ile fabrikanın kapısına konulduğu saatlerde, sökülen grev çadırı da "Petrol-İş"

Sendikasının beyaz boyalı 2 cipine yükleniyordu.

900 işçisi, 60 büro personeli bulunan fabrika, imal ettiği 16 çeşit kurupille Türkiye'nin bütün pil sarfiyatını karşılamaktaydı.

Grev ile ilgili olarak, işyerinin Personel Müdürü ve İşveren Vekili Sedat Bayrı, olay öncesi ve sonrası için şunları söylüyordu :

"Toplusözleşme Grev ve Lokavt Kanunu henüz yürürlüğe girmeden önce, işyerimizdeki işçi mümissilleri işverene müracaat ederek kendileri ile toplu iş sözleşmesi yapılmasını arzu ettiklerini bildirmişlerdir. Kendilerine toplu iş sözleşmesinin ancak bir sendika ile yapılacağını bildirmemiz üzerine işyeri işçileri ekseriyeti teşkil eden imzalı bir dilekçe ile bu mümissilleri kendileri adına müzakereleri yürütüp neticelendirmeye yetkili kıldıklarını bildirdiler. Bunun üzerine bu mümissillerle beraber oturarak (4 kişi) Borçlar Kanununun 316 ve 317. maddelerindeki serahete binaen Ocak 1964 başından itibaren kendileri ile bir umumî mukavele imzalamış bulunuyoruz. Bu umumî mukavele imzalanmadan evvel bölgemiz çevresinden imzalanmış bulunan toplu

sözleşmeleri teker teker kontrol edip işçilere sağlanan hak ve menfaatleri gözönünde bulundurarak işçilerimize emsallerinden üstün bir hak sağlamış bulunuyorduk. Bilâhare işyerinde bir sendikalaşma hareketi başlayınca işçilerin temsilcilerini işkolumuzda en kuvvetli olduğunu tahmin ettiğimiz Petrol - İş Sendikasına göndererek bu sendikaya üye olmalarını bizzat söylemiş bulunuyoruz. Üye oldular."

KARŞILIKLI ANLAYIŞ

"Bundan sonra, Kanunun vermiş olduğu yetkiye istinaden Petrol-İş Sendikası ile toplu sözleşme müzakerelerine 10.4.1964 den itibaren İşçi Sendikası adına İ. Topkar işveren adına ben masaya oturdum. Samimi bir hava içinde müzakerelere başlandı. Biz işveren olarak toplu sözleşme neticesinde sağlanması gereken ücret zammı sosyal yardım vesair hususları esasen emsal müesseselerin çok üstünde işçilerimize veriyorduk. 1964 başında işçilere ortalama yüzde yirmi zam vermiştik. Yarım maaş ikramiye, 2 çocuğa kadar 10'ar lira çocuk zammı; iki kap yemek, 150 lira evlenme ve ölüm yardımı verilmeye başlanmıştı. Kimya iş koluna dahiliz. Fabrikamız işçilere kimya iş kolundaki asgari ücretin

Sedat BAYRI

üstünde (elektrik sanayi kolundaki) asgari ücret tatbik etmekte, yani 16 yaşdan küçüklere 920 kuruş, büyüklere 10 lira 40 kuruş ilk giriş ücreti vermektedir. 6 ayını ikmal eden bir işçi 1. senesini tamamlayınca da 2 lira zam alırdı.

GREV GÖZCÜLERİ VE JEEP!..

Fabrikaya 1956 yılında 6 lira yövmiye ile giren bir işçi bugün 40 lira yövmiye almaktadır. 60 lira yövmiyeli ustalar da vardır.

Binaenaleyh biz sendika ile masaya oturduğumuzda hesaplarımız gayet açıktı, bir korkumuz yoktu. Sendika ile bazı prensip anlaşmazlıkları zuhur etti; konu tarafsız aracıya intikal etti. Uzlaştırma Kurulunun ekseriyet kararını, işçimize yeniden bazı haklar verdiği halde kabul ettik, işçi sendikası grev kararı aldı. 7.12.1964 tarihinde grev tatbikine başladı. Greve 760 işçi katıldı. 115 işçi katılmadı. İşçi alınmadan imalat devam etti. Hâdise olmasın diye imalat dışarıya verilmedi. Şimdi toplu sözleşmeyi imzalamış bulunuyoruz. Bu grevin Türkiye'de gerek işverenin gerek işçi sendikasının karşılıklı anlayış havası içinde işçi işveren münasebetlerine yakından EĞİLMELERİ BAKIMINDAN EM SAL BİR GREV OLDUĞU KANISINDAYIZ. GEREK İŞÇİ GEREK İŞVEREN SENDİKASI ANLAYIŞ GÖSTERMİŞLERDİR."

REFİK BAYDUR'UN GÖRÜŞÜ:

Berec PİL Batarya Sanayii A. Ş. nin üyesi bulunduğ Türkiye Kim-

ya Sanayii İşverenleri Sendikası'nın grev ile çok yakından ilgilenen Yürütme Komitesi Başkanı Refik Baydur ise bu konudaki görüşünü şöylece açıklıyordu :

"Türkiyede bugüne kadar zayıf başlayıp neticesiz kalan grevler içerisinde Petrol-İş grevini en fazla muvaffak olmuş grev saymak icab eder. Fakat muvaffakiyetle devam etmiş grev, hiç şüphe yok ki, neticede bir keçi boynuzu ziyafetinden başka bir şey olmamıştır. Bunun müsebbibi şüphesiz ki, yine işçi sendikasıdır. Bir kere işyerinin faaliyet ve malî tatkatını çok mübalağalı olarak aksettirmiş ve üyelerine yapamıyacağı vaatlerde bulunmuştur.

Hakikatleri tahrif ederek kitleleri ani tepkilerle mücehhez kılmak ve bu fülden müsbet neticeler almak, görüldüğü gibi boş hayalden başka bir şey değildir. Grev sendikaya 350.000.— liraya ve kırk günlük geceli gündüzlü yorucu bir mesai ile işçinin aynı devrede katlandığı bir takım sıkıntılara sebep olmuştur.

İşçiyi greve sevk etmek için verilen mübalağalı rakamlar; grev müddetince işçi - işveren münasebetini hat derecede gerginleştirdi.

rip taraflar arasına bir itikam ve hürs tohumu atarken, grevden sonra hakikat olmayan bu beyanlarla aldatılmanın meydana getirildiği hayal süikütu bu sefer aynı husumetin işçi tarafından kendi sendikasına tevcih edilmesine sebep olacaktır. Grev devamınca sendika yöneticilerinin müddeti ve nifak çıkarıcı şahıslara kendi aralarında yer vermeleri hiç affedilmiyecek bir fiil olsa gerektir.

Türkiye'de işçi her bakımdan eğitilmeye muhtaçtır. Bu hakikatın ışığı altında Berec'te greve giden işçilerin tutumunu başından sonuna kadar izliyecek olursak şöyle bir seyir takip etmek imkânını buluruz.

1 — Hususi mukavele safhası: İşçi 1964 yılı bidayetinde hiçbir sendikaya dahil olmak istemediğini ve mümessilleri vasıtasıyla bir hususi mukavele yapıldığı takdirde akde vefa göstereceğini defalarca ifade etmiş ve işveren de 1. 1. 1964'te mer'i olmak üzere 1964 Mart'ında % 20 civarında bir zam 1/2 maaş ikramiye ve bir takım sosyal haklar tanıyarak taraflar mukaveleyi imza etmişlerdir. Fakat iş dünyası bitmemiş vaatlere aldanan işçi, sendikaya girmek suretiyle yeni maceralar peşinde koşmaya başlamıştır.

Sendika, teklifleriyle 1964 yılını da kapsamak suretile 1965 - 1966'da ayrı ayrı zam ve haklar getirmek böylece işyerindeki faaliyetin yetkili hissedarı olmak iddiasıyla davranışlarında devam etmiş ve işçiler de bu tutumu bütün güçleriyle desteklemek yoluna girmişler.

Bu hâdise bize işverenlerin hususi mukavele yapmak suretiyle ne kadar büyük hataya düştüklerini ne gayet iyi ifade etmektedir.

2 — Grev ve toplu sözleşmenin imzalanması safhası: Grevin hitamında tarafların imza ettiği toplu sözleşme mukavelesi 3 yıl müddetli olup 1965 - 66 - 67 yıllarında işçilere yeni bir takım hak ve menfaatler sağlamaktadır. Fakat bazı sendika üyeleri bunu da kıfayetsiz görerek daha şimdiden sendikaya cephe almış bulunmaktadır. Halbuki bu tip işçiler hak savasından ziyade kıyakatsızlık ve tembelliklerine sendikayı âlet et-

mek istemektedirler. Çünkü BE-REC'de işçi sendikası normal bir mukavele imza etmiş ve haklarından fedakârlık etmemekle üyelerini gerektiği şekilde korumasını da bilmıştır. Bütün hatası olmayacak iddialarla ortaya çıkmasıdır. Fakat fiil ne olursa olsun şimdi sendika ile işverenin, anlayış ve sağ duyunun ışığı altında yukarıdaki arzedilen menfi tutumlu kişilere karşı kayıtsız şartsız birleşmeleri zamanı gelmiştir. Kötülük hiçbir zaman müessese tarafından affedilmemelidir."

İŞVERENLERİN MÜNFERİT HAREKETİ :

"İşverenlerin sendikalar karşısında münferit hareket etmek is-

REFİK BAYDUR

temeleri de sonu vahim neticeler doğuran fiiller olarak neticelenmektedir. BEREK müzakerelerinin, her her iki tarafın sert hava içine girdikten sonra işveren sendikasına aktarılması ve olgunluğunu sendikâli münasebetler içinde bulmuş olması da kayda değer bir hâdisedir.

Bu arada her iki sendika kendi Konfederasyonlarından geniş ilgi ve imkânlar sağlamış ve hiçbir zaman müzakereler akâmete uğramamıştır.

İşçi sendikalarının işvereni sendikasından ayırmak suretiyle toplu sözleşme masasına oturmak is-

temesinin de büyük hata olduğu bu hâdise ile ortaya çıkmaktadır.

Tarafların tutumu ne olursa olsun toplu sözleşme ortamında işin başından sonuna kadar en aksak husus mevzuattaki boşluklardır. Bunların da en kısa zamanda işçi - işveren teşekkülleri ve Bakanlar Kurulu tarafından ele alınıp düzeltilmesi şarttır.

Resmî merciler tasrih edilmemiş bir takım hükümler arasında sıkışmakta ve çok zaman insiyatifi kaybederek tarafların tesiri altında kalmaktadır. Devlet otoritesinin baskı altında tutulması şüphesiz ki, bütün vatandaşların en fazla üzüntü duyacağı meselelerin başında gelir.

Bütün bu münferit nahoş hâdiselerin sonunda; her iki tarafın kendi sendikaları etrafında hüsnüniyet ve anlayışla birleşmelerinde sayılmayacak faideler mülahaza ettiğimizi bir kere daha teyit etmek isteriz."

ZUHAL BAYDUR'UN SÖZLERİ :

Türkiye Kimya Sanayii İşverenleri Sendikası Genel Sekreteri Av. Zuhul Baydur ise grevden önce yapılan çalışmaları ve grev sırasındaki olayları şu şekilde belirtiyordu:

"Pil Batarya Sanayii T.A.Ş. BE-REC İşyeri ile Sendikamızın toplu iş sözleşmesi müzakereleri yönünden temasa geçmesi 31. Ağustos, 1964 tarihinden itibaren başlamıştır.

İşyeri 1964 senesi başlarında bütün işçilerini kapsayan bir umumî mukavele ile işyerindeki çalışma şartlarını tesbite gitmiş ve bu mukavele ile; bir toplu iş sözleşmesinde işçi sendikası tarafından işverenden talep edilen bütün hususlar nazarı itibare alınarak her kısım, işyerinin çalışma şartları ve produktivitesi nazarı itibare alınarak cevaplandırılmış bulunmaktadır.

Fakat bu mukavele ile elde ettikleri menfaatlerle yetinmeyen BEREK işçileri bir kaç sonra Petrol-İş sendikasının üyesi olmağa başlamışlardır. İşveren sendika ile yapmış olduğu temaslar neticesinde, İşyerinde 275 sayılı Kanu-

nun 7 maddesi gereğince toplu sözleşme nisabını dahi resmen tesbit yoluna gitmeden işçilerinin arzusu-na uyarak sendika ile sözleşme masasına oturmuştur.

Müzakerelere başlandıktan sonra, "şartlar değişmiştir" şeklinde mütalâada bulunan işçi sendikası müzakerecileri işyerinin karşılayamayacağı tekliflerde bulunmuşlardır. İşçi sendikası, müzakerelere başlandığı esnada belli başlı bir teklifleri daha bulunmadığından ve müzakere edilecek hususların nelerden ibaret olduğu bir zabıtla tevsik edilmediğinden her oturuma yeni bir teklifle gelmiş ve iş büsbütün bir çıkmaza sürülmüştür.

Bu ana kadar işyeri tarafından yürütülen müzakereler bu safhada Sendikamıza devredilmiş, fakat bütün çalışmalara rağmen iş uyuşmazlık safhasına gidilmekten kurtarılamamıştır.

Uyuşmazlık safhasında tarafsız aracılardan verdiği kararları da yetersiz bulan işçi sendikası, kararı kabul etmiyerek işyerinde kanunî müddeti içinde ve fakat başlama tarihini belirtmeyen GREV kararı olarak ilân edilmek üzere ilgili mercilere bildirmiştir.

Bu karardan sonra işyerinde kanunî haklarını mahfuz tutmak gayesi ile Sendikamız tarafından aynı esaslarla Lokavt kararı alınmış ve başlama tarihi bildirilmemiştir.

Uyuşmazlık tutanağı tarihinden itibaren müddeti içinde alınan bu kararların bildiri tarihinden itibaren geçmesi lazım gelen 6 iş günlük müddeti içinde taraflar müzakereleri yine kesmemişler greve gidilmesini önlemek için uzlaştırma çareleri aramışlardır.

Bu sebeble Türk-İş'in hadiseleri bir de kendi kanalından etüdü etmek ve haklı bulduğu takdirde sendikamızın grevini desteklemek için teşkil ettirmiş olduğu Koordine Komitesinin daveti üzerine, sendikamızın ve işyerinin temsilcileri, sırf iyi bir neticeye ulaşmayı temin etmek gayesi ile ve şahsen sayın Kemal Haracı'nın (İşveren Sendikaları Konfederasyonu İkinci Başkanı) iştiraki ile karşı bir komite teşkil etmiş ve müzakerelere başlamıştır.

İhtilâflı bulunan ve sendikamız tarafından bize devredildiği zaman tesbit edilmiş olan 24 madde üzerinde müzakerelere girilmiş bu müzakereler ile işveren yeniden külfetler yüklenmiş, fakat bütün bu fedakârlıklara rağmen neticeye ulaşamamış işçi teşekküllerinin tekliflerinde ısrar etmesi üzerine toplantı âkim kalmıştır.

Bütün bu safhaya kadar yapılan toplantı ve müzakereler esnasında işçi sendikasının tatmin olamamasının yegâne sebebi; üyelerini bağlayabilmek için kendisini, toplu sözleşme ile evvelce kabul edilen mukaveleden farklı seviyeler yaratmaya mecbur görüşüdür. İşyeri böyle bir umumî mukaveleye gitmemiş olsa idi BERECE işyerin-

de grev değil imza edilmiş bir toplu iş sözleşmesi hükümleri tatbik edilecekti.

İşçi sendikasının kendi yönünden haklı olduğu bu müdafaa tarzı işveren yönünden ve işçi menfaatlarının yine bizim tarafımızdan incelenmesi bakımından hiç de haklı değildir. Zira bu sebebledir ki, bugün birçok işyeri 1964 sona erdiği halde bu yıla ait zamlarını yapmamışlar, 1963 yılı sonunda da aynı mülâhaza ile işçilere sosyal hakları vermekte ağır davranmışlardır. Az veya çok, işyerinin çalışma şartları bakımından işçilere verilecek zamlar veya sosyal haklar; "işçiler sendikalaşma yolunu tercih ederlerse, sendika, (yukarıda izah ettiğimiz sebe-

İSTANBUL BANKASI

SERMAYESİ 20.000.000 LIRA

Halkın ve Tüccarın Hizmetinde

- İkramiyeli Tasarruf Hesapları
- % 6½ a kadar faiz
- Apartman daireleri, çeşitli para ikramiyeleri
- Her türlü banka muameleleri
- Dünyanın her tarafında muhabir
- İthalat ve ihracat akreditif muameleleri

CİDDİYET, SÜR'AT ve KOLAYLIK

İSTANBUL BANKASI

İŞVEREN : 195

lerle) işyerinin yapmış bulunduğu arttırmaları nazarı itibare almayıp, üyelerinin bağlı kılabilme için bunun üstünde yeni hak ve menfaatler talep ederek işverene ikinci ve hiç de hesaba olmayan yeni yeni külfetler yükleyecektir" düşüncesiyle geri bırakılmıştır.

BEREC işyerinde grev fiilen tatbik edilmiye başladıktan sonra her geçen günün hikâyesi ise bambaşkadır. İlk günün heyecanını her iki taraf da şiddetle hissetmiştir. Grev ve iştirâk eden işçilerin bir kısmı, işyerinin kapısının karşısında sendika tarafından kurulu Grev Komitesi namı ile teşkilâtlandırılmış bir çadırın önünde toplanmışlardır.

İşyerinin giriş kapısı âdeta grev komitesi tarafından muhasara altına alınmış durumda idi. Kanunda iki adet grev gözcüsünden başka kapıda kimsenin bulunamayacağı yazılı ise de, işyerine her hangi bir vasitanın gelip veya gitmesinde yolu gözcüler tarafından kesiliyor ve bu harekete neyin sebebi olduğu kazara içindeki şahıs tarafından sorulursa kapının önünde en azından on, onbeş grevci çadırdan çıkarak toplanıyorlardı. Bütün bunlar gerek işyeri gerekse o sırada sendikamızdan işyerinde vazifeli bulunan arkadaşlar tarafından emniyet memurlarının da iştirâk ettiği zabıtlarla tevsik ediliyordu. Zabıtlar kocaman bir dosyayı dolduracak kadar çoğaldı. Fakat hâdiseler son bulmadı.

En orijinal olanı da böyle bir işyerine mal getirebilmek ve işlenmiş malı çıkarabilmek hakkı kanunen tanınmış olmasına rağmen işçi sendikası tarafından işyerinin kapısına dışarıdan kalın bir zincirin çekilmesidir. İşyerine gelen veya çıkanların bu zincirden geçebilmesi grev komitesinin lûtfuna bırakılmıştı.

İşçi sendikası her yerde örnek ve hâdisesiz bir grev devam ettirdiğinden bahisle övünürken bu övünç de ondan çok işverenin payı olduğu bir hakikattir. Eğer işyerinde grev esnasında bir hâdise olamıyorsa bu işverenin anlayışından ileri gelmiştir. İşveren; bir anlaşma olduktan sonra yine omuz omuza çalışacak kardeş işçilerin birbirlerine düşman olmalarını ve bir-

birlerini hiçbir şey bilmeden incitmemeleri için böyle davranmıştır. Yoksa işveren her şeyi göze alıp mal da çıkarabilir, gelen malları (peki sizin dediğiniz olsun içeri sokmayacağım geri dönsün) demeyip içeri de sokabilirdi. Bu hem kanunî hakkıdır. Hem de bu işe yetecek emniyet kuvveti mevcuttur.

Bu arada 25. maddenin tatbiki dolayısıyla de hâdiseler olmuştur. İşyerinde tarafların arasında cereyan eden müzakereler esnasında tesbit edilen 60 kişilik liste; sonradan Bölge Çalışma Müdürlüğüne 40 kişiye indirilmiş, işçi sendikasının itirazı üzerine işverenin

Av. ZUHAL BAYDUR

durumu hiç nazarı itibare alınmadan bu sefer de keyfi olarak 60 kişiye yükseltilmiş ve bu sonuncu liste grev fiilen başladıktan 10 gün sonra tesbit edilerek işyerine bildirilmiştir. Çok acıib görülen bir nokta ise; listede işyerinde grevin başından beri fiilen istihsalde çalışmak arzusunda olan işçiler arasından 15 kişinin, fiilen greve iştirâk eden işçilerden ise 5 kişinin tesbit edilmiş olmasıdır. İstihsalde çalışmak arzusunda olan bir işçinin Bölgenin bir tasarrufu ile ve "d" bendindeki müddetler hâlfına 25. madde kapsamına sokularak istihsalden menedilmesinin sırrı hâlâ çözülememiştir."

YARDIMCILARA MINNET :

"Bu arada Sayın İçişleri Bakanı ile sayın İstanbul Valisinin her iki tarafın uzlaşmasını temin için göstermiş bulundukları şahsi gayretleri şükranla yadeden geçemeyeceğim. Fakat bu toplantılardan da üzülerek ve hüsrana uğramış olarak ayrılmış bulunuyorduk. Zira bir Bakanın ve şehrin en büyük idarecisinin, kıymetli dakikalarını vatandaşlarımızın aleyhine boşuna harcamış bulunmak bir işveren teşekkülü olarak bizleri son derece üzmüş ve düşündürmüştür.

Grev esnasında taraflar yine uyuşma çareleri aramışlardır. Bu arada işçi sendikasının, grevci işçilere Keşanlı Ali Destanı isimli müzikli oyunu seyrettirmesi sebebiyle yapmış olduğu nazikane daveti, işveren cevapsız bırakmamıştır. Bu davete işveren ve işveren teşekkülü temsilcileri centilmence icabet etmişlerdir. Birlikte seyretilen piyesten sonra, işverenlerin işçi teşekkülündeki arkadaşları da kapsayan davetine icabet edilerek hep beraber yemeğe gidilmiş ve yemekten sonra bu işe bir çare bulmak için yine toplantı yapılmıştır.

Fakat şuna eminim ki, İşyerince verilmesi lazım gelen verilmiştir. Fedakârlık biraz da işçi sendikasından gelmelidir.

İşçi sendikası politikasını; o iş yerinden toplu sözleşme ile bir şey almamış olsa dahi başka sahalarda işçilere faydalı olmayı denemek suretiyle yürütmeyi denemelidir. İşçi eğitime muhtaçtır. İşçi iş ahlakından kafi derecede haberdar değildir. Sadece bunların başarılması bile bir devre sonra işçi sendikasını istediği neticeye vardıracaktır.

Her ne suretle olursa olsun işverenlerimiz, işveren sendikalarından ayrı olarak bir sözleşmeyi yürütmeyi denemelidirler.

İşyerleri ne kadar büyük olursa olsun ne kadar kuvvetli elemana sahip olursun olursunlar, bir teşkilâtın sahip olduğu sırlara ve bilgilere sahip olamazlar.

Birlikten kuvvet doğar, sözünü hiçbir zaman unutmamalıdır."

MÜŞAVİR AVUKAT OĞUZ ÖZBEK'İN GÖRÜŞÜ :

İşveren Sendikası'nın Müşaviri Av. Oğuz Özбек ise BEREÇ olayına ait görüşünü şu şekilde ifade ediyordu :

"Şunu belirtmek isterim ki, bizim grev tatbikatımız halen bir hukukî anarşi içindedir. Şimdiye kadarki tatbikatta birçok meseleler bilinmesine rağmen halledilememiştir. Şöyle ki:

Berec işyerinde grevin uygulanmasına başlanılmasından itibaren işçi sendikasının birçok kanuna aykırı ve fiili müdahalelerine maruz kalmıştır. Bu meyanda :

a) 275 sayılı Kanunun 31 inci maddesinde işçi sendikasının grev gözcülerine tanınmış bulunan (sendikacı üyelerin grev kararına uyup uymadıklarını denetlemek) salâhiyetlerini suiistimal ettikleri ve gerv dışı kalıp çalışmak isteyen işçilerin işyerine girip çıkmalarına mani olucu fiili müdahalelerde bulunmaları;

b) İşyeri imalât ve satışa matuf faaliyetlere devam etmekte olduğu halde, Çolakoğlu matbaasının işyerine getirilen kutu etiketlerini taşıyan kamyonun işyerine cebren sokulmuşarak geri gönderildiği;

c) İşyerince daha evvel sipariş edilmiş TUS pillerine ait plâstik randeleri teslim etmeğe gelen takiminin, imalât işlerine ait malların getirildiği esbabı mucibesile işyerine sokulmadığı;

d) İşverenin hususi arabası ile işyerinden çıkarken Sendika Grev Komitesi Başkanı ve gözcülerin arabada dinamit olduğu iddiası gibi suç teşkil eden bir isnatta bulunularak arabanın bagajının zabıta âmirine atırıldığı ve diğer birçok arabanın bagajlarının dahi arandığı;

e) İşyerinin hariçle irtibatını kesen ve tamamen kanunsuz olan bir zincirle işyeri kapısının kapatıldığı ve bu zincirin Valilikçe dahi müşahade edilmiş olmasına rağmen kaldırılmadığı;

gibi ve bunlara benzer bir çok kanunsuz hareketlerin ve fiili müdahalelerin devam etmekte bu-

lunduğu zabıtlarla tesbit edilmiştir.

Bu kanunsuz fiillerin önlenmesi için her çareye başvurulmuş ve gerekli müracaatlar yapılmıştır. Bu hareketlerin kanunun ne lâfzı ve ne de ruhu ile himaye edilmiş olmadığı bütün hukukçularca ittifakla kabul edilmiş gayet sarîh bir keyfiyettir. Kaldı ki, ilgili mercilerce işyerinde imalât ve satışa matuf faaliyetlerin devam ettiği defalarca müşahade ve tesbit edilmiştir.

İstanbul Vilâyeti ve Eyüp Kaymakamlıkları, meselelerden zamanında haberdar edilmiş kanunî himayenin temini istenmiş, bu merciler meselenin tetkikini Bölge Çalışma Müdürlüğüne havale et-

mişler, durumun vuzuhuna rağmen hiçbir müdahalede bulunamamışlardır.

Halbuki 275 sayılı Kanun idari mercilere gerekli inzibati tedbirleri almağı gayet sarâhatle emretmektedir. İdarenin bu izah edilemeyen tutumu karşısında mahkemeye müracaat edilerek bu kanunsuz hareketlerin delilleri ibraz ve doğurmakta olduğu zarar izah edilmiş ve tedbir kararı verilmesi istenmiştir. İzmir İş Mahkemesinin bu mevzu ile ilgili 964/44 sayılı 5.8.964 tarihli kararı da hukukî mesnet olarak zikredilmiştir. İstanbul 21 inci Asliye Hukuk Mahkemesince delillerimiz ve talebimiz tetkik edilmiş ve sendikanın bu kanunsuz hareketleri

üzerine tedbir konmuştur. Ancak mahkemece tedbir kararının infazı hususunda zuhule kapılmış ve işçi sendikası infaz mercii olarak tayin edilmiştir. İdari mercilere ibraz edilen bu tedbir kararı bu sebeble nazarı itibara alınmamış, bir işleme mesnet olamamıştır.

İşçi sendikasıncı 6.1.1965 tarihli tedbir kararına 6.1.1965 tarihinde tebellüğü ve 7.1.1965 tarihinde itiraz edilmiştir. İtiraz dilekçesine işçi sendikası değil olarak iki yazı eklemiştir. Bunlardan birisinde sendika başkanlığı, karara ilişkin za- bıtlarda mündemec kanunsuz hareketlerin olmadığını bildirmekte ve tedbir kararına cevap vermektedir. İkinci yazıda ise işyerinde 275 sayılı Kanunun 25 inci maddesi gereğince ve grevin başlamasından 10 gün sonra Bölge Çalışma Müdürlüğüne tanzim edilen ikinci listenin, işverence tatbik edilmemesi sebebiyle Cezaî Takibat yapıldığı Bölge Çalışma Müdürlüğüne sendikaya bildirilmektedir. Bu yazının tedbirle ve mevzuu ile hiçbir ilişkisi bulunmamaktadır. Ve esas itibarıyla bu şikâyet hakkında Eyyup Savcılığı 964/2117 sayılı ile ademi takip kararı vermiş bulunmaktadır. Mahkemece mürafaa yapılmaksızın ve kararın infaz edilmiş bulunmuş esbabı mucibesi ile Tedbir Kararının kaldırılmasına 8.1.1965 tarihinde karar verilmiştir. Asıl failin infaza memur edilmiş bulunması sebebiyle Tedbir Kararı hiçbir müsbet netice sağlamamış ve kanunsuz müdahaleler devam etmiştir. İzah ettiğim ve müşahade ettiğim hâdiseler müvacehesinde şu neticelere varmak mümkündür:

1 — Türkiye Cumhuriyeti bir hukuk devletidir. (Anayasa M. 2). Çalışma hürriyeti anayasa teminatı altındadır (M. 40). Grev uygulanması halinde işverenin çalışma hürriyeti ve bu meydana istihsal ve satışa devam hakkı 275 sayılı Kanunun 24, 31 ve diğer maddelerinin teminatı altındadır. Vatandaşın kanun teminatı altında bulunan bu haklarının ihlâlüne mülki teşkilât ve zabta kuvvetleri resmen olamamakta ve kendilerine kanunun 33 ncü maddesi ile verilmiş bulunan vazife ve salâhiyetleri tayin edememektedir. Bu du-

rum müvacehesinde kaba kuvvet hâkimiyet kurmaktadır. Bu sebeble idari mercilerin vazife ve salâhiyetlerinin vuzuha kavuşturulması gerekir.

2 — Grev esnasında işlenen suçlar hakkında 275 sayılı Kanun usul bakımından umumî hükümlerin tatbikini öngörmüştür. Halbuki grev gerek iktisadî gerek sosyal ve siyasî tezahürleri olan mühim bir hâdisedir. Bu hususta Meşhûr Suçlar Kanununun tayin ettiği usullerin kullanılmaması hatalı bulunmaktadır. Grev suçlarının meşhûr suç usulüne tabi olmasında ve grev suçları mevzuundaki ceza mahkemesi dâvalarının

Av. OĞUZ ÖZBEK

en kısa zamanda bitirilmesi için gerekli tahdidlerin konmasında zaruret vardır. 275 sayılı Kanun Ceza mahkemelerinin bu husustaki çalışmasını nizamlamamıştır. Hukuk mahkemesinin çalışması kadar ve hattâ daha fazla Ceza mahkemesinin grev esnasında ehemmiyeti vardır. Tabii ki bu mülahazalarımız lokavt için de mevzuabahrır.

3 — 275 sayılı Kanun Hukuk mahkemelerince verilecek kararların kesinliğini derpiş etmiştir. Tatbikatta mahkemelerce verilen kararlar Hâkimin takdir hakkına ve içtihadına müstenit bulunmak-

ta, bu sebeble muhtelif ve mütenakis kararlar aynı mevzuda muhtelif mahkemelerce verilmektedir. Esas itibarıyla mütenakis de olsa muhtelif mahkemelerin verecekleri kesin kararlar kaziyeye mahkeme haline gelmektedir. Şu halde hangi kararı emsal olarak nazara almamız? İlk kararı emsal almak imkânı hasıl olmamaktadır. Zira muhtelif iş mahkemelerinin kararları ekseriya dosyalarında saklı kalmakta takip imkânı bulunmamaktadır. Bu sebeple İş Mahkemelerince verilmiş kararların Temyizce toplanmasında ve bunların ilgili iş dâvalarına bakmakla görevli Dairede veya Heyeti Umumiye tevhiidi cihetinin gidilmesinde ve bu nevi kararlar hakkında TEVHİDİ İQTİHAT YOLUNUN AÇILMASINDA zaruret bulunmaktadır.

Kanunların bihakkın tatbiki Devlet otoritesinin korunması, kanuna saygının tesisi, adaletin ve hakların korunması bakımlarından ehemmiyetlidir. Arzettiğimiz hususlar Grev ve Lokavt hukukunda hukukî anarşinin önlenmesi bakımından en çok göze çarpanlardır. Esasen bu mevzuda yapılmakta olan çalışmalar da bu hususların da nazara alınmasında millî menfaatler bakımından zaruret görmekteyiz."

JANDARMA BİNBAŞISININ GÖRÜŞÜ :

EYÜP İlçe Jandarma Kuman-danı Binbaşı Remzi GİRGİN, olumlu ve dirayetli yöneticiliği ile, mesleğinin ve üniformasının sorumluluğunu müdrik olarak, objektif bir görüş ve davranışla, vukuu muhtemel bütün vahim hâdiseleri zamanında önlemiştir. Mutlu bir sonuçla biten greve çeşitli hâdiselerle katılanlar onun tarafsız davranışını daima hatırlayacaktır. Aslında çok normal olan bu tarafsızlıklar, bazı müfrit eğilimli idarecilerin sübjektif hareketlerle işçi sendikalarına karşı meyil etmeleri yanında önem kazanmaktadır.

Bu konudaki görüşlerini Binbaşı Remzi Girgin özet olarak şu şekilde açıklamıştır:

"Grevlerde doğması muhtemel olan hâdiselerin sebebi anında

Bnh. Remzi GİRGIN

zabıtaya veya idare âmirlerine verilecek yetki ile kaldırılması gerekir. Kanun bu yetkiyi Adliye cihazlarına bırakmıştır. Grev anında tutulan zabıtlar adliyeye intikal etmektedir. Netice normal olarak zor ve çok geç alınmaktadır. Hattâ bazen grev bittikten sonra karar çıktığından gaye de hasıl olmamaktadır. Bunun dışından bazı tarafgir davranışlardan da bütün idare âmirleri uzak kalabilmelidir".

BÖLGE ÇALIŞMA MÜDÜRÜNÜN DÜŞÜNCELERİ

Çalışma Bakanlığı Bölge Çalışma Müdürü Şemsi Türkunt da Berec grevi ile ilgili olarak şunları söylemiştir :

"Büyük dostluklar ekseriya münakaşa ve niza ile başlar derler. Eskidenberi mevcut olup da basit

Şemsi TURKUNT

bir anlaşmazlık yüzünden bozulduğu sanılan işveren ve işçi dostluğunun bu toplu sözleşme ile bir daha hiç kopmayacak bağlarla

bağlandığına eminim. Berecedeki bu huzura kavuşma taraflara olduğu kadar, memleket ekonomisine de faydalı olacaktır, toplu sözleşmenin işçi ve işveren için hayırlı olmasını canı gönülden dilerim."

GREV JURNALI:

21/Kasım/1964: Petrol—İş Sendikası Başkanı Ziya Hepbir, bir basın toplantısı yaparak Berec fabrikasında greve gidileceğini açıkladı. Hepbir basın toplantısında işyerinin yılda 46 milyon lira kazandığını iddia etti. Bu mübalağalı itham da, bazı gazete ve dergilerde yer aldı. İşveren Vekili İşyeri Personel Müdürü Sedat Bayrı mukabil cevabında, işçi sendikasının astronomik tekliflerde bulunduğunu, emsal işyerlerinde daha düşük ücretler ödediğini belirtti.

26/Kasım/1964: Petrol—İş Sendikası, grev yerinde işverenin işçilere taziyat yaptığını belirterek Savcılığa müracaat etti. Dilekçede, grev oylamasında, grev lehinde oy kullanan 517 işçi üzerinde manevi baskı yapıldığı iddia edilmekteydi. Diğer taraftan Türk—İş Birinci Bölge Temsilciliği de olaya el koyarak işverenle temasa geçti.

27/Kasım/1964: Savcılık Sendikalar Kanununun 22 ve 59. maddeleri gereğince işyerinde Petrol—İşin iddiası ile ilgili soruşturmaya başladı.

1/Aralık/1964: Petrol—İş Sendikası tarafından yayınlanan bir bildiri ile grevin 7 Aralık tarihinden itibaren başlayacağı açıklandı.

2/Aralık/1964: Petrol—İş Sendikası grev fonu olarak 500 bin lira ayırdığını açıkladı. Bu konuda Türk—İş Birinci Bölge Temsilcisi İsmail Topkar da bir basın toplantısı yaptı.

7/Aralık/1964: Başlayan grev ile ilgili olarak kurulan grev çadırında işçi sendikası başkanı Ziya Hepbir ilk nöbeti tuttu. Türkiye Kimya Sanayii İşverenleri Sendikası Yürütme Komitesi Başkanı Refik Baydur, "Sendikaları tarafından greve götürülen işçilere gerekli zammı yapmıştık. Fabrikamız yılda 46 milyon kar ettiği tamamen yalandır. Çalıştığımız işçilere her zaman haklarını vermek amacındayız. Fakat bazı konularda işçi sendikası ile anlaşamadık. Biz de lokavt kararı aldık" dedi.

DÖVİZLER: Fabrika önüne işçiler tarafından konan dövizlerde şu yazılar bulunmaktaydı: "Patrona hav-yar az—İşçiyi soğan çok görülür", "Bugüne kadar yalanla beslendik. Artık yalana paydos", "Emeğimizin sömürülmesine asla müsaade etmeye

ceğiz", "Adalet mülkün temelidir", "Esir pazarının satılık köleleri değiliz", "İlane değil emeğimizin karşılığı ni istiyoruz".

8/Aralık/1964: Clay yerinde vazifeli Jandarma müfrezesinin beklî kulübesinde ısınmasına, işçi sendikası; fabrika kapısına işçi sendikası tarafından zincir gerilmesine de işveren sendikası itiraz etti.

8/Aralık/1964: Grevci işçiler, greve katılmayarak çalışmalarına devam eden işçileri, fabrika kapısında taşla tuttu, bu arada bazı işçiler de gene grevci işçiler tarafından dövüldü. Görevli jandarma müfrezesinin dirayetli sayesinde vuku muhtemel vahim olaylar önlenmiş de, bu bakımdan grev tatbikatları kötü bir puan aldı. Diğer taraftan, işçi liderleri ile anlaşma ümidini kaybetmeyen işveren lokavt kararını uygulamadı.

9/Aralık/1964: Jandarma Kumandanının işvereni tuttuğu, greve katılmayan işçilerin, kamyonlar vasıtası ile evlerinden toplanıp işyerine getirilmesine müzahir olduğu yolunda varit olmayan iddialarda bulunuldu. İl Jandarma Kumandanlığı yetkilileri, adı geçen Jandarma Kumandanının taraf tutmasına imkân olamayacağını ifade etti. Vali Niyazi Aki, işveren ve işçi temsilcilerini uzlaşma toplantısına davet etti.

10/Aralık/1964: İşveren Sendikası Genel Sekreteri Avukat Zuhul Baydur ile Yürütme Komitesi Başkanı olan Refik Baydur, sendikadan müsavir Avukatı Oğuz Özbek, işyerine resmi bir ziyaret yaptı. Valinin toplantısından, işyeri yönetim kurulu ile idare elidildiğinden dolayı müsbet bir sonuç alınmadı. Greve katılan işçilere Tunca sinemasında konser verildi. Geceye Milli Türk Talebe Birliğine mensup 5 ekibin de fahri olarak katılması işverenler yönünden bir hayli "manidar" karşılandı. Bilhassa Birlik Başkanı Yüksel Çengel'in toplu sözleşme düzenini konu alarak hak vermeyen istismarcı işverenlerle, "Biz de ilim simsarlığı yapan bocalarımızla mücadele ediyoruz" diyerek bir bağ kurması "gereklessiz bir yatırımdı".

15/Aralık/1964: Bir süredenberi birbirinden uzak kalan Berec işverenleri ile işyerinin grevci işçileri ve işçi sendikasının yöneticileri, Haldun Taner'in "Keşanlı Ali Destanı" adındaki epik oyununda buluşup, Sinekli Dağın Zelihasını seyrettiler.

16/Aralık/1964: İşçileri Bakanı Orhan Öztürk, beraberinde Bölge Jandarma Kumandanı ile Polis Müdürü olduğu halde Berec Fabrikasına gidererek grevci işçilerle ve işverenle görüştü. Temsilciler Bekama arabuluculuk teklif ettiler. Öztürk da, "Bunu düşünceğim" diyerek cevaplandırdı.

BARİŞ ZİNCİRİ..

25/Aralık/1964: Petrol—İş Sendikası Başkanı Hepbir, Çalışma Bakanlığına bir telgraf çekerek; işverenin grevci işçilerin yerine büro personek-ni çalıştırdığını iddia etti.

26/Aralık/1964: Kocaları greve katılan iki kadının dünyaya getirdiği erkek çocuklara, "Grev Köroğlu" ve "Grev Ulu" adları verildi.

27/Aralık/1964: İşçi Sendikası tarafından haftahıkları dağıtılan grevci işçilere bu defa da tavuk verilmisti. Grev, çalışmayan işçiler için bir hayli cazip gelmeğe başlamış, "Grev sözcülüğü" esnasında tanışan 7 çift te, aralarında söz kesmişlerdi.

28/Aralık/1964: Türk—İş Genç Sekreteri Halil Tunç, bir basın toplantısı yaparak, şimdiye kadar 50.000 lira-lık erzak yardımı yapılan Bereç grev-cilerinden bahisle, "Türk—İş grevi destekliyor" dedi.

29/Aralık/1964: Türkiye İşveren Sendikaları Konfederasyonuna bağlı İşveren Sendikalarının Yönetim Ku-rullarını temsil eden birer üye, Kon-federasyonumuzu temsilen de Hukuk Servisi Şefi Doğan F. Aykan'dan te-sekkül eden bir heyet Bereç fabrika-sına giderek işverenlere moral ziya-retinde bulundu.

1/Ocak/1965: İstanbul Milletvekili Orhan Eyüboğlu, TMGT. Başkanı E-ro Unal, TMTF. Başkanı Ahmet Ke-tenci, CHP. İl İdare Kurulu üyesi Or-

han Birgit, BEREC Fabrikasına gide-rek işçilerin yeni yıllarını tebrik et-tiler.

4/Ocak/1965: Grevin en ilginç olay-larından birisi; fabrikayı ziyaret eden Vali Niyazi Akı'nın grev gözcüsü iki genç kız tarafından fabrikaya sokul-maması oldu. Grev komitesi üyeleri-nin müdahalesi ile arabasından in-mek şartı ile fabrikaya giren Vali Akı, dönüşünde de grev çadırında iş-çilerle çay içti.

6/Ocak/1965: Petrol—İş Sendikası Başkanı Ziya Hepbir'in teklifi ile ku-rulan "Evlendirme Bürosu"na Sevinç Fahrması — Hüseyin Kalgı, Necibe Çeltekçiler — Sadık Balaban, Halil Cevik — Güngör Oral çiftleri ile Ce-lâlettin Karabas, Rıza Saatçi, Saim Teke, Gülsen Hovarda adındaki genç-ler de isimlerinin yazılmasını iste-medikleri eşleri ile evlenmek için kayıtlarını yaptırıldılar.

15/Ocak/1965: Greve katılmayan kadın işçilerden 8 tanesi, greve katı-lanlar tarafından feci şekilde dövül-dü. Aynı gün saat 16.00 da Bereç Fabrikası T.A.Ş. İdare Meclisi Reis-i Nesim 'Alfamado, Petrol—İş Sendika-sı Genel Merkezine gelerek, Başkan Ziya Hepbir'e nezaket ziyaretinde bu-lundu. Hepbir ve Alfamado, "Mutlu günler için işçi ve işveren elele çalış-sağız" dediler.

16/Ocak/1965: Bereç grevi taraflar arasında geceli gündüzlü 5 gün süren

mesaiden sonra fiilen sona erdi. İşçi ücretlerinde birinci yıl için % 10, ikinci yıl için de % 8 oranında zam kabul edildi. Genel olarak 16 yaşın-dan küçüklere asgari ücret olarak 11, büyük olanlara da 12 lira verile-cek-tir, 3 yıl süreli olan anlaşma gere-ğince 1966 yılı başında bütün işçile-rin ücretleri % 8 nisbetinde artırila-caktır.

18/Ocak/1965: Sabah saat 08.00 den itibaren fabrikada normal hayat baş-lamış, grevle ilgili olarak alınan bü-tün tedbirler kaldırılmıştır. Bu mü-nasebetle işveren Nesim Alfamado "Sizler bizim 41 gündünderi fabrika dışında kalan çocuklarımızı-sınız. Biz işverenler hiçbirinizi işverinde seda-katsız insanlar olarak görmüyoruz. Geçmiş unutarak elele çalışacağız" demistir. Petrol—İş Sendikası Başka-nı Ziya Hepbir de olumlu bir konu-şma yaparak şunları söylemiştir: "41 gündünderi büyük zarara uğrayan iş-vereninizin bütün gücünüzle çalış-arak zararınızı kapatın."

Türkiye Kimya Sanayi İşverenleri Sendikası Yürütme Komitesi Başkanı Refik Baydur da çok mübet bir konu-şma yaparak, greve katılan işçile-rin gösterdiği tesanüdü övmüş ve özetle şunları söylemiştir:

"İşverenleriniz de sizin duyduğunuz ızdırapları duymuştur. Hâmiyette en büyük kinlerin dargınlığı bir bayram içinde biter. Greve katılmayan arka-daşlarınıza küsmeyiniz."

Dergimiz bütün işyerlerimize grevsiz ve lokavtsız mutlu günler diler.

Sayın İşverenler

Dergimiz sizlere yararlı ol-mayı gaye edinmiştir. Yaşa-ması ve imkânlarının geli-şmesini istiyorsanız dergimi-ze abone olunuz. İşveren si-zin derginizdir. Okuyunuz ve okutunuz.

Türkiye İşveren
Sendikaları Konfederasyonu

Telefon: 49 58 24

BEREC FABRİKASINDAKİ GREV

İŞVEREN (ARALIK 1964, CİLT III, Sayı: 3)

AMERİKALI gazeteciler, bir köpeğin bir insanı ısırması ile ilgili habere hiçbir zaman sütunlarında yer vermezler. Fakat bir insan bir köpeği ısırmağa kalkarsa, işte o vakit bu haber gazete manşetlerine rahatlıkla geçer. Bu yol şüphesiz yavaş yavaş bizim gazeteciliğimize de intikal etmiş, başlangıçta aşkı için Müslüman olanlar, ayların kaçırdığı kadın veya erkekler, askere sevk edilmek istenen, nüfus kayıtlarına göre erkek gözüken kızların haberleri büyük ilgi görmüş, sonradan bu kabil haberler de "mutad" dan sayılmağa başlanmıştır. Şimdi gazetecilerimiz grev gözcülüğü esnasında tanışıp sevişen böylece evlenmeğe kalkan çiftlerle ilgilenmeğe başlamıştır. Nitekim "Pil Bataryası Sanayi T.A.Ş. Berec İşyeri" grevi de bu yüzden gazetelere konu olmak rekoru kırmıştır.

7 Aralık 1964 günü başlayıp 18 Ocak 1965 tarihine kadar 41 gün devam eden bu arda da 20 Ocak akşamı fabrikada verilen iftar yemeğinde sözleri kesilen "7" çift ile "Onlar ermiş muradına- Biz çıkalım tahtına" şeklinde sonuçlanan hikâyemizin hiç şüphesiz bambaşka cepheleri de bulunmaktadır.

Yazımızda, olaya katılan bütün yöneticilerin görüşlerini, bu grevin sebeplerini, ortamın hazırlanışını en geniş şekli ile bulacaksınız. Grev karargahı Gaziosmanpaşa'da (Taşlıtarla) kurulmuştur. Fabrika ise Eyüptedir. Fakat karargah ile fabrika arasından yalnızca 3 metrelik bir cadde geçmektedir. Ancak grev karargahı ile ilgili işlemleri yürütmek, Gaziosmanpaşa Emniyet Amirinin yetkisine; fabrika ile ilgili işlemleri yürütmek ise Eyüp Jandarma Kumandanının yetkisine girmekte; bu arada Adliyeye intikal eden ve grev aktüalitesi ile ilgili bir yığın konu hakkında karar verilinceye kadar ise uzun zaman geçmektedir.

BARİŞ ÇİÇEKLERİ

18 Ocak 1965 sabahı, kırmızı beyaz bir sepet karanfil " çalışma barışı" temennisi ile fabrikanın kapısına konulduğu saatlerde, sökülen grev çadırı da " Petrol-İş" Sendikasının beyaz boyalı 2 cipine yükleniyordu.

900 işçisi, 60 büro personeli bulunan fabrika, imal ettiği 16 kurupille Türkiye'nin bütün pil sarfiyatını karşılamaktaydı.

Grev ile ilgili olarak, işverenin Personel Müdürü ve İşveren Vekili Sedat Bayrı, olay öncesi ve sonrası için şunları söylüyordu:

"Toplu sözleşme Grev ve Lokavt Kanunu henüz yürürlüğe girmeden önce, işyerimizdeki işçi mümessilleri işverene müracaat ederek kendileri ile toplu iş sözleşmesi yapılmasını arzu ettiklerini söylemişlerdir. Kendilerine toplu iş sözleşmesinin ancak bir sendika ile yapılacağını bildirmemiz üzerine işyeri işçileri ekseriyeti teşkil eden imzalı bir dilekçe ile bu mümessilleri kendileri adına müzakereleri yürütüp neticelendirmeye yetkili kıldıklarını bildirdiler. Bunun üzerine bu mümessillerle beraberce oturarak (4 kişi) Borçlar Kanununun 316 ve 317. maddelerindeki serahate binaen [açıklığa dayanarak] Ocak 1964 başından itibaren kendileri ile bir umumi mukavele imzalamış bulunuyoruz. Bu umumi mukavele imzalanmazdan evvel bölgemiz çevresinden imzalanmış bulunan toplu sözleşmeleri teker teker kontrol edip işçilere sağlanan hak ve menfaatleri göz önünde bulundurarak işçilerimize emsallerinden üstün bir hak sağlamış bulunuyorduk. Bilâhare işyerinde bir sendikalaşma hareketi başlayınca işçilerin temsilcilerini işkolunda en kuvvetli olduğunu tahmin ettiğimiz Petrol-İş Sendikasına göndererek bu sendikaya üye olmalarını bizzat söylemiş bulunuyoruz. Üye oldular."

KARŞILIKLI ANLAYIŞ

"Bundan sonra, Kanunun vermiş olduğu yetkiye istinaden [dayanarak] Petrol-İş Sendikası ile toplu sözleşme müzakerelerine 10.4.1964 den itibaren İşçi Sendikası adına İ. Topkar işveren adına ben masaya oturdum. Samimi bir hava içinde müzakerelere başlandı. Biz işveren olarak toplu sözleşme neticesinde sağlanması gereken ücret zammı sosyal yardım vesair hususları esasen emsal müesseselerin çok üstünde işçilerimize veriyorduk. 1964 başında işçilere ortalama yüzde yirmi zam vermiştik. Yarım maaş ikramiye, 2 çocuğa kadar 10'ar lira çocuk zammı; iki kap yemek, 150 lira evlenme ve ölüm yardımı verilmeye başlanmıştı. Kimya iş koluna dahiliz. Fabrikamız işçilere kimya iş kolundaki asgari ücretin üstünde (elektrik sanayi kolundaki) asgari ücret tatbik etmekte, yani 16 yaştan küçüklere 920 kuruş, büyüklere 10 lira 40 kuruş ilk giriş ücreti verilmekteydi. 6 ayını ikmal [tamamlayan] eden bir işçi 1, senesini tamamlayınca 2 lira zam alırdı. Fabrikaya 1956 yılında 6 lira yevmiye ile giren bir işçi bugün 40 lira yevmiye almaktadır. 60 lira yevmiyeli ustalar da vardır.

Binaenaleyh biz sendika ile masaya oturduğumuzda hesaplarımız gayet açıktı, bir korkumuz yoktu. Sendika ile bazı prensip anlaşmazlıkları zuhur etti; konu tarafsız aracıya intikal etti. Uzlaştırma Kurulunun ekseriyet kararını, işçilerimize bazı haklar verdiği halde kabul ettik, işçi sendikası grev kararı aldı. 7.12.1964 tarihinde grev tatbikine başladı. Greve 760 işçi katıldı. 115 işçi katılmadı. İşçi alınmadan imâlat devam etti. Hâdisе olmasın diye imâlat dışarıya verilmedi. Şimdi toplu sözleşmeyi imzalamış bulunuyoruz. Bu grevin Türkiye'de gerek işverenin gerek işçi sendikasının karşılıklı anlayış havası içinde işçi işveren münasebetlerine yakından EĞİLMELERİ BAKIMINDAN EMSAL BİR GREV OLDUĞU KANISINDAYIZ. GEREK İŞÇİ GEREK İŞVEREN SENDİKASI ANLAYIŞ GÖSTERMİŞLERDİR."

REFİK BAYDUR'UN GÖRÜŞÜ

Berec Pil Batarya Sanayi A.Ş., nin üyesi bulunduğu Türkiye Kimya Sanayi İşverenleri Sendikası'nın grev ile çok yakından ilgilenen Yürütme Komitesi Başkanı Refik Baydur ise bu konudaki görüşünü şöylece açıklıyordu:

"Türkiye'de bugüne kadar zayıf başlayıp neticesiz kalan grevler içerisinde Petrol-İş grevini en fazla muvaffak olmuş grev saymak icap eder. Fakat muvaffakiyetle devam etmiş grev, hiç şüphe yok ki, neticede bir keçi boynuzu ziyafetinden başka bir şey olmamıştır. Bunun müsebbibi şüphesiz ki, yine işçi sendikasıdır. Bir kere işverenin faaliyet ve mali takatini çok mübalağalı olarak aksettirmiş ve üyelerine yapamayacağı vaatlerde bulunmuştur.

Hakikatleri tahrif ederek kitleleri ani tepkilere mücehhez kılmak [yöneltmek] ve bu fiilden müspet neticeler almak, görüldüğü gibi boş hayalden başka bir şey değildir. Grev sendikaya 350.000 liraya ve kırk günlük geceli gündüzlü yorucu bir mesai ile işçinin aynı devrede katlandığı bir takım sıkıntılara sebep olmuştur.

İşçiyi greve sevk etmek için verilen mübalağalı rakamlar; grev müddetince işçi-işveren münasebetini hat derecede gerginleştirip taraflar arasında bir intikam ve hırs tohumu atarken, grevden sonra hakikat olmayan bu beyanlarla aldatılmanın meydana getirdiği hayal sükûtu bu sefer aynı husumeti işçi tarafından kendi sendikasına tevcih edilmesine [yöneltilmesine] sebep olacaktır. Grev devamınca sendika yöneticilerinin mühdeti ve nifak çıkarıcı şahıslara kendi aralarında yer vermeleri hiç affedilmeyecek bir fiil olsa gerektir.

Türkiye'de işçi her bakımdan eğitime muhtaçtır. Bu hakikatin ışığı altında Berc'te greve giden işçilerin tutumunu başından sonuna kadar izleyecek olursak şöyle bir seyir takip etme imkânını buluruz.

1- Hususî mukavele safhası: İşçi 1964 yılı bidayetinde hiçbir sendikaya dahil olmak istemediğini ve mümessilleri vasıtasıyla bir hususî mukavele yapıldığı takdirde akde vefa göstereceğini defalarca ifade etmiş ve işveren de 1.1 1964 ve mer'i olmak üzere 1964 Martında %20 civarında bir zam ½ maaş ikramiye ve bir takım sosyal haklar tanıyarak taraflar mukaveleyi imza etmişlerdir. Fakat iş bununla bitmemiş vaatlere aldanan işçi, sendikaya girmek suretiyle yeni mace-ralar peşinde koşmaya başlamıştır.

Sendika, teklifleriyle 1964 yılın da kapsamak suretiyle 1965-1966 da ayrı ayrı zam ve haklar getirmek ve böylece işyerindeki faaliyetin yetkili hissedarı olmak iddiasıyla davranışlarında devam etmiş ve işçilerde bu tutumu bütün güçleriyle desteklemek yoluna girmiştir.

Bu hâdisi bizi işverenlerin hususî mukavele yapmak suretiyle ne kadar büyük hataya düştüklerini gayet iyi ifade etmektedir.

2- Grev ve toplu sözleşmenin imzalanması safhası: Grevin hitamında tarafların imza ettiği toplu sözleşme mukavelesi 3 yıl müddetli olup 1965-66-67 yıllarında işçilere yeni bir takım hak ve menfaatler sağlamaktadır. Fakat bazı sendika üyeleri bunu da kifayetsiz görerek daha şimdiden sendikaya cephe almış

bulunmaktadırlar. Halbuki bu tip işçiler hak savaşından ziyade liyakatsizlik ve tembelliklerine sendikayı âlet etmek istemektedirler. Çünkü BEREÇ’de işçi sendikası normal bir mukavele imza etmiş ve haklarından fedâkarlık etmemekle üyelerini gerektiği şekilde korumasını bilmıştır. Bütün hatası olamayacak iddialarla ortaya çıkmasıdır. Fakat fiil ne olursa olsun şimdi sendika ile işverenin, anlayış ve sağduyusunun ışığı altında yukarıdaki arzedilen menfi tutumlu kişilere karşı kayıtsız şartsız birleşmeleri zamanı gelmiştir. Kötülük hiçbir zaman müessese tarafından affedilmemelidir.”

İŞVERENLERİN MÜNFERİT HAREKETİ

“İşverenlerin sendikalar karşısında münferit hareket etmek istemeleri de sonu vahim neticeler doğuran fiiller olarak neticelenmektedir. BEREÇ müzakerelerinin, her iki tarafın sert hava içine girdikten sonra işveren sendikasına aktarılması ve olgunluğunu sendikal münasebetler içinde bulmuş olması da kayda değer bir hâdisedir.

Bu arada her iki sendika kendi Konfederasyonlarından geniş ilgi ve imkânlar sağlamış ve hiçbir zaman müzarekeler akâmete uğramamıştır.

İşçi sendikalarının işvereni sendikasıdan ayırmak suretiyle toplu sözleşme masasına oturmak istemesinin de büyük hata olduğu bu hâdise ile ortaya çıkmaktadır.

Tarafların tutumu ne olursa olsun toplu sözleşme ortamında işin başından sonuna kadar en aksak husus mevzuattaki boşluklardır. Bunlarda en kısa zamanda işçi-işveren teşekkülleri ve Bakanlık Kurulu tarafından ele alınıp düzeltilmesi şarttır.

Resmi merciler tasrih edilmemiş [açıkça belirlenmemiş] bir takım hükümler arasında sıkışmakta ve çok zaman inisiyatifi kaybederek tarafların tesiri altında kalmaktadır. Devlet otoritesinin baskı altında tutulması şüphesiz ki, bütün vatandaşların en fazla üzüntü duyacağı meselelerin başında gelir.

Bütün bu münferit nahoş hadiselerin sonunda; her iki tarafın kendi sendikaları etrafında hüsnüniyet ve anlayışla birleşmelerinde sayılamayacak faideler mülâhaza ettiğimizi bir kere daha teyit etmek isteriz.”

ZUHAL BAYDUR’UN SÖZLERİ

Türkiye Kimya Sanayi İşverenleri Sendikası Genel Sekreteri Av. Zuhul Baydur ise grevden önce yapılan çalışmaları ve grev sırasındaki olayları şu şekilde belirtiyordu:

“Pil Batarya Sanayi T.A.Ş. BEREÇ İşyeri ile Sendikamızın toplu iş sözleşmesi müzakereleri yönünden temasa geçmesi 31 Ağustos 1964 tarihinden itibaren başlamıştır.

İşyeri 1964 senesi başlarında bütün işçilerini kapsayan bir umumi mukavele ile işyerindeki çalışma şartlarını tespiti gitmiş ve bu mukavele ile; bir toplu iş sözleşmesinde işçi sendikası tarafından işverenden talep edilen bütün husus-

lar nazari itibara alınarak her kısım, işyerinin çalışma şartları ve prodüktivitesi nazari itibara alınarak cevaplandırılmış bulunmaktadır.

Fakat bu mukavele ile elde ettikleri menfaatlerle yetinmeyen BEREÇ işçileri birkaç sonra Petrol-İş sendikasının üyesi olmaya başlamışlardır. İşveren sendikası ile yapmış olduğu temaslar neticesinde, işyerinde 275 sayılı Kanunun 7. maddesi gereğince toplu sözleşme nisabını [yeterli çoğunluk] dahi resmen tespit yoluna gitmeden işçilerinin arzusuna uyarak sendika ile sözleşme masasına oturmuştur.

Müzakerelere başladıktan sonra, "şartlar değişmiştir" şeklinde mütalaa da bulunan işçi sendikası müzakerecileri işyerinin karşılayamayacağı tekliflerde bulunmuşlardır. İşçi sendikası, müzakerelere başladığı esnada belli başlı bir teklifleri daha bulunmadığından ve müzakere edilecek hususların nelerden ibaret olduğu bir zabıtla tevsik edilmediğinden her oturuma yeni bir teklifle gelmiş ve iş büsbütün bir çıkmaza sürüklenmiştir.

Bu ana kadar işyeri tarafından yürütülen müzakereler bu safhada Sendikamıza devredilmiş, fakat bütün çalışmalara rağmen iş uyuşmazlık safhasına gidilmekten kurtarılamamıştır.

Uyuşmazlık aşamasında tarafsız aracılardan verdiği kararları da yetersiz bulan işçi sendikası, kararı kabul etmeyerek işyerinde kanunî müddeti içinde ve fakat başlama tarihini belirtmeyen GREV kararı alarak ilân edilmek üzere ilgili mercilere bildirmiştir.

Bu karardan sonra işyerinde kanunî haklarını mahfuz tutmak gayesi ile Sendikamız tarafından aynı esaslarla Lokavt kararı alınmış ve başlama tarihi bildirilmiştir.

Uyuşmazlık tutanağı tarihinden itibaren müddeti içinde alınan bu kararların bildiri tarihinden itibaren geçmesi lâzım gelen 6 iş günlük müddeti içinde taraflar müzakereleri yine kesmemişler greve gidilmesini önlemek için uzlaştırma çareleri aramışlardır.

Bu sebeple Türk-İş'in hâdiseleri bir de kendi kanalından etüt etmek ve haklı bulunduğu takdirde sendikanın grevini desteklemek için teşkil ettirmiş olduğu Koordine Komitesinin daveti üzerine, sendikamızın ve işverenin temsilcileri, sırf iyi bir neticeye ulaşmayı temin etmek gayesi ile ve şahsen sayın Kemal Haraççı'nın (İşveren Sendikaları Konfederasyonu İkinci Başkanı) iştiraki ile karşı bir komite teşkil etmiş ve müzakerelere başlamıştır.

İhtilaflı bulunan ve sendikamız tarafından bize devredildiği zaman tespit edilmiş edilmiş olan 24 madde üzerinde müzakerelere girilmiş, bu müzakereler ile işveren yeniden külfetler yüklenmiş, fakat bütün bu fedakarlıklara rağmen neticeye ulaşamamış işçi teşekküllerinin tekliflerinde ısrar etmeleri üzerine toplantı âkim kalmıştır.

Bütün bu safhaya kadar yapılan toplantı ve müzakereler esnasında işçi sendikasının tatmin olamamasının yegâne sebebi; üyelerini bağlayabilmek için kendisini, toplu sözleşme ile evvelce kabul edilen mukaveleden farklı seviyeler yaratma-

ya mecbur görüşüdür. İşyeri böyle umumî mukaveleye gitmemiş olsa idi BEREÇ işyerinde grev değil imza edilmiş bir toplu iş sözleşmesi hükümleri tatbik edilecekti.

İşçi sendikasının kendi yönünden haklı olduğu bu müdafaa tarzı işveren yönünden ve işçi menfaatlerinin yine bizim tarafımızdan incelenmesi bakımından hiç de haklı değildir. Zira bu sebeplerledir ki, bugün bir çok işyeri 1964 sona erdiği halde bu yıla ait zamlarını yapmamıştır. 1963 yılı sonunda da aynı mülâhaza ile işçilere sosyal hakları vermekte ağır davranmışlardır. Az veya çok, işyerinin çalışma şartları bakımından işçilere verilecek zamlar veya sosyal haklar; "işçiler sendikalaşma yolunu tercih ederlerse, sendika, (yukarıda izah ettiğimiz sebeplerle) işyerinin yapmış bulunduğu artırımları nazarı itibara almayıp, üyelerinin bağlı kalabilmek için bunun üstünde yeni hak ve menfaatler talep ederek işverene ikinci ve hiç de hesapta olmayan yeni yeni külfetler yükleyecektir" düşüncesiyle geri bırakılmıştır.

BEREC işyerinde grev fiilen tatbik edilmeye başladıktan sonra her geçen günün hikâyesi ise bambaşkadır. İlk günün heyecanını her iki tarafta şiddetle hissetmiştir. Greve iştirak eden işçilerin bir kısmı, işyerinin kapısının karşısında sendika tarafından kurulup Grev Komitesi namı ile teşkilatlandırılmış bir çadırın önünde toplanmışlardı.

İşyerinin giriş kapısı âdeti grev komitesi tarafından muhasara altına alınmış durumda idi Kanunda iki âdet grev gözcüsünden başka kapıda kimsenin bulunmayacağı yazılı ise de, işyerine her hangi bir vasitanın gelip veya gitmesinde yolu gözcüler tarafından kesiliyor ve bu harekete neyin sebep olduğu kazara içindeki şahıs tarafından sorulursa kapının önünde en azından on, onbeş grevci çadırdan çıkarak toplanıyorlardı. Bütün bunlar gerek işyeri gerekse o sıra sendikası işyerinde vazifeli bulunan arkadaşlar tarafından emniyet memurlarının da iştirak ettiği zabıtlarla tevsik [belgeliyordu] ediliyordu. Zabıtlar kocaman bir dosyayı dolduracak kadar çoğaldı. Fakat hâdiseler son bulmadı.

En orijinal olanı da böyle bir işyerine mal getirebilmek ve işlenmiş malı çıkarabilmek hakkı kanunen tanınmış olmasına rağmen işçi sendikası tarafından işyerinin kapısına dışarıdan kalın bir zincirin çekilmesidir. İşyerine gelen veya çıkanların bu zincirden geçebilmesi grev komitesinin lütfüne bırakılmıştı.

İşçi sendikası her yerde örnek ve hâdisesiz bir grev devam ettirdiğinden bahisle övünürken bu övünçte ondan çok işverenin payı olduğu bir hakikattir. Eğer işyerinde grev esnasında bir hâdisi olmamışsa bu işverenin anlayışından ileri gelmiştir. İşveren; bir anlaşma olduktan sonra yine omuz omuza çalışacak kardeş işçilerin birbirlerine düşman olmamaları ve birbirlerini hiçbir şey bilmeden incitmemeleri için böyle davranmıştır. Yoksa işveren her şeyi göze alıp mal da çıkarabilir, gelen malları (peki sizin dediğiniz olsun içeri sokmayacağım, geri dönsün) demeyip içeride sokabilirdi. Bu hem kanunî hakkıdır, hem de bu işe yetişecek emniyet kuvveti mevcuttur.

Bu arada 25. maddenin tatbiki dolayısıyla da hâdiseler olmuştur. İşyerinde tarafların arasında cereyan eden müzakereler esnasında tespit edilen 60

kişilik liste; sonradan Bölge Çalışma Müdürlüğünce 40 kişiye indirilmiş, işçi sendikasının itirazı üzerine işverenin durumu hiç nazari itibara alınmadan bu sefer de keyfi olarak 60 kişiye yükseltilmiş ve bu sonuncu liste grev fiilen başladıktan 10 gün sonra tespit edilerek işyerine bildirilmiştir. Çok acayip görülen bir nokta ise, listede işyerinde grevin başından beri fiilen istihsalde çalışmak arzusunda olan işçiler arasından 15 kişinin fiilen greve iştirâk eden işçilerden ise 5 kişinin tespit edilmiş olmasıdır. İstihsalde çalışmak arzusunda olan bir işçinin Bölgenin bir tasarrufu ile ve "d" bendindeki müddetler hilâfına 25. madde kapsamına sokularak istihsalden menedilmesinin sırrı hâlâ çözülememiştir.

YARDIMCILARA MİNNET

"Bu arada sayın İşçileri Bakanı ile sayın İstanbul Valisinin her iki tarafın uzlaşmasını temin için göstermiş bulundukları şahsi gayretleri şükranla yad etmeden geçemeyeceğim. Fakat bu toplantılardan da üzülererek ve hüsrana uğramış olarak ayrılmış bulunuyorduk. Zira bir Bakanın ve şehrin en büyük idarecisinin kıymetli vakitlerini vatandaşlarımızın aleyhine boşuna harcamış bulunmak bir işveren teşekkülü olarak bizleri son derece üzmüş ve düşündürmüştür.

Grev esnasında taraflar yine uyuşma çareleri aramışlardır. Bu arada işçi sendikasının, grevci işçilere Keşanlı Ali Destanı isimli müzikli oyunu seyrettirmesi sebebiyle yapmış olduğu nazikane daveti, işveren cevapsız bırakmamıştır. Bu dâvete işveren ve işveren teşekkülü centilmence icabet etmişlerdir. Birlikte seyredilen piyesten sonra, işverenlerin işçi teşekkülündeki arkadaşları da kapsayan dâvetine icap edilerek hep beraber yemeğe gidilmiş ve yemekten sonra bu işe bir çare bulmak için yine toplantı yapılmıştır.

Fakat şuna eminim ki; İşverence verilmesi lâzım gelen verilmiştir. Fedâkarlık biraz da işçi sendikasıyla gelmelidir.

İşçi sendikası politikasını, o işyerinden toplu sözleşme ile bir şey almamış olsa dahi başka sahalarda işçilere faydalı olmayı denemek suretiyle yürütmeyi denemelidir. İşçi eğitime muhtaçtır. İşçi iş ahlâkından kafi derecede haberdar değildir. Sadece bunların başarılması bile bir devre sonra işçi sendikasını istediği neticeye vardiye olacaktır.

Her ne surette olursa olsun işverenlerimiz, işveren sendikasıyla ayrı olarak bu sözleşmeyi yürütmeyi denememelidirler.

İşyerleri ne kadar büyük olursa olsun ne kadar kuvvetli dermana sahip olursa olsunlar, bir teşkilâtın sahip olduğu sırlara ve bilgilere sahip olamazlar.

Birlikten kuvvet doğar, sözünü hiçbir zaman unutmamalıdır.

MÜŞAVİR AVUKAT OĞUZ ÖZBEK'İN GÖRÜŞÜ :

İşveren Sendikasının Müşaviri Av. Oğuz Özbek ise BEREC olayına ait görüşünü şu şekilde ifade ediyordu:

"Şunu belirtmek isterim ki, bizim grev tatbikatımız halen bir hukukî anarşi içindedir. Şimdiye kadarki tatbikatta birçok meseleler bilinmesine rağmen halledilememiştir. Şöyle ki:

Berec işyerinde grevin uygulanmasına başlanmasından itibaren işçi sendikasının birçok kanuna aykırı ve fiili müdahalesine maruz kalınmıştır. Bu meydana:

a) 275 sayılı Kanunun 31 inci maddesinde işçi sendikasının grev gözcülerine tanınmış bulunan (sendikalı işçilerin grev kararına uyup uymadıklarını denetlemek) salâhiyetlerini suiistimal ettikleri ve grev dışı kalıp çalışmak isteyen işçilerin işyerine girip çıkmalarına mani olucu fiili müdahalelerde bulunmaları;

b) İşyeri imâlat ve satışa matuf faaliyetlere devam etmekte olduğu halde, Çolakoğlu matbaasınca işyerine getirilen kutu etiketlerini taşıyan kamyonu işyerine cebren sokmayarak geri gönderildiği;

c) İşyerince daha önce sipariş edilmiş TU2 pillerine ait plâstik rendeleri teslim etmeye gelen taksinin, imâlat işlerine ait malların getirildiği esbabı mucibesile işyerine sokulmadığı;

d) İşverenin hususî arabası ile işyerinden çıkarken Sendika Grev Komitesi Başkanı ve gözcülerin arabada dinamit olduğu iddiası gibi suç teşkil eden bir isnatta bulunularak arabanın bagajının zabıta âmirine arattırıldığı ve diğer birçok arabanın bagajlarının dahi arandığı;

e) İşverenin hariçle irtibatını kesen ve tamamen kanunsuz olan bir zincirle işyerinin kapısının kapatıldığı ve bu zincirin Valilikçe dahi müşahede edilmiş olmasına rağmen kaldırılmadığı;

gibi ve bunlara benzer bir çok kanunsuz hareketlerin ve fiili müdahalelerin devam etmekte bulunduğu zabıtlarla tespit edilmiştir.

Bu kanunsuz fiillerin önlenmesi için her çareye baş vurulmuş ve gerekli müracaatlar yapılmıştır. Bu hareketlerin kanunun ne lâfzı ve ne de ruhu ile himaye edilmiş olmadığı bütün hukukçularca ittifakla kâbul edilmiş gayet sarîh bir keyfiyettir. Kaldı ki, ilgili mercilerce işyerinde imâlat ve satışa matuf faaliyetlerin devam ettiği defalarca müşahede ve tespit edilmiştir.

İstanbul Vilayet ve Eyüp Kaymakamlıkları, meselelerden zamanında haberdar edilmiş kanunî himayenin temini istenmiş, bu merciler meselenin tetkikini Bölge Çalışma Müdürlüğüne havale etmişler, durumun vuzuhuna [açıklığına] rağmen hiçbir müdahalede bulunmamışlardır.

Halbuki 275 sayılı Kanun idari mercilere gerekli inzibatî tedbirleri almayı gayet sarahatle [açıkça] emretmektedir. İdarenin bu izah edilemeyen tutumu karşısında mahkemeye müracaat edilerek bu kanunsuz hareketlerin delilleri ibraz ve doğrulamakta olduğu zarar izah edilmiş ve tedbir kararı verilmesi istenmiştir. İzmir İş Mahkemesinin bu mevzu ile ilgili 964/ 44 sayılı 5.8.1964 tarihli kararı da hukukî mesnet olarak zikredilmiştir. İstanbul 21 inci Asliye Hukuk Mahkemesince delillerimiz ve talebimiz tetkik edilmiş ve sendikanın bu kanunsuz hareketleri üzerine tedbir konmuştur. Ancak mahkemece tedbir kararının infazı hususunda zuhule kapılmış [karışıklık/ihmal yaşanmış] ve işçi sendikası infaz merci olarak tayin edilmiştir. İdari mercilere ibraz edilen bu tedbir kararı bu sebeple nazarı itibara alınmamış bir işleme mesnet olamamıştır.

İşçi sendikasıncı 6.1.1965 tarihinde tebellüğ ve 7.1.1965 tarihinde ibraz edilmiştir. İtiraz dilekçesine işçi sendikası delil olarak iki yazı eklemiştir. Bunlardan birisinde sendika başkanlığı, karara ilişik zabıtlarda mündemîç [içerisinde bulunan] kanunsuz hareketlerin olmadığını bildirmekte ve tedbir kararına cevap vermektedir. İkinci yazıda ise işyerinde 275 sayılı Kanunun 25 inci maddesi gereğince ve grevin başlamasından 10 gün sonra Bölge Çalışma Müdürlüğünce tanzim edilen ikinci listenin, işverence tatbik edilmemesi sebebiyle Cezai Takibat yapıldığı Bölge Çalışma Müdürlüğünce sendikaya bildirilmektedir. Bu yazının tedbirle ve mevzuu ile hiçbir ilişkisi bulunmamaktadır. Ve esas itibarı ile bu şikayet hakkında Eyüp Savcılığı 964/2117 sayı ile ademi takip kararı vermiş bulunmaktadır. Mahkemece müdafaa yapılmaksızın ve kararın infaz edilmiş bulunduğu esbabı mücibesi ile Tedbir Kararının kaldırılmasına 8.1.1965 tarihinde karar verilmiştir. Asıl failin infaza memur edilmiş bulunulması sebebi ile Tedbir Kararı hiçbir müsbet netice sağlamamış ve kanunsuz müdahaleler devam etmiştir. İzah ettiğim ve müşahade ettiğim hâdiseler muvacehesinde şu neticelere varmak mümkündür:

1- Türkiye Cumhuriyeti bir hukuk devletidir. (Anayasa M.2) Çalışma hürriyeti Anayasa teminatı altındadır. (M.40) Grev uygulanması halinde işverenin çalışma hürriyeti ve bu meyanda istihsal ve satışa devam hakkı 275 sayılı Kanunun 24, 31 ve diğer maddelerinin teminatı altındadır. Vatandaşın kanun teminatı altında bulunan bu haklarının ihlaline mülki teşkilat ve zabıta kuvvetleri resen mani olamamakta ve kendilerine kanunun 33 ncü maddesi ile verilmiş bulunan vazife ve salâhiyetleri tayin edememektedir. Bu durum muvacehesinde [karşısında] kaba kuvvet hâkimiyet kurmaktadır. Bu sebeple idari mercilerin vazife ve salâhiyetlerinin vuzuha [açıklığa] kavuşturulması gerekir.

2- Grev esnasında işlenen suçlar hakkında 275 sayılı Kanun usul bakımından umumî hükümlerin tatbikini öngörmüştür. Halbuki grev gerek iktisadî gerek sosyal ve siyasi tezahürleri olan mühim bir hâdisedir. Bu hususta Meşhut Suçlar Kanununun tayin ettiği usullerin kullanılmaması hatalı bulunmaktadır. Grev suçlarının meşhut suç usulüne tabi olmasında ve grev suçları mevzusundaki ceza mahkemesi dâvalarının en kısa zamanda bitirilmesi için gerekli tahditlerin konmasında zaruret vardır. 275 sayılı Kanun Ceza mahkemelerinin bu husustaki çalışmasını nizamlamamıştır. Hukuk mahkemesinin çalışması kadar, hattâ daha fazla Ceza mahkemesinin grev esnasında ehemmiyeti vardır. Tabii ki mülâhazalarımız lokavt için de mevzuubahistir.

3- 275 sayılı Kanun Hukuk mahkemelerince verilecek kararların kesinliğini derpiş etmiştir. Tatbikatta mahkemelerce verilen kararlar Hâkimin takdir hakkına ve içtihadına müstenit bulunmakta, bu sebeple muhtelif ve mütenakis [birbirine zıt] kararlar aynı mevzuda muhtelif mahkemelerce verilmektedir. Esas itibarı ile mütenakis de olsa muhtelif mahkemelerin verecekleri kararlar kaziyeyi muhkeme [yargı kararı] haline gelmektedir. Şu halde hangi kararı emsal olarak almalıyız? İlk kararı emsal almak imkânı hasıl olmamaktadır. Zira muhtelif

iş mahkemelerinin kararları ekseriya dosyalarında saklı kalmakta takip imkânı bulunmamaktadır. Bu nedenle İş Mahkemelerince verilmiş kararların Temyizce toplanmasında ve bunların ilgili iş davalarına bakmakla görevli Dairede veya Heyetî Umumiye de tevhidî cihetinin gidilmesinde ve bu nevî kararlar hakkında TEVHİDÎ İÇTİHAT YOLUNUN AÇILMASINDA zaruret bulunmaktadır.

Kanunların bihakkın tatbiki Devlet otoritesinin korunması, kanuna saygının teshisi, adaletin ve hakların korunması bakımlarından ehemmiyetlidir. Arz ettiğimiz hususlar Grev ve Lokavt hukukunda hukukî anarşinin önlenmesi bakımından en çok göze çarpanlardır. Esasen bu mevzuda yapılmakta olan çalışmalar da bu hususların da nazara alınmasında milli menfaatler bakımından zaruret görmektedir.”

JANDARMA BİNBAŞISININ GÖRÜŞÜ

Eyüp İlçe Jandarma Kumandanı Binbaşı Remzi GİRGİN olumlu ve dirayetli yöneticiliği ile mesleğinin ve üniformasının sorumluluğunu müdrük olarak, objektif bir görüş ve davranışla, vukuu muhtemel bütün vahim hadiseleri zamanında önlemiştir. Mutlu bir sonuçla biten greve çeşitli hâdiselerle katılanlar onun tarafsız davranışını daima hatırlayacaktır. Aslında çok normal olan bu tarafsızlıklar, bazı müfrit eğilimli idarecilerin sübjektif hareketlerle işçi sendikalarına karşı meyil etmeleri yanında önem kazanmaktadır.

Bu konudaki görüşlerini Binbaşı Remzi Girgin özet olarak şu şekilde açıklamıştır:

“Grevlerde doğması muhtemel olan hâdiselerin sebebi anında zabıtaya veya idare âmirlerine verilecek yetki ile kaldırılması gerekir. Kanun bu yetkiyi Adliye cihazlarına bırakmıştır. Grev anında tutulan zabıtlar adliyeye intikal etmektedir. Netice normal olarak zor ve çok geç olarak alınmaktadır. Hatta bazen grev bittikten sonra karar çıktığından gayede hasıl olamamaktadır. Bunun dışından bazı tarafgir davranışlardan da bütün idare âmirleri uzak kalabilmelidir.”

BÖLGE ÇALIŞMA MÜDÜRÜNÜN DÜŞÜNCELERİ

Çalışma Bakanlığı Bölge Çalışma Müdürü Şemsi Turkunt da Berec grevi ile ilgili olarak şunları söylemiştir:

“Büyük dostluklar ekseriya münakaşa ve niza [kavg] ile başlar derler. Eskiden beri mevcut olup da basit bir anlaşmazlık yüzünden bozulduğu sanılan işveren ve işçi dostluğunun bu toplu sözleşme ile bir daha hiç kopmayacak bağlarla bağlandığına eminim. Berec’deki bu huzura kavuşma taraflara olduğu kadar, memleket ekonomisine de faydalı olacaktır, toplu sözleşmenin işçi ve işveren için hayırlı olmasını canı gönülden dilerim.”

GREV JURNALİ

21 Kasım 1964: Petrol-İş Sendikası Başkanı Ziya Hepbir, bir basın toplantısı yaparak Berec fabrikasında greve gidileceğini açıkladı. Hepbir basın toplantısında işyerinin yılda 46 milyon kazandığını iddia etti. Bu mübalağlı ithamda

bazı gazete ve dergilerde yer aldı. İşveren Vekili İşyeri Personel Müdürü Sedat Bayrı mukabil cevabında, işçi sendikasının astronomik tekliflerde bulunduğunu, emsal işyerlerinde daha düşük ücretler ödendiğini belirtti.

26 Kasım 1964: Petrol İş Sendikası, grev yerinde işverenin işçilere tazyik yaptığını belirterek Savcılığa müracaat etti. Dilekçede, grev oylamasında, grev lehinde oy kullanan 817 işçi üzerinde manevi baskı yapıldığı iddia edilmekteydi. Diğer taraftan Türk-İş Birinci Bölge Temsilciliği de olaya el koyarak işverenle temasa geçti.

27 Kasım 1964: Savcılık Sendikalar Kanunun 22 ve 59. maddeleri gereğince işyerinde Petrol-İş in iddiası ile ilgili soruşturmaya başladı.

1 Aralık 1964: Petrol-İş Sendikası tarafından yayınlanan bir bildiri ile grevin 7 Aralık tarihinden itibaren başlayacağı açıklandı.

2 Aralık 1964: Petrol-İş Sendikası grev fonu olarak 500 bin lira ayırdığını açıkladı. Bu konuda Türk-İş Birinci Bölge Temsilcisi İsmail Topkar da bir basın toplantısı yaptı.

7 Aralık 1964: Başlayan grev ile ilgili kurulan grev çadırında işçi sendikası başkanı Ziya Hepbir ilk nöbeti tuttu. Türkiye Kimya İşverenleri Sendikası Yürütme Komitesi Başkanı Refik Baydur, **"Sendikaları tarafından greve götürülen işçilere gerekli zammı yapmıştık. Fabrikanın yılda 46 milyon kâr ettiği tamamen yalandır. Çalıştırdığımız işçilere her zaman haklarını vermek amacındayız. Fakat bazı konularda işçi sendikası ile anlaşamadık. Biz de lokavt kararı aldık"** dedi.

DÖVİZLER: Fabrika önünde işçiler tarafından konulan dövizlerde şu yazılar bulunmaktaydı: " Patrona havyar az- işçiye soğan çok görülür", "Bugüne kadar yalanla beslendik. Artık yalana paydos" , " Emeğimizin sömürülmesine asla müsaade etmeyeceğiz" "Adalet mülkün temelidir" , "Esir pazarının satılık köleleri değiliz", "İane değil emeğimizin karşılığını istiyoruz".

8 Aralık 1964: Olay yerine vazifeli jandarma müfrezesinin bekçi kulübesinde ısınmasına , işçi sendikası, fabrika kapısına işçi sendikası tarafından zincir gerilmesine de işveren sendikası itiraz etti.

Grevci işçiler, greve katılmayarak çalışmalarına devam eden işçileri, fabrika kapısında taşa tuttu, bu arada bazı işçilerde yine grevciler tarafından dövüldü. Görevli jandarma müfrezesinin dirayeti sayesinde vukuu muhtemel vahim olaylar önlenmişse de, bu bakımdan grev tatbikatçıları kötü puan aldı. Diğer taraftan işçi liderleri ile anlaşma ümidini kaybetmeyen işveren lokavt kararını uygulamadı.

9 Aralık 1964: Jandarma Kumandanının işvereni tuttuğu, greve katılmayan işçilerin,kamyonlar vasıtasıyla evlerinden toplanıp işyerine getirilmesine müzahir olduğu yolunda varit olmayan iddialarda bulunuldu. İl Jandarma Kumandanlığı yetkilileri, adı geçen Jandarma Kumandanının taraf tutmasına imkân olmayacağını ifade etti. Vali Niyazi Akı, işveren ve işçi temsilcilerini uzlaşma toplantısına davet etti.

10 Aralık 1964: İşveren Sendikası Genel Sekreteri Avukat Zuhal Baydur ile Yürütme Komitesi Başkanı olan Refik Baydur sendikanın müşavir Avukatı Oğuz Özbek, işyerine resmi bir ziyaret yaptı. Valinin toplantısından, işyeri yönetim kurulu ile idare edildiğinden müspet bir sonuç alınamadı. Greve katılan işçilere Tunca sinemasında konser verildi. Geceye Milli Türk Talebe Birliğine mensup 5 ekibin de fahri olarak katılması işverenler yönünden bir hayli "manidar" karışıldı. Bilhassa Birlik Başkanı Yüksel Çengel'in toplu sözleşme düzenini konu alarak hak vermeyen istismarcı işverenlerle, **"Biz de ilim simsarlığı yapan hocalarımızla mücadele ediyoruz"** diyerek bir bağ kurması **"gereksiz bir yatırım"**dı.

11 Aralık 1964: Bir süreden beri birbirinden uzak kalan Berec işverenleri ile işyerinin grevci işçileri ve işçi sendikasının yöneticileri, Haldun Taner'in "Keşanlı Ali Destanı" adındaki epik oyununda buluşup, Sinekli Dağın Zelihasını seyrettiler.

16 Aralık 1964: İşçileri Bakanı Orhan Öztrak, beraberinde Bölge Jandarma Kumandanı ile Polis Müdürü olduğu halde Berec Fabrikasına giderek grevci işçilerle ve işverenle görüştü. Temsilciler Bakana arabuluculuk teklif ettiler. Öztrak da "Bunu düşüneneğim" dedi.

25 Aralık 1964: Petrol-İş Sendikası Başkanı Ziya Hepbir Çalışma Bakanlığına bir telgraf çekerek; işverenin grevci işçilerin yerine büro personelini çalıştırdığını iddia etti.

26 Aralık 1964: Kocaları greve katılan iki kadının dünyaya getirdikleri erkek çocuklara "Grev Köröğlu" ve "Grev Ulu" adları verildi.

27 Aralık 1964: İşçi Sendikası tarafından haftalıkları dağıtılan grevci işçilere bu defa da tavuk verilmişti. Grev, çalışmayan işçilere bir hayli cazip gelmeye başlamış. "Grev sözcülüğü" esnasında tanışan 7 çift de aralarında söz kesmişlerdi.

28 Aralık 1964: Türk-İş Genel Sekreteri Halil Tunç, bir basın toplantısı yaparak, şimdiye kadar 50.000 liralık erzak yardımı yapılan Berec grevcilerinden bahisle **"Türk-iş grevi destekliyor"** dedi.

29 Aralık 1964: Türkiye İşveren Sendikaları Konfederasyonuna bağlı İşveren Sendikalarının Yönetim Kurullarını temsil eden birer üye, Konfederasyonumuzu temsilen de Hukuk Servisi Şefi Doğan F. Aykan'dan teşekkür eden bir heyet Berec fabrikasına giderek işverenlere moral ziyaretinde bulundu.

1 Ocak 1965: İstanbul Milletvekili Orhan Eyüpoğlu, TMGT Başkanı Erol Ünal, TMTF Başkanı Ahmet Ketenci, CHP İl İdare Kurulu üyesi Orhan Birgit. BE-REC Fabrikasına giderek işçilerin yeni yıllarını tebrik ettiler.

4 Ocak 1965: Grevin en ilginç olaylarından birisi; fabrikayı ziyaret eden Vali Niyazi Akı'nın grev gözcüsü iki genç kız tarafından fabrikaya sokulmaması oldu. Grev komitesi üyelerinin müdahalesi ile arabasından inmek şartı ile fabrikaya giren Vali Akı, dönüşünde de grev çadırında işçilerle çay içti.

6 Ocak 1965: Petrol-İş Sendikası Başkanı Ziya Hepbir'in teklifi ile kurulan "Evlendirme Bürosu"na Sevinç Fahrımsalı- Hüseyin Kalgı, Necibe Çeltেকçiler-

Güngör Oral çiftleri ile Celalettin Karabaş, Rıza Saatçi, Saim Teke, Gülten Hovarda adındaki gençler de isimlerinin yazılmasını istemedikleri eşleri ile evlenmek için kayıtlarını yaptırılar.

15 Ocak 1965: Greve katılamayan kadın işçilerden 8 tanesi greve katılanlar tarafından feci şekilde dövüldü. Aynı gün saat 16.00 da Berec Fabrikası T.A.Ş. İdare Meclisi Reisi Nesim Alfamado, Petrol-İş Sendikası Genel Merkezine gelerek Başkan Ziya Hepbir'e nezaket ziyaretinde bulundu. Hepbir ve Alfamado **"Mutlu günler için işçi işveren el ele çalışacağız"** dediler.

16 Ocak 1965: Berec grevi taraflar arasında geceli gündüzlü 5 gün süren mesaiden sonra fiilen sona erdi. İşçi ücretlerinde birinci yıl için %10, ikinci yıl için de %8 oranında zam kâbul edildi. Genel olarak 16 yaşından küçüklere asgari ücret olarak 11, büyük olanlara da 12 lira verilecektir. 3 yıl süreli olan anlaşma gereğince 1966yılı başında bütün işçilerin ücretleri %8 nispetinde artırılabacaktır.

18 Ocak 1965: Sabah saat 08.00 den itibaren fabrikada normal hayat başlamış, grevle ilgili olarak alınan bütün tedbirler kaldırılmıştır. Bu münasebetle işveren Nesim Alfamado, **"Sizler bizim 41 günden beri fabrika dışında kalan çocuklarımızıdır. Biz işverenler hiç birinizi sadakatsiz insanlar olarak görmüyoruz. Geçmişi unutarak el ele çalışacağız."** demiştir. Petrol-İş Sendikası Başkanı Ziya Hepbir de olumlu bir konuşma yaparak şunları söylemiştir: **"41 günden beri büyük zarara uğrayan iş verentinizin bütün gücünüzle çalışarak zararını kapatın."**

Türkiye Kimya İşverenleri Sendikası Yürütme Komitesi Başkanı Refik Baydur da çok müspet bir konuşma yaparak, greve katılan işçilerin gösterdiği tesanüdü övmüş ve özetle şunları söylemiştir.

"İşverenlerinizin de sizin duyduğunuz ızdırapları duymuştur. Hâmiyetle en büyük kinlerin dargınlığı bir bayram içinde biter. Greve katılamayan arkadaşlarınıza küsmeyiniz."

Dergimiz bütün iş yerlerimize grevsiz ve lokavtsız mutlu günler diler.

ÖNEMLİ BELGELER

TÜRKİYE PETROL, KİMYA ve ATOM İŞÇİLERİ SENDİKASI

**OIL, CHEMICAL and ATOMIC WORKERS
TRADE UNION of TURKEY**

PETROL - İŞ

**SYNDICAT des TRAVAILLEURS du PETROLE,
de la CHIMIE et de L'ATOME de TURQUIE**

Telgraf : PETROLİŞSENDEKA

**Telefon : { 49 89 84
49 89 85**

GENEL MERKEZİ

**İşçi Sigortaları Hanı Kat 4 No. 806
Fındıklı - İSTANBUL**

Şube :

Kısım :

Dosya :

Sayı : 3995

İstanbul, 9 - 9 - 1964

TEMSİLCİLER

- Adana
- Afyon
- Ankara
- Antalya
- Bahçe
- Bandırma
- Batman
- Bursa
- Diyarbakır
- Edirne
- Erzurum
- Eskişehir
- Kayseri
- Kütahya
- Kocaeli
- Konya
- Sakarya
- İstanbul
- İzmir
- Malatya
- Manisa
- M. Etiler
- Mersin
- Rize
- Samsun
- Trabzon

**Vilâyet Yüksek
Makamına
İstanbul**

Halen Toplu İş Sözleşmesi müzakerelerimizin devam edegelmekte olduğu Gaziosmanpaşa'da kurulu PİL Batarya Sanayii T.A.Ş. (Berec) işyerinde 11.9.1964 günü tamamen özel olarak bir (Grev nazım yoklaması) yapma ya karar vermiş bulunuyoruz.

Yoklama akşam paydos saatinde işyeri çıkış kapısının dışında olacak her işçi kapı önündeki Sendikamız cipindeki oy sandığına muhtemel bir Grev hareketine katılmayı kabul edip etmediğini, evvelce tarafımızdan hazırlanmış matbu pusulalardan birini sandığa atarak izhar edecek ve yoluna devam edecektir.

Başkaca bir toplantı ve gösteri yürüyüşü söz konusu değildir. Bilgilerinize sunarız.

Saygılarımızla

**Ziya Nezir
Başkan**

Em. Md. Evrak Bürosu

9-9-1964

Nomarası :

İlişigi :

Şube :

TÜRKİYE PETROL, KİMYA ve ATOM İŞÇİLERİ SENDİKASI

OIL, CHEMICAL and ATOMIC WORKERS
TRADE UNION of TURKEY

PETROL - İŞ

SYNDICAT des TRAVAILLEURS du PETROL
de la CHIMIE et de L'ATOME de TURQUIE

Telgraf : PETROLİŞSENDİKA

GENEL MERKEZİ

İçişleri Bakanlığı Han Kat 4 No. 302
Etiler - İSTANBUL

Telefon : { 49 53 34
49 53 35

İşaret : _____

Kısım : _____

Dosya : _____

Sayı : 3995

İstanbul, 9. Eylül. 1964

ŞUBELERİ:

- Ankara
- Batman
- Beldiye
- Elazığ
- Kocaeli
- Konya
- İstanbul
- İzmir
- Malatya
- Mardin

Vilâyet Yüksek
Makamına

İstanbul

Halen Toplu İş Sözleşmesi müzakerelerimizin devam edegelmekte ol
ğu Gaziosmanpaşa'da kurulu Pil Batarya Sanayii T.A.Ş. (Berec) iş
rinde 11.9.1964 günü tamamen özel olarak bir (Grev nazım yoklama
yapmaya karar vermiş bulunuyoruz.

Yoklama akşam paydos saatinde işyeri çıkış kapısının dışında ola
her işçi kapı önündeki Sendikamız cipindeki oy sandığına muhteme
bir Grev hareketine takılmayı kabul edip etmediğini, evvelce tar
fımızdan hazırlanmış matbu pusulalardan birini sandığa atarak iz
edecek ve yoluna devam edecektir.

Durumu bilgilerinize sunar, toplantı ve gösteri yürüyüşleri kaçı
rılmaması için gerekli müsaadenin verilmesini arz ve rica ederiz.

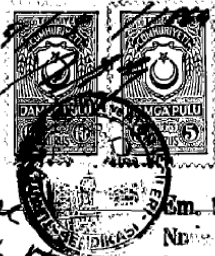
Oylamayı yürütecek kurul

Mehmet Sarıahmetoğlu
Genel Mali Sekreter

Zeki Çoğal
Genel Sekreter

Özkal Yici

V. Genel Sekreter Vekili

Varesi
Saat 12.05
8-9-64

Gen. Md. Evrak Bk. su
No
Alist.

11/25
E. m. m.
8.5.364
İzmir
Bk.

PETROL-İŞ'İN TARİHİ GREV KARARI

Pil Batarya Sanayi

T.A.Ş (Berec)

Müdürlüğüne

Gaziosmanpaşa-Şehir

İşyerinizde grev yapılması hususundaki sendikamız İcra Heyetinin 17.11.1964 gün ve 45 sayılı kararı aynı gün İşyeri Müdürlüğüne bildirilmiş idi.

Bağlı bulunduğunuz Türkiye İşçi Sendikaları Konfederasyonu prensiplerine uyularak "Grevleri Koordine Komitesi"nde incelenen kararımız uygun görülerek Türk-İş'de tasvip edilmiştir.

Bu durum karşısında 1 Aralık 1964 Salı günü toplanan İcra Heyetimiz 47 sayılı kararla;

İşyerinizde 7 Aralık 1964 Pazartesi günü sabah saat 8.00'den itibaren 275 sayılı Kanunun 23 maddesi uyarınca fiilen greve başlanmasına karar vermiştir.

Evvelce 275 sayılı Kanunun 25. maddesine uyularak, tespit edilmiş olan greve iştirak etmeyecek işçilerin isimlendirilmek suretiyle Sendikamıza bildirilmesi için gerekli işlemin yapılmasına ve bu hususta gerekli tedbirlerin alınmasını rica ederiz.

Saygılarımızla

Petrol, Kimya ve Atom İşçileri

Sendikası

İcra Heyeti

Genel Mali Sekreter

Mehmet Sariahmetoğlu

Genel Sekreter

İsmail Topkar

Başkan

Ziya Hepbir

TEBLİĞ

Berec Pil ve Batarya Fabrikası Grev Komitesinden 1 numaralı tebliğ
Üyelere tebliğ olunur :

Sendikamız İcra Heyetinin 17.11.1964 tarihli oturumunda karar verilen ve işyerinde ilan edilen Berec Pil ve Batarya fabrikasındaki grev 7 Aralık 1964 Pazartesi günü sabah saat 8’de fiilen başlayacaktır.

İcra Heyetimiz Grevin idari yönden sevk ve idaresi için şahsını komite başkanı olarak vazifelendirmiştir.

Grev süresince vazifeli olan arkadaşların uhdelerine verilen vazifeleri layıkı veçhile ifa edeceklerine inanmaktayız.

Grev Türk işçisinin şeref ve haysiyetine ve vatanseverliğine ve mevzuata uygun bir şekilde devam edecektir.

Aşağıdaki talimatımızın dikkate alınmasını rica ederiz:

1- Grevci arkadaşlar 7 Aralık 1964 Pazartesi günü saat 8’den itibaren işe gelmiyeceklerdir.

2- Grevin sevk ve idaresinde yardımcı olan ve evvelce isimleri tespit edilmiş olan grev gözcüleri grevin başlayacağı pazartesi günü saat 7’de fabrikanın önünde olacaklardır. Verilecek talimata göre vazife yerlerine sevk edileceklerdir.

3- Grevci işçiler müracaatlarını Berec Grev İrtibat Komitesine yapacaklardır. Grev irtibat komitesi fabrikanın karşısındaki arsaya kurulmuş olan çadırdaki vazife göreceklerdir.

4- Grevci işçilerin iş akitleri başka bir işyerinde çalışmamak kaydı ile grev süresince devam eder ve işveren hiçbir şekilde greve iştirak eden işçilerin iş akitlerini feshedemez. Grevci işçiler başka bir işyerinde çalıştıkları takdirde iş akitleri feshedilebileceği gibi sendikaca yapılacak olan grev yardımından da hiçbir şekilde istifade ettirilmeyeceklerdir.

Grev Komitesi Başkanı
Mücahit Teoman

**TÜRKİYE KİMYA SANAYİİ İŞVERENLERİ
SENDİKASI**

İstanbul, 4 Aralık 1964
Sayı: 484

Petrol-İş Sendikası
Başkanlığına;

Sendikamız ve Türk-İş ile Pil Batarya Sanayii T.A.Ş. işyeri adına yapılan son müzakerelerde beyan edilen hususlarla hiçbir şekilde bağı olmadığını 9 Kasım 1964 tarihli Uzlaştırma Kurulu kararı ile kabul edilen hususlardan gayri hiçbir yeni tavizde bulunamayacağımızı işyeri adına bilgilerinize sunarım.

Saygılarımızla
Genel Sekreter
Zuhal Baydur

**TÜRKİYE KİMYA SANAYİİ İŞVERENLERİ
SENDİKASI**

İstanbul, 19 Kasım 1964
Sayı: 480

Petrol-İş Sendikası
Başkanlığına;

Esas Ana Tüzüğü'nün 4. maddesi (h) ve 21. maddesi (k) fıkraları gereğince Yürütme Komitemizin 19 Kasım 1965 tarih ve 2 No.lu oturumunda Pil Batarya Sanayi T.A.Ş. (Gaziosmanpaşa Uluyor 104-14) kurulu işyeri için Petrol-İş Sendikası'nın alınan Grev kararına karşı kanuni hakkımızı muhafaza etmek maksadı ile LOKAVT kararı alınmıştır.

Keyfiyet 275/23,3 gereğince ilgili mercilere duyurulmuştur.

Saygılarımızla.
Yönetim Kurulu
Başkan V.
Refik Baydur

İLAN

TÜRKİYE PETROL KİMYA VE ATOM İŞÇİLERİ SENDİKASI BAŞKANLIĞINDAN

Sendikamız İcra Hey'eti 17/11/1964 tarih ve 45 sayılı kararla Pil Batarya Sanayi T.A.Ş. (Berec) İşyerinde 275 sayılı Kanunun 19. maddesinin 1. fıkrasına istinaden almış olduğu grev kararını ve 1 Aralık 1964 gün ve 47 sayılı greve başlama kararını 16 Ocak 1965 tarih 51 sayılı kararla kaldırmış bulunmaktadır.

Keyfiyet 275 sayılı kanunun 34. maddesi gereğince ilan olunur.

**Petrol-İş Başkanı
ZİYA HEPBİR**

UZLAŖTIRMA KURULU KARARI

Berec Pil ve Batarya T.A.Ŗ. arasında cereyan eden toplu szleŖme müzakerelerinde durum uzlaŖtırma kuruluna intikal etmiŖti. UzlaŖtırma kurulunun bu husustaki kararını aynen neŖrediyoruz.

Pil Batarya Sanayii T.A.Ŗ. (Berec) ile Türkiye Petrol Kimya ve Atom İŖçileri Sendikası arasındaki mevcut uyuŖmazlık neticesinde 275 sayılı kanunun 15 nci maddesi mucibince teŖekkl eden uzlaŖtırma heyeti temsilcileri bulunan baŖkan Avukat Adnan Sözmen, ye Avukat Zuhal Baydır, ye Sefa Gürses uyuŖmazlık maddelerini tetkik ederek aŖağıdaki hususlara varmıŖlardır.

Madde 1- İŖyerinde azami iki çocuğı olmak kaydıyla her ocuk iin aylık 10 TL ocuk zammı verilmesine iŖi sendikası aracısının muhalefetiyle ekseriyetle karar verildi.

Madde 2- İŖyerinde iki senesini doldurmuŖ bulunan iŖileri ½ maaŖı tutarında ikramiye verilmesine iŖi sendikası aracısının muhalefeti ile ekseriyetle karar verilmiŖtir.

Madde 3 – UyuŖmazlık tutanağındaki sendikanın bu madde hakkındaki talebi iŖi sendikasının muhalefetiyle ekseriyetle toplu szleŖme kapsamından ıkarılmasına karar verildi.

Madde 4 – UyuŖmazlık tutanağının 3/4/7/10 uncu maddeleri birleŖtirilmek suretiyle iŖi sendikasının aracısının muhalefeti ile aŖağıdaki Ŗekilde olmasına ekseriyetle karar verildi.

- 1- İŖinin evlenmesi halinde iŖverence 250 TL net yardım yapılmasına,
- 2- İŖinin evi ve çocukları ile bakmakla mükellef olduğı ana ve babasının ölümü halinde cenaze yardımı olarak iŖverence 250 TL net yardım yapılmasına
- 3- İŖinin her ne sebeple olursa olsun ölümü halinde her kıdem yılı iin 15 günlük creti tutarındaki kıdem tazminatının eŖine, tahsildeki çocuklarına bunların yokluğunda bakmakla mükellef olduğı ana veya babasına verilmesine,

Madde 5 – Evlenme yardımı dördüncü maddede nizamlandığından aile zammı adı altında bir yardım yapılmasının uygun olmadığına iŖi sendikasının aracısının muhalefeti ile ekseriyetle karar verildi.

Madde 6 – İşçini 120 günlük sigorta priminin ödenmemesi sebebiyle geçici iş göremezlik ödeneğini alamaması hallerine münhasır olmak üzere işveren bu müddet içinde bir defaya mahsus olmak üzere hastalanan işçisine 15 günlük istirahat süresince ve sigortanın vereceği meblağı ödemesine işçi sendikasının muhalefetiyle ekseriyetle karar verildi.

Madde 7 – Yapılan tetkikat neticesinde taraflar arasında yapılan müzakerelerde tutulmuş bulunan tutanaklardan 15/5/1964 tarihli tutanakta yalnız ulusal Bayram ve Genel Tatil günlerine rastlayan günlerde işyerinde çalışıldığı taktirde hangi ahvale tabi olacağı hususunu halletmekte olduğuna ve fakat bu günlerde normal çalışma saatlerinin üzerinde fazla çalışma yapıldığı zaman hangi statüye tabi olacağı halledilmemiş bulunduğu, bu noktanın ise fazla çalışma saatlerinde işçinin tabi olacağı statüyü nizamlayan kanundaki usullerle uygun olarak yapılmasını işçi sendikası aracısının muhalefetiyle ekseriyetle karar verildi.

Madde 9 – Yine 15/5/1964 tarihli protokolda maddesi sarahatine göre ulusal ve dini bayram günleri isti... (okunamadı) kabulü yolundaki teklif hem protokolün mezkur maddesi hem de kanuna aykırı görüldüğünden bu maddenin toplu sözleşme kapsamından çıkarılmasına işçi sendikasının muhalefetiyle ekseriyetle karar verildi.

Madde 10 – Madde 4 ile karara bağlandı.

Madde 11 – İşçiler için icap ettirdiği şekilde ve vasıfta senede birer takım iş elbisesi veya iş gömleği ile yapılan işin hüsniyetine göre o işe mahsus olmak üzere koruyucu malzeme meyanında çalıştığı müddet zarfında lastikten, köseleden yahut tahtadan ayakkabı giydirilmesine 13/5/1964 tarihli taraflar arasında yapılan müzakereler esnasında tutulmuş bulunan zabıta karara bağlanmış olduğundan ihtilaf mevzuu olan gördüğü işin icabı yıpranmış bulunan melbusatın disiplin kurulu kararı ile miadına bakılmaksızın yenisinin verilmesine dair sendikanın talebinin yukarıda tarihi bildirilen tutanağın B maddesinin 1 numaralı fıkrasında karara bağlandığı cihetle sözleşmeden çıkarılmasına işçi sendikası aracısının muhalefetiyle ekseriyetle karar verildi.

Madde 12 – Zehirleyici kısımlarda çalışan işçilere günde 250 gramdan aşağı olmamak kaydı ile yoğurt verilmesine işçi sendikasının temsilcisinin muhalefetiyle ekseriyetle karar verildi.

Madde 13 – İşyerinde işçilere verilmekte bulunan iki kap yemeğe ilaveten haftada iki kere tatlı veya meyva verilmesine ittifakla karar verildi.

Madde 14 – Sendika tarafından yurt dışına gönderilecek işçilere 6 ay yurt içinde seminer veya toplantılara katılmak üzere 15 gün tutarında ücretsiz izin verilmesine işçi sendikası aracısının muhalefetiyle ekseriyetle karar verildi.

Madde 15 – Uyuşmazlık tutanağındaki bu maddenin sözleşme kapsamından çıkarılmasına işçi sendikası aracısının muhalefetiyle ekseriyetle karar verildi.

Madde 16 – İşyerinde 1964 senesi için işçilerin almış bulunduğu ücretlere %20 tutarında zam yapıldığından, 1964 senesi için zam bahis konusu olamayacağına 1965 ve 1966 yıllarını içine alacak seyyanen %5 tutarında bir zammın yapılmasına işçi sendikası aracısının muhalefetiyle ekseriyetle karar verildi.

Madde 17 – 300 sayılı kanunun 13. Maddesindeki müddetlerin arttırılması hususundaki işçi sendikasının teklifinin işvereni külfet altına sokacağı eshabı mucibesiyle bu maddenin kanundaki hükümlere tabi olmasına işçi sendikası aracısının muhalefetiyle ekseriyetle karar verildi.

Madde 18 – Bu madde de işçi sendikası tarafından kanuni hadlerinin üstünü çıkılması hususunda yapılan teklifte işyerinin çok sayıda işçi çalıştırdığı ve ferdi işçi çıkarmalarında olmasa bile toptan veya kısmi tasfiyelerde çok ağır külfetler meydana getireceği sebebiyle 3008 sayılı kanunun 13. maddesine uyulmasına işçi sendikası aracısının muhalefetiyle ekseriyetle karar verildi.

Madde 19 – Suçsuz çıkarmalar bahsinde işveren işyerinde bir tenkisata lüzum duyduğu takdirde 5518 sayılı Kanunun 3. maddesi gereğince hareket edilmesine 3008 sayılı Kanunun 16. maddesine göre hastalanan işçisinin çıkarılması bahis mevzuu olduğu olduğu takdirde sosyal sigortalar kanununda tesbit edilen ve tedavi ve bakım süresinden uzun sürmesi halinde 3008 sayılı Kanunun 13. maddesi gereğince işçinin iş akdinin feshedilmesine ittifakla karar verildi.

Madde 20 – Bu hususun taraflar arasında yapılan müzakereler esnasında tutulan tutanaklardan 13.5.1964 tarihli protokolde karara bağlanmış bulunduğu ittifakla karar verildi.

Madde 21 – Bu husus işveren tarafından kabul edilmiş olduğundan uyumsuzluk konusu olamayacağına ittifakla karar verildi.

Madde 22 – İşçinin sendika üyeliğinin herhangi bir sebeple son bulması halinde sözleşmenin değiştirilmesi veya yenilenmesi suretiyle getirilen hükümler dışında o sözleşme ile bağlı kalacağı hususu 275 sayılı kanunun 6. maddesinin amir hükümlerinde olması hesabıyla sendikadan herhangi bir sebeple ayrılan bir işçinin o toplu sözleşmeden elde ettiği menfaatler devam eder, şeklinde olmasına işçi sendikasının aracısının muhalefetiyle ekseriyetle karar verildi.

Madde 23 – İş bu toplu sözleşmeden sendikanın üyesi olmayan işçilerin istifade edebilmeleri 275 sayılı kanunun 7. maddesi gereğince işçi sendikasıncı tesbit edilecek bir dayanışma aidatını her ay ödemelerine bağlı olmasına işçi sendikası aracısının muhalefetiyle ekseriyetle karar verildi.

Madde 24 – Taraflarca kabul edildiğinden ihtilaf mevzuu olmasına taraflarca karar verildi.

Madde 25 – İşyerinde kış sezonunda 23:30 postasından çıkan işçilere işveren vasıta temin etmesine işçi sendikası aracısının muhalefetiyle ekseriyetle karar verildi.

Madde 26 – Bu maddenin toplu sözleşme kapsamından çıkarılmasına uyumsuzluk zaptında zikredilen eshabı mucibenin kurulumuzca da kabulü sebebiyle işçi sendikası aracısının muhalefetiyle ekseriyetle karar verildi.

Madde 27 – Gece çalışan işçilere vardiya çalışmaları sebebiyle ve kanunda da gece gündüz çalışmalarında bir ücret tefriki gözetilmediği için çalışması geceye isabet eden işçilere ücretlerinin %10 zamlı ödenmesi uygun görülmediğinden sözleşmeden çıkarılmasına işçi sendikası aracısının muhalefetiyle ekseriyetle karar verildi.

İşbu Uzlaştırma heyeti kararının taraflara kanundaki usuller gereğince uzlaştırma müddetinin her iki tarafın rızası ile bir hafta uzatılması sebebinden 10 Kasım 1964 saat 9:30 İstanbul Bölge Çalışma Müdürlüğünde bölgenin tayin edeceği bir iş müfettişinin huzurunda tevdi edilmesine, tarafların kurul kararını kabul veya ademi kabul etmeleri halinde keyfi... (okunamadı) 17 Kasım 1964 tarihinde saat 10:00 da İstanbul Bölge Çalışma Müdürlüğünde bulunacak olan heyete tebliğ etmelerine gelmiyen taraf için heyet kararının kabul edilmemiş sayılacağına ve kanuni müddetin bu tarihten itibaren işleyeceğine, madde hakkında muhalefet şerhini ihtiva eden 4 sahifelik muhalefet şerhinde işbu karara eklenmesine ittifakla karar verildi.

Koordine Komitesinin Teklifleri

- 1 – Çocuk zammı olarak her çocuk için ayda 10 TL
- 2 – İşyerinde bir senesini doldurmuş olmak şart ile senede bir maaş tutarında ve iki müsavi taksitle verilmek üzere 1964 senesine münhasır olmak üzere 30 Aralık 1964 tarihinde ½ maaş nisbetinde tediye edilmek üzere bütün işçilere ikramiye verilmesi. (Zam farkı kabul edildiği takdirde, ½ edilmez ise tam)
- 3 – Feragat edilebilir.
- 4 – Normal ölümlerde senesine 15, iş kazası meslek hastalığı sonucu ölümlerde senesine 22 günlük kıdem tazminatının eşi, çocukları ve bakmakla yükümlü olduğu ana veya babasına intikali, kaza veya meslek hastalığında verilecek tazminat işçinin kıdemi ne olursa olsun bir senelik ücreti tutarından aşağıya olamayacaktır.
- 5 – Evli işçilere ayda net maktuen 25 Lira aile zammı
- 6 – Sigorta kurumunca ödenmeyen iki günlük hastalık yevmiyeleri ile senede 3 aya kadar devam eden sürekli hastalıklar da kurumca ödenek ile işçinin normal saat ücreti arasındaki farkın işverence ödenmesi(iş kazasında 6 aya kadar)
- 7 – 4.maddedeki taleple 7. maddedeki talebimiz karşılanmış bulunmaktadır.
- 8 – Ulusal Bayram,Genel Tatil, Hafta Tatili ve 24 Temmuz İşçi Bayramı günü 8 saatin üzerinde yapılan günlük çalışmaların %100 diğer normal günler 8 saatin üzerinde yapılan fazla çalışmalarda %50 zamlı ücret ödenmesi.
- 9 – 24 Temmuz gününün işçi bayramı olarak kabulü ile bugün çalıştırılan işçilere %100 zamlı ücret ödenmesi.
- 11 – Kadın ve erkek işçilere senede bir çift Beykoz tipi ayakkabı ile bir takım yazlık ve bir takım da kış elbisesi verilmesi.
- 12 – Sendika işyeri temsilcileri ile müştereken veya işyeri disiplin kurulunca zehirleyici işlerin tespiti suretiyle kurul kararına uyulabilir.
- 13 – Yemek ; kurul kararına uyulmuştur.
- 14 – Sendika tarafından yurt dışına gönderilecek işçilere 6 ay ücretsiz yurt içinde tertiplenecek seminerlere senede 15 gün ücretli izin verilmesi.

15 – Feragat edilebilir.

16 – İşverenin 1964 senesinde umumi mukavele ile işçilere vermiş olduğu zam nazarı itibara alınmak suretiyle bu zamma günde 35 kuruştan aşağı olanlarının 1 Mayıs 1964 tarihinden itibaren 300 kuruşa iblağı 300 kuruştan yukarı olanlar varsa bunların aynen devamı.

1965 senesi ocak ayından itibaren işçi ücretlerine %15 ve 1966 Ocak ayından itibaren de %10 zam yapılması sözleşme 3 yıl olduğu takdirde ücretlere ilgili konuların 1 Ocak 1967 tarihinde yürürlüğe girmek üzere yeniden görüşülmesi.

17 – İhbar tazminatlarının 6 aya kadar 2, altı aydan 1,5 yıla kadar 4, bir buçuk yıldan 3 yıla kadar 8, üç yıldan fazlası için 10 hafta olarak tesbiti.

18 – Kıdem tazminatlarının

1 yıldan 3 yıla kadar 15

3 yıldan 5 yıla kadar 18

5 yıldan 10 yıla kadar 20 gün olarak tesbiti.

19 – 19 maddede kurul kararına 5528 sayılı kanunun 3 maddesi gereğince yapılacak işlemlerde durumu mühik sahipleri ile birlikte sendikaya en az bir ay evvel bildirilmesi kaydının konması.

20 – Kurul kararına uyulmuştur.

21- İhtilaf konusu değildir.

22 – İşçinin sendika üyeliği sıfatının herhangi bir sıfatla kalkması halinde sendika tarafından bu hususun işverene bir yazı ile bildirilmesini takip eden ay-başından itibaren işçinin işbu toplu sözleşme ile temin ettiği hak ve menfaatlerden istifadesi sona erer şekli kabulü.

23 – Sendika üyesi olmayan işçilerin dayanışma aidatı ödemek suretiyle işbu toplu iş sözleşmesinden istifadeleri 274 sayılı kanunun 21. Maddesi gereğince sendikanın yazılı muvaffakatı ile kabil olur.

24 – İhtilaf konusu değildir.

25 – İşveren kış ve yaz 23.30 postasına giren ve çıkan işçilere vasıta temin edecektir.

26 – Feragat edilebilir.

27 – 20.00-8.00 arası gece çalışan işçilerin işbu gece saatlerine isabet eden mesaieleri %10 zamlı olarak ödenecektir.

Komite Üyeleri

Zeki Gedik, Mahmut Yüksel, Rüştü Güneri,

Sedat Ağralı, Mukbil Zırtıloğlu

Petrol-İş Tarafsız Aracısının Uzlaştırma Kurulu Kararına Muhalefet Gerekçeleri

Uzlaştırma Kurulu kararına muhalefette bulunan Petrol-İş Sendikası tarafsız aracısı Sefa Gürses'in bu konudaki gerekçesi.

Türkiye Petrol Kimya ve Atom İşçileri Sendikasının tarafsız aracısı Sefa Gürses'in Uzlaştırma Kurulunca alınan kararlarda muhalefette bulunduğu hususların gerekçesi aşağıya madde madde çıkarılmıştır.

1 – İşveren esasen işçiye temsil ve sosyal hakları savunma bakımından hiçbir kudret, bilgi ve fonksiyonu olmayan işçi mümessilleri ile Borçlar Kanununa göre yapmış olduğu mukavelede 2 çocuk dahil çocuk başına 10 lira vermediği kabul etmiştir. Müessese çok iyi olduğuna kanı bulunduğumuz mali durumunda sakladığına göre az ücretle çalışan işçilere çocuk başına 10 lira vermek suretiyle bu sosyal yardımı yapacak durumdadır.Esasen işyerinde çalışan işçinin çoğunluğunu çocuk ve kız işçiler teşkil etmektedir. Bu da işverene mali külfet tahmil etmeyecektir.

2 – Devlet sektöründe çalışan işçilerin tamamı, özel sektörde çalışan işçilerin ise büyük bir kısmı ilave bir tediye olan ikramiyelerden faydalanmaktadırlar. Berec Pil ve Batarya Sanayi İşverenleri de bu prensibi kabul etmiş olup, Borçlar Kanununa göre işçi mümessilleri ile yapmış oldukları mukaveleye ½ maaş nisbetinde ikramiye vermeyi her ne kadar dercetmişlerse de[yer vermişlerse de] hem müstehak olma şartları 2 sene çalışmış olma gibi ağır bir mükellefiyete bağlanmış, hem de ödeme nisbeti düşük tutulmuştur. İşçilerin iktisadi durumlarını takviye etmek maksadıyla mevcut hayat şartları ile Pil Batarya Sanayinin sıhhat bozucu ağır iş şartları ve işçi ücretlerinin düşüklüğü göz önüne alınacak olursa, uyuşmazlık zaptının 2.maddesinde mündemiç sendikanın senede iki maaş nisbetindeki ikramiye talebinin yerinde bulunduğunu esasen böyle bir ödeme ve sosyal anlayışın işyerinde temin edeceği yüksek produktivite sayesinde işverenin ödeme gücü de takviye edilmiş olacaktır.

3 – 3. maddede ki sendika talebi esas itibariyle işverene mali bir külfet yükleyen talep değildir.borç mahiyetindeki bu yardımdan istifade hususlarının uyuşmazlık zaptında belirtildiği gibi çok fevkalede şartlara bağlanmıştır. Esasen mümasli [benzeri] bir tatbikatın evvelce mevcut olduğu, gene işverenin uyuşmazlık zaptının 3. maddesindeki beyanından anlaşılmaktadır. İşverence halen tatbik edilmekte olan usule devam edileceği açıklanmakla, bu talep tamamen reddedilmiş bulunmaktadır. Bu bakımdan toplu sözleşme dışından mütalaasına muhalif bulunmaktayım.

4 – Kurulca 3, 4, 7 ve 10. maddelerin birleştirilmek suretiyle karar ihtih-sali normal ve iş kazası neticesi ölümlerde sendikanın ayrı ayrı olan taleplerini ortadan kaldırmış bulunmaktadır. İşyerinde veya işverenin emrinde işin yürütül-mesi anında hayatına mal olan iş kazası neticesi ölümler çok eksdram hallere münhasır olup işçinin geride kalan aile ve çocuklarını bu durum muvacehesinde [bu durum karşısında] (okunamadı) ölümler dışında bir menfaat tanımak sosyal adaletin tahakkuku bakımından elzem bulunmaktadır. Bu bakımdan kara-ra muhalefet etmiş bulunmaktadır.

5 – İşyerindeki ücret durumu asgari ücret esasına göre ayarlanmış olup bü-yük çoğunluk çok düşük ücretle çalışmaktadır. Bugüne kadar yapılan asgari ücret tesbit edilmesi için yapılan asgari ücret tesbitlerin de ise işçinin tek başına ele alınıp, asgari ücretin tesbiti yoluna gidildiği malumdur. Bu durum muvacehesinde düşük olan ücretlerin beşeri münasebetler açısından ele alınması suretiyle evlenen işçilere maktuen ayda 50 lira sosyal yardım yapılması zaruri bulunmaktadır. Sendikanın bu konudaki teklifi yerinde olup bu hususun reddine muhalif bulunmaktadır.

6 – Hastalık sebebi ile vaki olan istirahatlerde sigortaca ödenmeyen ilk üç günlük ödenek yeni Sosyal Sigortalar Kanununda iki güne indirilmiştir. Bu su-retle sendikanın teklifi üç günden iki güne inmiş olup büyük bir mali külfet icap ettirmektedir. Devlet sektöründe çalışan işçiler dahi bu yevmiye ödenmektedir. Ayrıca geçimini gelirine göre ayarlamak zorunda bulunan fakat buna da im-kan bulamayan bir işçinin hastalığı halinde hem kendi bakımı hem de aile efradı müzayakaya duçar [sıkıntıya girecektir] olacaklardır. Yanında çalıştırdığı işçinin iktisadi durumu işverence en başta gelen bir husus olmalıdır. Hiç değilse eksik ödenen hastalık ödeneklerinin 6 gün gibi bir müddete bağlanmak suretiyle iş-verence tama iblağı sosyal adalet prensiplerine uygun bir tatbikat şekli olacağı (okunamadı) mali gücü Berecin seviyesinde veya bu seviyeye yaklaştıkça birçok özel ve devlet sektörü müesseselerde içinde bulunduğumuz sosyal düze-nin anlayışı içinde bu yolda tatbikata geçilmiştir.

Bu bakımdan sendikanın yerinde bir teklif olarak getirdiği bu hususun reddine muhalif bulunmaktayım.

8 – İş hayatımızı bugüne kadar tanzim eden iş kanunu ve bugünün sosyal anlayışı ekonomik hayatımızın gereklerine ayak uydurabilse idi, yeni Anayasa-mızın ışığı altında 274 ve 275 sayılı yasaların böyle demokratik bir sistem kur-malarına lüzum ve ihtiyaç bulunmazdı. İş kanunları asgari norm ve sınırları tes-bit eden hükümleri ihtiva etmektedir. Burada da 8 saatin üzerinde yapılan fazla çalışmalar da kanundaki usullerle halli şeklinde karar alınması 1936 senesinin sosyal anlayış ve ekonomik şartlarına dönmekten başka bir şey değildir.

Esasen sendikanın buradaki talebi aşırı bir talep mahiyetinde olmayıp, ilgili mevzuatın tesbit ettiği %25- %50 miktarındaki munzam ücretin %50 ola-rak kabulü ile mevcut ikiliğin ortadan kaldırılmasına ve tatbikattaki aksaklıkların izolesine matuf bulunmaktadır. Şu ana kadar Türkiye de yapılmış bulunan Toplu İş Sözleşmelerinde bu husus umumiyetle işçi sendikasının talebi veçhile halledil-miş olup, Kimya işverenleri sendikası da bunu böylece kabul etmiş bulunmakta idi. Hiçbir mucip sebebi olmadan sadece işverenin tek taraflı beyanına uyularak alınan bu karara muhalif bulunmaktayım.

9 – 24 Temmuz İşçi Bayramı teklife her ne kadar 15.5.1964 tarihli protokolün ilgili maddesine ve kanuna aykırı görülerek reddedilmekte ise de mezkur protokolde kanuni tatil günleri tesbit edilmiş bulunmaktadır. 24 Temmuz talebinin ayrıca maddi bir yönü olması sebebi ile şimdiye kadar yapılan müzakerelerde daimi mali hususlarla beraber mütalaa edilerek, görüşme mevzuu olmuştur.

Esasen bahis konusu protokolda sendikanın bu teklifini geri aldığına dair de bir hüküm mevcut değildir. Talebin kanuna aykırı olduğu iddiasına gelince emek ve sermaye temsilcilerinin anayasa ve meri yasaların ışığı altında kanunların tesbit ettiği yaptıkları hususların kanuna aykırılık iddiasının da hukuki bakımdan ne dereceye kadar yerinde olduğu üzerinde durulacak bir konudur. Bu hususta bugüne kadar yapılan toplu sözleşmelerde mündemiç bulunmamaktadır. İşçi sendikasının talebinin reddi hususundaki talep hukuki bir mesnede dayanmamaktadır.

11 – 13.5.1964 tarihli tutanakta tespit edilen husus işçilerin sağlığını korruma ve iş emniyeti bakımından koruyucu melbusatın [giyecek] verilmesi hususunda olup, uyumsuzluk zaptının 11. maddesinde sendika sosyal yardım bölümündeki talepleri ile koruyucu melbusatı birleştirmiş bulunmaktadır. Bu bakımdan talep sosyal yardım açısından yerinde bulunmaktadır.

12 – Esasen işçilerin büyük bir çoğunluğu zehirleyici işlerde çalışmakta olup, yemek anında verilen yoğurt cüzi bir miktarda işçi kitlesini bu yardımın haricinde bırakmaktadır. Psikolojik bakımdan bu konu çok önemli olup, bu bakımdan karar muhalif bulunmaktayım.

14 – Yeni girdiğimiz sosyal düzen işçi işveren münasebetlerinin yürütülmesini her iki tarafın yararına tanzim ederken, en başta gelen husus işçilerin eğitim konusudur. Prodüktif çalışmanın ruhuna uygun olan bu tatbikatta ve dolaşısıyla eğitim sonucunda işverenin de büyük faydalar edineceği muhakkaktır. Bu bakımdan sendikanın ücretli izin talebinin reddine muhalif bulunmaktayım.

16 – 24 Ekim 1964 tarihinde kurulca mali konularda salim bir karara varılabilmesi amacı ile işveren müessesinin 1962 ve 1963 bilançoları ile kar ve ziyan hesapları ve işçi ücret listeleri talep edilmiş mezkur gün kurulca toplantıya davet edilmiş bulunan işveren temsilcisi Sedat Bayrı bu konuda hiçbir bilgi verilmeyeceğini kesin olarak açıklamış olup bu husus 3 Kasım 1964 ve 4 sayılı tutanakla tesbit edilmiştir.

Bu durum mali gücün yetersizliğinden bahsederek 1964 yılı için hiçbir zam yapamayacağını 1965 ve 1966 yılları için ise ancak % 5 bir zam yapılabileceği beyan eden işverenin gayri samimi bir tutumudur.

İşveren müessese Türkiye çapında ve rekabet sahası dışında çok geniş ve keşif bir istihsale sahip olup, maliyet fiyatlarına zaman zaman külliyetli miktarda zam yaptığı halde işçi ücretlerini asgari geçim haddinin altında ve gerek iş kapasitesi ve gerekse muazzam kazancı ile kabili telif olmayacak şekilde düşük tutmaktadır.

Kollektif pazarlık yanında aşağıda gösterilen hususlarda işçi ücretlerinin gözden geçirilmesinde muhim rol oynamaktadır.

1- 1963 yılında geçinme indeksi piyasa fiyatlarına göre %10 civarında artmıştır.

2- 1961'den 1965 sonuna kadar geçinme indekslerinde ortalama %15 civarında bir artış vardır.

3- Aile bütçesi anketlerine göre bir işçi ailesinin eline geçen ücret tutarının kısmi azamisi gıda maddelerine gitmekte cüzi bir kısmı da müb-rem diğer ihtiyaçlara harcanmaktadır. Bu ankete göre 4 kişilik bir işçi ailesi için günde asgari 40 TL sına ihtiyaç vardır.

4- Bütün bu hususların teyid ettiği gibi işçinin medeni bir şekilde hayatının idamesini gerçekleştirecek kadar ücretlere zam yapılması husu-su bir gerçektir.

Berec'de çalışan işçinin çoğunluğu 11-15 lira gibi cüzi bir yevmiye ile çalış-maktadır. İşverenin 1964 senesinde %20 olarak verdiğini ifade ettiği zaman bu yevmiyeleri içinde bulunmaktadır. Yeni verildiği belirtilen %20 zamla 150 kûsur işçisi asgari ücret komisyonunca son olarak tesbit edilen 12 liralık asgari ücrete ulaşamamış. 200 kûsur işçide ancak tesbit edilen asgari ücret seviyesinde don-durulmuştur. Demek oluyor ki işverenin %20 olarak verdiğini iddia ettiği zam işçi ücretlerini asgari ücret seviyesine ulaştırmaktan başka bir şeye yaramamıştır. Bu kadar düşük bir ücret karşısında 1965 ve 1966 seneleri için %5 miktarında bir zam yapılması suretiyle karar istihali yoluna gidilmesi işçileri iktisaden yık-maktan başka bir şey olmaz.

1964 senesi hariç 1965 ve 1966 seneleri için işçiye 2 senede işverenin vermek istediği ve kurulca kabul edilen % 5 miktarındaki zam ortalama olarak günde 65 kuruş ayda 19.50 brüt fark temin etmekte ve 3 sene müddetle de işçiyi bağlamaktadır. Sendikanın zam talebi medeni bir asgari ücret seviyesinde-dir. İşverenin içinde bulunduğumuz sosyal düzenin icaplarına uymadan Borçlar Kanunu n ilgili hükümlerine göre bütün işçiyi bağlamak gayesiyle birkaç işçi ile yapmış olduğu mukaveledeki çok cüzi menfaatler üzerinde ısrar göstermesi ve kurulunda hiçbir gerekçeye dayanmadan işverenin ısrar ve talebine uymak su-retiyle karar istihsal etmesine muhalif bulunmaktayım.

17 - 3008 sayılı kanunun 5518 sayılı kanunla muaddel 13 maddesi kanun yapıcıların o günki anlayışları içinde dahi tesbit edilen ihbar önellerinin asgari müddetler olduğunu vazetmek zarureti hissetmiş bulunmaktadır.

Mezkur madde bu müddetlerin sözleşme ile arttırılabileceği zikretmekte-dir. Kurulca sendika teklifinin reddindeki mücbir bir sebep işverene mali külfet yüklemesi şeklinde ileri sürülmüştür. İşçi ve işveren münasebetlerinin tanzimin-de pek tabi olarak işveren de bazı külfetler yüklenecektir. Her nimet bir külfet sonucu elde edilir. İşverene mali külfet yüklemekten bu konuda bir formül bul-mak imkansız olduğu gibi mali külfet yükleyecektir diye de kanunun açık bıraktı-ğı bir kapının kapatılması da imkansız bulunmaktadır. Bu konudaki karara da bu bakımdan muhalif bulunmaktayım.

18 -..... (okunamadı) ve 17. maddelerdeki muhalefet sebeplerim muva-cehesine bu madde hakkında alınan karara da muhalif bulunmaktayım.

22 - İşçinin toplu sözleşme süresi içinde sendika üyeliğinin herhangi bir sebeple son bulması halinde 275 sayılı kanunun 6. maddesine uyularak istihsal edile karar sendikaların hayatiyetini zedeleyecek mahiyettedir. Hukuki bakımdan 275 sayılı kanunun 6. Maddesi üzerine sathı bir tefsirde bulunmak suretiyle böyle bir kararın alınması sendikal prensiplerle kabili telif bulunmaktadır. Sendikadan herhangi bir sebeple ayrılan işçinin hukuki bakımdan sendikasız işçi durumunda

mütalaa edilecek bir gerçek olup Çalışma Bakanlığının en son mütalaası ile de bu husus böylece teyid edilmiştir. En son olarak İzmir’de işveren konfederasyonunun da iştiraki ile alınan uzlaştırma kararında konfederasyon temsilcisi ve işveren tarafsız aracısı tarafından Petrol-İş Sendikası’nın bu konudaki teklifi aynen kabul edilmiştir. Yukarda da belirttiğim gibi gerek sendikal prensipler gerekse toplum ahlakı ile kabili telif olmayan böyle bir karara muhalif bulunmaktayım.

23 - Maddenin karara bağlanış şekli 274 sayılı kanunun 21. maddesindeki amir hükmü kamufle etmektedir. Bu karar sadece 275 sayılı kanunun 7. maddesini nazarı dikkate almış bulunmaktadır. Halbuki 275 sayılı kanunun 7. maddesi ile kurulmuş bulunan dayanışma müessesesi 274 sayılı kanunun 21. maddesindeki şartlar yerine getirildiği takdirde yeni sendikanın yazılı muvafakatı ile işlemesi gerekmektedir. Yine 274 sayılı Sendikalar kanununun 21. maddesinde derpiş [ifade edilmiş olan] bulunan (Bu kanuna göre kurulun işçi veya işveren teşekkülünün kendi faaliyetleri sayesinde mensuplarına sağladıkları hakların o teşekkülünün mensubu olmayanlara teşmili bahse konu teşekkülün yazılı muvafakatine bağlıdır) hükmü ile emredici bir hukuk kaidesidir.

Sendika hayatıyeti bakımından da çok önemli olan bu karara da gerekli sarahat olmadığından muhalif bulunmaktayım.

25 - İşveren elinde mevcut vasıtalarla fabrika muhitinden uzakta bulunan işçilerin muayyen ve merkezi yerden işyerine getirip götürecek imkana sahip bulunmaktadır. Esasen işçinin büyük bir çoğunluğu fabrika muhitine yakın oturmaktadırlar. Ayrıca fabrikanın günde üç posta çalıştığı nazarı dikkate alınacak olursa, gece vardiyasına isabet eden işçilerin vesait bakımından müşkül duruma düşecekleri tabiidir. İşverenin beyanı ve Kurulun kararı kış sezonuna münhasır olmak üzere sadece 23.30 postasının çıkan işçilerine ait bulunmakta, 23.30 vardiyasına gelen işçiler dahi nazarına itibare alınmaktadır. Sendikanın teklifi işçileri her ne kadar himaye eder mahiyette ise de işveren seviyesinden de prodüktiviteye müsbet tesir edecek bir tatbikat şekli olacaktır. Alınan karar tatminden uzak olup, muhalif bulunmaktayım.

27 - 3008 sayılı iş kanununun 43. maddesi gece tabirinin başlangıç ve bitiş saatlerini tesbit etmiş bulunmaktadır. Sendikanın gece tabiri içine giren müddet içinde işçilerin birtakım mahrumiyetlere ve müşkilatlara katlanmaları sebebi ile bu müddetin içine giren çalışmalar için %10 zamlı ücret istemesi kolektif pazarlık düzeni içinde çok yerinde bir taleptir bu talebin kanunda böyle bir tefrik yapılmamıştır gerekçesi ile reddi ve konuda karar istihali içinde bulunduğumuz sosyal düzenin ruh ve gayesine aykırı bulunmaktadır. Bu bakımdan karara muhalif bulunmaktayım.

Sendika Tarafsız Aracısı
Sefa Gürses

Petrol-iş'in Pil ve Batarya Sanayii (Berec) ile İmzalamış Olduğu Toplu İş Sözleşmesinde Temin Edilen Sosyal, İktisadi ve İş Teminatı ile İlgili Önemli Hususlar

1- Sözleşme hükümlerinden sadece sendika üyesi olan işçiler faydalananak sendikasız işçiler hakkında yazılı muvafakat vermediği müddetçe herhangi bir tatbikat yapılmayacaktır.

2- Sözleşmenin tatbikatı sonunda sendika üyeliği vasfını herhangi bir sebeple kaybeden işçinin toplu iş sözleşmesi ile sağlanmış olan hak ve menfaatlerden istifadesi sona erecektir.

3- Sendika yöneticileri gerektiğinde işveren ile her zaman temas etme hakkına haiz bulunacaklardır.

4- İşyerinde bütün işçilerin kolaylıkla görülebileceği bir mahalde sendikanın ilan tahtası bulundurulacaktır.

5- Sendika yöneticisi ve temsilcileri işyerinde bir tenkisata[] zaruret duyulması halinde ancak çalıştıkları kısmen iş güzü 2/3 nisbetinde azaltıldığı takdirde tenkisata tabi tutulabileceklerdir.

6- Bütün üyelerin iş emniyeti ve teminatı bakımından işyerinde 3 işveren ve 3 de sendika temsilcisinden müteşekkil 6 kişilik bir disiplin kurulu kurulmuştur. Bütün ceza ve işten çıkarmalar bu kuruldan geçecektir.

7- Toplu işçi çıkarmalarda keyfiyet mucip sebepleri ile birlikte bir ay evvelden işverence sendikaya bildirilecektir. Bu konuda verilmekte olan günde 2 saatlik iş arama izni de 3 saate çıkarılmıştır.

İşten Ayrılmalar

8- Yaşlılık ayrılması:

Sosyal Sigortalar Kurumunca kabul edilen yaş haddini dolduran işçiler işten ayrılmak istedikleri takdirde çalıştıkları her yıl için kıdem tazminatına hak kazanırlar.(Bu hak mer'î mevzuat ve evvelce yapılan tatbikata göre sadece 1950 senesinden evveli için verilmekte idi.)

9- Askerlik Ayrılması

Muvazzaf askerlik hizmetini ifa eden işçilerin silah altına alınması halinde kendilerine verilecek tazminata esas olan çalışma müddeti 3 seneden 2 seneye indirilmiştir.

10- Kıdem Tazminatları

Kıdem:

Kıdem işçinin fiilen çalıştığı günlere bakılmaksızın işe başlama ve işten ayrılma devresi veya devreleri esasına göre hesap edilecektir. Kıdem yılından arta kalan aylar ve günler kıdem tazminatının tesbitinde aşağıdaki şekilde hesap edilecektir.

a) Yıldan arta kalan aylar için (okunamadı) kıdem yılına dönen miktar-daki gündeliğin bu aylara isabet eden miktarı kadar tazminat verilir.

b) 15 günden az olan günler hesaba katılmaz. On beş gün ve daha fazla günler aya iblağ edilir.

Kıdem Tazminatları

11- Kıdem tazminatları miktarları da aşağıdaki şekilde arttırılmıştır.

3 yıldan 5 yıla kadar kıdemi olanlara 18 günlük ücretleri tutarında, 5 yıldan fazla kıdemi olanlara 20 günlük ücretleri tutarında.

12- İşçinin Ölümü

İş kazası veya meslek hastalığı sonucu ölenler de ise işçinin her kıdem yılı için 20 günlük ücretleri miktarında hesap edilecek kıdem tazminatı eşi, çocukları ve bakmakla mükellef olduğu ana veya babasına ödenir.

13- Vardiya Çalışmaları

1- İşçiler vardiya sistemi çalışmalarda 24 saat içinde 8 saatten fazla çalıştırılmaz. 8 saat çalışan bir işçi 15 saat geçmedikçe işbaşına çağrılmaz.

2- Vardiya değişimlerinde işçinin meşru mazeretleri tetkik edilerek nazara alınır.

3- İşyerinde tesis edilecek yeni vardiya değişimlerinde asgari 48 saat önceden işçi haberdar edilir.

4- Mevsimin icap ve hususiyetleri ile örf ve adet göz önünde bulundurularak belirli vardiya saatleri işyeri sendika temsilcileri ile işveren arasında mutabakata varılarak değiştirilebilir.

14- Geçici İşler:

İşveren veya vekili işçiyi kendi mesleğinden gayrı bir işte çalıştıramaz. İşin seyyaliyet arz etmesi sebebi ile işveren işçinin işini değiştirebilir. Hususi bir bilgi ve ihtisası gerektiren işlerde çalışanlar kendi bilgi ve ihtisası ile ilgili olmak şartı ile başka bir işte çalıştırılabilirler.

15- Ücret Tediyleri:

İşyerinde yevmiye ile çalışan işçilere bir ay zarfında üç defa para verilir. Her ayın 5,15,25 inci günleri, 15 ve 25 inde verilen paralar avans, 5 inde verilen para ise işçinin ay zarfında kat'î hesabıdır.

Maktu aylık hesabı ile çalışan işçilere ise her ayın son gününde aylık ücretler iş saatleri içinde verilir.

Ücret tediyleri tatile tesadüf ettiği takdirde, bu ödemeler bir gün önceden yapılır. Ücretleri herhangi bir suretle yanlış hesap edilmiş olanların bu hesapları kati hesabı müteakip üç gün içinde ödenir. Ancak, bu gibi işçiler en geç hesap pusullarının ayın 6 ncı günü idareye vermek mecburiyetindedirler. Kat'î hesaplar mücbir sebep tahtında gününde tediye edilmez ise bu hesaplar bir gün sonra verilebilir.

Fazla Saatlerle Çalışma :

1- Günlük normal çalışma süreleri dışında yapılan fazla çalışmalarda hafif ve yorucu olmayan işler için %35, bunun dışındaki bütün işler için %50 zamlı ücret ödenecektir.

2- Ulusal Bayram, Genel Tatil, İşçi Bayramı ve hafta sonu günleri ödenecek ücret:

Aşağıda belirtilen günlerde tatil yapmayarak çalıştırılan işçilere o günlere ait ücretleri bir misli fazlasıyla tediye edilir.

Tatil yaparak, çalışmadığı takdirde hiçbir iş karşılığı olmaksızın normal ücretleri ödenir.

Bu günlerde yapılan fazla mesai de normal günlük ücretinin fazla mesai saatlerine tekabül eden kısmı %100 fazlasıyla ödenir.

Ulusal Bayram, Genel Tatil ve İşçi Bayramı Günleri :

Yılbaşı : 31 Aralık öğleden 1 Ocak akşamına kadar.

Ulusal Egemenlik : 22 Nisan öğleden 23 Nisan akşamına kadar.

Bahar Bayramı : 1 Mayıs.

Gençlik Bayramı : 19 Mayıs.

Anayasa ve Hürriyet Bayramı : 26 Mayıs öğleden 27 Mayıs akşamına kadar.

Zafer Bayramı : 30 Ağustos,

Cumhuriyet Bayramı : 28 Ekim öğleden 30 Ekim akşamına kadar.

Şeker Bayramı : 3 gün.

Kurban Bayramı : 4 gün.

İşçi Bayramı : 24 Temmuz.

3- Hafta Tatili Pazar günüdür. Bugün için çalıştırılan işçilere yukarıda belirtilen tatil günlerine rastlatılmamak üzere hafta arası bir gün ücretli izin verilir.

Hafta tatili izni zaruret icabı işbu tatil günlerine rastladığı takdirde o güne ait ücret bir misli fazlası ile ödenir.

16- Ücret Zamları :

1.1.1965 tarihinden itibaren 20 liraya kadar olan işçi yevmiyelerine %10, 20 Liradan fazla olan işçi yevmiyelerine %8 nisbetinde zam yapılmıştır.

1.1.1966 tarihinden itibaren bütün işçi ücretlerine seyyanen % 8 nisbetinde zam yapılacaktır. 1.1.1965 tarihinden itibaren işyerinde 16 yaşından küçük olan işçilere 11 Lira, 16 yaşından büyük işçilere 12 Lira yevmiye verilecektir.

Taraflar işbu Toplu İş Sözleşmesinde 1965 ve 1966 senelerine münhasır olmak üzere kabul ettikleri ücret zamları dışında kalan 1967 senesi ücret zamlarını 1 Ocak 1967 senesinden itibaren taraflardan birinin çağrısı üzerine yeniden müzakere edeceklerdir.

17- Yıllık İkramiyeler :

31.12.1964 tarihinde işyerinde çalışıp kıdemi 6 aya kadar olanlara 15 günlük, 6-12 ay kıdemi olanlara 21 günlük , 12 aydan fazla kıdemi olanlara 30 günlük ücretleri tutarında ve 1966 senesine münhasır olmak üzere ikramiyeler verilecektir.

1965 yılı ikramiyesi iki yıl kıdemi olanlara işçilere 30 günlük yevmiyeleri tutarında ve 1966 yılı da aynı esaslar dahilinde ödenecektir.

18- Haftalık Ücretleri :

Sosyal Sigortalar Kurumunca iş kazası olarak kabul edilen hallerde, geçici iş görememezlik ödeneği ile işçinin ücreti arasındaki fark 3 ay müddetçe işverence ödenecektir.

19- Sosyal Yardımlar :

Yemek:

İşyerinde çalışan işçilere günde iki kaptan aşağı olmamak üzere ir öğün yemek verilecek, ayrıca buna ilaveten haftada iki defa tatlı veya meyva verilecektir.

Çocuk Zammı :

Çocuklu işçilere üç çocuğa kadar (üç çocuk dahil) ayda 10 lira dördüncü veya daha fazla çocuklar için de ayda 5 lira çocuk zammı verilecektir.

Vesait Temini :

İşveren 24,00 vardiyasına giren ve bu vardiyadan çıkan işçileri işyerine getirip götürecektir.

Evlenme Yardımı :

İşçilerin evlenmesi halinde işverence 250 TL net evlenme yardımı yapılır.

Ölüm Yardımı :

İşçinin eşi ve çocukları ile bakmakla yükümlü olduğu ana ve babasının ölümü halinde cenaze yardımı olarak işverence net 250 TL ödenir.

20- Ücretli ve Kıdeme Sayılan Özel Mazeret İzinleri:

a) Evlenme halinde 3 gün.

b) Ana veya babanın, karı veya kocanın, kardeş veya çocuklarının ölümü halinde iki gün,

c) İşçinin ikamet ettiği ya da kendisinin veya eşinin mülkiyetinde olan gayrimenkulleri yangın felaketine uğradığı hallerde 3 veya 7 gün.

Sendika Çalışmalarıyla İlgili izinler : Sendika tarafından yurtdışına gönderilecek işçilere 6 ay ücretsiz , yurt içinde tertiplenecek seminerlere senede 7 gün ücretli izin verilir. Bu sayı senede 10 işçiyi geçemez. Yurtdışına gideceklerin sayısı 2 kişiyi geçemez.

21- Koruyucu Gıda Yardımı :

Kömür ve bon dairelerinde çalışan işçilere her gün için 250 gram yoğurt verilir.

22- Disiplin Cezaları :

Disiplin cezalarında para cezasının yerini yazılı ihtar almış ve bütün cezai fiiller tesbit edilerek, fiilin ehemmiyet derecesine göre iki veya üç yazılı ihtardan sonra akdin feshi yoluna gidilmesi kabul edilmiştir. İhtar cezaları hakkında da toplu sözleşmede aşağıdaki hüküm yer almış bulunmaktadır.

Yukarıda gösterilen ihtar cezaları muhataba yazılı olarak yapılır ve tebellüğ edildikleri tarihten itibaren bir yıl geçtikten sonra hükümsüz sayılır.

Bütün bu cezalar Disiplin Kurulunca karara bağlanacaktır. İşverenin, Disiplin Kurulunca verilen cezayı ancak hafifletmek veya kaldırmak yetkisi bulunmaktadır.

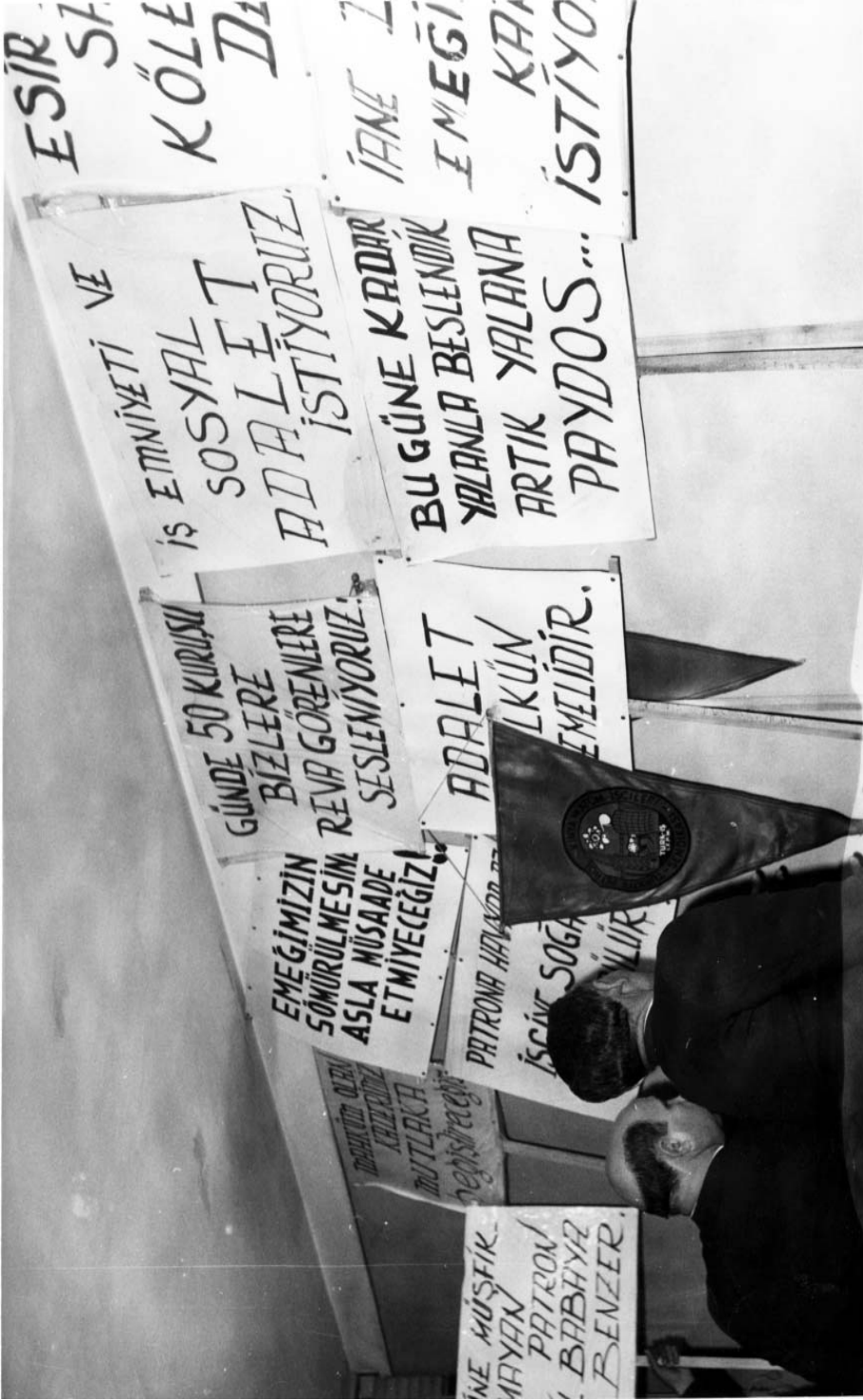
**GREV
FOTOĞRAF
ALBÜMÜ**

Grev Komitesi işverenin itirazı üzerine dövizü duvardan alıp işyeri önüne dikeyiyor.

Sendika merkezinde işyeri temsilcileri ve grev komitesi son hazırlıkları yapıyor.

Sendika merkezinde dövizler hazırlanmış durumda.

Grev komitesi ve İşçiler Gaziosmanpaşa Atatürk anıtı önündeler

Petrol-İş Genel Başkanı Ziya Hepbir grevle ilgili basın toplantısı yapıyor.

Genel Başkan Ziya Hepbir grevçilere hitap ediyor.

Ziya Hepbir Berec pillerini boykot etmeye çağırıyor.

Petrol-İş Genel Başkanı Hepbir (solda) ve Berec İşvereni birlikte görüldüyor.

Sendika ve işveren temsilcileri müzakereler sırasında görüşüyor.

Petrol-İş ve işveren temsilcileri toplu sözleşme müzakereleri sırasında toplantıda.

Petrol-İş yöneticisi ve Türk-İş Bölge Temsilcisi İsmail Topkar basın toplantısı yapıyor.

Keşanlı Ali Destanı'nı izleyen grevci işçiler

Sendika mfettii grevin gvenliğinden sorumlu askeri yetkiliyle tartııyor.

Berec işçileri grevin ilk günü Gaziosmanpaşa merkezindeki Atatürk anıtına çelenk bırakmaya gidiyorlar.

Grev çadırı kuruluyor.

Grevci işçiler grev çadırı önünde İşçi Postası gazetesini okurken.

Grevci işçiler Grev Çadırı önünde toplu haldeler.

Genel Başkan Ziya Hepbir grev çadırında grevçilere grevin gidişatıyla ilgili bilgi veriyor.

Grev çadırı önünde komite üyeleri ve grev gözçüleri.

Bir grevci kadın işçi grev oylamasına katıldıktan sonra görülüyor.

Grevci kadın işçiler grev oylaması için sıradalar.

Grevciler ve İşçi Postası Gazetesi sahibi Nurettin Veral fabrika kapısında sohbet ediyorlar.

Grev komitesi ve işçiler grevin ilk günü fabrikanın önünde taleplerini ifade ediyorlar.

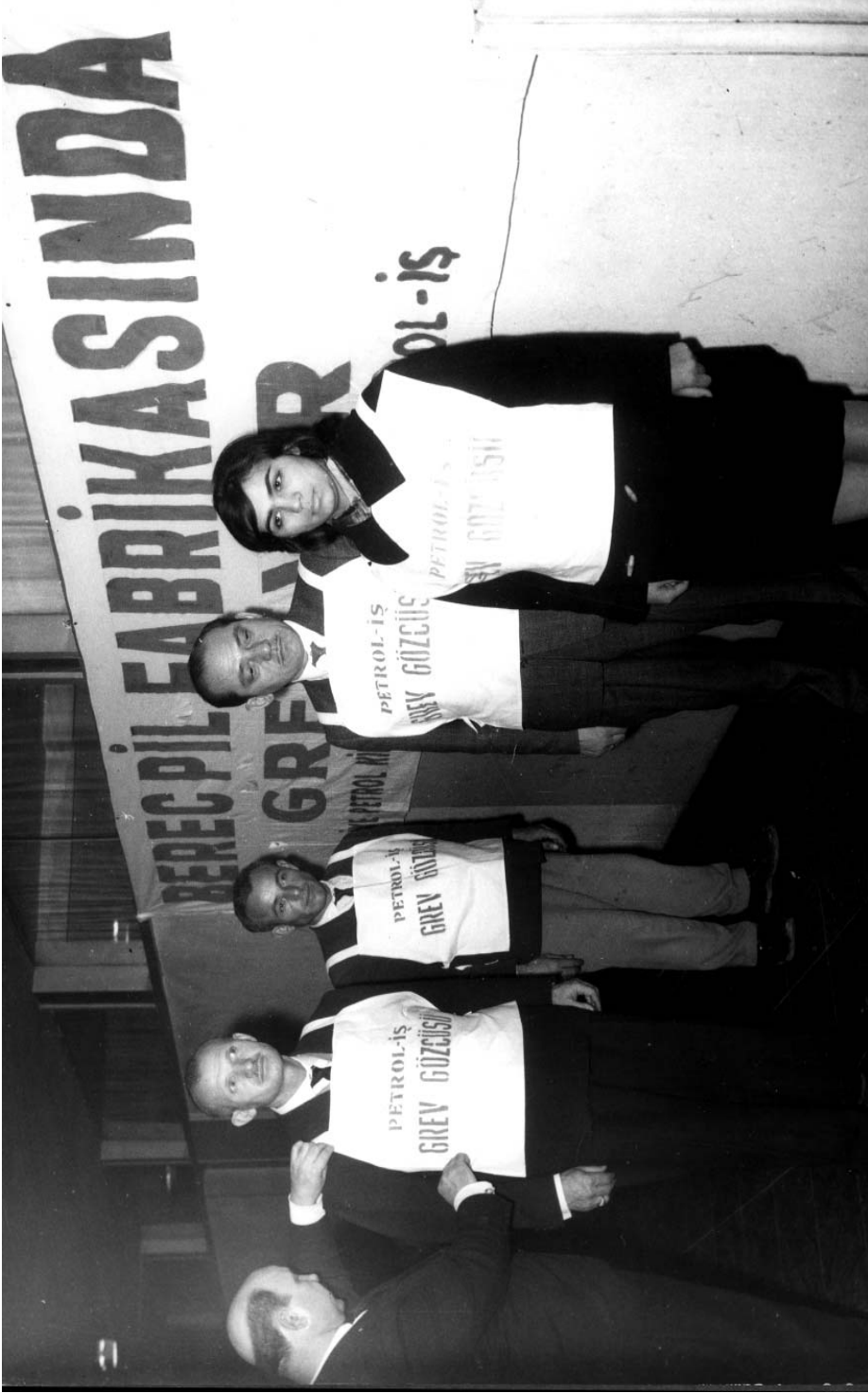
Genel Başkan Ziya Hepbir grev gözcüsüyle önlüğüyle fabrika kapısında.

Petrol-İş aracı grev yerinde.

Genel Başkan Ziya Hepbir (solda) Grev Komitesindekilerle görüşme halinde.

Petrol-İş Merkezinde son hazırlıklarını yapan grev komitesi.